

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Szaktudományi pályázat
2016-2020

Moholy-Nagy Vizuális Modulok:
a 21. századi képi nyelv tanítása

Kézikönyv a Vizuális kultúra tanításához VII.

Tanítási tanulási programok az 7. osztály számára.

Iskolai kipróbálás: 2018.-19. tanév

A kézikönyv az MTA-ELTE Vizuális kultúra szak módszertani kutatócsoport, *"Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása, 2016-2020"* című projekt keretében készült. A kutatásokat a *Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programja* támogatta.

A kötetben szereplő írások szerzők szellemi tulajdonát képezik. Oktatási célra szabadon felhasználhatók, de más kiadványban csak a szerzők írásos beleegyezésével jelenhetnek meg.

Tartalom

BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL Kárpáti Andrea	12
VIZUÁLIS MÉDIAKOMMUNIKÁCIÓ MODUL.....	17
PEDAGÓGIAI PROGRAM	17
Alapelvek, célok – szemléletmód	17
A modul innovatív tartalma.....	19
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	21
A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modultanterv összevetése	22
Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok	35
Tartalmak.....	35
Műfajok	36
Technikák.....	36
Új és hagyományos módszerek.....	37
Informális tanulási alkalmak.....	37
Témakörök és időterv.....	40
7. évfolyam, 2018/19. tanév	41
Fotózás	41
Animáció.....	41
Filmkészítés	41
4. Kimeneti követelmények a 7. évfolyamban	41
Minimum követelmények	41

Optimum követelmények.....	42
Informális tanulási terv	42
Alkotók és művek	43
Állókép-fotó (történet):.....	43
Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):.....	43
Mozgóképek (filmtörténet):.....	44
Animációs filmek	45
Internet, virtuális valóság:.....	45
Hivatkozások.....	46
A modul adatai	48
TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM ÉS BESZÁMOLÓ	48
Kugler Erika.....	48
Jászberény, Szent István sport általános iskola és gimnázium	48
A 7. évfolyam 3. tanév 1. félévi programjának áttekintése	49
Kiállítás a 2017/18. tanév munkáiból.....	56
Témakör: Állókép: képalkotási technikák	57
Feladat: A kreatív elme, avagy agyaljunk az agyunkról!	57
Óravázlat	58
Az órák menete	59
TANULÓI MUNKÁK	61
Témakör: Állókép, modellezés, mozgóképek	63
Feladat: Tájrúha kollázsok.....	63
Feladat: Ruha modellezése.....	63

Óravázlat	63
Az órák menete	64
TANULÓI MUNKÁK	66
Témakör: Állókép: képalkotási technikák	69
Feladat: Fotóvalóság – valóságfotó.....	69
Óravázlat	70
Az órák menete	71
TANULÓI MUNKÁK	74
témakör: Animáció geometrikus makettekben	74
Feladat: Izometrikus és Kavalieré axonometria elveinek megismerése, alkalmazása	74
Feladat: A tér dinamikájának modellezése makettekben.....	74
Óravázlat	75
Az órák menete	76
TANULÓI MUNKÁK	78
A 7. évfolyam 3. tanév 2. félévi programjának áttekintése	79
A 7. évfolyam 3. tanév 2. félévi részletes terve	80
Animációs gyakorlatok: Forgó képek	85
Feladat: Forgó négyzet.....	85
Feladat: Bosch-kör.....	85
Óravázlatok.....	85
Az órák menete Animációs gyakorlat: Forgó képek Feladat: Forgó négyzet	87
TANULÓI MUNKÁK	89
TANULÓI MUNKÁKBÓL KÉSZÜLT FILM	89

Az órák menete Animációs gyakorlat: Forgó képek Feladat: Bosch-kör	90
TANULÓI MUNKÁK	94
TANULÓI MUNKÁKBÓL KÉSZÜLT FILMEK	95
TANÍTÁSI – TANULÁSI PROGRAM.....	96
Gál András	96
Időterv	96
A 7. évfolyam 3. tanév 1. félévi programjának áttekintése	96
A kísérleti tanítás féléves dokumentációja	97
Miről szólt ez a félév?	97
Témakörök, órák, tanulói munkák	97
Témakör: Fotó	97
<i>Képes óravázlat 1</i>	98
Az óra menete	98
<i>Képes óravázlat 2</i>	101
Az óra menete	101
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	102
<i>Képes óravázlat 3 – „Detektív játék”</i>	104
<i>Képes óravázlat 4 – „Ez a suliban van?”</i>	105
<i>Képes óravázlat 5 – „Absztrakt természet”</i>	108
<i>Képes óravázlat 6 – „Egymásra hangolva”</i>	109
<i>Képes óravázlat 7 – „Portré-mozaik”</i>	110
TANÍTÁSI – TANULÁSI PROGRAM 2018/2019tanév, 2 félév	112
Gál András	112

Edelény, Szent Miklós görögkatolikus általános iskola, óvoda és alapfokú művészeti iskola	112
Miről szólt ez a félév?	112
Témakörök, órák, tanulói munkák	113
A 7. évfolyam 3. tanév 2. félévi programjának áttekintése	114
Képes óravázlat 1. óra	115
Képes óravázlat 2. óra	116
<i>Tanulói munkák – 2. óra</i>	117
<i>Képes óravázlat – 3. óra</i>	119
<i>Tanulói munkák – 3. óra</i>	120
<i>Képes óravázlat – 4. óra</i>	121
<i>Tanulói munkák - 4. óra</i>	122
.....	122
<i>Képes óravázlat – 5. óra</i>	125
<i>Képes óravázlat – 6. óra</i>	126
<i>Tanulói munkák – 6. óra</i>	127
<i>Képes óravázlat – 7. óra</i>	128
<i>Tanulói munkák – 7. óra</i>	128
<i>Képes óravázlat – 8. óra</i>	128
<i>Az óra menete</i>	129
<i>Tanulói munkák – 8. óra Lásd az előző óra képeinél!</i>	129
<i>Képes óravázlat – 9. óra</i>	129
<i>Az óra menete</i>	130
<i>Képes óravázlat – 10. óra</i>	130

<i>Az óra menete</i>	131
A TÁRGY-, ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÍTÁSA MODUL.....	132
PEDAGÓGIAI PROGRAM 5-11. évfolyam Alapelvek, célok – szemléletmód	132
Bevezetés	132
Kapcsolódás az érvényes tantervekhez.....	133
Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz	133
Sajátos fejlesztési célok	133
Attitűdök, képességek	134
Ismeretek.....	134
Tartalmak.....	134
A tárgy- és környezetkultúra képességrendszere	134
Alkotó részképességek	135
1. Tartalmak és módszerek	138
Munkaforma.....	138
Módszerek.....	138
Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül	139
A rendeltetés, funkció tanítása	139
A technológia, a szerkezet tanítása	140
A tervezés tanítása	141
A formaadás tanítása	141
A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt	142
Az elemzés fajtái.....	142
2. Témakörök, fejlesztési feladatok a 10. osztályban	143

Téma: TERVEZZÜNK TEREKET!	143
3. Kimeneti követelmények a 9 – 11. évfolyamban	145
4. Informális tanulás terv	148
5. Alkotók és művek	148
Épületek, építészek:	148
Tárgyak	149
6. Hivatkozások jegyzéke.....	149
7. A modul adatai	151
7. osztályos tanítási - tanulási programok a tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz	152
TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM 2018/19.....	153
Móricz László Péterné Budapest, Lázár Ervin Általános Iskola	153
A 7. évfolyam 2. tanév 1-2. félévi programjának áttekintése	153
TANULÓI MUNKÁK	165
Tanulói munkák az 1. témához: Kesztyű	165
Tanulói munkák: Cavalièr-féle axonometria	167
Tanulói munkák a 3. témához:: Popsztár, diktátor, sikeres üzletember, hajléktalan öltözködése	167
A KÍSÉRLETI TANÍTÁS I. FÉLÉVES DOKUMENTÁCIÓJA.....	169
Szász Regina Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola.....	169
Miről szólt ez a félév?	169
Az óra menete:	169
2.témakör: Ékszer2in1/Bestfriendsforerver /Párosékszerek.....	171
Feladat:	172
TÉMAKÖR: ÁL /ARC /MÁS	173

Álarc	174
Selfi	175
PEDAGÓGIAI PROGRAM Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István (Wrobel Péter közreműködésével)	176
Alapelvek, célok – szemléletmód	176
A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel	176
Új tanulási formák	177
Nevelési, fejlesztési célok (képességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése)	178
Várható eredmények	178
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	179
Tartalmak és módszerek - A modul innovatív tartalma	179
A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)	180
Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása	180
Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására	180
Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis	180
A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei	181
Módszerek	182
A dinamika elve	182
Egyéni és csoportos feladatok	182
Szemiotikai megközelítés	182
Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással	183
A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe	183
A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)	184
Modellszerűség	184

A kommunikáció széles spektruma	184
Csatornaváltás	184
Problémát felvető, sejtető kommunikáció.....	184
Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások	184
Elfogulatlanság	185
Várható eredmények.....	186
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	186
Témakörök és időterv.....	186
Módszerbeli hangsúlyok.....	188
9-11. osztály	189
Témakörök, fejlesztési témák és célok, 9.-11. osztály	189
2017/18. tanév, 10- osztály	189
Múzeumpedagógiai módszerek	197
Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként.....	198
Differenciálás a feladatokban és az értékelésben.....	198
A parafrázis feladatok hatásainak értékelése	199
Minimum követelmények és optimum szintek.....	199
Kimeneti követelmények a 10. osztály végén	202
Informális tanulási alkalmak: múzeumi tanulás.....	203
A kortárs művészet elhelyezése a gondolkodásban:	203
Kortárs művészet a múzeumban.....	204
Kortárs művészet az iskolában	204
Módszertani ötletek kortárs művek bemutatásához példák kortárs művek bemutatására:	206

Egyéb informális tanulási alkalmak	208
Alkotók és művek	208
Hivatkozások és ajánlott irodalom	211
TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM 2018/19	213
Geisbühl Tünde.....	213
Budapest, Kölcsey Ferenc Általános Iskola	213
Időterv.....	214
A 7. évfolyam 2018-19. tanév programjának áttekintése.....	214
A 7. évfolyam 2018/19. tanév részletes terve	217
1. TÉMA: TÁRGYAK SZOKATLAN FUNKCIÓVAL, időigény: 5 óra	217
2. TÉMA: TÁRGYTULAJDONOSOK KARAKTERE, FIKTÍV SORSOK, időigény: 5 óra.....	223
3. TÉMA: EGY LÁTVÁNY FILMES VÁLTOZATAI	228
4. TÉMA: ÉLET-TERÜNK, KÖRNYEZETÜNK	232
5. TÉMA: MŰVÉ VÁLÁS – „TEREMTSÜNK” MŰVET!	238
6. TÉMA: ÁTALAKÍTÓ KÉSZÜLÉKEK, GÉPEK, SZERKEZETEK,	245

BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL

Kárpáti Andrea

ELTE TTK, Természettudományi Kommunikációs és UNESCO
Multimédiapedagógiai Központ

„Minden egészséges emberben megvan az a mélyen rejlő képesség, hogy alkotó energiáit kibontakoztassa, ha munkáját belülről igenli. Minden emberben megvan az eredendő képesség az érzéki élmények befogadására, és minden ember érzékeny a hangokra, színekre, tapintási és térhatásokra stb.

Ez azt jelenti, hogy természeténél fogva minden ember élvezheti az érzéki élmények minden örömet; jelenti továbbá azt is, hogy minden egészséges emberből aktív zenész, szobrász, építész stb. válhatik, éppúgy, ahogy beszéd közben „szónok” lesz: vagyis élményeinek minden anyagban formát tud adni (ami nem egyértelmű a „művészettel”). (...)

Ha tehát azt mondjuk: minden emberben megvan a képesség, hogy – jóllehet objektív szempontokból nem is mindjárt a legtökéletesebben, s a közösség számára talán nem is jelentőségteljesen – bármely műfajban ki tudja fejezni magát, úgy még nagyobb biztonsággal állíthatjuk, hogy minden emberben megvan a képesség bármely műfajhoz tartozó műalkotás befogadására”. (Moholy-Nagy László: Az anyagtól az építészetig. Budapest: Corvina Kiadó, 1928/1968, 14. old.)

A hazai vizuális nevelés máig korszerű hagyománya Moholy-Nagy László, Kepes György és Breuer Marcel, a német Bauhaus iparművészeti és építészeti főiskola funkionalista és puritán szellemét meghatározó magyar alkotók öröksége, amelynek középpontjában a vizuális nyelv kreatív használata áll. Ahogyan Kodály a zenei tehetség alapjait minden gyermeknél felfedezi, úgy látja Moholy-Nagy az alkotás lehetőségét a képekkel való közlésben – minden ember számára. Iparművész és építész-tervező képzésünkben él a három mester szelleme, de helye van a közoktatásban is.

Különösen fontos Moholy-Nagy László számos műben kifejtett, ma is korszerű művészetpedagógiája. „Az anyagtól az építészetig” (1968), „Festészet, fényképészet, film” (1978), „Látás mozgásban” (1996) – már a címek is jelzik, mennyire korszerű az irány, amelyet mutat: a kortárs témákat korszerű anyagokkal és technikákkal kísérletezve lehet a legjobban kifejezni, s ezek természetesen társíthatók a hagyományos alkotó módszerekkel. A képeket és tárgyakat élethelyzetek megoldására, indulatok és gondolatok érzékletes és inspiráló kifejezésére kell használnunk az iskolában éppúgy, mint később, a munka világában és a mindennapi életben.

Kutatásunk során, 2016-2020 között négy „Moholy-Nagy modult” – a mester gondolatait napjaink vizuális kultúrájából vett tananyagokkal ötvöző tananyagot – dolgozunk ki, amelyek alapoznak az elmúlt évtizedek képességekutatásaira, és teret engednek a gyerek közösség és a pedagógusok, az iskola és a település sajátos hagyományainak, igényeinek megjelenítésére is:

1. **Vizuális kommunikáció** hagyományos és digitális képi eszközökkel, az 1-4. és 5.-8. osztályok számára;

2. **Vizuális médiakultúra:** a médiakompetencia és informatikai kompetencia integrált fejlesztése, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
3. **Környezetkultúra és tárgykultúra,** közösségi tervezés és konstruálás, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
4. **A kortárs vizuális művészet** tanítása és felhasználása alkotási folyamatban, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára.

Pedagógiai programunk alapelve, hogy meg kell őrizni a hagyományos rajz tantárgy értékét, a manualitást és a közvetlen érzéki tapasztalatszerzést, illetve a kreativitás fejlesztésének kialakult és bevált formáit. Ugyanakkor *hidakat kell építenünk az Informatika és a Mozgókép-kultúra és médiaismeret felé.* A médiakultúra oktatása 2012 óta a jelentős részben a Vizuális kultúra tantárgy oktatóira hárul. Ezért közlünk kipróbált feladatokat minden modulunkban a digitális képalkotás területéről is, második modulunkat pedig digitális és hagyományos képalkotás együttes oktatásának szenteltük. A magyar Bauhaus-mesterek művészi alkotómunkája a bizonyíték arra is, hogy a hagyományos és géppel segített képalkotás egyenértékű: a fotó és a film, illetve a 21. században a multimédia és intermédia a mindennapi életben használt képi nyelv részévé vált. Szintén a korszerűség követelménye miatt szerepel programunkban a kortárs képzőművészet tanítása, hogy napjaink társadalmi és egyéni problémáit újszerű és hatásos megfogalmazásában mutathassuk meg a tanulóifjúságnak. Az építészet és a dizájn megújítását megfogalmazó Bauhaus szellemét követő programból nem hiányozhat a bennünket is körülvevő építészeti és tárgyi környezet, azaz a környezetkultúra tanítása sem.

A jelenleg érvényes Nemzeti Alaptanterv szerény, a legtöbb évfolyamon heti egy órási időkeretben, maximális téma- és módszerbeli változatosságot szeretne megvalósítani. Ez szerintünk lehetetlen vállalkozás, hiszen számos kutatás igazolja, hogy a célzott, egy vizuális nyelvi területet alaposan bemutató fejlesztés hatékonyabb, mint a minden témát felületesen érintő, „teljességre törekvő” oktatás. Moholy-Nagy László és művész-pedagógus társai pedagógiai munkássága is arra inspirál, hogy *kevesebb területen és alaposabban:* a kísérletezésnek, játéknak, közösségi alkotásnak és problémamegoldásnak bőséges teret engedve működjön együtt a rajztanár és tanítványai a rajzórán és az ezzel integrált, iskolán belüli és iskolán kívüli tanulási színtereken. *Moduláris rajzpedagógiai programunk* ezt a célt szolgálja. Kísérletünkben az iskolában rendelkezésre álló óra-keret mintegy felében tanítjuk a kerettantervi törzsanyagot, a fennmaradó időkeretet pedig a Nemzeti alaptanterv követelményei alapján választott modul tölti ki.

Tantárgyunk lényegét tekintve integratív, bár oktatásában szeretnénk *megőrizni a vizuális kompetenciára fókuszáló programot.* Kepes György *„A világ új képe a tudományban és a művészetben”* (1979) című munkája mutatja, hogy a fotóval, filmmel, digitális modellel és szimulációval gazdagított tudományos vizualizáció és az infografika tananyagba építésével a vizuális kultúra utat találhat a természettudományok és a humán tudományok, társművészetek felé is.

Négy modulunkhoz pedagógiai programot, tanítási-tanulási programokat, és ezek kipróbálása után **tanári kézikönyveket** készítünk. Kétféle szerkezetben adjuk közre a köteteket: *korosztályok szerint* – ez a kötet is ilyen. Az első kézikönyv-sorozatunk tehát a modul programokat korosztályonként közli, az 1. osztály számára (amelyhez csak az 1. Vizuális kommunikáció modul fejleszt tananyagot), és az 5. és 9. osztályok számára, amelyekhez minden modulban készül tananyag. Jövőre a következő korosztályok (a 2., 6. és 10.

osztályosok) kézikönyvei készülnek el. A kutatás végén, 2020-ban *modulok szerint* szerkesztjük meg kipróbált tananyagainkat, hogy a pedagógusok szakmai céljaik és érdeklődésük szerint, illetve és tanítványaik igényei, iskolájuk pedagógiai kultúrája szerint választhassák ki a Vizuális kultúra tantárgy tananyagából azokat a témákat, amelyekkel részletesebben foglalkozni szeretnének.

Oktatási programunkat tudományosan megalapozott fejlesztő hatású módszerekre építjük. Az ELTE vizuális képességkutató csoportja 2009-2015 között kidolgozta és 6-12 évesek körében vizsgálatokkal alátámasztotta a vizuális képességek rendszerét, majd három képességterületen (térsemlélet, vizuális kommunikáció, szín) fejlesztő feladatrendszert hoztunk létre. A képességstruktúra fejlődésének vizsgálatára kidolgozott 90 feladattal 6-14 évesek körében végzett értékelés alapján *a vizuális képességrendszer négy fő klaszterben írható le* (Kárpáti és Gaul, 2011):

1. Vizuális megismerés (észlelés, emlékezés, értelmezés) / tanulási képességek
2. Problémamegoldó képesség
3. Vizuális alkotó, kifejező képesség
4. Vizuális kommunikációs képesség

A nemzetközi rajzpedagógia törekszik a **kutatás alapú oktatásfejlesztés, a képességvizsgálatokra építő tanterv-tervezés** megvalósítására, és ebbe az irányba mutat az Európai Vizuális Műveltség Hálózat ([European Network for Visual Literacy, EnVIL](#)) megalakulása is. A 11 ország 19 felsőoktatási és kutatóintézetének együttműködésével létrejött kutatócsoport munkájában kutatócsoportunk több közreműködője is részt vesz. A *Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret* (KEVMR) kialakítása, a hasonló típusú nyelvi írástudási dokumentum mintájára, 2016-ban elkészült és jelenleg is folynak a bevalás vizsgálatai – ezek közé tartozik kutatásunk is (Kárpáti és Pataky, 2016, Schönau és Wagner szerk., 2016).

Moduljaink egy-egy képességcsoportot kiemelten fejlesztenek. Az iskolakísérletek eredményeit **kontroll csoportos képességméréssel és portfólió értékeléssel** követjük nyomon. Kutatásunkban a pedagógus munkáját segítő köztes mérések is lesznek. A vizuális és általános képességteszteket a portfólió értékeléssel együtt alkalmazzuk, így módunk lesz sokoldalú, a fejlesztést segítő visszajelzéseket adni. A *pszichológiai immunkompetenciát* standardizált kérdőívvel, *a divergens gondolkodást és a kombinatív képességet* bemért kompetencia alapú online tesztekkel vizsgáljuk. A színpercepciót és színértelmezést, a térsemléletet és a vizuális kommunikáció képességelemt a Szegedi Egyetem Neveléstudományi intézetében fejlesztett online diagnosztikus értékelési rendszerben, színes képes, hangos tesztekkel vizsgáljuk. Ezekről bővebben kutatásunk honlapján, a [Képességvizsgálati eszközök](#) menüpontban és a [Közleményeink](#) rovatban olvashatnak.

A "Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása" projekt a [Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programjának](#) része. Az [MTA-ELTE Vizuális Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoportban](#) öt felsőoktatási intézmény munkatársai dolgoznak, kísérleti programjaink az ország számos területét lefedik. A projektet vezető és a 3. modult koordináló budapesti ELTE, az 1. modulért felelős kecskeméti Neumann János Egyetem és az egri Eszterházy Károly Egyetem sárospataki Comenius Campusa, a 2. és 3. modult koordináló Nyíregyházi Egyetem és egri Eszterházy Károly Egyetem és a 4. modulért felelős Magyar Képzőművészeti Egyetem 22 kísérleti és 4 kontroll iskolával, valamint számos

követő iskolával dolgozik együtt. A felsoroltakon kívül a Szegedi és a Pécsi Tudományegyetem munkatársai is tagjai a képességkutató csoportnak.

A kutatócsoport tagjait [a kutatás honlapján](#), az [Információk rólunk](#) menüpontban találja. A modulokról bővebben a nevüket viselő almenükben, a kézikönyveket – köztük ezt is - a [Közleményeink](#) menüpontban olvashatja vagy töltheti le.

Ez a kötet a pedagógiai programokat és a kipróbált, tanulói munkákkal és műalkotásokkal illusztrált tanítási-tanulási programokat is tartalmazza. A Moholy-Nagy Vizuális Modulkok lefelé és felfelé egyaránt tovább építhetők, és az itt olvasható pedagógiai program és tanítási-tanulási programok módszertani elvei mentén további tananyagrészekkel bővíthetők. Közös jellemzőjük, hogy a hagyományos technikák és műfajok mellett, a kortárs vizuális kultúrához hasonlóan, integrálják a digitális, illetve multimediális képalkotási lehetőségeket is. A NAT-ban a digitális képalkotás technikáit is tanító Informatika és az alapfokú képzésben a Vizuális kultúra tantárgy tantervébe iktatott mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyakkal való együttműködéshez is kidolgozunk javaslatokat. A programokhoz *informális tanulási alkalmak* (múzeumi foglalkozások, műemléktúrák, látogatások kézműves műhelyekben, képzőművészek műtermeiben stb.) is kapcsolódnak.

Kérjük, ossza meg velünk tapasztalatait a könyvről, és ha kedvet kapott arra, hogy kipróbálja tananyaginkat, [jelentkezzen honlapunkon partner iskolának](#). Szeretettel várjuk művészet-pedagógus közösségünkbe!

Kutató csoportunk kezdeményezésére, a drámapedagógia és színházi nevelés, a táncpedagógia, vizuális nevelés és a zenepedagógia művelői számára konferencia sorozat indult az ELTE-n. [A rendezvények előadói, kiállítói írásait letöltheti innen](#). Évről évre, júniusban, gyermekmunkák és innovatív programokat bemutató kiállítással, koncertekkel, drámapedagógiai műhelyekkel jelentkező rendezvényre 2019-ben 320 művész-tanár és kutató jött el, a hozzá csatlakozó, nemzetközi workshopon hatvan előadást hallgathattunk. Jöjjön el, és mutassa be saját innovatív tanítási eredményeit az [ELTE Művészetpedagógiai Konferencián](#) és az [ELTE Workshop for Art Education](#) rendezvényen!

Hivatkozások

Kárpáti Andrea és Gaul Emil (2011). A vizuális képességrendszer: tartalom, fejlődés, értékelés. In B. Csapó és A. Zsolnai (szerk.), *Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában*. (pp. 41–82). Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

Kárpáti Andrea (2001). [Firkák, formák, figurák – a gyermekrajz fejlődése a kisgyermekkortól a kamaszkorig](#). Dialóg Könyvkiadó, Budapest

Kárpáti Andrea (megjelenés alatt). *Gyermekrajz az Új Képkorszakban: tér, forma, szín és technika*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. e-könyv.

Kárpáti Andrea, Pataky Gabriella (2016). [A Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret](#). *Neveléstudomány*, 2016(1), 6-21

Kepes György (1979): *A világ új képe a tudományban és a művészetben*. Budapest, Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1928/1968): *Az anyagtól az építészetig*. Budapest: Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1979): *A festéktől a fényig*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó

Schönauf, D. és Wagner, E. Hrsg.: *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Visual Literacy - Prototyp*. Münster-New York: Waxmann Verlag, 319-327. Absztrakt: <http://www.waxmann.com/buch3428>

VIZUÁLIS MÉDIAKOMMUNIKÁCIÓ MODUL

SZERZŐK:

Havasi Tamás, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatika Intézet, Mozgóképkultúra Tanszék

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Alapelvek, célok – szemléletmód

Az aktuális Nemzeti Alaptanterv és új kerettantervi változások sürgetik a helyi tantervek és a saját tanítási stratégia átgondolását, új alternatívák keresését. Nevezetesen, a korábban külön tantárgyként kezelt Mozgóképkultúra és médiaismeret tananyagait az új médiumokkal, fotóval, mozgóképpel, filmmel, posztmodern képiséggel való foglalkozást modulos, illetve integrált formában a Vizuális kultúra, illetve a Művészetek műveltségterület részének tekinti az új dokumentum.

A médianevelés és oktatás nélkülözhetetlenségét ma már senki nem vitatja, ezért ez az átalakítás több szempontból átgondolatlanak tűnik. Amikor a különböző médiumoknak legintenzívebb kapcsolatban lévő korosztály oktatási, nevelési lehetőségei az önálló tárgy megszűnésével beszűkülnek. A Nemzeti Alaptantervben részben önállóan, részben a Vizuális kultúra tantárgy részeként szerepel, de kézikönyv, pedagógiai program még nem készült hozzá. Új komplex, a területeket integráló alternatív pedagógiai programokra van szükség. A Mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy keretei korábban - szaktanári irányítással - több időt biztosítottak a beszélgetésekre, hosszabb művek elemzésére és az

alkotásra is. Talán némi nyereségként könyvelhető el a komplexitás kényszere, amely a másik tantárgy keretei közzé kerülésből következik. A megváltozott, átstrukturálódott tantervben a különböző tárgyi tartalmak is más időintervallumba kerültek. Esetenként más évfolyam tananyagába; például a művészettörténet tartalmaiban is van ilyen jellegű változás. (Az új tankönyv szerint a Barokk a 7. osztály tananyagából a 6. osztályába került.) Ez több olyan tantárgyat érint, amellyel a rajz vizuális kultúra is együttműködik. Ilyen tárgy például a történelem (ahol a korábbi tananyag feldolgozásának üteme felgyorsult, így nehéz párhuzamosan haladni a művészettörténeti korszakok tárgyalásával) és az irodalom is. Ez megnehezíti a tantárgyi koncentrációt, amely kiemelten fontos a probléma centrikus, nem lineáris oktatás és gondolkodás fejlesztése terén, de egyben az új modulok elhelyezését is nehezebbé teszi.

A másik érv az átgondolás mellett, hogy a változó „új képi világ” a fiatalok életét, társas kapcsolataikat minden elemében átszövik. Az általuk alkotott, létrehozott, fogyasztott, illetve általuk preferált digitális képek mennyisége megnövekedett, tematikai jellegzetességei és a fiatalok „használati” szokásaiban bekövetkező változások is indokolják a médianevelés és a vizuális nevelés komplex átgondolását. *A mai fiatalok nem egyszerűen csak passzív médiafogyasztók, hanem a digitális technológiákat használó aktív alkotók is.* Különösen tekintettel kell lennünk a társadalmi média új platformjaira, az internet közösségi oldalainak bővülő felhasználói köreire, új vizuális lehetőségeire. Így, a befogadók nevelése mellett az alkotás technikai segítségét is fel kell vállalnunk, az alkotói képességeket is integráló digitális kompetenciát kialakítanunk, valamint szemléletbeli útmutatást adnunk a média művek befogadásához. Ez a folyamat csak úgy lehet hatékony, ha hangsúlyt fektetünk a mediatizált kommunikáció vizuális, auditív és szöveges (textuális) elemeire is, legyenek azok hétköznapi, vagy éppen művészeti kontextusban. A tervezett munkát nehezíti, hogy az iskolakísérletünk egyik helyszínén a Nyíregyházi Egyetem gyakorlóiskolájában, bár médiaterem van, de csak nyílt forráskódú, egyszerű képfeldolgozó szoftvereket tudnak használni. „Komolyabb” képszerkesztő, rasztergrafikus, fényképfeldolgozó szoftvert (Adobe Photoshop), vagy vektorgrafikus (Corel Draw, Adobe Illusztrátor) és mozgókép feldolgozására, szerkesztésére alkalmas szoftver nem elérhető az iskolában. (Erre talán lehetőséget adhat, legalábbis a bemutatás és kipróbálás szintjén a Nyíregyházi Egyetem Vizuális Kultúra Intézetének médiaterme, ahol, bár csak 15 gépállásban, de kipróbálhatók ezek a szoftverek.)

Nem kétséges a médianevelés és a kommunikáció tanításának szükségessége, bármelyik metodikát, stratégiát, tantervek által biztosított formát választjuk, vagy van lehetőségünk alapul venni. Talán még koncentráltabban kell követnünk a változó képiséget, technikai fejlődést és az eszközök használatának trendjeit, miközben valamilyen állandóságot is keresünk a változások mellett. Ezek az „állandónak” tekinthető tematikák a vizuális kultúra órát, ill. a tanórákon kívüli tevékenységeket is átszöhetik. Ilyen témák pl. a *képolvasás* és annak tágabb értelmezése: a *látványolvasás*, ami végtelen variációs lehetőséget enged. A *kép és a szöveg* kapcsolata a kétféle kommunikációs jelrendszer között teremtett változatos kapcsolatokat vizsgálja.

A *nézőpont* vizuális, illetve tágabb értelmezése is segít a tömegműediumok hatásai ellen vértéződnünk. A *montázs* képi és akusztikus/auditív értelmezése, gyakorlása különösen fontos terület. A *látás és más érzékszerveink által felfogott információk kapcsolata* is számtalan élményszerű feldolgozás lehetőségét nyújtja. A *mozgás, történés és az idő ábrázolásának vizsgálata*, ábrázolásának lehetőségei a mozgóképes gondolkodást

alapozza meg. Példák erre a képregény, fotóregény képsorai, az egybeszerkesztett mozgásfázisok, a kronofotográfia, vagy a képek vizuális dinamikája. *A képi-, zenei-, irodalmi alkotásokban egyaránt előforduló kifejező eszközök*, mint például a ritmus, a kommunikációs jelrendszerek, kódok összefüggéseit, átfordítási lehetőségeit rejt, míg a *szituációs játékokon* keresztül az üzenet kontextusait vehetjük számba. De ezeken a tevékenységeken keresztül a szociális kapcsolatok is gazdagíthatók, az együttműködés tanulása is megvalósítható. Nem maradhatnak ki a *befolyásolás különböző technikái* sem a tananyagokból. Mindezek a témák a médianevelést vezethetik be a különböző tantárgyak, így a rajz, vizuális kultúra keretei között is.

A modul innovatív tartalma

Napjainkra a vizuális kultúra, tartalmát, a mű megalkotásának és befogadásának módját tekintve rendkívüli módon kibővült. A tantárgy keretében nagyon nehéz tisztán pl. csak festészetről, szobrászatról, építészetről, grafikáról beszélni. A művészeti területek között mindig volt kapcsolat, áttekintés, átfedés. Amikor a technikai képalkotás lehetősége a fotografálással megteremtődött, szinte azonnal felfigyelt rá a képzőművészet. Nem volt ez másképp a filmmel, később a videóval, majd a számítógéppel sem. Ma a világban egyszerre van jelen, például a festészetben, az impresszionizmus klasszikus időszakát idéző tájképfestészet és a számítógépes grafika vagy az interaktív videó installáció. Nagyon ritka az a kortárs képzőművészeti tárlat, amelyen mozgóképes alkotások ne lennének, de nem ritka a hangokat is tartalmazó mű. A képzőművészet audiovizuálissá vált. Új vizuális művészeti ágak születtek pl.: fotográfika, számítógépes grafika, video installáció, video projekció, a virtuális valóság művészi alkalmazása (VR művészet), stb.. Ezek mellett az egyes művészeti területek között is, megőrizve szuverén jellemzőiket, felfedezhetők különböző kapcsolódási pontok. Pl. az animációs film és a képzőművészet között, már csak a használt anyagok, a képalkotás módjának azonossága miatt is keletkeznek értelmezési átfedések, de a filmekben a figyelem irányításában is hasonlóságok vannak/lehetnek.

A technikai képalkotás eszközeinek tömeges használatával új tömegkommunikációs helyzet állt elő: a hivatalos kommunikátorok mellett megjelentek az ún. nem hivatalos kommunikátorok is. Az információk hitelességének megállapítása nagyon nehézzé vált, a szabad tartalom fel- és letöltések révén kezd elterjedni az „egy személyre szabott tömegkommunikáció”.

A vizuális kultúra és a mozgóképkultúra médiaismeret bizonyos mértékű integrációja lehetővé teszi a szélesebb körű problémamegoldást, a világ jelenségeinek összefüggésben történő vizsgálatát, megértését, valamint segítséget adhat a kortárművészet törekvéseinek megértéséhez is. Ezek mellett az oktatásban nagyobb érvényt nyerhet az interdiszciplinaritás elve, tovább oldódhat a még mindig tapasztalató tantárgysovinizmus is.

A NAT a fentebb említett a gondolkodásmódnak teret enged. *1.2. A NAT, A KERETTANTERVEK ÉS A HELYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS* című részben olvasható, miszerint bizonyos műveltségi területeknek lehetnek olyan fejlesztési céljai és tartalmi elemei, amelyek a kerettantervekben akár más-más tantárgyba integrálva szerepelhetnek. Sajnos ez többnyire csak azt jelenti a gyakorlatban, hogy ami eddig külön tantárgyként szerepelt (mozgóképkultúra és médiaismeret), annak tartalmát „szétdobták” más tantárgyakba. A mozgóképkultúra médiaismeret így kapott helyet leginkább a magyar irodalomban, az informatikában, a vizuális kultúrában, történelem és állampolgári ismeretekben. Ez a fajta integráció az

alapján valósulhat meg, hogy mik azok a tartalmak, problémakörök, amelyek részben más tantárgyakat is érinthetnek. A mozgóképkultúra a Kerettantervben (továbbiakban: Kerettanterv) már így szerepel, ami lehet jó is, ha erre a feladatra felkészültek a pedagógusok, és a pedagógusképzés.

Tehát a Kerettanterv, ha úgy tetszik, minden lehetőséget felkínál a vizuális kultúra számára, hogy beépítse magába a digitalizáció és medializáció előidézte jelenségeket, kérdéseket, lehetőségeket. Ezekkel a lehetőségekkel élve és ezeket kiegészítve a vizuális- és médiakultúra modulba oly mértékben és vonatkozásban kerültek be a mozgóképpel, a médiával, a digitális álló- és mozgóképalkotással kapcsolatos tartalmak, amilyen mértékben és vonatkozásban ezek átfedésbe kerülnek a képzőművészettel. Például az animáció és a képzőművészet kapcsolata nyilvánvaló, hiszen mindkét terület ugyanazokat az anyagokat, eszközöket (grafikai, festészeti, plasztikai) használja. A digitális képalkotás több formája is beépült a képzőművészetbe. Az is szempontként sorolandó fel a vizuális kultúra és a mozgókép-, médiakultúra kapcsolatában, miszerint korunkban nagyobb hatást gyakorol a vizuális kultúrára a mozgókép és média, mint a hagyományos képzőművészet, amelyre ezek a jelenségek tartalmi, formai szempontból, valamint eszközeit tekintve is visszahatnak.

Tehát a technikai álló- és mozgókép több módon úgy is szerepet kaphat a vizuális kultúrában. Egyszer, **mint a vizuális probléma feldolgozását szolgáló eszköz** (pl. egy tárgy, jelenség megfigyelése során videofelvétel, szerkesztett film, fotósor készítése). Ilyen esetekben a mozgókép „csak” egy probléma megoldásában, eszközként kap szerepet. Más esetekben a műalkotás szerves része vagy egésze a technikai álló- és mozgókép valamelyik formája (pl. videó szobor, interaktív videó installáció).

A médianevelésnek vannak „állandónak”, kiemeltnek tekinthető tartalmai. Legfontosabb feladatai közé tartozik a *média változatos nyelvezetének* elsajátítása. A *médiaszövegek* szövegértési képességének elsajátítása. A különböző *médiumok technológiai, műfaji jellegzetességei* fontos részét képezik a nevelés és oktatás-e formáinak. A médiaszövegek *kategorizálásának* szerepe van a megértésükben egy médiumon belül, vagy a médiumok „fölött”. Példaként a reklám, mint műfaj megtalálható a rádióban, televízióban, interneten stb. A *műfaji jellegzetességek* meghatározzák az egyes médiumok karakterét, s egyben a nyelvezetét is. Nem mellőzhető a különböző *média alkotó, közvetítő intézmények*, tartalomszolgáltatók bemutatása (például a Magyar Televízió, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Magyar Rádió) sem. A bemutatott intézmények, szolgáltatók működésének „láthatatlan” része a műsorszerkezetre és tartalomra is különböző mértékbe visszaható közönség. A *média közönsége* az a fogyasztói csoport, akinek szokásaival, igényeivel kell megtanulnunk azonosulni, akár felhasználók, akár alkotók vagyunk. A célközönség számára a különböző médiumok produktumai *reprezentálnak* valamilyen eszmét, értéket, minőséget, stb. A *közösségi média* különböző platformjai szinte minden iskolás korosztály számára elérhetők, így az *önreprezentáció* lehetősége is adott. A médianevelés és oktatás területein belül a technikai *médiumok történetével*, a vizualitáson belül a képkészítés korszakaival is érdemes megismertetni a diákokat. Korosztálytól függően és mértékben a *médiaelmélet, manipulációelméletek, médiafilozófia, és médiaesztétika* is említést kaphat a médiával és vizualitással foglalkozó tanórákon, így a rajz, vizuális kultúra óra média moduljában is.

A felvázolt gondolatmenetet követve, az egymásra épülő évfolyamokon különböző vizuális közlésformák és médiumok kapnak kitüntetett figyelmet. Először a kép, majd a szöveg, a kép és a szöveg kapcsolata, valamint ez a közösségi médiumok kontextusában, a mozgókép, a médiaművészet különböző formái és végül a multimédia, valamint a virtualitás témakörei épülnek egymásra.

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

1. A művészetek állandó változásban vannak, a médiához köthető alkotás hétköznapivá vált.
2. A művészetek között mindig is voltak átfedések.
3. A mediális hatás nagyobb szerepet kap az ízlés, szemlélet, értékrend alakításában, mint a család és az iskola.
4. A mediális közlésforma népszerű a diákok körében. Ezzel szemben az iskolák zöme a szabadkézi rajzolás, festés terén nyújtott teljesítmény alapján értékeli a diákokat.
5. Korunkban csak szándék kérdése, hogy kiből válik tömegkommunikátor.
6. A digitális technológia majdhogynem egy eszközbe integrálja az álló- és mozgóképkészítés és feldolgozás lehetőségeit.
7. Az iskolák csak kis mértékben élnek a média, a digitális technológia kínálta lehetőségekkel, ezeknek leginkább csak a káros hatásaival foglalkoznak.
8. A technikai álló- és mozgókép adta lehetőségek kiválóan alkalmazhatóak a hagyományos vizuális problémák feldolgozásában, elegyíthetők velük a hagyományos módszerek, eszközök, eljárások, kitágítják a művészettörténet tanításának, tanulásának is az eszköztárát.
9. Az iskolák és a tanulók birtokában már olyan digitális eszközök vannak, amelyek jól alkalmazhatók a vizuális kultúrába történő beépítésére.

A Nemzeti Aaptanterv (NAT) és a modultanterv összevetése

Aptanterv	Modul tanterv
A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is. A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója. A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezőmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapi esztétikuma között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában.	<i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is. A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója. A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezőmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapi esztétikuma között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában. A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.

A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.	
VIZUÁLIS KULTÚRA ALAPELVEK, CÉLOK	
Alaptanterv	Modul tanterv
A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.	<i>Módosítjuk így:</i> A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos álló- mozgóképi közlések, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.
Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.

A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.	<i>Módosítjuk így:</i> A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a filmművészet bizonyos területeit, a kortárművészet újabb és újabb törekvéseit, a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.
Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejtetni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.	<i>Módosítjuk így:</i> Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a mozgókép, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejtetni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.

A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális nevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek. Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.	<i>Ahogya NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális médianevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. <i>Nem szerepel:</i> A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek. <i>Ahogya NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.
FEJLESZTÉSI FELADATOK A fejlesztési feladatok szerkezete	
1. Megismerő- és befogadóképesség <i>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i> <i>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</i> <i>1.3. Kommunikációs képességek</i> 2. Kreativitás <i>2.1. Alkotóképesség</i> <i>2.2. Problémamegoldó képesség</i> 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás.	<i>Ahogya NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> 1. Megismerő- és befogadóképesség <i>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i> <i>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</i> <i>1.3. Kommunikációs képességek</i> 2. Kreativitás <i>2.1. Alkotóképesség</i> <i>2.2. Problémamegoldó képesség</i> 3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás

1. Megismerő- és befogadóképesség	
1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása	
5-6. évfolyam	
Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva. Az azonosságok és különbségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján. Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben. Ismert útvonal rajzának elkészítése. Mozgásélmények megjelenítése. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva. Az azonosságok és különbségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján. Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben. Mozgásélmények megjelenítése. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.
Egyszerű kéziszerszámok (művészeti és modellező eszközök) használata. Különböző festőtechnikák kipróbálása.	<i>Módosítjuk így:</i> Egyszerű kéziszerszámok, elektronikus álló- és mozgóképrögzítő eszközök használata. Különböző festő-, grafikai technikák, számítógépes álló- és mozgóképszerkesztő programok kipróbálása.
7-8. évfolyam	
Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.
Látvány megjelenítése képi, szobrászi eszközökkel.	<i>Módosítjuk így:</i> Látvány megjelenítése álló- és mozgóképi, szobrászi eszközökkel.

Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése. Mozgások megfigyelése, megjelenítése.
A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata.	<i>Módosítjuk így:</i> A kifejezés, közlés különböző (analóg-, technikai) képalkotói technikáinak használata.
Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.
1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás	
5-6. évfolyam	
Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése.	<i>Módosítjuk így:</i> Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli és mozgógépes megjelenítése.
Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma és a rendeltetés kapcsolatának elemzése. Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.
Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.	<i>Nem szerepel:</i> Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.
Képek, látványok, események leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló- és mozgóképek, látványok, események, kitalált- és valós történetek leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.
Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.

7-8. évfolyam	
Ábra alapján téri helyzet rekonstruálása.	<i>Módosítjuk így:</i> Ábra, filmrészlet alapján téri helyzet rekonstruálása.
Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük.</i> Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.
Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése.	<i>Módosítjuk így:</i> Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján, a vizuális megjelenítés eszközeivel (rajz, fotó, mozgókép) történő felmérése, elemzése, értelmezése.
Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is. Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése. Reklámok képi eszközeinek elemzése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is. Reklámok képi eszközeinek elemzése.
Műelemzés a formai jegyek alapján. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata.	<i>Módosítjuk így:</i> Műelemzés korszakoktól függetlenül, a formai jegyek alapján. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek, társadalmi körülményeinek vizsgálata.
A tanári előadás önálló jegyzetelése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A tanári előadás önálló jegyzetelése.
1.3. Kommunikációs képességek	
5-6. évfolyam	
A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.

Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló és mozgóképi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.
Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.
7-8. évfolyam	
Nem vizuális természetű információk (a népesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.	<i>Nem szerepel:</i> Nem vizuális természetű információk (a népesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.
A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban.
Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban és írásban.	<i>Módosítjuk így:</i> Látványok, álló- és mozgóképek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban, prezentációban.
2. Kreativitás	
2.1. Alkotóképeség	
5-6. évfolyam	
Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása.

Felületek dekoratív kialakítása.	Tervvázlatok készítése. Felületek dekoratív kialakítása.
7-8. évfolyam	
Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.	<i>Módosítjuk így:</i> Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet álló- és mozgóképi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.
Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.
2.2. Problémamegoldó képesség	
5-6. évfolyam	
A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.
7-8. évfolyam	
Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása. Máshol látott formai, technikai megoldások adekvát alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása.
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás	
5-6. évfolyam	
Személyes preferenciák tudatosítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i>

Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.	Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.
7-8. évfolyam	
Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.
KÖZMŰVELTSÉGI TARTALMAK	
5–8. évfolyam	
1. Vizuális nyelv és technikák	
- A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyaikat leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése. — Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel. — Színtani alapok használata és ismerete. — Formaredukció használata és ismerete. — A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete. — A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete. — Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell-	<i>Módosítjuk így:</i> 1. Vizuális és audiovizuális nyelv és technikák <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyaikat leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése. — Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel. — Színtani alapok használata és ismerete. <i>Nem szerepel:</i> — Formaredukció használata és ismerete. <i>Új tananyag:</i>

és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képalkotás.	- Kiemelés és elhagyás alkalmazása a művészetben. — A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete. <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete. <i>Módosítjuk így:</i> — Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás, animáció. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képalkotás, animáció, videó. <i>Új tananyag:</i> Hang és kép viszonya az álló- és mozgóképes művészetben.
2. Kifejezés, képzőművészet	
Alkotótevékenység — Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	Alkotótevékenység <i>Módosítjuk így:</i> — Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző álló- és mozgóképes, animációs valamint plasztikai eszközökkel.
— Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.
Befogadó tevékenység — A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztető ismerete. — A képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete.	Befogadó tevékenység <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztető ismerete. <i>Módosítjuk így:</i>

A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon keresztül. Ősművészet (ajánlott: Stonehenge). ókori Kelet (ajánlott: gízai piramis-együttes). Görög és római művészet (ajánlott: athéni Akropolisz, római Colosseum). Bzanci művészet, honfoglalás kora (ajánlott: a nagyszentmiklósi kincs). Romanika (ajánlott: jáki templom). Ggótika (ajánlott: amiens-i székesegyház, Giotto). Reneszánsz (ajánlott: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffaello Santi művei). Barokk (ajánlott: Esterházy-kastély, Pieter Pauwel Rubens, Rembrandt Harmensz van Rijn művei). Klasszicizmus (ajánlott: Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum). Romantika és realizmus (ajánlott: Steindl Imre: Országház, Munkácsy Mihály művei). Impresszionizmus (ajánlott: Eduard Manet, Claude Monet művei). XIX–XX. század fordulójának irányzatai. A XX. századi modern művészet, kortárs művészet. Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.	— A képzőművészeti ágak, az építészet, a design, mozgóképművészet főbb jellemzőinek ismerete. <i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon és keresztül. <i>Új tananyag:</i> A műalkotások, korstílusok vizsgálata az adott kor társadalmi jelenségeinek és a műalkotások megjelenését befolyásoló, koroktól független tényezők tükrében: A művészettörténeti példákat a 2012-es NAT-ból vettük át, ld. a tananyagot a bal oldali oszlopban. Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.
3. Vizuális kommunikáció	
Alkotótevékenység — Bonyolultabb vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése. — Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal. — Kép és szöveg együttes alkalmazása többféle céllal.	Alkotótevékenység <i>Módosítjuk így:</i> — Vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése. — Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal, animációval, mozgóképpel. — Kép és szöveg, kép és hang együttes alkalmazása többféle céllal.
Befogadó tevékenység — A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése. — Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése. — A reklám hatásmechanizmusának elemzése.	Befogadó tevékenység <i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése. — Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése. — A reklám hatásmechanizmusának elemzése. <i>Módosítjuk így:</i>

— A technikai képalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film) ismerete és megértése. — Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.	— A technikai képalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film, videó, számítógépes grafika, animáció) ismerete és megértése. <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése. <i>Új tananyag:</i> A nem professzionális tömegkommunikációs megnyilvánulások értelmezése.
4. Tárgy- és környezetkultúra	
Alkotótevékenység — Egyszerű tárgyak tervezése, áttekintése és modellezése. — Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.	Alkotótevékenység <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — Egyszerű tárgyak tervezése, áttekintése és modellezése. — Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.
Befogadó tevékenység — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése. — Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete. — A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése. — Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján. — Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése. — A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.	Befogadó tevékenység <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése. — Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete. — A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése. — Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján. — Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése. — A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.

Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok

Pedagógiai koncepciónk célja olyan alapelvek megfogalmazása, amelyek segítséget nyújtanak a résztvevő pedagógusok számára egy alternatív tanítási modul, tanmenet és óratervek létrehozásához. Útmutatót szeretnénk adni a mozgóképkultúra és médiaismeret integrálására a rajz és vizuális kultúra tantárgy keretein belül.

Témakörök (modulok a rajz és vizuális kultúra tantárgy alternatív tanításához): Vizuális médiakommunikáció, Vizuális médiakultúra (médiakompetencia és informatikai kompetencia).

A tartalom megválasztása lehetőleg a település és környezetére épüljön úgy, hogy az kapcsolódjon, illetve egészítse ki a tanítást szabályozó dokumentumokban rögzített elvárásokat. A tanítási-tanulási folyamat lépjen ki a tantermekből. Az iskolán belül adódó tereket, szolgáltatásokat (más tantárgyak termei, aula, könyvtár/médiatár, udvar, műhelyek, laborok, stb.) a lehetőségekhez mérten építsük be a munkánkba, ne csak a tanteremre korlátozódjon a tevékenységünk. A település, ahol az iskola működik, egyszerre lehet téma és munkaterület is.

A Kerettantervben a vizuális kultúrába integrált, a mozgóképkultúra médiaismerethez tartozó tartalmakat a modulterv nem tartalmazza, azt tényként fogadjuk el. A javaslatok a fentebb is említett mediális kifejezési, megismerési lehetőségekre, műfajokra vonatkoznak.

Tartalmak

- Művészettörténeti tartalmak (pl. egy helyi műemlék feldolgozásánál alkalmazható digitális álló- és mozgókép alkalmazások)
- Kortárművészeti alkotások megismerése, elemzése
- Folyamatok megfigyelése (pl. fejlődés, változás, idő múlása)
- Térkérdések (pl. egy településrész, épület térbeli feltérképezése mozgókép segítségével)
- Színtani kérdések (pl. absztrakt animáció komplementerekre építve)
- Konkrét és absztrakt (pl. tárgyak, felületek, fények-árnyékok fotózása - fotósorozat - úgy, hogy a felvételen a leképzett látvány jelentése veszítse el eredeti jelentését)
- Ritmus (pl. fotósorozat készítése, melyek bizonyos szempont szerinti ritmust jelenítenek meg, vagy animáció¹)

¹ <http://www.daazo.com/film/5d090d0a-8962-11e0-ba3e-0050fc84de33>

- Kompozíciós kérdések, a figyelem irányítása (pl. egy személy fotózása eltérő képkivágásban)
- Kiadványok szerkesztése, tipográfiai ismeretek (pl. helyi látnivalóról ismertető, szórólap készítése)
- A filmkészítés (pl. rövid jelenetek megírása, helyszínekre, jelenetekre, beállításokra, plánokra bontva, ezek leforgatása)
- Animáció készítése (pl. egy folyamat, változás, stb.)
- A média gerjesztette társadalmi jelenségek értelmezése (a reklám, a bulvár-dokumentarizmus, a dokushow, a dokureality és a valóság viszonya, média és szocializáció, stb.)

Műfajok

A hagyományos műfajok tiszteletben tartása mellett a tanulókkal meg kell ismertetni a technikai álló és mozgóképalkotás teremtette új vagy kevésbé ismert illetve rosszul értelmezett műfajokat.

- A film műfajai
- A fotózás műfajai
- Az animáció, mint műfaj²
- A videó műfajok (pl. videó-projekció, klip, videó installáció)³
- számítógépes grafika, digitális festészet
- Intermediális műfajok, más művészetek nyelvét is használó műfajok (pl. akcióművészet, performansz)

Technikák

- Hagományos animációs technikák (rajzanimáció, festményanimáció, kollázsanimáció, tárgyanimáció, agyag/gyurma animáció, stb.)⁴

² <https://vimeo.com/149065163>

³ <http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=kepkereso&kepld=1713>

⁴ Az animációban nagyon változatosan alkalmazhatók a különböző anyagok, technikák. (A szerző)

- Digitális fotózás (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, stb.)⁵
- Digitális videózás, mozgóképszerkesztés (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, történetmesélés, stb.)
- Digitális állóképszerkesztés (reklám, plakát, meghívók, kollázs, tipográfiai alkalmazások)⁶

Új és hagyományos módszerek

A modulban a történelmileg már kialakult művészettörténeti korszakok a műalkotások és a hagyományok képzőművészeti eljárások megismerése, alkalmazása mellett, a kortárs képzőművészet is jelentős teret kap, melyekben a kollektív, csoportos alkotási forma is gyakran érvényesül, ezért a modulban alkalmazott munkamódszereknek olyannak kell lenniük, amelyek nagy teret engednek a kreativitásnak, a rögtönzésnek, a rugalmas tevékenységformáknak. Az egyéni munkaformák mellett a megszokottnál nagyobb hangsúlyt kapnak a többszemélyes munkavégzést lehetővé tevő módszerek, mint: projektmunka, kooperatív módszerek, KIP-módszer⁷, amelynek, a csoportos munka mellett, része a személyre szabott feladatmegoldás is. Teret kell biztosítani az egyéni vélemények, érdeklődési területek megnyilvánulásának is. Nagyon fontos, hogy a témaválasztásban teret kapjon az aktualitás, a diákok személyes érintettsége.

A Világháló kínálja lehetőségeket⁸ ki kell használni (pl. adatgyűjtés, adatbázisok alkalmazása, létrehozása, művek vizsgálata, stb.), de nem helyettesítheti a közvetlen tapasztalat- és élményszerzés hatékonyságát. Fontos annak megteremtése is, hogy az elkészült gyermekmunkáknak legyen fizikálisan és digitálisan is közzétételi tere. Régi és nagyon hatékony az iskolagaléria, kiállítófal, illetve ma már nincs különösebb akadály egy a repertoárjában mindig megújuló virtuális galéria létrehozásának sem. Mindkettő a gyerekek számára, a közönségében kiszélesedett visszacsatolási lehetőséget biztosíthatnak.

Informális tanulási alkalmak

Kedvező esetben az informális tanulási szituációk és az órarendi tanórákon folyó munkaformák nem nagyon különböznek egymástól, hiszen az informális tanulási lehetőségek akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha azok folytatását képezik az iskolai, „reguláris” tanórák anyagának és fordítva. Azt is mondhatjuk, hogy meg kellene, hogy változzon az iskolában ma leginkább jellemző gyakorlat, miszerint az iskolában a tanórákon

⁵ A fotózással elegyíthető technikák újabb lehetőségeket nyitnak. (A szerző)

⁶ Az állóképszerkesztés is keverhető a hagyományos képalkotási folyamatokkal – saját szabadkézi rajz, festmény digitális felhasználása. (A szerző)

⁷ http://komplexinstrukcio.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=102

⁸ <http://www.kmgaleria.eu/galeria>

tanultak vetülnek ki a valóságra, ehelyett a valóság jelenségeit, problémáit, kérdéseit kellene az iskolai órákon feldolgozni. A vizuális kultúrában, a mozgókép, média világában az ún. tananyag egy része már a megszületésekor elavult, folyamatos frissítésre van szükség. Mások mellett az informális tanulási lehetőségek alkalmat adhatnak erre.

Minden informális tanulási lehetőséget tervezni kell, ezek alapját képezhetik akár egy projekt elindításának, vagy már egy meglévő témafeldolgozás valamely pontjához kapcsolódhatnak. Lényeges szempont, hogy milyen szerepet adunk az informális tanulási megnyilvánulásnak, alkalomnak. Ez a szerep alapvetően kétféle lehet: mindenkire vonatkozó, vagy tehetséggondozó/felzárkóztató. Egy szakkörben kiválóan folytatható egy elkezdett témafeldolgozás, ahol nagyobb teret engedhetünk az egyéni elképzeléseknek és képességeknek.

A múzeumokkal, a galériákkal kapcsolatban erősen él még az a viszonyulási forma, amely szerint a műtárgyakat csak nézegetni kell, lehet. Számtalan szervezett múzeumé s tárlatlátogatás fullad a diákok részéről húsz perc után a teljes érdektelenségbe, mert a gyerekek nincsenek jól előkészítve, az információkat nem tudják kötni semmihez, nincsenek motiválva abban, hogy megfigyeljenek, vizsgálódjanak. Természetesen ilyen alkalmakkor korosztálytól függően szabályoznunk kell azt is, hogy a múzeumok kínálta lehetőségekből, mit, mennyit, milyen időintervallumban veszünk igénybe, vagyis irányítani kell a diákok figyelmét.

Műterem látogatások kapcsán, többek mellett, lehetőséget kaphatnak arra a diákok, hogy az a „misztikum”, amely a művészek tevékenységét övezi, megváltozzon, valamint megismerjék az egyes munkafogásokat, a mű megvalósulását az ötlettől akár a kiállítás -kész alkotásig. Személyes találkozás a művészekkel segítheti a kortárs művészeti irányzatok elfogadását, megértését. Szerencsés esetben egy jó pedagógiai érzékkel rendelkező művész, ha a gyerekek együtt gondolkodhatnak, tevékenykedhetnek vele, a műtermében kinevelheti művészetének jövőbeli közönségét is.

Az informális tanulási alkalmak közül ki kell emelni a települések és azok környékén könnyen elérhető lehetőségeket. Nincs olyan település, ahol ne lehetne izgalmas, vizuális-mozgóképes feldolgozásra érdemes témákat találni. A saját élettérből indított témák, a személyes érintettség, helyismeret, az időszerűség motivációs tényezőként sem elhanyagolandók. A közvetlen környezet adta lehetőségek feldolgozásában igénybe vehetők a technikai képrögzítés különböző formái, a fotózás, a videózás. Az így elkészített nyersanyagot az iskolában, műhelymunka keretében, sokféleképpen feldolgozhatjuk. Például: egy település népi iparművészeti emlékeinek (kovácsoltvas-kapuinak) összegyűjtése fotózással, majd a kinyomtatott motívumok alkalmazása kollázsanimációs filmben.

*Szakköri munka. Képek a gyűjtésből és az animációs filmből
(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)*

A másik példa, amikor a gyűjtés célja az adott település gyümölcskultúrájának bemutatása. Ez alkalommal a gyerekek a fotózás mellett, videofelvételeket, interjúkat készítettek, beszélgettek az érintettekkel, majd ebből született egy kis dokumentumfilm.

*Szakköri munka - Werkfotók és képek a kész dokumentumfilmből
(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)*

Az ilyen és az ehhez hasonló alkalmak rendkívül jó lehetőséget biztosíthatnak a különböző tantárgyak (tudomány- és művészeti területek) integrálására, a valós helyzetekhez köthető nevelési feladatok képviselésére. Ezek mellett, ha és amennyiben az elkészült munkák a település lakosai előtt, színvonalas körülmények között bemutatásra kerülnek, a tevékenység hozadéka megtöbbszörözhető: a gyerekek egy sor művészettörténeti, néprajzi (helytörténeti), vizuális kultúrához és a mozgóképkultúrához tartozó ismeretet sajátítanak el, és más formában nehezebben megszerezhető készséggel, képességgel gazdagodnak. A gyűjtőmunka értékmentésként is szolgál, tehát közérdekű rendeltetése is

van a tevékenységnek, növekedhet a feladatot megvalósító gyerekek önbecsülése, a településükhöz való kötődése mélyebbé válhat. Tanításunk során fontos nevelési feladatokat képviselhetünk és példákat szolgáltatunk a korszerű eszközök értelmes használatára és a média egyik fontos szerepének hangsúlyozására is.

A NAT integratív tanulásszervezési elvárásainak is megfelelünk, hiszen az alaptanterv elvei között jelentős hangsúlyt kap a tantárgyak közötti integrációs lehetőségek kihasználása, a helyi értékek beépítése a munkánkba, a hosszabbtávú projektekben való gondolkodás, a csoportos munkavégzés és az egyéni képességekre szabott feladatmegosztás valamint a digitális eszközök kreatív alkalmazása is.

Témakörök és időterv

A Kerettanterv a vizuális kultúra tantárgyat az alább területekre tagolja: képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyek végig kísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző korosztályoknál különböző módon, egyre bővülő tartalommal kapnak hangsúlyt. A modultanterv felépítése hasonló elvet követ. A tananyag témák szerinti rendszere ugyanaz (fotó, animáció, film), mely figyelembe veszi az egyes évfolyamok, korosztályok életkori sajátosságait, ennek megfelelően egészül ki.

A modul alapvetően a vizuális nevelés minden területére vonatkoztatva a technikai képalkotás lehetőségeire, alkalmazhatóságra épül, de kiegészül a kortárművészet megértését segítő és a korunkban eluralkodó képi kommunikáció túlsúlyának elemzésével és gyakorlatokkal is.

Az ötödik évfolyam modul-tananyaga a technikai képalkotásban rejlő lehetőségekkel, a fotózás, az animáció készítés és a nem fikciós filmek készítésének alapjaival ismerteti meg a diákokat úgy, hogy a technikai képalkotási formák a kerettantervben szereplő témakörökbe is bevonhatók. Az ezt követő évfolyamok tananyagán keresztül eljutunk a technikai álló- és mozgóképek használatára épülő képzőművészeti alkotásokig.

A napi iskolai gyakorlat tervezésében fontos szempont, hogy hosszabb időt átfogó projektekben gondolkodjunk, melyek megvalósításának menetébe épülnek be az említett álló- és mozgóképek-alkotási módok. A projektek megalkotásánál lényeges, hogy a tanulók a választott témákban személyes élményen alapuljanak, valós kérdésekre próbáljanak válaszokat adni a technikai képalkotás segítségével és képesek legyenek véleményt alkotni a saját és mások munkáját illetően.

7. évfolyam, 2018/19. tanév

Fotózás

Absztrakció a fotózásban. Fotóművészet alkotásainak megismerése. A fototechnika képzőművészeti alkalmazása. A látvány átírása fototechnikai eljárásokkal. Fotómanipuláció. Alkalmazott fotózás: riportkép, reklámfotó, plakátfotó. Kép és szöveg viszonya.

Animáció

Átváltozásos animáció. Absztrakció az animációban. A képzőművészet és az animáció kapcsolatai. Az anyag, jelentés, gondolkodásmód kapcsolata az animációban. Tárgyanimáció – tárgyak megszemélyesítése. Az animáció képzőművészeti alkalmazásai.

Filmkészítés

Tér-idő kezelése a filmben, filmtér filmidő, valós tér valós idő visznya. Hang és kép viszonya a filmben. A játékfilmek történetének klasszikus felépítése (1. egy adott állapot, 2. az adott állapotot megszüntető megzavaró tényező belépése, mely konfliktust okoz, 3. konfliktusok, 4. csúcspont, ahol a konfliktus tetőpontra jut, 5. a konfliktus így-úgy megoldódik, 6. új állapot jön létre). A legfontosabb montázs fajták és alkalmazásuk. A dramaturgia. Szerepkörök a filmkészítés folyamatában (rendező, operatőr, dramaturg, vágó, gyártásvezető, hangmérnök, világosító, díszlettervező, jelmez-kellékes, stb.) A kollektív alkotás jellemzői. A film befogadási körülményei. Kisjátékfilm készítése. A film, videó képzőművészeti alkalmazásai

4. Kimeneti követelmények a 7. évfolyamban

Minimum követelmények

A tanulók ismerjék a fotó felhasználásának lehetőségeit. Legyenek képesek elemi szinten fotómanipulációs eljárásokra. Ismerjenek néhány fototechnikát, animációt alkalmazó képzőművészt. Tudják az animáció legfontosabb műfaji jellemzőit. Tudják a film klasszikus dramaturgiai felépítésének összetevőit. Legyenek képesek stábtagként együttműködni egy produkció létrehozásában.

Optimum követelmények

A tanulók ismerjék és tudatosan alkalmazzák a fotó felhasználásának lehetőségeit. Tudatosan válasszák meg a fotómanipulációs eljárásokat. Legyenek tájékozottak a fototechnikát, animációt alkalmazó képzőművészek körében. Tudják és alkalmazzák az animáció legfontosabb műfaji jellemzőit. Tudják és alkalmazzák a film klasszikus dramaturgiai felépítésének összetevőit. Legyenek képesek idő- és térsűrítésre. Legyenek képesek stábszervezésre, irányításra egy produkció létrehozásában.

Informális tanulási terv

Félévenként minimum egy alkalommal egy aktuális, kortárművészeti kiállítás meglátogatása indokolt. Az offline kiállítások mellett javasolt, hogy a diákok tanári irányítás mellett online képzőművészeti és médiaművészeti, médiaoktatási-nevelési adatbázisokat is felkeressenek. (Pl.: <http://buvosvolgy.hu>)

Amennyiben lehetséges, az osztálykirándulások programjába épüljön be kortárs művész műteremlátogatása vagy/és kortárművészeti kiállítás. Tanévenként egy alkalommal, gyakorlattal egybekötött találkozó kortársképzőművésszel, valamint filmek megtekintése „mozi-körülmények” között.

A világhálón fellelhető filmek alkotások feltérképezése, tematikus listák kidolgozása.

A múzeumlátogatások helyett az interaktívabb, átstrukturált múzeumi, galériai anyagok és a sokoldalú, élményszerű múzeumpedagógiai feldolgozásokat javaslom.

A korábban felnőttekre tervezett múzeumok a 1990-es évektől egyre gyermek-centrikusabbak. A „tapintható”, „kézbe vehető” múzeumok egyre több interaktív elemmel gazdagodnak, figyelembe veszik a látogató korosztályok szemmagasságát, az írott információk mennyiségét, vetített képeket alkalmaznak, telefon applikációkkal terjesztik ki a valódi múzeumi teret a virtuális térbe.

A múzeumpedagógiai foglalkozások is egyre népszerűbbek. Nem csak a történelem, vagy a természettudomány témakörében, hanem a kortárs művészet, a média megismertetésében is. Ezekben a programokban élen jár a Múcsarnok, de egyre több vidéki múzeum is szervez hasonló programokat. A Múcsarnok „FÉNYVESZTÉS ÉS SZEMFÉNYVESZTÉS” című múzeumpedagógiai foglalkozássorozata (2015) nagyon jó lehetőség volt a média- és művészeti nevelés integrált, egyben az informális tanulás megvalósítására. A program részeként a résztvevő osztályokat egy camera obscurává átalakított busz szállította Markus Schinvald kiállítására. A Vinyl csoport (Vizuális Nevelés Labor Nyíregyháza) és a Miskolci Galéria közös rendezvényein, a Múzeumok Éjszakája keretében rendszeresen vonják be a város lakosságát, diákságát a különböző alkalmi akcióikba 2003

óta. Az itt bemutatott példák egyre gyakoribbak és jól integrálhatók a modul programjába. A helyi aktuális programok tanulmányozása esetén ezt a szempontot is érdemes figyelembe venni.

Ötletek a különböző megyei médiainstémények, kiállítások látogatására, melyek a lehetőségekhez igazítva tovább bővíthető, változtatható.

- Nyíregyházi Városi Televízió és a Kölcsey Televízió stúdiólátogatás. A stúdióban folyó munka megismerése autentikus környezetben. esetleg a stúdió munkáiba való bekapcsolódás is elképzelhető.
- Campus Rádió és/vagy a Sunshine Rádió stúdiólátogatása. A műsorkészítés, az élőadás és felvétel jellegzetességeivel, a rádióműsorok sugárzásának technikai eszközeivel ismerkedhetnének meg a diákok. A rádióműsorok és a televízió műsorok szerkesztési, médianyelvi hasonlóságai, különbségei is kiemelhetők.
- Kelet-Magyarország: Egy képes cikk útja a megírástól a megjelenésig.
- Szabolcs Online. Internetes szolgáltatók szerkesztői munkájának megismerése.
- Városi Galéria: Fotókiállítások. Pl legutóbb: "Az Eperjesi Galéria fotóművészeti szalonja - Nyíregyháza 2016"
- Látogatás Soltész István fotóműtermébe, ahol az egyedi, manuális készítésű fakamerák rejtelseibe avathat be az alkotó. A digitális képözönben, a digitális az analóg fotográfiának még mindig jelentős szerepe, helye van. Hasonló „analóg-élményben” részesülhetünk, ha a Nyíregyházán élő litván fotóművésszel, a MMA rendes tagjával, Normantas Pauliussal sikerül műterem látogatást megszerveznünk.
- Krúdy Art mozi
- Nyírpláza 3D-s filmvetítés

Alkotók és művek

Állókép-fotó (történet):

Daguerre Louis-Jacques-Mandé, Niépce Joseph Nicéphore, Bresson Henri Cartier, Capa Robert, Caroll Lewis, Brassai, Munkácsi Martin, Weston Edward, Moholy-Nagy László stb.

Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):

Dakowic, Maciej: Cardiff at Night fotósorozat 2005-2011 között

Levine, Sherrie: „Edward Weston” után (Untitled, After Edward Weston, ca. 1925) 1981

Levine, Sherrie: „Walker Evans” után (Untitled, After Walker Evans) 1980

Mondik Noémi: „piknik 2”, pixelképek Paint programmal (2013)

Muniz, Vik: The Sugar Children fotóportré, visszafotózás (1996)

Sherman, Cindy: Untitled Films Stills 1977-1980

Mozgóképek (filmtörténet):

AMV (anime music video), CMV (cartoon, vagy cosplay music video) videók

Brown, Rebecca: 6 és fél év szelfi 2007-2014 (videó állóképekből)

Flaherty, Robert J.: Nanuk, az eszkimó /Nanook of the North/ némafilm (dokumentumfilm), 50 perc, (1922)

Gaál István: Pályamunkások filmetűd 1957.

Галина, Еловкова (feltöltő): The Modern Motorcycle Diaries (Rider: Alex Chacon) 2013 Youtube videó GoPro kamera film

KFT: Miénk az utca, album: Nem csupa angyal (2006) telefonnal készített videoklip; Lumière, Auguste és Louis: A vonat érkezése (1895)

Marey, Etienne;

Muybridge Eadweard J.

Méliès, Maries-Georges-Jean munkássága (Méliès munkásságát bemutató A leleményes Hugo c. film, amerikai családi kalandfilm, 126 perc, 2011)

Nagy Krisztina (Tereskova): Magyarország (2008) telefonnal készített videoklip

Online kamerarendszerek: Pl: „Jurassic Word Park Cam” 2015 (<http://islanublar.jurassicworld.com/park-cam/>), vagy „Gólyanapló”. A gólyák fészkelésének élő közvetítése az MME Nagyhalászbba telepített webkameráján keresztül (<http://nagyhalaszgolyakamera.blogspot.hu/>)

Paik, Nam June: Magnet TV (1965)

Paik, Nam June: „TV Buddha” c. videó installációjában (1974).

Paik, Nam June: TV Cello Performance Charlotte Moorman-nal (1976)

Rofusz Ferenc: A légy, Oscar-díjas animációs film (1980)

Rybczyński, Zbigniew: Nowa Książka (Új könyv) - 35 mm-es rövidfilm, 10:26, SMFF Se-Ma-For Łódź (1975)

Rybczyński, Zbigniew: Imagine (Képzeld el) - kísérleti HDTV film, 4:20, music by JOHN LENNON, Rebo/Rybczynski Production (1986)

Rybczyński, Zbigniew: Steps - kísérleti videó/35 mm-es film, 26 perc, Zbig Vision, KCTA-TV(PBS), Channel Four (1987)

Smith, Richard Curson (Rendező): Az örökmozgó masina, utazás Terry Gilliammal A magyar változatot a Duna Televízió készítette

Vadócz Péter: „Colorful EU” 2005-ben díjazott mobilfilm (mobiltelefon film)

Youtube, Vimeo, Indavideo (Internetes videó megosztók)

Animációs filmek

Czakó Ferenc: Ab ovo

Háy Ágnes animációi

Keresztes Dóra: De profundis

M. Tóth Géza: Ikarosz

Ocelot, Michel: Les Trois Inventeurs

Reisenbüchler Sándor: Az 1812-es év

Rófusz Kinga: Etűd

Svankmajer, Jan: A Game With Stones

Tóth Pál: Leó és Fred

Varga Csaba: A szél

Internet, virtuális valóság:

An Xiao „The Artist Is Kinda Present” című projektje (2010)

Held, Matt olajképként megfestett Facebook-profiljai (2009)

Linden Research Inc.(fejlesztő): „Second Life” interaktív, többszereplős virtuális világ (2003)

Linz, Ars Electronika Fesztivál honlapja

McCarthy, Lauren „Script” (forgatókönyv) online projekt (2010)
Persson Markus "Notch" (játékfejlesztő): „Minecraft” sandbox open world (nyílt játékterű) videojáték (2009)
Shaw, Jeffrey: Az olvasható város interaktív installáció 1989-91/1999
Shaw, Jeffrey: Virtuális múzeum interaktív installáció (Ars Electronica, 1992)
Szabó Attila „Minden nap (-ra) egy lufi” című egy éves Facebook projektje (2016)

Hivatkozások

- Barthes, R. (2010): A kép retorikája. In: Blaskó Ágnes – Margitházy Bea (szerk.): *Vizuális kommunikáció*. Szöveggyűjtemény. Typotex, Budapest, 109-124.
- Baudry, J.-L. (1975): *Az apparátus* A valóság érzetének metapszichológiai megközelítése. *online*:
<http://www.c3.hu/scripta/metropolis/9902/baudry.htm> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró I., Ferencziné Ács I., Gaul E., Havasi T., Orosz Cs., Pintér-Keresztes I., Török Á., Váradi J. (2015) *Tanulmányok a levelező és részismereti tanárképzés tantárgypedagógiai tartalmi megújításáért*, (éneke-zene, zenepedagógia, rajz– és vizuális kultúra) Kiadó: Debreceni Egyetem online: <http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/muveszetek.pdf> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró Y. (2003): *A hetedik művészet* Osiris Kiadó Budapest ISBN 9789633894460
- Deák D. (2009): *A mozi térben él tovább*, Mozitrend Filmvilág 2009/03 47-48 old.
online: http://www.filmvilag.hu/cikk.php?cikk_id=9695&gyors_szo=&kep=
(utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Gaul E., Havasi T., Orosz Cs. (2015): *A fiatalok digitális képi világa*, Nyíregyházi Főiskola SZAKTÁRNET, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1 kutatás keretében ISBN 978-963-473-839-8
- Hall E. T. (1987): *Rejtett dimenziók* Gondolat, Budapest
- Flusser. V (1990) *A fotográfia filozófiája* ELTE BTK ISBN: 9630288494
- Flusser, V. (1994): Képeink in: *Médiatörténeti szöveggyűjtemény I.* szerk.: Peternák, M. MKF Intermédia Tsz. Barabás Ilona Kkt. Bp.44
- Hobbs R. – Moore D. C. (2015): *A médiaműveltség felfedezése*, Wolters Kluwer Kft. Budapest

- Józsa B. (2008): *Számítógépes játékelmények pszichológiai elemzése* Szkhonion 2008/2 Debrecen, DE Pszichológiai Intézet online: www.szkhonion.unideb.hu/content/rov/skhmap/08_2anyag/bonc/14jozsa.doc (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Kolta M. (2003): *Képmutogatók* A fotográfia látás kultúrtörténete Magyar Fotográfiai Múzeum Kecskemét, ISBN: 9638383372 online: <http://www.fotokliikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/vii.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Koltay T. (2011): Kérdések és válaszok az írástudás új formáiról in: *Anyanyelv-pedagógia* szakfolyóirat 2011/3. szám online: <http://www.anyanyelv-pedagógia.hu/cikkek.php?id=329> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Margitházi B. (2011): *A néző kép* Filmiskola, A szubjektív beállításról, Filmvilág 2011/06 40-42 old. online: http://filmvilag.hu/xerxes_frame.php?cikk_id=10660 (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Muhi K. (2009) *Képbőség, képenyész, beszélgetés a digitális forradalomról*, offline: Filmvilág folyóirat 2009/05 (14-17) online: http://filmvilag.hu/xerxes_frame.php?cikk_id=9760 (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Orbán J. (2011): A számítógépes játékok tudománya, in: *A szöveg mint inter-mediális esemény* Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, TÁMOP 412-08/1/B-2009-0003 tananyagfejlesztés online: http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/orban_inter-med/4_a_szmtgpes_jtkok_tudomnya.html (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Panofsky, E. (1984): Ikonográfia és ikonológia: bevezetés a reneszánsz művészet tanulmányozásába. In: Panofsky, E. (szerk): *A jelentés a vizuális művészetekben*. Budapest, 284-307.
- Pease A. (2005): *Testbeszéd*, Gondolatolvasás gesztusokból, Park Könyvkiadó, Budapest
- Sinkó I. (1998): Mozgó rajzok – mozirajzórak in: *Új Pedagógiai Szemle* 1998 január . online: <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00012/1998-01-me-Sinko-Mozgo.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Sontag S. (1999): *A fényképezésről* Európa Könyvkiadó Kft. Budapest ISBN: 9789630789462 online: <http://www.artpool.hu/Flusser/Fotografia/01.html> (utolsó megtekintés 2016. november 14.)
- Soós T. (2008): *Bekamerázott családok Családi kód* in: Filmvilág 2008/05 (50-51)
- Tasnádi R. (2012): Miről szólnak a képek? Sajtófotó, képjelentés, kontextus a média- és kommunikációkutatás nézőpontjából Médiakutató 2012 tél http://www.mediakutato.hu/cikk/2012_04_tel/08_mirol_szolnak_a_kepek (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Thomka B. (szerk.) (1998) *Narratívák 1. Képelemzés*. Budapest, Kijarat Kiadó

A modul adatai

Cím: Vizuális médiakommunikáció

Közreműködő kutatók:

Havasi Tamás művésztanár, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba főiskolai docens, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatikai Intézet

Közreműködő pedagógusok:

Gál András, Edelény, Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola

Nagy Angelika, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Kísérleti osztályok:

Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola: 7. osztály

Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium: 11. osztály

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM ÉS BESZÁMOLÓ

Kugler Erika

Jászberény, Szent István sport általános iskola és gimnázium

7. A: heti 1 órában – 15 óra, 7. B: heti 1 órában – 15 óra

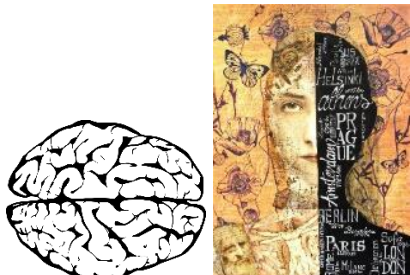
A 7. évfolyam 3. tanév 1. félévi programjának áttekintése

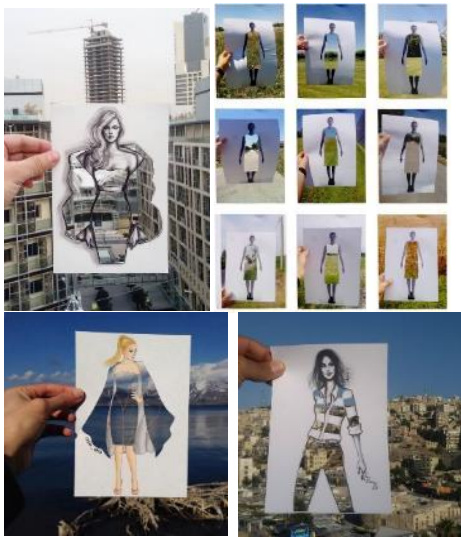
TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Állókép: képalkotási technikák szabadkézzel, számítógéppel Kollázs	<i>A kreatív elme, avagy agyalkunk az agyunkról!</i> Képalkotó feladat Kutatás az interneten a kreativitásunkról, agyműködésünkéről jobb és bal agyféltekénk főbb funkcióiról. Képek csoportosítása: művészi igényű szimbolikus képek – érzékenység; vizuális kommunikációs célzatú magyarázó ábrák az emberi agy működéséről –racionális világunk.	Informatika Biológia-egészségtan	2 óra
Állókép: képalkotási technikák szabadkézzel, számítógéppel Tervező gyakorlat	<i>Tájrúha kollázsok</i> Tervező gyakorlat, fotókollázsok készítése színes és fekete-fehér tájfényképek felhasználásával, szabadkézi rajzolással, szkennert és grafikai programok segítségével.	Informatika Technika, életvitel és gyakorlat	2 óra
Modellezés Mozgóképek: filmkészítés	<i>Tájrúha kollázsok</i> <i>Ruha modellezése élő alakra</i> Térszemlélet, tervezőkészség, kreativitás fejlesztése; funkcionális tárgy, ruha modellezése különféle anyagokból; Méret, arány, anyagismeret, anyaghasználat. Produktermek bemutatása tanulói rendezéssel, narratívával filmen csoportmunkában.	Technika, életvitel és gyakorlat Magyar nyelv és irodalom Informatika	4 óra
Fotó hatása a festészetre Képalkotási technikák: kollázs	<i>Fotóvalóság - valóságfotó</i> Fotórészletek beépítése festményekbe Festmény –fotókollázsok Fotó részlet kiegészítése képpé. Géppel készített fotók újra alkotása szabadkézzel.	Informatika	2 óra

Képzalkotási technikák: Axonometria szabadkézzel, géppel	<i>Izometrikus és Kavalier axonometria elveinek megismerése, alkalmazása</i>	Technika, életvitel és gyakorlat Matematika	2 óra
Mozgóképek: animáció téri makettekben	<i>Animáció geometrikus makettekben</i> A tér dinamikájának modellezése makettekben: 3D-s téri makettek készítése, kívül-belül absztrakt, geometrikus formákkal; a makettben (maketről) zenés animáció készítése.	Technika, életvitel és gyakorlat Matematika Magyar nyelv és irodalom Informatika Ének-zene	4 óra

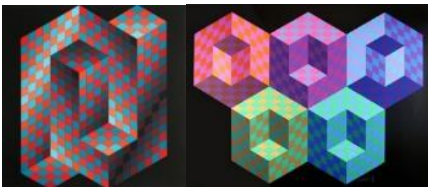
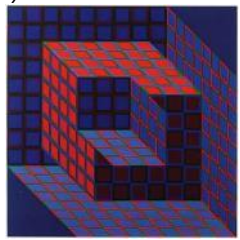
A 7. évfolyam 3. tanév 1. félévi részletes terve reflexiókkal

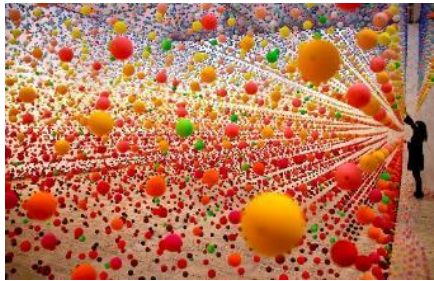
Időtartam, óraszám	Fejlesztési cél- ok	Fejlesztési rész- tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek	Reflexiók
A tavalyi év alkotásaiból kiállítást rendeztünk, melyet 2018. november 7.-én Dr. Tóth Tibor az Eszterházi Károly Egyetem docense nyitott meg.						
1. A kreatív elme, avagy agyaljunk az agyunkról!						

1-2.	Képkészítési technikák szabadkézzel, számítógéppel Kollázs Állókép	Képkészítő feladat Kutatás az interneten a kreativitásunkról, agyműködésünkről jobb és bal agyféltekénk főbb funkcióiról. Képek csoportosítása: művészi igényű szimbolikus képek – érzékenység; vizuális kommunikációs célzatú magyarázó ábrák az emberi agy működéséről – racionális világunk.	Kollázs készítése az emberi agyat ábrázoló fénymásolatokból. Választható témák: 1.Művészi megközelítés, kifejező kép: Ez vagyok én; Így gondolkodom 2.Vizuális kommunikációs célú magyarázó rajz: Agyunk szerkezete, működése A digitalizált rajzok számítógépes grafikus változtatása. Egyéni munka	Projektor, laptop, internetcsatlakozás; kollázs, fénymásolatok felhasználása, grafikus és festőtechnikák alkalmazása: toll, tus (fekete, színes), akvarell, tempera, pasztellkréta olló, ragasztó kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon).	 Pinterest képek	https://mentaltraining.blog.hu/2017/02/22/a_jobb_es_bal_agyfelt_eke_titkai
2. Tájrúha kollázsok						

3-4.	Képalkotás i technikák szabadkézzel, számítógéppel Tervező gyakorlat fotókollázs technikával	Tervezőkészség, kreativitás fejlesztése; kollázsok készítése színes és fekete-fehér fotók felhasználásával, szabadkézi rajzolással, fotók felhasználásával, szkennelés és grafikai programok segítségével.	Ruhakollázsok tervezése, kivitelezése Emberalak rajzolása, pozitív-negatív formák kimetszése; Városi, természeti tájat, érdekes témákat ábrázoló színes és fekete-fehér fotók, manuális és gépi grafikus technikákkal történő montázsolása. A digitalizált rajzok számítógépes grafikus változtatása, szövegek beillesztése. Egyéni munka	Projektor, laptop, internetcsatlakozás Fénymásolatok, színes és fekete-fehér fotók, újságkivágások, szabadkézi rajzok tollrajzok, színes és fekete grafikus eszközök olló, ragasztó kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon).	 <i>Pinterest képek</i>	https://hu.pinterest.com/pin/741123682406764723/
5-8.	Modellezés Filmkészítés	Térszemlélet, tervezőkészség, kreativitás fejlesztése; funkcionális tárgy, ruha modellezése különféle anyagokból; Méret, arány, anyagismeret, anyaghasználat. Termékek bemutatása filmen.	Ruhamodell készítése élő alakra főleg papír alapú anyagokból, egyéb applikációs, kollázs... technikákkal. csoportmunkában. Összecsukható, tárolható legyen! A ruhadarab bemutatása tanulói	Projektor, laptop, kamera, (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon), filmszerkesztő program. Csomagoló, újságpapírok, tapétaragasztó, fonalak, damil,	 <i>Ruhamodellek, Pinterest</i>	

			narratívával videófilmen.	kötözők, olló, cellux, tűzőgép... tempera, tus, filc... egyedi megoldások.		
3. Fotóvalóság - valóságfotó						
9-10.	Fotó hatása a festészetre Képzalkotási technikák: kollázs	Festmény –fotókollázsok Fotó részlet kiegészítése képpé. Géppel készített fotók újra alkotása szabadkézzel.	Fotórészletek beépítése festményekbe. Előző órai téma emberalakjait is felhasználhatják. Választható feladatverziók: 1.Csonkított festmények részleteibe fotóelemek beépítése. 2. Fotóelemek, melyeket kontextusba kell illeszteni; festmény készítése fotó köré, fotóelem új összefüggésbe helyezése. Egyéni és páros munka	Projektor, laptop, internetcsatlakozás fénymásolatok érdekes fotók, természeti tájakról, városokról, olló, ragasztó kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon).	 Rafael Olbinski René Magritte: The happy donor, 1966, Közismert panoráma 1926.	http://uj.apertura.hu/2016/nyar/gancsos-resek-a-valosag-texturajan-az-egymasra-fenykepezes-alakzata-a-filmben-es-a-kortars-vizualis-tomegkulturaban-2/

					 Erik Johansson leleplezi a saját fotóvalóságát	
4. Animáció geometrikus makettekben						
11-12.	Képalkotási technikák: Axonometria a szabadkézzel, géppel	Izometrikus és Kavalier axonometria elveinek megismerése, alkalmazása	Axonometrikus rajzok készítése szabadkézi szerkesztéssel, képalkotás egyéni ötletek alapján A képek újra alkotása számítógépen.	Projektor, laptop, tankönyv Szerkesztés grafittal, képalkotás grafikus eszközökkel, festőtechnikával.	 Victor Vasarely 	
13-16.	Mozgóképi animáció téri makettekben	Térsejtellet fejlesztése: 3D-s téri makettek készítése, kívül-belül absztrakt, geometrikus formákkal; a makettben animáció készítése.	A tér dinamikájának modellezése makettekben: 3D-s téri makettek készítése dobozokból, kívül-belül absztrakt, geometrikus formákkal, festő-, grafikus vagy applikációs	Dobozok, ragasztó, cellux, tűzőgép... grafikus és festő-, kollázs technikák, filc, tempera, tus... olló, ragasztó, applikációk, damil, gyöngyök,		https://www.google.hu/search?rlz=1C1GCEU_huHU820HU820&biw=1280&bih=610&tbm=isch&sa=1&ei=gbs_XOGREYufsgHy3pTABQ&q=vasarely+axonometria&oq=vasarely+axonometria&gs_l=img-3...11421.14949..15361...0.0..0.91.950.12.....1...1..gws-wiz-img.....35i39j0j0i67j0i

			technikával „dinamizálva”. Az absztrakt térben történő mozgásról zenés animáció készítése.	lufik... szabadon, egyéni ötletek alapján. Projektor, laptop, kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon), filmszerkesztő program, zenék.	 	30j0i8i30.PGuYgbPIbyk https://hu.pinterest.com/pin/404761085255679543/
--	--	--	---	---	---	--

Kiállítás a 2017/18. tanév munkáiból

A tavalyi év alkotásaiból kiállítást rendeztünk, melyet 2018. november 7.-én Dr. Tóth Tibor az Eszterházi Károly Egyetem docense, Pomázi Imréné igazgató, és Kugler Erika nyitottak meg.

Témakör: Állókép: képalkotási technikák

Feladat: A kreatív elme, avagy agyaljunk az agyunkról!

A kreativitás olyan tanulási folyamat, amelyben a tanár és a diák ugyanaz a személy (Arthur Koestler)

Francis Bacon: Tanulmányok „Lucian Freud” portréjához, 1963, Fotó: Daniel Earson, 1963.

Vajon mi zajlott Bacon elmélyében, amikor leültette Lucien Freudot, és ezt a képet festette róla. Szórakozott volt? Humoros, vagy drámai a kép? Milyen embernek látja Freudot? Viccesnek? Betegnek? Torznak? A gyerekek a legkülönbébb válasz variációkat sorolták. A legérdekesebb válaszok pl. a festmény olyan, mint egy „levehetetlen maszk” amely örökre odatapadt; vagy az ellenkezője, a „tulajdonképpen a fotó is olyan, mintha maszk lenne az arcán, és akkor a festmény van alatta”. „Horizontálisan” még nem tartunk a 20. századi festészetnél, és nem látták a gyerekek a Londoni iskola c. kiállítást, de emberi oldalról értelmezhető számukra a forma lélekani torzításai, vagyis maga a mű.... A kérdésre, hogy melyik mond többet az emberi gondolkodásról, a személyiségről, a fotó, a művészi kifejezés, vagy az agy magyarázó rajza, a válasz: mind más megközelítésben beszél róla. Ha meg akarjuk értetni a művészi gondolkodást, bele kell néznünk a művész fejébe. Mindenki kapott egy „agytekervényt”, amely elég naturális, nehéz belegondolni, hogy egyéni mintázata van. *Itt van egy fénymásolat az agyról. Használd fel, ahogy gondold. Helyezd kontextusba, vágd szét, csonkítsd meg...! a végeredmény legyen egy új kép! Ha nem boldogulsz, próbáld megmagyarázni, amit látsz!* A diákok kaptak segédanyagot, amely információkat tartalmazott a jobb és a bal agyfélteke funkcióiról. Felmerült az agyműködés ponyvairodalma is. Az áthatások nehezen értelmezhetők, ezért a született képek főleg két világot tükröztek: egy szürke „nem szeretem” világot, amelyhez gyakran társult az iskola és a kötelességek birodalma, és egy színes érzelemgazdag szabadabb vágyvilágot. Több tanuló képén nem különült el a színes és a színtelen világ... egy egészséges színes alkotás született.

Óravázlat

Az óra témája: Állókép, képkészítési technikák szabadkézzel, számítógéppel, kollázs technikával, fotókollázs, fotó, szabadkézi rajzok

Feladat: *A kreatív elme, avagy agyaljunk az agyunkról!* Kollázs készítése az emberi agyat ábrázoló fénymásolatokból.

Választható témák:

1. *Művészi megközelítés, kifejező kép: Ez vagyok én; Így gondolkodom*

2. *Vizuális kommunikációs célú magyarázó rajz: Agyunk szerkezete, működése*

A digitalizált rajzok számítógépes grafikus változtatása.

Munkaforma: egyéni

Eszközök: kollázs készítéshez: fénymásolatok, grafikus és festőtechnikák alkalmazása:

toll, tus (fekete, színes), akvarell, tempera, pasztellkréta, olló, ragasztó.

Projektor, laptop, internetcsatlakozás; kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon)

Az órák célja: Képkészítő feladat, mely lehetőséget nyújt a tanulóknak az interneten történő kutatásra a kreativitásunk, agyműködésünk, gondolkodásunk jobb megértéséhez; a jobb és bal agyféltekés agyi funkcióink igazságtartalmáról és téveszméiről, ezáltal önismeretre tegyenek szert, tudatosabbá váljanak. Különbséget tudjanak tenni a képzőművészeti jellegű szimbolikus alkotások és a vizuális kommunikációs igénnyel készült magyarázó ábrák között.

Érzékenység fejlesztése, racionális világkép alakítása.

Kulcsfogalmak: fotó kollázs, képzőművészeti alkotás, szimbólum, absztrakció, vizuális kommunikációs célzatú kép, magyarázó ábra, jobb és bal agyfélteke

Fejlesztendő képességek:

Vizuális kompetenciák: figyelem; vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; anyagalakítás, eszközhasználat

Vizuális kommunikációs képességek: kép és szöveg alkotása

Kreativitás, fantázia, jel és szimbólumalkotás; absztrakt gondolkodás

Digitális kompetenciák: média írás, olvasás; média használat

Önismeret, önszabályozás: ítéelőképesség; önállóság, autonómia

Fejlesztendő attitűdök: alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

Tantárgyi kapcsolatok: Informatika, Biológia-egészségtan

Szemléltetés, műalkotások:

Francis Bacon: Tanulmányok „Lucian Freud” portréjához, 1963, Fotó: Daniel Earson, 1963

Francis Bacon: Három tanulmány „Lucian Freud” portréjához, 1965

Pinterest képek

A felkészüléshez használt információs források:

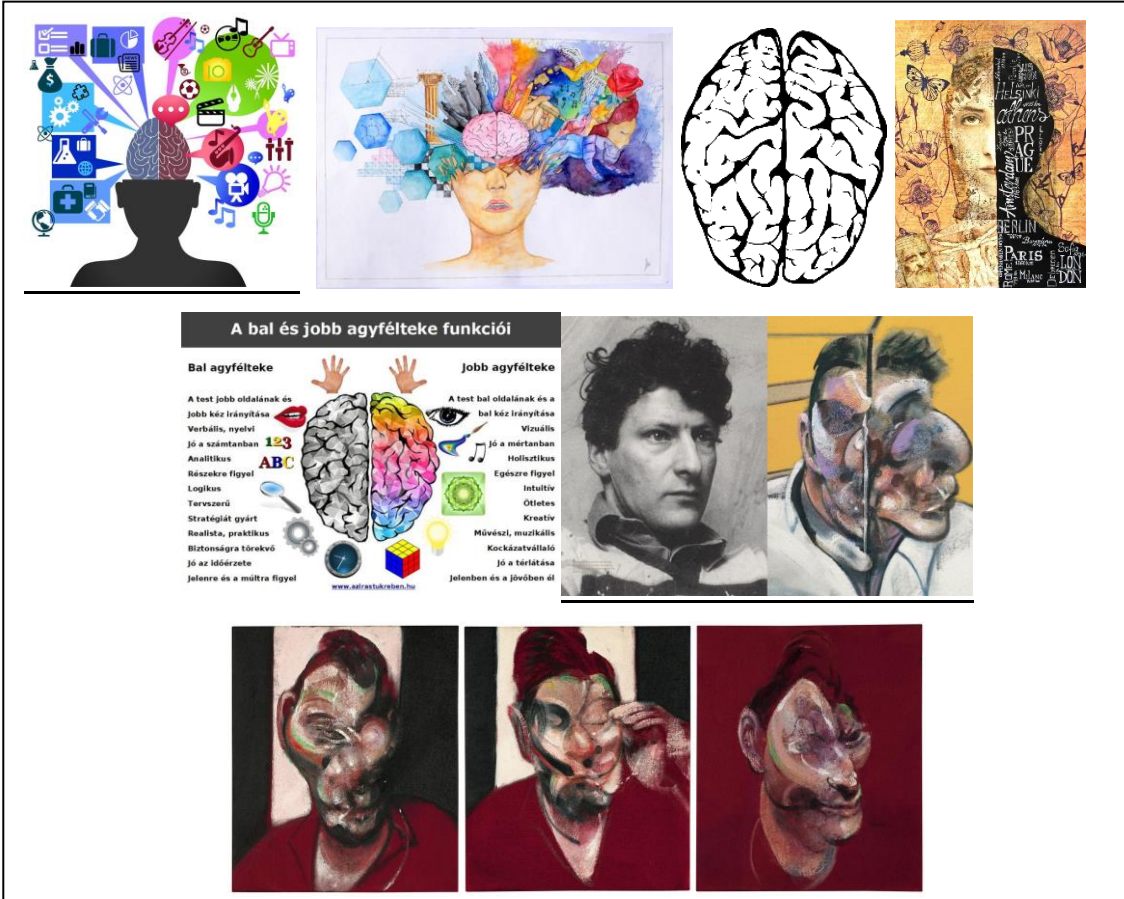
- *Dick Swaab: A kreatív agy, Libri Kiadó, 2017.*
- *Sipos Endre: A festészeti műalkotás alapkérdései, A vertikális műelemzés módszertana, Flaccus Kiadó, 2018.*
- *Értelem és intuíció c. könyv*
- <https://www.ujakropolisz.hu/esemeny/ertelem-intuicio-fedezd-fel-hasznald-egyszerre-jobb-bal-agyfelteked-eroit-2>
- https://mentaltraining.blog.hu/2017/02/22/a_jobb_es_bal_agyfelteke_titkai
- <https://aphelis.net/deleuze-francis-bacons-three-studies-lucian-freud-1969/>

Az órák menete

Bevezetés. A tanulócsoportok különböző típusú ábrázolásokat kaptak az emberi agyról. **Feladat:** A képek csoportosítása két szempont szerint:

1.Művészi alkotások.

2. Vizuális kommunikációs célzatú ábrák az emberi agy működéséről.

A bal és jobb agyfélteke

Bal agyfélteke	Jobb agyfélteke
A test jobb oldalának és jobb kéz irányítása	A test bal oldalának és a bal kéz irányítása
Verbális, nyelvi	Vizuális
Jó a számtanban	Jó a mértanban
Análitikus	Holisztikus
Részekre figyel	Egészre figyel
Logikus	Intuitív
Tervező	Ötletes
Stratégiát gyárt	Kreatív
Realista, praktikus	Művészi, molettális
Biztonságra törekszik	Kockázattűrő
Jó az időérzéke	Jó a térérzéke
Jelenre és a múltra figyel	Jelenben és a jövőben él

Értelem és intuíció c. könyv; Pinterest képek; Mentális tréning c. cikkből; Francis Bacon: Tanulmányok „Lucian Freud” portréjához, 1963, Fotó: Daniel Earson, 1963

Elemző beszélgetés

- *Mi a fő különbség a két képcsoport között?*
A *művészi alkotások* rejtett, szimbolikus tartalmakat hordoznak. Érzékenységgel, intuitív módon, élményekből táplálkozva, spontánabb módon készültek.

A *vizuális kommunikációs célzatú magyarázó ábrák* az emberi agy működéséről racionális gondolkodással informálnak, tanító célzatúak.

Műalkotáselemzés: Francis Bacon: *Tanulmányok „Lucian Freud” portréjához*, 1963, Fotó: Daniel Earson, 1963.

Vajon mi zajlott Bacon elmélyében, amikor leültette Lucien Freudot, és ezt festette róla. Szórakozott volt? Humoros, vagy drámai a kép? Milyen embernek látja Freudot? Komikusnak vagy tragikusnak?

Melyik kép mond többet az emberi gondolkodásról, személyiségről? A fotó, a műalkotás vagy a magyarázó rajz?

Feladat: Ha meg akarjuk érteni a művészi gondolkodást, bele kell néznünk a művész fejébe, illetve a saját fejünkbe is.

Készíts egy kollázst a témáról, a saját gondolkodásodról. Készíthetsz magyarázó ábrát vizuális kommunikációs célzattal, de készíthetsz egy kifejező festményt, grafikát, amely a művészi kifejezőmóddhoz áll közelebb.

Kaptok egy fénymásolatot az emberi agyról. Használhattok segédanyagot. A fénymásolatból annyit használsz fel, amennyit akarsz, szétvághatod, belerajzolhatsz, bármilyen technikát alkalmazhatsz. A témáról kereshetsz információkat az interneten. A képet digitalizálhatod és beleírhatsz, alakíthatsz rajta szerkesztőprogrammal.

Munkaforma: Minden tanuló egyénileg dolgozik.

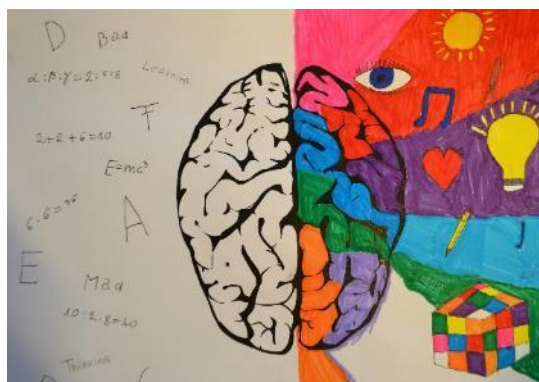
Értékelési szempontok:

- Vizuális kommunikációs, vagy kifejező művészi célzatú a kép?
- Tartalmilag mit gondol az alkotó tanuló agyunk működéséről (jelentkező, vagy kiválasztott tanuló munkájának elemzése beszélgetéssel).
- A kollázs technikai kivitelezése, esztétikuma.
- A technika, az anyaghasználat hogyan sugalmazza a tartalmat?

TANULÓI MUNKÁK

Dósa Eszter, Ördög Ákos, Hirossek Barnabás 7.A

Gergi Lilla, Rózsavölgyi Renáta 7.A

Gál Emília 7.B

Témakör: Állókép, modellezés, mozgókép

Feladat: Tájrúha kollázsok

Feladat: Ruha modellezése

Mimikri vagy tájrúha? Az elv hasonló. Miért csak az állatok olvadhatnak bele a természeti környezetünkbe. Az ember is beleolvadhat a tájba, akár a természet alkotta, akár az ember. A feladatot fotómontázs technikával kiviteleztek. A szabadkézi rajzos, vagy fényképmodellek ruházatának a negatív formáit vágtuk ki, és a helyükbe természeti és városi tájaktól, építészeti alkotásoktól inspirálva terveztek ruha mintázatot a gyerekek. A kép lehetett fekete-fehér, de tartalmazhatott színes elemeket is, színezhették, lavírozhatták is a fotót. Meglepően szép és eredeti megoldások születtek mind fotós, mind pedig tervezői szemmel is.

A ruhák modellezése már problémás feladatnak ígérkezett. Részben, mert domború formára kellett alakítani a ruhát, másrészt élő alakra csak sok anyaggal és sok munkával lehetett papírruhát formázni. Több diák babát hozott, néhányan kisebb testrészekre formáztak viseleteket pl. kesztyű, kalap... Az egy óra rövidnek bizonyult a feladathoz, és a ragacsos papírmását nehéz volt lefejtetni a gyerekekről. Többen otthon is folytatták a kísérletezést és érdekes alkotások, öltözetelemek születtek.

Óravázlat

Az óra témája: Képkalkotási technikák szabadkézzel, számítógéppel; tervező gyakorlat, fotókollázs technikával; modellezés, mozgógép készítése.

- 1. Feladat:** Ruhakollázsok tervezése, kivitelezése, Emberalak rajzolása, pozitív-negatív formák kimetszése; Városi, természeti tájat, érdekes témákat ábrázoló színes és fekete-fehér fotók, manuális és gépi grafikus technikákkal történő montázsolása. A digitalizált rajzok számítógépes grafikus változtatása, szövegek beleillesztése.
- 2. Feladat:** Ruhamodell készítése élő alakra főleg papír alapú anyagokból, egyéb applikációs, kollázs... technikákkal. A ruhadarab bemutatása tanulói narratívával videófilmen.

Munkaforma: egyéni és páros munka

Eszközök:

Fotomontázshoz: fénymásolatok, színes és fekete-fehér fotók, újságkivágások, szabadkézi rajzok, tollrajzok, színes és fekete grafikus eszközök, olló, ragasztó

Projektor, laptop, internetcsatlakozás, kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon).

Ruhamodellhez: Csomagoló, újságpapírok, tapétaragasztó, fonalak, damil, kötözők, olló, cellux, tűzőgép... tempera, tus, filc... egyedi megoldások.

Az órák célja: A tanuló képes legyen funkcionális tárgy kreatív tervezésére, szokatlanmegoldások, képzettársítások megvalósítására a gyakorlatban. Kísérletezzon alakra ruha modellezésével papír alapú anyagokból. Tapasztalatot szerezzen méret, arány, anyagismeret, anyaghasználat terén.

Produktumaikat rövid narratívával képes legyen bemutatni videofilmen.

Kulcsfogalmak: fotómontázs, fotó kollázs, tájruha, montírozás, ruha modellezése, funkcionális tervezés

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, fantázia, problémaérzékenység, problémamegoldás

Tervezői gondolkodás

Térszemlélet

Vizuális kompetenciák: figyelem; vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; anyagalakítás, eszközhasználat.

Digitális kompetenciák: média írás, olvasás; média használat

Fejlesztendő attitűdök: alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

Tantárgyi kapcsolatok: Informatika, *Technika, életvitel és gyakorlat,*

Szemléltetés, műalkotások, információs források:

<https://hu.pinterest.com/pin/741123682406764723/>

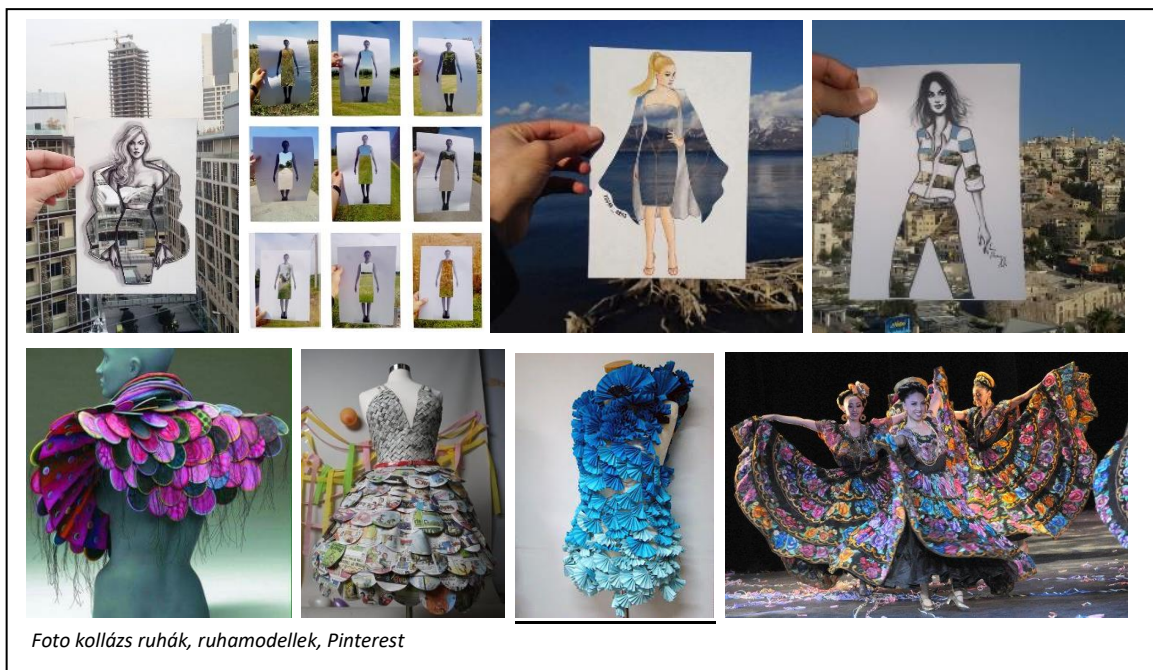
<https://hu.pinterest.com/pin/136163588718326190/>

Az órák menete

Bevezetés

A tanulócsoporthoz kapnak egy-egy fotómodellt.

Mutatok egy példát: A fotómodell ruhájának negatív formáját kimetszettem. A rések mögé képeket illesztgetünk és beszélgetünk a technika lehetőségeiről.

1. Feladat

Kísérletezés, elemző beszélgetés

Keressetek az interneten olyan képeket, amelyek kitölthetnék a ruha mintázatát!

Saját modellek keresése, amely megfelelő méretű egy A/4-es lapra.

Ruhamintázathoz természeti és városi tájak keresése.

Képek nyomtatása.

Feladat közlése:

A képek alapján tervezzétek meg az emberalakot szabadkézi rajzzal, de fotómodellt is használhattok. A választott színes vagy fekete-fehér tájfotókból készítsétek el a modell ruházatát! A háttér is része legyen a képnek!

Technika: fotómontázs, fotó kollázs

Munkaforma: egyéni

2. Feladat

Készítsetek munkanaplót egy ruha modellezéséhez! Rajzold le a tervezett ruhadarabot, írd össze az anyagszükségletet, az anyagmintákat is ragaszd bele! A ruhamodellt élő alakra, vagy babára főleg papír alapú anyagokból, egyéb applikációs, kollázs... technikákkal készítsétek el! A ruhadarabot mutassátok be tanulói narratívával videófilmen.

Technika: papírmásé, applikáció, textilmunkák...

Munkaforma: munkanapló – egyéni; ruhamodell kivitelezése: csoportmunka, párosmunka.

Értékelési szempontok

- Munkanapló áttekinthetősége, esztétikuma
- eredeti ötletek
- szép esztétikus technikai kivitelezés.

TANULÓI MUNKÁK

Megyes Kornél 7.A,

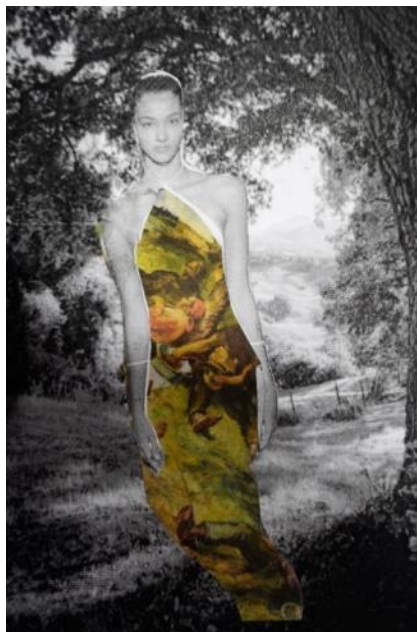
Sinka Hanna 7.B

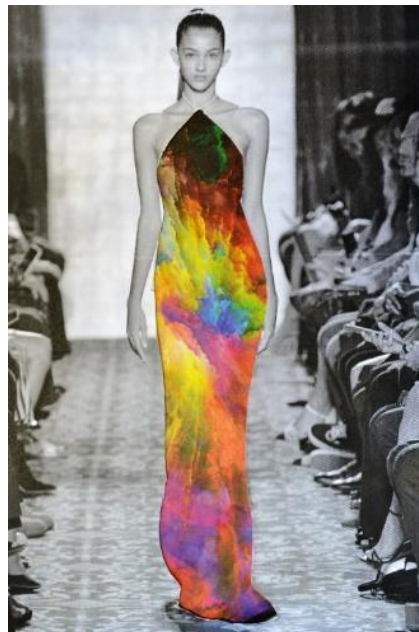
Sinka Hanna 7.B,

Nagy Annamária 7.A

Tóth Attila,

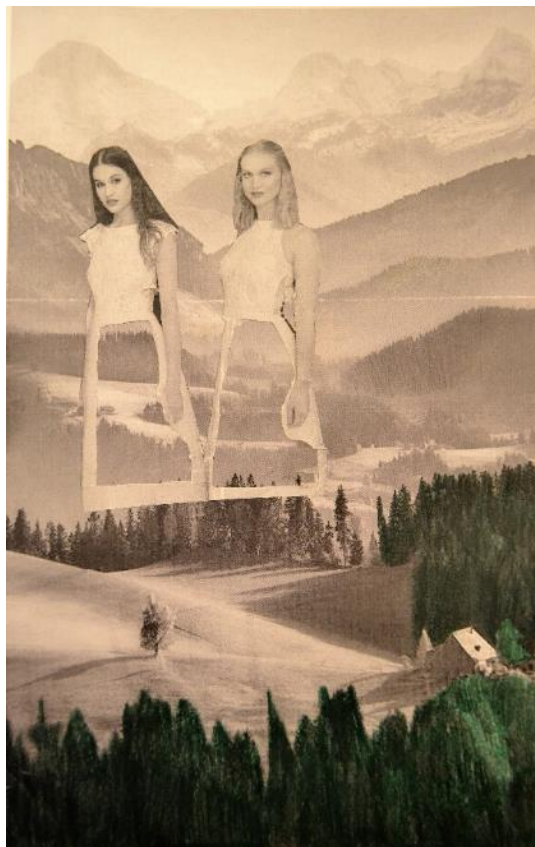
Rózsavölgyi Renáta 7.A

Belányi Anna 7.A,

Papp Luca Éva 7.B

Csiki Aliz 7.B,

Kun Barbara 7.A

Németh Hanna, Orosz Fruzsina 7. B

Nagy Annamária - Thuróczy Valéria, Tábori Zsófia –Sipos Dorina 7.A

Gergi Lilla Belányi Anna 7. A

Témakör: Állókép: képkészítési technikák

Feladat: Fotóvalóság – valóságfotó

Amióta a kísérleti osztályokban a média témakörök dominálnak, kevesebb idő jut a rajzolásra, a képkészítésre festéssel, hagyományos tanulmányok készítésére, amelyek fejlesztik az ábrázoló készséget. Pedig igyekszem sok manuális munkával összekötni a médiafeladatokat. De a képi ábrázolás, főleg a színes technikákkal történő képkészítés úgy is mondhatnám, romlik. A *Fotóvalóság-valóságfotó* egy kevert feladat, amelyben mind a két képesség szükséges, és fejlesztendő. A fotó feltalálása erősen hatott a festészetre. Egyrészt a festők rájöttek, hogy a fotó megváltoztatta a kép szerepét. A korábbi művészetekben a dokumentáció a festészet és a szobrászat szerepe volt, később ezt átvette a fotó és a film. A festészet dominánsabb szerepe a kifejezés és nem az ábrázolás lett. A fotó tehát nagymértékben meghatározta, mit ne csináljon a

festészet, és milyen új lehetőségei vannak. Különböző avantgárd izmusok sorolták az új képalkotási gondolkodás verzióit. Egyes művészeti irányzatok az absztrakcióra esküdtek, és teljes mértékben kitiltották a fotórealizmust. Akadt olyan stílusirányzat, amely a fotómontázs technikát a festészetre alkalmazta. Vagy inkább a „festménymontázból” esetleg „montázsfestményből” lett a fotómontázs? Így festettek a szürrealisták...

Bár ha jobban belegondolok, már a reneszánszban is „montázsoltak”. Valahogy csak meg kellett oldani, hogy a látható világ és a vallásos, misztikus, transzcendentális dimenzió együttese látvány szinten is értelmezhetővé váljon. Míg a reneszánsz ember egyénisége beleolvadt a mindenségbe, a szürrealista festő magányos elméjében fotószerű képfoszlányok sajátos kombinációi öltenek alakot a festményeken. Ha elemezzük Salvador Dalí, René Magritte, vagy Rafal Olbinski műveit, gyakran az az érzésünk, hogy ugyanaz történik, mint amikor fotómontázst montírozunk. A valóság egy-egy különböző elemét egy képbe, egy kontextusba festi a festő. Hogy maradjunk a média feladatnál, a diákoknak fotókollázst kellett készíteni, de festmény szerűen kidolgozva. A tanulók kaptak egy fotórészletet. Tovább kellett rajzolni, festeni a képet.

Óravázlat

Az óra témája: Fotó hatása a festészetre; képalkotási technikák: kollázs, szabadkézzel, számítógéppel, kollázs technikával, fotókollázs, fotó, szabadkézi rajz, festmény

Feladat:

Fotórészletek beépítése festményekbe. Előző órai téma emberalakjait is felhasználhatják.

Választható feladatverziók:

1. Csonkított festmények részleteibe fotóelemek beépítése.
2. Fotóelemek, melyeket kontextusba kell illeszteni; festmény készítése fotó köré, fotóelem új összefüggésbe helyezése.

Munkaforma: egyéni

Eszközök: kollázs készítéshez: fénymásolatok, grafikus és festőtechnikák alkalmazása:

toll, tus (fekete, színes), akvarell, tempera, pasztellkréta, olló, ragasztó.

Projektor, laptop, internetcsatlakozás; kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon)

Az órák célja: Szabad alkotó feladat, amely fejleszti a kreativitást, de segíti a tanulók önmegismerését; képesek legyenek, élményeik, drámáik alkotáson keresztül történő feldolgozására, feloldására; a műelmények, beszélgetések élményszerű tapasztalatot nyújtsanak számukra; kísérletezéssel, játékosan, alkotói szemmel értelmezzék az új technika nyújtotta lehetőségeket, úgy tekintsenek rá, mint új eszközre az alkotómunkához, az önkifejezésre.

Kulcsfogalmak: fotó kollázs, fotómontázs, montázsfestmény, valóságfotó-fotóvalóság, realitás-szürrealitás; képzőművészeti alkotás, szimbólum, absztrakció.

Fejlesztendő képességek:

Vizuális kompetenciák: figyelem; vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; anyagalakítás, eszközhasználat

Kreativitás, fantázia, jel és szimbólumalkotás; absztrakt gondolkodás

Digitális kompetenciák: média írás, olvasás; média használat

Önismeret, önszabályozás: ítélőképesség; önállóság, autonómia

Kreativitás, fantázia, problémaérzékenység, problémamegoldás

Önismeret, önreflexió: élmények feldolgozása (projekció tudatos- tudattalan) önállóság, autonómia, jel és szimbólumalkotás (Mit jelent, amit csináltam?), ítélőképesség, mérlegelés

Fejlesztendő attitűdök: alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

Tantárgyi kapcsolatok: Informatika, Magyar nyelv és irodalom

Szemléltetés, műalkotások:

Rafal Olbinski: Alkalmi vágy

René Magritte: A boldog donor, 1966,

René Magritte: Közismert panoráma 1926.

Salvador Dali: Gala nézet hátulról, szürreális kioszk, litográfia, 1988.

Dali festményátirat

Festmény a Salvador Dali Színház-Múzeumból, Figueres Katalónia

A felkészüléshez használt információs források:

<http://uj.apertura.hu/2016/nyar/gancsos-resek-a-valosag-texturajan-az-egymasra-fenykepezes-alakzata-a-filmben-es-a-kortars-vizualis-tomegkulturaban-2/>

*Az órák menete***Bevezetés**

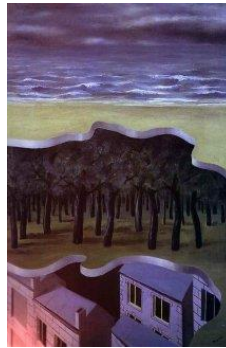
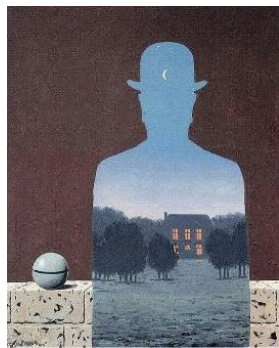
Az alábbi festmények nézegetése, elemzése

- *Rafal Olbinski: Alkalmi vágy*
- *René Magritte: A boldog donor, 1966,*

- *René Magritte: Közismert panoráma 1926.*
- *Salvador Dali: Gala nézet hátulról, szürreális kioszk, litográfia, 1988.*
- *Dali festményátirat*
- *Festmény a Salvador Dali Színház-Múzeumból, Figueres Katalónia*

Elemzés, beszélgetés

- *Mit látsz a képen – táncoló, lányok; emberalak – esti városi táj; tengerpart homokkal, alatta sűrű, sötét erdő; egy fotószerű női hát, előtte egy épületszerű nő háttal; ókori szobor arcán táj.*
- Asszociációk, képzettársítások: Miben változtatja meg a mondanivalót a kép a képben? A „részletképek” is a valóság egy részlete, de a nagy kép is egy valóság. Milyen gondolatokat inspirál bennetek a „kép a képben” megoldás?....

Rafal Olbinski: Alkalma vágy; René Magritte: A boldog donor, 1966, Közismert panoráma 1926.

Salvador Dali: Gala nézet hátulról, szürreális kiosk, litográfia, 1988.; festményátirat

Festmény a Salvador Dali Színház-Múzeumból, Figueres Katalónia

Feladat: Minden tanuló kap egy fotó, vagy egy festmény részletet, amelyet fel kell ragasztani egy rajzlapra. A képelemet tovább kell rajzolni, be kell építeni képbe, egy nagy képet kell készíteni.

Választható feladatverziók:

1. Csonkított festmények részleteibe fotóelemek beépítése.
2. Fotóelemek, melyeket kontextusba kell illeszteni; festmény készítése fotó köré, fotóelem új összefüggésbe helyezése.

Munkaforma: egyéni

Értékelési szempontok

- Eredeti ötletek
- Szép esztétikus technikai kivitelezés
- Asszociációk, képzettársítások: Milyen hatást kelt, mit fejez ki a kép? A beillesztett képelem mit jelent, mit hangsúlyoz?

TANULÓI MUNKÁK

Rózsavölgyi Renáta 7. A

Acsai Máté, Dósa Eszter 7. A

Schaibli Tibor, 7. A

Pádár Viktória 7.A

témakör: Animáció geometrikus makettekben

Feladat: Izometrikus és Cavalière axonometria elveinek megismerése, alkalmazása

Feladat: A tér dinamikájának modellezése makettekben

A feladat az izometrikus, majd a Cavalière axonometria alapjainak megtanulásával, szabadkézi rajzok szerkesztésével indult, amely *Technika, életvitel és gyakorlat* tantárgyból is tananyag. A térábrázolási szabályokra példákat kerestünk a képzőművészetben. Vasarely munkáit elemeztük, majd ehhez kapcsolódott egy játékos felületkitöltő gyakorlat. Hogyan tudod az egész felületet izometrikus, vagy Cavalière axonometriában megszerkeszteni? Hogyan lehet kiterjeszteni az egész síkfelületre? Hogyan lehet elérni, hogy háromdimenziós hatást keltsen a sík? A szerkesztés

mellett a színekkel és tónusokkal is fokoztuk a térhatást. Az első feladat: „Térillúzió síkban”. Fontos szempont volt, hogy legyenek a képből kiemelkedő és a képbe „besüllyedő” elemek, amelyeket axonometrikus ábrázolással, színekkel és tónusokkal kell elérni.

Az ezt követő feladatot három dimenzióban terveztem. Egy dobozt kellett kívülről és belülről átalakítani, hogy minél változatosabb térhatást keltsen, majd úgy megfesteni, hogy a geometrikus mintázat fokozza a tér dinamikáját. A makettről mozgóképet is kellett készíteni, amely szemlélteti a tér mozgalmasságát.

Óravázlat

Az óra témája: Képkalkotási technikák: izometrikus és Cavalière axonometria szabadkézzel, géppel; mozgókép: animáció téri makettekben

- 1. Feladat:** Axonometrikus rajzok készítése választott axonometriában szabadkézi szerkesztéssel, képkalkotás egyéni ötletek alapján. A képek újra alkotása számítógépen.
- 2. Feladat:** A tér dinamikájának modellezése makettekben: 3D-s téri makettek készítése dobozokból, kívül-belül absztrakt, geometrikus formákkal, festő-, grafikus vagy applikációs technikával „dinamizálva”. Az absztrakt térben történő mozgásról zenés animáció készítése.

Munkaforma: képkalkotás - egyénileg, dobozmakett – párokban.

Eszközök: dobozok, ragasztó, cellux, tűzőgép... grafikus és festő-, kollázs technikák, filc, tempera, tus... olló, ragasztó, applikációk, damil, gyöngyök, lufik... szabadon, egyéni ötletek alapján. Projektor, laptop, kamera (digitális fényképezőgép, Tablet, mobiltelefon), filmszerkesztő program, zenék.

Az órák célja: A tanulók ismerjék meg, és alkalmazni tudják az izometrikus és Cavalière axonometria elveit. Az elveket a játékos, szabad képkalkotásban is tudják alkalmazni, ne csak a műszaki rajzban. Térszemléletük fejlődjön a makettek elkészítésével. Megtapasztalják, hogy a mintázatok optikai hatására agyunkban hogyan változik a térérzet. S mindezeket a térszleleteket az animációs film elkészítése is megerősítse.

Kulcsfogalmak: izometrikus és Cavalière axonometria, op art, makett-modell, términtázatok optikai hatása, animáció

Fejlesztendő képességek:

Térszemlélet (sík, tér, forma)

Vizuális kompetenciák: figyelem; vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; anyagalakítás, eszközhasználat.

Kreativitás, fantázia

Digitális kompetenciák: média írás, olvasás; média használat

Önismeret, önszabályozás: ítéldőképesség; önállóság, autonómia

Fejlesztendő attitűdök: alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

Tantárgyi kapcsolatok: Informatika, Matematika, Technika, életvitel és gyakorlat

Szemléltetés, műalkotások:

Victor Vasarely

Kuszama Jajoi

David Gray: Atomic love

Sol leWitt: falrajz, Turner Contemporary

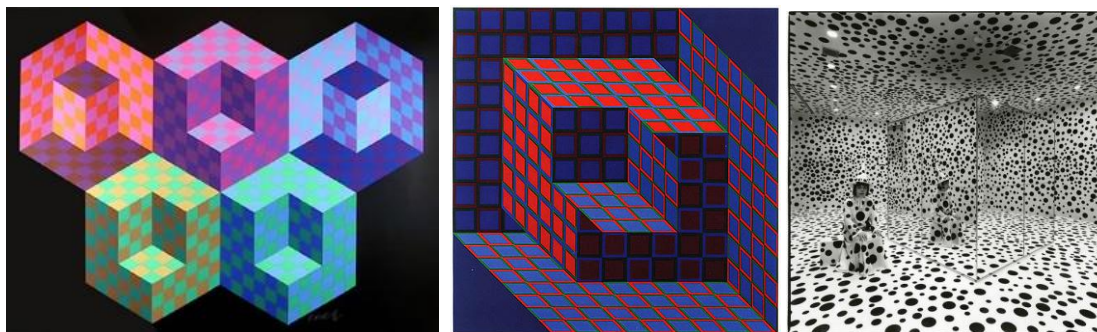
A felkészüléshez használt információs források:

- https://www.google.hu/search?rlz=1C1GCEU_huHU820HU820&biw=1280&bih=610&tbm=isch&sa=1&ei=gbs_XOGREYufsgHy3pTABQ&q=vasarely+axonometria&oq=vasarely+axonometria&gs_l=img.3...11421.14949..15361...0.0..0.91.950.12.....1....1..gws-wiz-img.....35i39j0i0i67j0i30j0i8i30.PGuYgbPlbyk
- https://www.google.hu/search?q=yayoi+kusama&rlz=1C1GCEU_huHU820HU820&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiB0bSOuPfAhXBXSwKHSWZBNIQ_AUIDigB&biw=1280&bih=610#imgdii=XGBVPTOkIBQb7M:&imgsrc=hv4yLqgichNtYM:
- <https://hu.pinterest.com/pin/404761085255679543/>

Az órák menete

Bevezetés

Vasarely képeinek megfigyelése.

Victor Vasarely; Kuszama Jajoi

David Gray: Atomic love; Sol leWitt: falrajz, Turner Contemporary

Elemző beszélgetés

- A képeken az axonometria fajtáinak beazonosítása.
- *Honnan ered a térillúzió még a szerkesztésen kívül?* – szín, tónus, fény-árnyék hatás.
- Hogyan lehet elérni a „homorú-domború” térhatást?

1. Feladat

Térillúzió síkban: Készítsetek izometrikus vagy Kavalier axonometriában képet szabadkézi szerkesztéssel egyéni ötletek alapján! Terjeszd ki a szerkesztést az egész felületre! Legyenek a képen előre ugró, és képbe belesüllyedő elemek! 3D-s hatást keltsen a kép! Alkalmazz színeket és színtónusokat a térhatás érdekében! A képeket szkennerezheted és újra alkothatod számítógépen.

Munkaforma: egyéni.

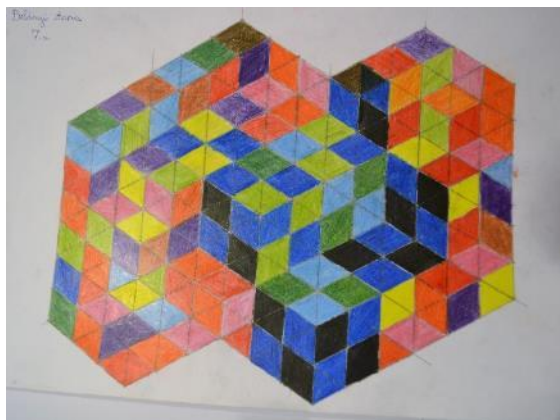
2. Feladat

A bemutatott képek alapján készíts egy téri makettet! A makettet alakítsd át úgy, hogy tartalmazzon belső, vagy külső téri elemeket, minél több elem, „bútorzat” törje meg a síkszerűségét! Fesd meg a makettet színes, geometrikus, szabályos, vagy szabálytalan mintázattal úgy, hogy fokozódjon a tér dinamikája, esetleg kívül és belül kapcsolódhat is egymáshoz! A makettet animációval vagy videofilmmel is mutasd be, amely szemlélteti a tér mozgalmasságát!

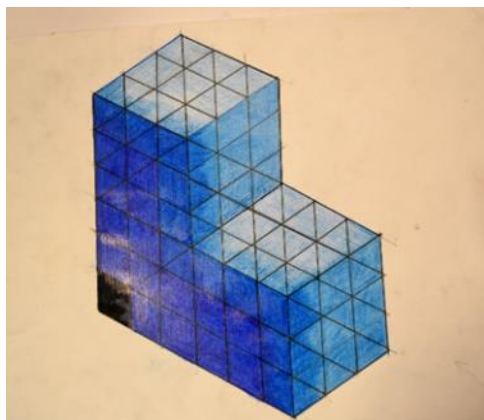
Értékelési szempontok

- A szerkesztés pontossága, szép esztétikus kivitelezés, térhatás gazdagsága, eredeti ötletek, a technika alkalmazása

TANULÓI MUNKÁK

Belányi Anna, Tábori Zsófia 7.A

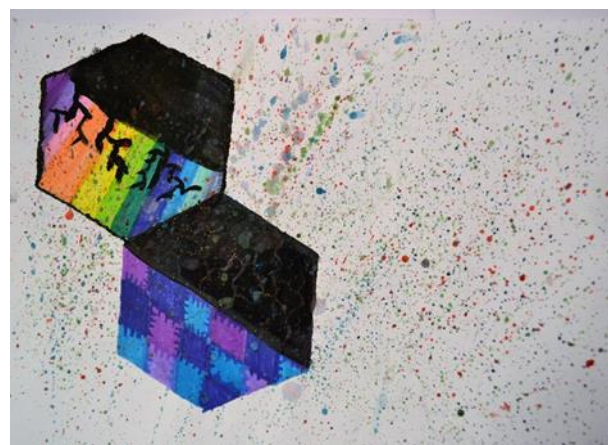
Baráth Benjámin, Baráth Nóra 7.B

Gál Emília, 7.B

Papp Luca Éva, Madarász Fruzsina 7.B

Csiki Aliz 7.B

A 7. évfolyam 3. tanév 2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Képkalkotási technikák: Állókép - négyzet, perspektíva Mozgóképi animáció	<i>Forgó képek</i> <i>1. Forgó négyzet</i> Négyzet alakú képek készítése egy iránypontos perspektívában több nézőpontból, benne egy mozgatható objektummal (szereplővel). Forgatással fázisfotók, majd mozgóképi animáció készítése. Tablet használata a képkalkotáshoz, animáláshoz.	<i>Informatika, Technika, életvitel és gyakorlat</i>	3 óra
Állókép - kör, Mozgóképi animáció forgatással	<i>Forgó képek</i> <i>2. Bosch-kör</i> Festmény ihletésű kép alkotása, melynek egy része forgatható kör. Tablet használata képkalkotáshoz, animáláshoz.	<i>Informatika, Etika, Technika, életvitel és gyakorlat</i>	3 óra
Internethasználat, mint forrás Teszt szerkesztésének kipróbálása	<i>A magyarok művészete az ősmagyarságtól a századfordulóig (Millennium).</i> Témára szerkesztett tesztfeladatokkal játékos verseny.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, Informatika, Magyar nyelv és irodalom</i>	2 óra
Internethasználat, mint forrás Power Point előadások készítése	<i>Magyar népművészet tájegységei és jellemzői (kézművesség)</i> Néhány közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tájegységek tárgycsoportjaitól. Power Point prezentáció készítése csoportmunkában, kiselőadás tartása.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, Informatika, Magyar nyelv és irodalom, Ének-zene, Informatika</i>	2 óra
Állókép tervezése: képeslapok nyomtatása	<i>Impresszionista képeslapok</i> Impresszionista képek ihlette festmények alkotása, impresszionista fotózás, a legjobb alkotásokból képeslapok nyomdai sokszorosítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom, Informatika</i>	2 óra

A 7. évfolyam 3. tanév 2. félévi részletes terve

Időtartam, óraszám	Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek	Megjegyzés
Animációs gyakorlatok: Forgó képek 1. Forgó négyzet						
1-2-3.	Képalkotási technikák: egy iránypontos perspektíva – négyzet, nézőpont; mozgóképi animáció forgatással	Egy iránypontos perspektívában rajzok, kollázsok készítése színes és fekete-fehér fotók felhasználásával, szabadkézi rajzolással, festéssel, gépi szerkesztéssel. Tablet, szkennerek és grafikai programok segítségével animálás.	Forgatható képek készítése 1. feladatverzió: Négyzet alakú kép alkotása szabadkézzel vagy Tablettel négy nézőpontból egy iránypontos perspektívában. Címadás. Tablettel fázisfotózás, animálás, mozgókép készítése. Munkaforma: egyéni	Projektor, laptop, tanulói Tabletek, kamera, állvány, szkennerek, fénymásolatok H. Bosch, Brueghel festményeiről. Karton, miltonkapocs, ragasztó, olló, tempera, vízfesték, ecsetek, tus, grafikus eszközök.	 <i>Titkos kert</i>	

Animációs gyakorlatok: Forgó képek

2. Bosch-kör

4-5-6.	Képalkotási technikák: Állókép-kör, mozgóképi animáció forgatással	Egy iránypontos perspektívában rajzok, kollázsok készítése színes és fekete-fehér fotók felhasználásával, szabadkézi rajzolással, festéssel, gépi szerkesztéssel. Tablet, szkennerek és grafikai programok segítségével animálás.	Forgatható képek készítése 2. feladatverzió: Hieronymus Bosch: Hét főbűn (v. Brueghel) képei által inspirált kollázs alkotása, mely tartalmaz egy forgatható 8 cm-es korongot (kört) és mozgatható elemeket a festményből. A kollázsról animáció készítése; Tablettel fázisfotózás, animálás, mozgókép készítése. Munkaforma: egyéni, vagy páros	Projektor, laptop, tanulói Tabletek, kamera, állvány, szkennerek, fénymásolatok H. Bosch, Brueghel festményeiről. Karton, miltonkapocs, ragasztó, olló, tempera, vízfesték, ecsetek, tus, grafikus eszközök.	 <i>Hieronymus Bosch: Hét főbűn 1505-1510 körül</i>	http://archiv.magyar-muzeum.hu/kiallitas/3320_bosch_500
--------	--	--	--	--	---	--

Magyar művészettörténet

7-8.	Téma szerkesztett tesztfeladatokkal játékos verseny	Szent István projekt (résztéma) A magyarok művészete az ősmagyarságtól a	Művészettörténeti vetélkedő Socrative v. Kahoot programban szerkesztett tesztekkel	Tablet, projektor, laptop https://socrative.com/		
------	---	---	--	---	---	--

	Internethasználat mint forrás Teszt szerkesztésének kipróbálása	századforduló, Millenniumig. A magyar romantika, historizmus, eklektika: A múltba fordulás hatásaként keletkező neo-stílusok: a neoromán, a neogót, neoreneszánsz és a neobarokk Integráció történelmi ismeretekkel.	Munkaforma: csoportmunka, csoportversennyel	https://kahoot.com/	 <i>Feszty Árpád: A magyarok bejövetele</i>, olajfestmény, 15x120m, panorámakép, 1892-94. Nemzeti Történelmi Emlékpark, Ópusztaszer. <i>Székely Bertalan: Vérszerződés</i>, 1897. Kecskemét, Városháza díszterme. <i>Vágó Pál: A magyarok Kijev előtt</i>, 1885. Vásznon, olaj, 152x251,5 cm, Magyar Nemzeti Galéria.	
9-10.	Internethasználat mint forrás Power Point előadások készítése	Magyar népművészet tájegységei és jellemzői (kézművesség) Néhány közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése	Magyar népművészeti tájegységek feldolgozása, bemutatása egymásnak Power Point prezentáció segítségével. (Alföld, Felföld, Dunántúl, Erdély) Tájak jellegzetes vizuális karakterrel bíró tárgykultúrája, népi mesterségek	Tablet, projektor, laptop Power Point program	 <i>Ormánsági és matyó viselet</i>	

		más tájegységek tárgycsoportjaitól.	Munkaforma: csoportmunka			
Pointillista, impresszionista képeslapok						
11-12.	Állókép tervezése: Impresszionista képek ihlette festmények alkotása; Impresszionista fotózás A legjobb alkotásokból képeslapok nyomdai sokszorosítása	A plein air és az impresszionizmus A pointillizmus Posztimpresszionizmus A műtermi festészet a szabadtéri festészet és fotózás összehasonlítása. Műveken témák, színek, kompozíció, ecsetkezelés megfigyelése Milyen a természetes fény hatása a színekre és a festői stílusra.	Alkotói feladatok. - Pointillista festmény készítése főszínek alkalmazásával. Cél: színárnyalatok elérése optikai színkeveréssel. - Egy pillanatnyi hangulatot érzékeltető tájkép vagy épület festése fotó alapján. -Képsorozat. Monet: A roueni katedrális. Napszakok hatása a formák látszati színeire (reflexszín). A színek hangulati hatása. Színvázlatok művekről: Színes papírkollázs készítése festményről	Tablet, projektor, laptop, kamera, szkennel Rajzlap, tempera, vízfesték ecsetek,		<i>NTP-MŰV-18-0020 Szent István Projekt miatt nem valósult meg.</i>

			(színes papírtépés, foltképzés) HÁZI FELADAT: Fotó készítése ugyanarról az épületről vagy tájrészletről különböző napszakokban (3-5 fotó)		 <i>Monet: A roueni katedrális.</i>	
--	--	--	--	--	---	--

Animációs gyakorlatok: Forgó képek

Feladat: Forgó négyzet

Feladat: Bosch-kör

Az év legizgalmasabb feladatai közé tartozott diáknak, tanárnak egyaránt. A feladat első része, a Forgó négyzet nagy szabadságot adott a diákoknak az alkotásra. Az egy iránypontos perspektívát is szabadon alkalmazhatták. Akinek sikerült, beépítette a feladatba, akinek nem, elég volt, ha csak a négy nézőpontot rögzítette szabad képalkotással. A fotózást nehezítette, hogy nemcsak forgatni kellett a négyzetet, hanem egy mobil elemet is logikus mozgatással beépíteni az animációba. Ezt a feladatot minden diáknak egyénileg kellett elvégezni, a fázisfotózásban segíthettek egymásnak. Nagyon egyedi, ötletes munkák születtek.

A Bosch-kör című feladat hasonló elveken alapult, viszont voltak kötöttségek. A festmények elemeit kellett kollázs technikával egy mobil képpé alakítani. A kollázson kötelezően szerepelnie kellett egy forgatható 8 cm-es körnek és legalább egy mobil szereplőnek, amely nehezítette a képszerkesztést. A fázisfotózás hasonlóan tervezett, összehangolt mozgatással történt, mint az első feladatnál. Ezt a feladatot már párokban, vagy kiscsoportokban is végezheték a tanulók.

Óravázlatok

Az óra témája: Egy iránypontos perspektívában rajzok, kollázsok készítése színes és fekete-fehér fotók felhasználásával, szabadkézi rajzolással, festéssel, gépi szerkesztéssel. Tablet, szkennerek és grafikai programok segítségével animálás.

1. **feladat: Forgatható képek készítése:** Négyzet alakú kép készítése (szabadkézzel vagy Tablettel egy iránypontos perspektívában négy nézőpontból, benne egy mozgatható objektummal (szereplővel). Forgatással fázisfotók, majd mozgóképi animáció készítése. Tablet használata a képalkotáshoz, animáláshoz. Az alkotásnak címadás (pl. Titkos kert).
2. **Feladathoz: Forgatható képek készítése: Hieronymus Bosch: Hét főbűn és Brueghel Gyermekekjátékok, vagy Flamand közmondások** c. műve alapján inspirált kollázs alkotása, mely tartalmaz egy forgatható 8 cm-es korongot (kört) és mozgatható elemeket a festményből. A kollázsról animáció készítése; Tablet használata képalkotáshoz, animáláshoz (fázisfotózás) mozgóképi animációhoz.

Munkaforma: Egyéni, páros munka

Eszközök:

1. feladathoz: projektor, hangfal, laptop, tanulói Tabletek, kamera, állvány, szkennel. Karton, mltlonkapocs, ragasztó, tempera, vízfesték, ecsetek, tus, grafikus eszközök, olló, ragasztó, szoftver az animáláshoz, filmvágáshoz.

2. feladathoz: projektor, hangfal, laptop, tanulói Tabletek, kamera, állvány, szkennel; filmrészlet, zene bejátszása; fénymásolatok H. Bosch, Brueghel festményeiről; karton, mltlonkapocs, ragasztó, tempera, vízfesték, ecsetek, tus, grafikus eszközök (tűfilc, golyóstoll, zselés toll, töltőtoll), olló, ragasztó, szoftver az animáláshoz, filmvágáshoz.

Az órák célja: Képkalkotási technikák, animáció műfaji sajátosságainak megismerése: egy iránypontos perspektíva, nézőpont, mozgóképi animáció forgatással; élményszerű tapasztalatot szerezzenek műélmény kapcsán és kísérletezéssel, játékosan; alkotói szemmel értelmezzék az új technika nyújtotta lehetőségeket, úgy tekintsenek rá, mint új eszközre az alkotómunkához.

Kulcsfogalmak: perspektíva, nézőpont, forgatás, animáció, állókép, mozgókép, mozgásérzet, mozgásfázisok, fázisfotók, a mozgás folyamatossága, képmező, a kép formátuma, képfelbontás.

Fejlesztendő képességek:

Vizuális kompetenciák: figyelem; vizuális befogadó készség, látványértelmezés; vizuális kifejezőkészség, rajzkészség, tervezői ismeret, jel és szimbólumalkotás; a síkbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata; térszemlélet, formaérzék, anyagalkítás, eszközhasználat

Kreativitás, probléma érzékenység, problémamegoldó képesség, fantázia

Digitális kompetenciák: média írás, olvasás; média használat

Önismeret, önszabályozás: Ítézőképesség; önállóság, autonómia

Fejlesztendő attitűdök: alkotói, értékorientált, szociális, kulturális

Tantárgyi kapcsolatok: *Informatika, Matematika, Technika, életvitel és gyakorlat, Magyar nyelv és irodalom; Történelem, társadalmi ismeretek*

Szemléltetés, műalkotások:

- *Hieronymus Bosch: A hét főbűn és a négy végső dolog*, 1480 körül, olaj, panel (asztallap volt, ezért a másik cím: A bölcsesség asztala), 120x150cm, Museo del Prado, Madrid
- *Hieronymus Bosch: Gyönyörök kertje* 1490, olaj, vászon, 220x389cm, Museo del Prado, Madrid
- *Id. Pieter Brueghel: Gyermekekjátékok*, 1559-60, olaj, fatábla, 161x118cm, Bécsi Szépművészeti Múzeum
- *Id. Pieter Brueghel: Flamand közmondások*, 1559, olaj, fa, 117x163cm, Berlin Gemäldegalerie
- *Film: The Garden of Earthly Delights Animation Bosch:* <https://www.youtube.com/watch?v=ruOhtCZyX7A>

A felkészüléshez használt információs források:

- *Lenkes Ildikó: A hét főbűn ábrázolásának története és alkalmazása a vizuális nevelésben* (MKE Tanárképző tanszék, szakdolgozat, 2008. Témavezető: Hantos Károly; Konzulens: L. Menyhért László és Nagy Imre
- <https://slideplayer.hu/slide/2064401/>
- http://epa.oszk.hu/02900/02996/00002/pdf/EPA02996_artm_2016_2_008-015.pdf
- Animáció: *The Garden of Earthly Delights Animation Bosch*
<https://www.youtube.com/watch?v=ruOhtCZyX7A>

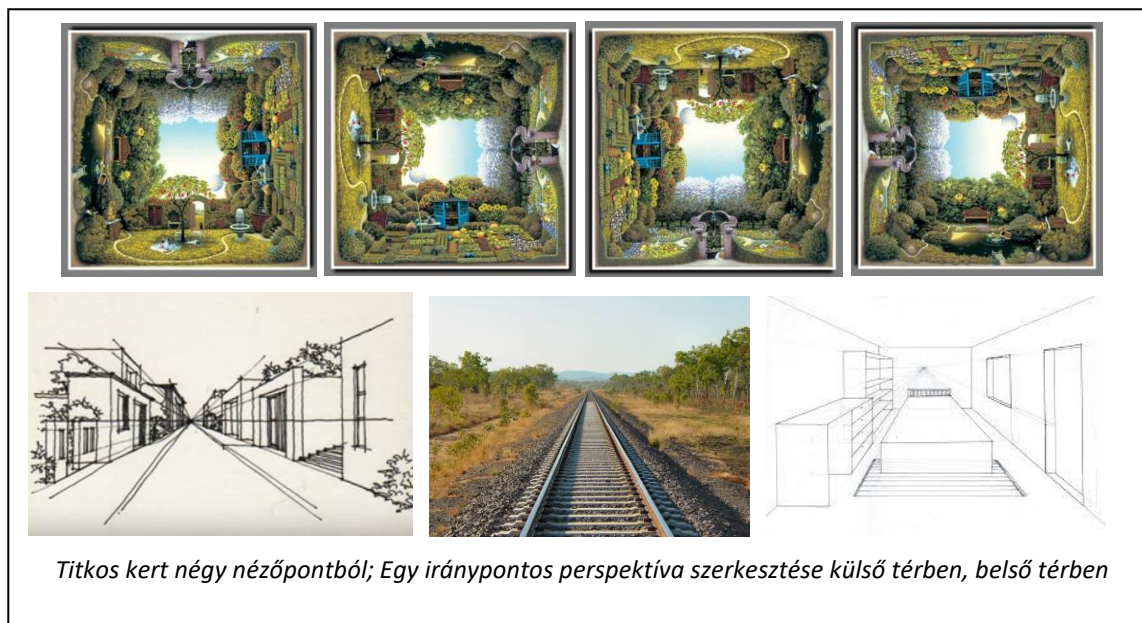
Az órák menete

Animációs gyakorlat: Forgó képek

Feladat: Forgó négyzet

Bevezetés

Az egy iránypontos perspektíva elveinek megfigyelése, értelmezése a *Titkos kert* című képen.

Titkos kert négy nézőpontból; Egy iránypontos perspektíva szerkesztése külső térben, belső térben

Elemző beszélgetés

Milyen szerkesztőelemek segítik a térillúziót? (iránypont, rövidülés, befelé szűkülés-távlatillúzió, végtelenítés a térben)

Írd le szavakkal, meséld el a négy nézőpont közötti különbséget! (tartalom)

A körforgás végtelenítés a térben. Milyen ötleteket inspirál a kép?

Milyen elemet mozgatnál meg ebben a képben, ha animációt kellene készíteni?

Feladat kifejtése

Egy animációs filmhez készíts forgatható képet!

25x25 centiméteres négyzet alakú lapra bármilyen

grafikus vagy festőtechnikával alkoss olyan képet, amelynek négy nézőpontja van.

Ha elforgatjuk 90 fokkal, történjen valamilyen változás!

Képzeld el, hogy ebben a „forgó térben” mozog egy objektum, egy szereplő (ember, állat, tárgy).

A mozgatható objektumot vágd ki ollóval, és tervezd meg a forgó négyzet és az objektum összehangolt mozgását az eddigi tapasztalataid alapján!

A négyzetet miltonkapoccsal középen szúrd át és helyezd rá egy nagyobb rajzlapra (a vázlatfüzeted lapjára! A miltonkapocs fixálja a képet, amikor animáljuk, fázisfotózzuk).

A lap hátuljára készíts egy zsebet, amelybe a mozgó objektumot belehelyezed (el en vesszen, ha nem használjuk)!

Ha készen vagy, a szabadkézi munkával, Tablettel fotózd végig kis elmozdulásokkal a tervezett mozgást! A fázisfotózásnál én is besegítek kamerával.

Adj címet az alkotásodnak!

A fázisfotókat küldd át a kuglererika.rajzora@gmail.com címemre! (Ha probléma, hagyd a laptopon, én letöltöm! – tanári munka: animálás és filmszerkesztés

Tablet használata a képalkotáshoz, animáláshoz, ha sikerül – **tanulói munka az animálás és filmszerkesztés (Házi feladatként otthon is elvégezhetik)**

- **Munkaforma:** Kérem, hogy ezt a feladatot mindenki egyedileg végezze el! Ha segítség kell, egymásnak is segíthettek, és én is segítek,

Értékelési szempontok

- Az elkészült forgó négyzet
- a mozgatható objektum, valamint a mozgás terve
- Eredeti ötletek
- Szép esztétikus technikai kivitelezés
- Asszociációk, képzettársítások: Milyen hatást kelt, mit fejez ki a kép? A beillesztett képelem mit jelent, mit hangsúlyoz? A cím mit idéz fel?

Akinek van tablette, mobiltelefonja, használhatja. Fontos, hogy a kamera, telefon ne mozduljon el (állványra szerelve a legjobb)!

A készített fázisfotókat, kész animációkat átküldik az e-mail címemre!

Saját telefonos szerkesztő programmal is dolgozhatnak

A tanulók egyéni tempóban dolgoznak. Aki készen van a fázisfotókkal, készítheti a 2. feladatot (miközben a többi tanuló terveit fotózom).

TANULÓI MUNKÁK

Baráth Nóra 7.B

Gál Emília 7.B

Sinka Hanna 7.B

TANULÓI MUNKÁKBÓL KÉSZÜLT FILM

MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul; Forgó képek, négyzet; 2019. 08.

<https://www.youtube.com/watch?v=jASdt1bfILw&feature=youtu.be>

Bevezetés

1 . Mű elemzése

Hieronymus Bosch: A hét főbűn és a négy végső dolog, 1480 körül, olaj, panel (asztallap volt, ezért a másik cím: A bölcsesség asztala), 120x150cm, Museo del Prado, Madrid

Műelemző beszélgetés

Hieronymus Bosch: A hét főbűn és a négy végső c. képén a körkompozíció elemzése.

- Mi lehet a szerepe a körnek? Miért nem négyszög a képek formátuma? Milyen ötletetek van rá? (a fa, amire a kép készült, asztallap volt, ezért a másik cím: A bölcsesség asztala). Több nézőpontból nézhették

- Mi van a nagy középső kör centrumában? (a szem pupillája, abból figyel Jézus. Az egész kör egy nagy szemgolyó, a pupilla körül a szivárványhártya, abba van beleírva: amelyből látja a bűnösöket.)

*Cave, cave, dns videt! (dns=dominus =Úr)
Vigyázz, vigyázz, az Úr lát!*

A szemem kívül még mihez hasonlítható a középpontos képszerkesztés? (a kamera, fényképezőgép teleobjektívjéhez)

Érdekes lenne, ha a képet lehetne pörgetni, és a fejjel lefelé néző a kép cikkejeit is megnézhetné szemben állva a képpel.

Megforgatom a képet a kivetítőn és olvassuk le, mi a hét fő bűn? (A kevélység, 2. A fösvenység, 3. A bujaság, 4. Az irigység, 5. A torkosság, 6. A harag, 7. A jóra való restség.) **Ebből a műből a „forgó kör” ötletet vesszük át a feladatunkhoz!**

2 . Műalkotások elemzése

Hieronymus Bosch: Gyönyörök kertje 1490, olaj, vászon, 220x389cm, Museo del Prado, Madrid

A második műhöz készült egy mozgóképi animáció, amely megmozgatja a kép elemeit. Nem nézzük végig, csak egy részletet. A zenéje is nagyon inspiráló, mi is felhasználjuk a mi kis animációnkhoz. Nézzünk bele a filmbe és utána próbáljunk beszélgetni a festményről.

The Garden of Earthly Delights Animation Bosch
<https://www.youtube.com/watch?v=ruOhtCZyX7A>

Műelemző beszélgetés

- Mitől meghökkentő a film? Mi a tartalma? (A bibliai édenkertben felborul az Isteni törvény, eluralkodik a bűn.)
- A hármass oltáron hogyan fejeződik ki a rend és annak felbomlása? (1. szárny: Édenkert Ádám és Évával; 2 szárny: eluralkodik a bűn, rendetlenség, emberhalom furcsa dolgokat művel; 3. szárny: büntetés: Pokol, elkárhoznak a bűnösök)

E mű animációs feldolgozásából a kép mozgó elemeit vesszük át feladatunkhoz. Figyeljétek meg milyen egyszerű mozgásokkal dinamikussá tehetjük a képet!

2. Műalkotás elemzése

1. Id. Pieter Brueghel: *Gyermekjátékok*, 1559-60, olaj, fatábla, 161x118cm, Bécsi Szépművészeti Múzeum

2. Id. Pieter Brueghel: *Flamand közmondások*, 1559, olaj, fa, 117x163cm, Berlin Gemäldegalerie

Műelemző beszélgetés

„Ha sokszáz törpe alak mindenféle fölösleges dolgot csinál, de amúgy tök normálisnak látszik az egész, akkor az elkövető a flamand Id. Pieter Brueghel (1525?-1569).” (*Instant Művészettörténet*)

- Figyeld meg *Brueghel: Gyermekjátékok* c. képét Mit tevékenykedik az a sok ember, és kik ők? (Gyerekek és sokféle korabeli és még ma is ismert játékot játszanak.)
- Próbálj felismerni legalább 10 játékot!
- Figyeld meg *Brueghel: Flamand közmondások* c. képét és próbáld a képek alapján kitalálni a magyar megfelelőjét!

E műveket is felhasználhatjátok a kollázs kép elkészítéséhez, ha tartalmában szimpatikusabb számotokra! Jó lehetőség a játszó gyerekek, tevékenykedő emberek mozgatása.

Feladat közlése:

- Egy animációs filmhez készíts olyan kollázst, melyben van egy 8 cm-es forgatható kör, és tartalmaz még más mozgatható elemeket is szabadon!
- A *Hieronymus Bosch: Hét főbűn* és *Brueghel Gyermekjátékok, vagy Flamand közmondások* c. művéből fénymásoltam képeket, alakokat. Válaszd ki a Neked tetsző képrészleteket, képelemeket! Készíts belőlük festmény kollázst vegyes technikával (ragasztás, festés, tus, grafikus megoldások)

- A kész „mobil képről” készíts mozgóképi animációt Tablettel. Készíts fázisfotókat és próbáld mozgó képsorral összefűzni! A fotózáskor ügyelj arra, hogy a képernyőn csak a kép legyen, a pad, a terem a társaid stb. ne lógjanak bele a képbe! Ügyelj a kicsi elmozdulásokra. 1 másodper 24 képkocka, legalább ennyi fázisfotót készíts a forgatások fázisairól!

Értékelési szempontok

- Az elkészült forgó négyzet
- a mozgatható objektum, valamint a mozgatás terve
- Eredeti ötletek
- Szép esztétikus technikai kivitelezés
- Asszociációk, képzettársítások: Milyen hatást kelt, mit fejez ki a kép? A beillesztett képelem mit jelent, mit hangsúlyoz? A cím mit idéz fel?

Akinek van tabletje, mobiltelefonja, használhatja. Fontos, hogy a kamera, telefon ne mozduljon el (állványra szerelve a legjobb)!

A készített fázisfotókat, kész animációkat átküldik az e-mail címemre!

Saját telefonos szerkesztő programmal is dolgozhatnak. A tanulók egyéni tempóban dolgoznak.

TANULÓI MUNKÁK

Baráth Nóra 7.

Madarász Fruzsina 7.B

Szécsi Anna 7.B

Megyes Kornél 7A

TANULÓI MUNKÁKBÓL KÉSZÜLT FILMEK

MTA Szakmódszertani pályázat, 2. modul; Forgó képek, Bosch-Brueghel, 2019.08.
<https://www.youtube.com/watch?v=QHcuppJLWnQ>

TANÍTÁSI – TANULÁSI PROGRAM

Gál András

Edelény, Szent Miklós görögkatolikus általános iskola, óvoda
és alapfokú művészeti iskola

Időterv

7.c: heti 1 órában – 18 óra/félév (a kísérleti tananyag 10 óra/félév időtartamra lett kidolgozva)

A 7. évfolyam 3. tanév 1. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
I. Fotó	1. Fotóművészet alkotásainak megismerése. <i>A fotó rövid története – a technikai kép és az ember viszonya a 19. századtól napjainkig</i>	Történelem, művészettörténet, magyar nyelv és irodalom, informatika, hon és népismeret, természetismeret, fizika, kémia.	1 óra
	2. A fototechnika képzőművészeti alkalmazása <i>A fotó mint kifejezési eszköz a kortárs képzőművészetben</i>		1 óra
	3. Absztrakció a fotózásban <i>Fotográfiai kísérletek analóg és digitális eszközökkel</i>		4 óra
	4. A látvány átírása fototechnikai eljárásokkal - fotómanipuláció		4 óra

A kísérleti tanítás féléves dokumentációja

Miről szólt ez a félév?

A félév egy nagy témakör köré épült: a fotó. A félév során 10 órát terveztem a témakörre. Az időkeret – ebben a félévben is – előre vetítette, hogy leginkább a kreatív gyakorlatok, feladatok segítségével fogom tudni átadni a tanulási-tanítási programban eltervezett tartalmakat.

A témakör főbb irányai voltak: a fotóművészet alkotásainak megismerése, a fototechnika képzőművészeti alkalmazása, absztrakció a fotózásban, a látvány átírása fototechnikai eljárásokkal.

A hetedikes osztály lelkes képhasználó. Nem kellett külön megtanítani nekik az eszközök használatát. A szabadidejük nagy részét képek „körében” töltik: blogolnak, reblogolnak, posztolnak.

A modul tanulási-tanítási programját – ebben a félévben is – úgy próbáltam összeállítani, hogy egy „átlagos”, heti 1x45 perces *rajz és vizuális kultúra* órába beleférjen a feldolgozandó tartalom. A kitűzött célt jó arányban sikerült megvalósítani. A félév során – iskolai liturgikus rendezvények miatt – elmaradt három óra, amit a második félévben igyekszem pótolni.

A tanórai munkaformák tekintetében szinte állandósult a kiscsoportos feladatmegoldás. A kollaboratív munka sok esetben könnyítette meg az ismeretátadást, ezen túl a szociális kompetenciákat is erősítette.

Idén is készült jó néhány képeslap a tanulói munkákból. A tanulói teljesítmény tárgyiasulását azért tartom fontosnak, mert egy-egy korábbi produktum motivál a következő munkánál.

A kutatásba bevont osztályban heti egy tanítási óra jut a vizuális kultúra oktatására. Úgy gondolom, az új tartalmak még érdekesebbé tették a féléves kurzust. A gyerekek várták ezeket az órákat és szívesen dolgoztak a témákon. Az órák élményszerűek, igazi műhelyfoglalkozások voltak.

A modul-koncepcióban a személyiségfejlesztés jó lehetőségét látom. A tartalmak – az előző tanévhez hasonlóan – a helyi tantervbe jól beilleszthetők, a tanulás-tanítás folyamatában a gyerekek számára jól átadhatók voltak.

Témakörök, órák, tanulói munkák

Témakör: Fotó

1. Fotóművészet alkotásainak megismerése.

A fotó rövid története – a technikai kép és az ember viszonya a 19. századtól napjainkig

2. A fototechnika képzőművészeti alkalmazása

A fotó, mint kifejezési eszköz a kortárs képzőművészetben

3. Absztrakció a fotózásban

Fotográfiai kísérletek analóg és digitális eszközökkel

4. A látvány átírása fototechnikai eljárásokkal - fotómanipuláció

Képes óravázlat 1

Az óra témája:

Fotóművészet alkotásainak megismerése

Az óra céljai:

A fotó rövid történetének, a technikai kép és az ember viszonya a 19. századtól napjainkig tartó időszak megismerése

Kulcsfogalmak:

zársebesség, expozíció, kompozíció, fény-árnyék

Fejlesztendő képességek:

Kollaboratív munkával járó képességek fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

Összefüggések felismerése, társas kompetenciák fejlesztése.

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, fizika, technika és életvitel.

A felkészüléshez használt információs források:

Internetről gyűjtött festmény és foto-reprodukciók.

Az óra menete

Ismétlés, motiváció

A 19-20. század fordulóján készült műtermi portrék, ill. egészalakos képek, majd az avantgárd néhány fotó-kísérletének prezentálása (utalva a két alkotói szemlélet közötti különbségre).

Feladat

Rendeződjétek 4-5 fős csoportokba! Fotótörténeti mérföldkövek kiscsoportos feldolgozása szemelvények alapján, majd prezentálás:

- camera obscura
- 1830 - Daguerre, Niépce, Talbot, stb. eljárásai
- 1880 - celluloid (Eastman); 1861 - színes kép (Maxwell)
- 1937 - Polaroid
- 1950 - 60 automata gépek
- 1990 - flash kártyák, digitális gépek

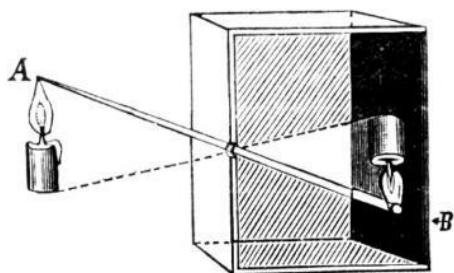
Reflexió

Egy könnyen megértett, de a tanulók által kevésbé szeretett foglalkozás volt. Az értő szövegolvasási kompetenciára alapult a feladat megoldása, a szemelvények feldolgozása. A kiscsoportos munkaforma ugyan adott némi segítséget, de a tanulói korosztály az ilyen típusú feladatnál nehezen tudja megszervezni a közös munkát a csoporton belül. Nehezen sikerült a feladat végén úgy prezentálni az egyes csoportokra jutó tartalmakat, hogy abból egy jól használható vázlat legyen, a tartalom egy része – úgy érzem – nem épült be.

Ha lehetőség lenne újra megtartani az órát, sokkal játékosabb feladatot készítenék elő, kevésbé épülne a szemelvényekre, mert szövegekkel nem nagyon szeretnek dolgozni a tanulók. Vagy egy alternatív lehetőség: egy előkészítő órán a témákra bontott fotótörténetet ki lehetne adni gyűjtőmunkának, a szöveg és a prezentáció hosszát pedig szigorú keretek közé kellene szorítani.

Szemelvény

A fényképezés technikai feltételeit, vagyis a fény optikai és kémiai hatását már korábban ismerték. **A fényképezőgép őse, a [camera obscura](#) képképzését már az arabok is feljegyezték i. sz. 900 körül.** Használata a [17. század](#) óta széles körben elterjedt a művészek között.

Az első fényképezőgépek egyszerű fadobozok voltak, amelyeknek egyetlen üvegdarabból csiszolt lencsái oly kevés fényt eresztettek a **fényérzékeny lemezre, hogy a megvilágítási (expozíciós) idő több percig tartott.** Emiatt a lefényképezendő személyeket különféle nyak- és testmerevítőkkal látták el, ezek a szatuszerű szerkezetek biztosították, hogy a kliens ne mozduljon el a fényképezés ideje alatt.

Szemelvény

Niépce és Daguerre találmánya a **dagerrotípia**: a fotográfiában az elsőként gyakorlati használatba került képrögzítési eljárás volt, melyet Louis Daguerre és Nicéphore Niépce

fejlesztettek ki. A dagerrotípiák használata az 1850-es évek elejéig volt széles körben elterjedt (párhuzamosan a talbotípiá eljárással: 1840 – **William Fox Talbot kifejleszti a pozitív/ negatív eljárást**). A gyakorlatból a nedves kollódiumos eljárás és az albuminpapír páros szorította ki. Népszerűsége sokáig töretlen maradt, annak ellenére, hogy az üveglemezre vagy papírra készített képek gyorsabban, olcsóbban és egyszerűbben elkészíthetők voltak.

Szemelvény

A következő évtizedekben a képrögzítési eljárások fejlődése, a **záridő rövidülése**, a folyamatosan fejlődő technika vívmányainak felhasználása a fényképezőgépekben. Illetve maga a **fényképezőgép (a váz)** és az **objektívek fejlődése** gyakran kihatott az uralkodó fényképészeti irányzatokra, stílusokra. **A celluloid film 1887-es**, majd az első, kifejezetten amatőr- és hobbifotósok számára kifejlesztett gép 1888-as kifejlesztésével és piacra dobásával, illetve az előhívólaborok megnyitásával **George Eastman** és Henry Strong cége, az **Eastman Kodak Company** több mint egy évszázadra bebetonozta magát a vezető fotográfiai cégek közé. A Kodak a XIX-XX. század fordulóján, illetve a XX. század első évtizedeiben gyakorlatilag egyeduralkodója volt. A Kodak által bevezetett újítások és üzleti modell a fotográfiát a tehetősebbek szórakozásából, illetve „különleges státuszából” köznapivá és szinte **bárki számára elérhetővé** tette. Az **első színes képet** az angol fizikus **James Clerk Maxwell** készítette **1861-ben**.

Szemelvény

1937-ben Dr. Edwin Land több évnnyi kutatómunka után **megalapította Polaroid Corporation** nevű cégét, hogy olyan kamerát fejlesszen ki, amely **azonnal, ott helyben elő is hívja a képet**. Eztán még tíz évnnyi fejlesztő munka következett, mielőtt 1947. február 21-én bemutathatta 18×24 cm-es kameráját és a polaroid eljárást az Optical Society of America-nak. A kereskedelmi forgalomba kerülést követően jelentős sikereket ért el, noha a polaroidfilm 9-10-szer is drágább volt a normál filmnél, és kizárólag **a Polaroid által gyártott kamerákba volt jó**.

Szemelvény

Szintén **1959-ben** került forgalomba az **első teljesen automata fényképezőgép**, az **Agfa Optima**. 1964-ben a **Pentax** kifejlesztette a TTL (through-the-lens, azaz az **optikán keresztül**)

képkereső-rendszert, amivel a ma megszokott módon a keresőbe nézve közvetlenül az objektív által rajzolt kép vált láthatóvá.

Szemelvény

1995-ben a Casio QV-10-es gépe volt először felszerelve LCD kijelzővel, az első CompactFlash kártyát pedig az 1996-ban megjelent Kodak DC-25-ben lehetett használni. Szintén 1995-ben jelent meg a fényképezőgép és a videokamera első kereskedelmi forgalomban is elérhető digitális ötvöze, a rövid videók készítésére is alkalmas Ricoh RDC-1. **A „digitális áttörés” a Nikon D1 1999-es** megjelenésével kezdődött, melynek hatezer dollár alatti ára és 2,74 megapixeles felbontása már érdemessé tette megvételre a gazdagabb műkedvelők és profi fényképészek számára. A digitális kamerák „totális áttörése” **2003-ban** jött el, mikor a **Canon** forgalomba hozta a Canon EOS 300D-t , a „digitális lázadót”. Ezer dollár alatti ára és hat megapixel feletti felbontása a számítógépek elterjedésével együtt gyorsan népszerűvé tette.

Képes óravázlat 2

Az óra témája:

A fototechnika képzőművészeti alkalmazása

Az óra céljai:

Megismerni a fotográfiát, mint kifejezési eszköz a posztmodern és kortárs képzőművészetben

Kulcsfogalmak:

Kifejezés, ábrázolás, formai átírás

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, kifejezőképesség

Fejlesztendő attitűdök:

Összefüggések felismerése, társas kompetenciák fejlesztése.

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

A modulkoncepció műtárgyjegyzékében szereplő releváns fotók

Az óra menete

Ismétlés, motiváció

Motiváció az óra elején: fotósorozatok nézegetése, összefüggés keresése az egyes képek között.

4-5 fős csoportmunka

Kapott (kihúzott) irodalmi műhöz készítsetek fotó-illusztrációt (5-6 darab kép), amely valamilyen (az irodalmi műhöz kapcsolódó) dramaturgia szál mentén felfűzhető!

2. óra – Szemelvények

Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom

Mostan színes tintákról álmodom.
Legszebb a sárga. Sok-sok levelet
e tintával írnék egy kisleánynak,
egy kisleánynak, akit szeretek.
Krikszkrakszokat, japán betűket írnék
s egy kacskaringós, kedves madarat.
És akarok még sok másszínű tintát,
bronzot, ezüstöt, zöldet, aranyat,
és kellene még sok száz és ezer
és kellene még aztán millió:

tréfás-lila, bor-színű, néma-szürke,
szemérmes, szerelmes, rikító,
és kellene szomorú-viola
és téglabarna és kék is, de halvány,
akár a színes kapuablak árnya
augusztusi délkor a kapualján.
És akarok még égő-pirosat,
vérszínűt, mint a mérges alkonyat
és akkor írnék, mindig-mindig írnék,
késsel húgomnak, anyámnak arannyal.
arany-imát írnék az én anyámnak,
arany-tüzet, arany-szót, mint a hajnal.
És el nem unnám, egyre-egyre írnék
egy vén toronyba, szünes-szüntelen.
Oly boldog lennék, Istenem, de boldog.
Kiszínezném vele az életem.

Hasonló versek: Pilinszky János - A madár és a leány (részlet), Pilinszky János: A nap
születése, Rilke: A párduc, Juhász Gyula: Esti dal

*Tanulói munkák: Makrófelvételek Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom című
verséhez*

Reflexió:

Egy könnyen megértett feladatot sikerült megoldani a csoportoknak. Mindegyik csoport azt a munkamódszert választotta, hogy a kapott versrészletekben kulcsfogalmakat vagy kulcsfordulatokat keresett. Maximum 5 ilyen kellett keresniük, majd a teremben található

bármely tárgy, bármely képkivágással történő fotózásával illusztrálniuk a verseket. Kritérium volt, hogy próbáljanak a teremben található látványtól elvonatkoztatni. Valamint, hogy az elkészített felvételek között legyen valamilyen formai kohézió is. Javaslatomra több csoport használta a szuperközeli képkivágást.

A feladat második része az volt, hogy az osztály előtt prezentálniuk kellett a gyűjtött képeket és fel kellett olvasniuk a verset.

Képes óravázlat 3 – „Detektív játék”

Az óra témája:

Absztrakció a fotózásban

Az óra céljai:

Fotográfiai kísérletek analóg és digitális eszközökkel, A tér kifejezése, jelölése fotó segítségével

Kulcsfogalmak:

Kifejezés, tér, jelölés, ábrázolás.

Fejlesztendő képességek:

Világos, tárgyilagos képi kommunikációra törekvés.

Fejlesztendő attitűdök:

Tér, személyek és helyzetek más szemszögből való érzékelésének erősítése.

Tantárgyi kapcsolatok:

Fizika, természetismeret, technika és életvitel.

A felkészüléshez használt információs források:

Internetről letöltött piktogramok, útbaigazító táblák.

Az óra menete

Motiváció az óra elején: hétköznapi útbaigazító táblák megtekintése.

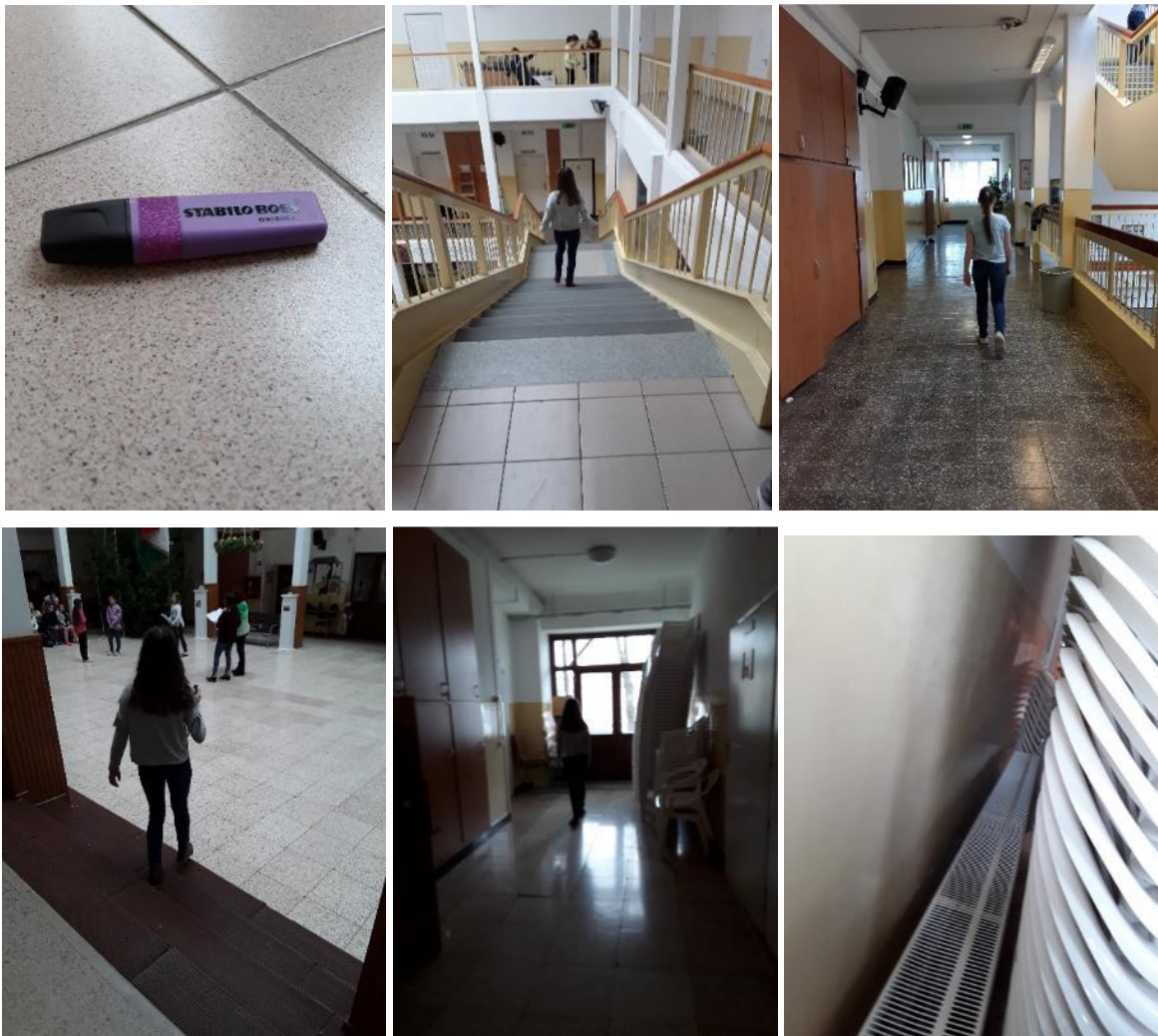

4-5 fős csoportmunka

Rejtsetek el valamit az iskola épületében, és készítsetek hozzá fényképes útbaigazítást (csak fotókból álljon), ami alapján meg lehet találni! A tableten tárolt fotókat adjátok oda egy másik csapatnak, akiknek az lesz a feladata, hogy a fotók alapján megkeressék az elrejtett „tárgyat”!

Az elkészített fotókat egyik következő órán helyezzék ki oda, ahol készítették. A kihelyezett fotók működjenek úgy, mint egy helyspecifikus installáció!

Tanulói munkák:

Reflexió

Nagy kedvvel oldották meg ezt a feladatot a tanulók. A tanóra kereteit kiterjesztettük az iskola aulájába, és ez a „szabadság” adott némi plusz lökést az egyes csoportoknak. Az elrejtett tárgyakat azután a tableten található fotók (útbaigazító képek) segítségével a többi csoportnak meg kellett keresni. Közben mértük az eltelt időt, és összehasonlítottuk az eredményeket. Vicces érdekesség: az egyik csoport az iskolai büfé pultjára helyezte a megkeresendő tárgyat, ami az óra alatt bezárt, így nem lehetett pontosan beazonosítani az elrejtett tárgy helyét.

Mivel ezen az órán nem volt lehetőség a készített fényképeket kinyomtatni, a helyspecifikus installációk elkészítése elmarad.

Képes óravázlat 4 – „Ez a suliban van?”

Az óra témája:

Absztrakció a fotózásban

Az óra céljai:

Tárgyak, terek, formák absztrakt helyzetben való dokumentálása

Kulcsfogalmak:

Kifejezés, tér, jelölés, képi absztrakció.

Fejlesztendő képességek:

Elvont képi kommunikációra törekvés.

Fejlesztendő attitűdök:

Tárgyak más szemszögből való érzékelésének erősítése.

Tantárgyi kapcsolatok:

Irodalom, természetismeret.

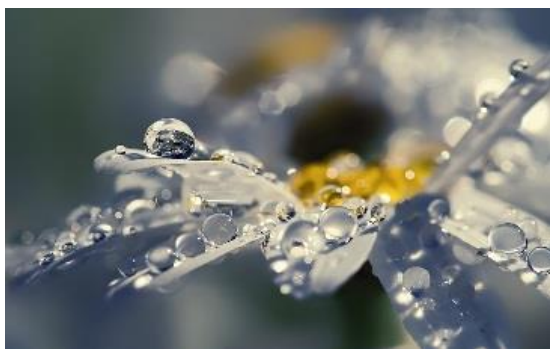
A felkészüléshez használt információs források:

Internetről letöltött makro felvételek.

Az óra menete

Motiváció az óra elején

Makro felvételek megtekintése.

4-5 fős csoportmunka

Fotózzátok az osztályterem egyes „alkatrészeit”! Keressetek nagyon jellemző és nagyon különleges képkihágásokat, nézőpontokat, főleg szuperközele (makró) látványokat. Olyanokat, amelyek a látvány eredeti értelmétől elvonatkoztatható jelentést adnak a képnek. Az elkészült fotókat csoportosítsátok, rendszerezétek.

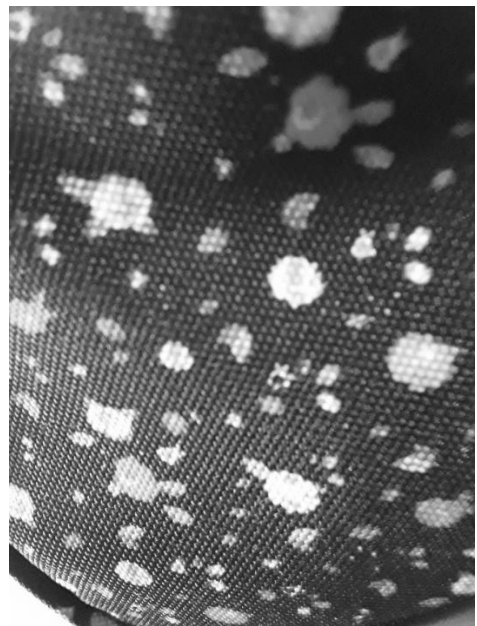
Prezentáljátok az osztálynak a „begyűjtött” képeket!

Reflexió

A feladat nem volt egyszerű. A tanulók a képhasználati szokásaikból kiindulva, nehezen tudtak kizökkenni a családi fotók, a party-képek, az amerikai plán megszokásából. Az első egy-két kevésbé sikeres próbálkozás után azonban ráéreztek a szuperközeli plánban rejlő lehetőségekre. Elkezdték egyre tudatosabban alkalmazni. A motivációs képként levetített természetfotók értették meg velük leginkább, hogy egy látvány értelmezésébe, a vele való azonosulásban az egyik legkézenfekvőbb módszer, ha kellően közel megyünk hozzá.

A gyűjtés után a csoportok prezentálták az osztály többi részének az elkészített fotósort.

Tanulói munkák

Képes óravázlat 5 – „Absztrakt természet”

Az óra témája:

Absztrakció a fotózásban

Az óra céljai:

Természeti jelenség, látvány, forma elvonatkoztatása az eredeti jelentésétől.

Kulcsfogalmak:

Látvány, tér, kompozíció, képi absztrakció.

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése, társas kompetenciák, empátia, beleérző képesség.

Fejlesztendő attitűdök:

Elvont képi kommunikációban való jártasság megszerzése

Tantárgyi kapcsolatok:

Természetismeret, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Interneten talált képek, természeti formákból épített kompozíciók megtekintése

Az óra menete

Motiváció az óra elején

Páros munka

Készítsetek a természetben érdekes kompozíciókat falevelekből, termésekből, kavicsokból és fotózzátok le őket! Prezentáljátok az osztálynak az elkészített képeket!

Reflexió

A tanulókkal kivonultunk az épületből, és az iskola parkjában kerestünk különféle apró természeti formákat. A belőlük épített, elrendezett kompozíciókat aztán a tabletek segítségével lefotózták. A legnagyobb kihívást az jelentette, hogy ne kezdjenek bele „banális”, túlságosan elcsépzelt kompozíciók összeállításába. Ügyelni kellett, hogy a talált kavicsokból, faágakból ne kezdjenek rögtön monogramokat, ismert netes (messenger-es) rövidítéseket kirakni. Amint ezeken a körökön túljutottunk, szépen sikerült megoldani a feladatot. **(Ezt kérem nem megjeleníteni: a tanórai képek és a kész művek az ismerttetett okok miatt sajnos elvesztek.)**

Képes óravázlat 6 – „Egymásra hangolva”

Az óra témája:

Absztrakció a fotózásban

Az óra céljai:

Látvány és érzés összekötése absztrakt és expresszív kifejezési eszközök segítségével.

Kulcsfogalmak:

Látvány, kifejezés, expresszivitás, képi absztrakció.

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése, társas kompetenciák.

Fejlesztendő attitűdök:

Képi kommunikációban való jártasság megszerzése

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Interneten talált képek, portréfotók megtekintése.

Az óra menete

Motiváció az óra elején

Páros munka

Párban fotózzátok egymást! Az egymásról készített képeket helyezétek közös képi kontextusba: nyomtassátok ki, és rajzos kiegészítéssel egy közös képpé alakítsátok. Prezentáljátok az osztálynak az elkészített képeket!

Reflexió

A tanórai keretek között úgy sikerült megvalósítani a feladatot, hogy egy szkennert használtunk a fényképezőgép helyett. A párok tagjai egymásra szkennelték portréikat. A szkennelés esetlegességei, a „kényelmetlensége” különleges eredményeket hozott. Szinte nehéz volt olyan arckifejezést, mimikát találni a gyerekeknek, ami mellett ne „működött” volna a közös kép. **(Ezt kérem nem megjeleníteni: a tanórai képek és a kész művek az ismertett okok miatt sajnos elvesztek.)**

Képes óravázlat 7 – „Portré-mozaik”

Az óra témája:

A látvány átírása fototechnikai eljárásokkal - fotómanipuláció

Az óra céljai:

Arckép részekre darabolása, újraértelmezése

Kulcsfogalmak:

Látvány, kifejezés, expresszivitás, képi absztrakció.

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.

Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyezkedés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése.
Társas kompetencia.

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Interneten talált képek megtekintése.

Az óra menete

Motiváció az óra elején

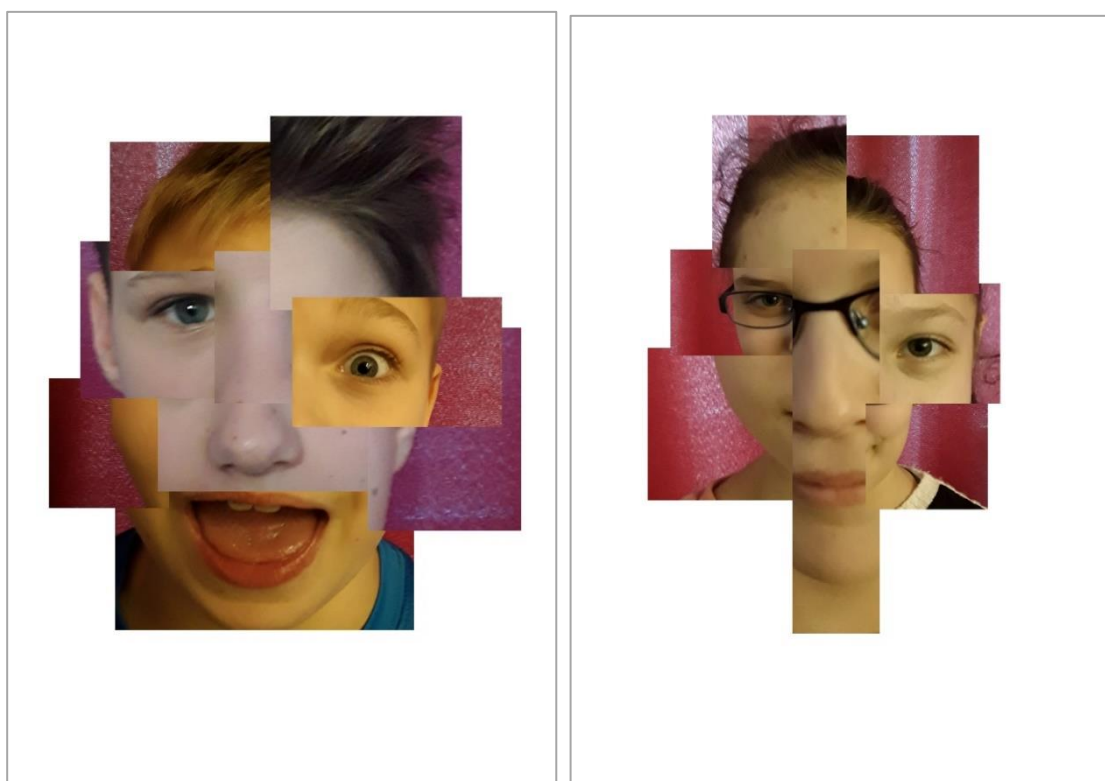
Páros munka

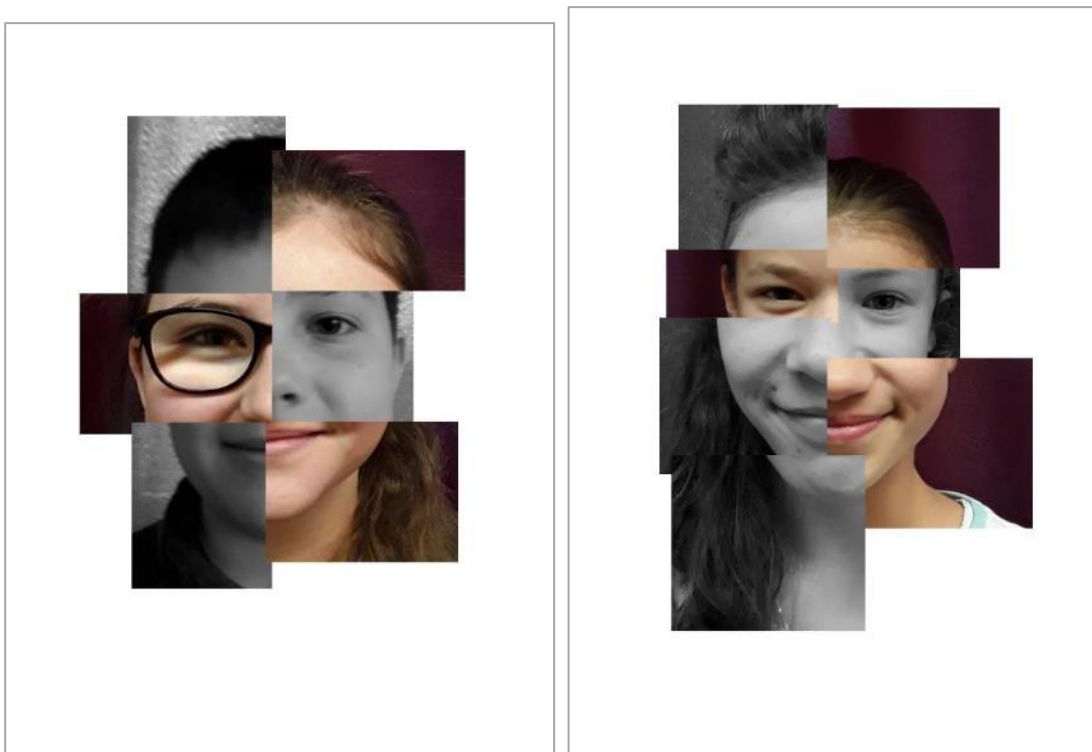
Készítetek egymás arcáról félközeli felvételeket. A képrészleteket darabolással, ragasztással alakítsátok egy újra-gondolt portrévá. A képrészletek kerülhetnek fedésbe is egymással a felragasztáskor. Az elkészített munkákat prezentáljátok az osztálynak!

Reflexió

Az egyik legmókásabb feladat volt a félév során. A fotók elkészítése nem okozott különösebb problémát, azonban az „utómunka” szervezést igényelt. Informatika terembe kellett vonulni, ahol a Microsoft Publisher alkalmazásban darabolták fel a portréikat a párok. Ennek alapszintű bemutatása, elsajátítása hordozta a legtöbb kihívást.

Tanulói munkák

TANÍTÁSI – TANULÁSI PROGRAM

2018/2019tanév, 2 félév

Gál András

Edelény, Szent Miklós görögkatolikus általános iskola, óvoda
és alapfokú művészeti iskola

7.c: heti 1 órában – 18 óra/félév (a kísérleti tananyag 10 óra/félév időtartamra lett kidolgozva)

Miről szólt ez a félév?

A félév két témakör köré épült: az animáció és a filmkészítés. A második félévre 10 órát terveztem a két témakörre. Ebben a félévben is leginkább a kreatív gyakorlatok, feladatok segítségével szándékoztam átadni a tanulási-tanítási programban eltervezett tartalmakat.

A hetedikes osztály leginkább a kreatív gyakorlat-órákat kedvelte. A frontális órák nehezen voltak élményszerűvé tehetőek, még akkor is, ha az azon felvillantott animációk, alkotók progresszív, haladó szemléletű vagy korban hozzájuk közelebb álló volt. Úgy érzem, pedagógusként a legnagyobb (és folyamatos) kihívás, hogy a – „kattintásra eredményt váró generáció” – számára valamilyen képi-, mozgóképi újat tudjak mutatni.

A tanórai munka többnyire kiscsoportos (4-5 fős) szervezésben valósult meg. Az így kialakult állandó csoportok jól tudtak egymással dolgozni, a társas kompetenciák erős fejlődése volt

tapasztalható minden tanulónál. Talán ez a tanév volt egy nagyon fontos életkori fordulat, ami érzésem szerint egy jó osztályközösséggé is formálta a diákokat. Egyre kevesebb fegyelmezési gond, illetve a munkaszervezést megnehezítő órai „kilengések” voltak tapasztalhatók.

Az elvégzett munka végeredménye néhány animáció és rövidfilm-kezdemény.

A kutatásba bevont osztályban továbbra is heti egy tanítási óra jut a vizuális kultúra oktatására. A modulkoncepció gondosan összeállított tartalma ugyanakkor érdekessé, élményszerűvé tette a munkát. Az órák valójában műhelyfoglalkozások voltak.

A modul tanulási-tanítási programját – ebben a félévben is - úgy próbáltam összeállítani, hogy egy „átlagos”, heti 1x45 perces *rajz és vizuális kultúra* órába beleférjen a feldolgozandó tartalom. A kitűzött célt jó arányban – de kissé elhúzódva - sikerült megvalósítani. A második félévben az osztály munkájára árnyékot vetett egyik osztálytársuk súlyos betegsége, ami a felszabadult óraszervezést nagyon gátolta (sajnos minden más órán is).

A modul-koncepció előremutató, abban a személyiségfejlesztés kiváló lehetőségét látom. A tartalmak - az előző két tanévhez hasonlóan – a helyi tantervbe jól beilleszthetőek, a tanulás-tanítás folyamatában a gyerekek számára jól átadhatóak voltak.

Témakörök, órák, tanulói munkák

I. Animáció

Absztrakció az animációban,

Az anyag, jelentés, gondolkodásmód kapcsolata az animációban

Az animáció képzőművészeti alkalmazásai

II. Filmkészítés

Tér-idő kezelése a filmben, filmtér filmidő, valós tér valós idő viszonya;

Hang és kép viszonya a filmben

A legfontosabb montázs fajták és alkalmazásuk

A dramaturgia

A játékfilmek történetének klasszikus felépítése

Szerepkörök a filmkészítés folyamatában (rendező, operatőr, dramaturg, vágó, gyártásvezető, hangmérnök, világosító, díszlettervező, jelmez-kellékes, stb.);

A film befogadási körülményei

A 7. évfolyam 3. tanév 2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
I. Animáció	1. Átváltozós animáció <i>Absztrakció az animációban, Az anyag, jelentés, gondolkodásmód kapcsolata az animációban</i>	Történelem, művészettörténet, magyar nyelv és irodalom, informatika, hon és népismeret, természetismeret, fizika, kémia	1 óra
	2. A képzőművészet és az animáció kapcsolatai; Az animáció képzőművészeti alkalmazásai		1 óra
	3. Tárgyanimáció – tárgyak megszemélyesítése		1 óra
II. Filmkészítés	1. Tér-idő kezelése a filmben, filmtér filmidő, valós tér valós idő viszonya; Hang és kép viszonya a filmben	Művészettörténet, magyar nyelv és irodalom	1 óra
	2. A legfontosabb montázs fajták és alkalmazásuk	Magyar nyelv és irodalom, fizika, művészettörténet	1 óra
	3. A dramaturgia	Magyar nyelv és irodalom, történelem, művészettörténet, informatika	1 óra
	4. A játékfilmek történetének klasszikus felépítése		1 óra
	5. Szerepkörök a filmkészítés folyamatában (rendező, operatőr, dramaturg, vágó, gyártásvezető, hangmérnök, világosító, díszlettervező, jelmez-kellékes. A film befogadási körülményei		1 óra
	6. A kollektív alkotás jellemzői; Kisjátékfilm készítése		1 óra
	7. A film, videó képzőművészeti alkalmazásai		1 óra

Képes óravázlat 1. óra

Az óra témája:

Átváltozásos animáció

Az óra céljai:

Absztrakció az animációban,

Az anyag, jelentés, gondolkodásmód kapcsolata az animációban

Kulcsfogalmak:

kulcskép, képváltási frekvencia, mozgásfázis

Fejlesztendő képességek:

Kollaboratív munkával járó képességek fejlesztése

Kreativitás, problémamegoldó képesség, kifejezőképesség

Fejlesztendő attitűdök:

Összefüggések felismerése, társas kompetenciák fejlesztése.

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, fizika, technika és életvitel.

A felkészüléshez használt információs források:

Néhány egyszerű animáció megtekintése.

Az óra menete

Kiscsoportos munka (4-5 fős)

A csoportban lévő tanulók számának megfelelő számú, egyszerű vonalas rajból kap mindenki 2 darabot. A tanulók körben ülnek néhány összetolt asztal körül. Mindenki, a tőle balra ülőnek adja az egyik rajzot. A feladat az, hogy az egy-egy tanuló előtt lévő két rajz között, 12 fázisban átmenetet (átváltozást) rajzoljanak. A fejenként elkészített 12 fázist (a mozgóképi minimális képváltási frekvenciának megfelelő szám) azután szkenneljük, majd összefűzzük az egyes csoportok munkáit számítógép segítségével.

Reflexió:

Két nagy csoportban dolgoztak a tanulók. A feladat absztrakciós foka jelentős kihívást jelentett a diákok számára. A mozgóképi látvány befogadása ugyanis egyszerűbb, mint „előállítani” valamit, ami működik is. Az osztály fele az átváltozást szó szerint értette. Megpróbálta a kiindulási formákat valamilyen amorf összekötő alakzattal a másik formába alakítani, kevés igazán mozgással megoldott vagy egymásba „úsztatott” végeredmény született. Jó feladat volt, a gyerekek is érdekesnek tartották. Kissé nehézkesen indult a megoldás, ezért javasolom egyszerű ábrák előrajzolását, hogy a 45 perces időkeretben tartani lehessen az egyes részfeladatokra szánt időt. A kész animáció és órai képek, sajnálatosan hálózati vírus áldozatai lettek, ezért csak a példának bemutatott animációt tudom mellékelni.

Képes óravázlat 2. óra

Az óra témája:

A képzőművészet és az animáció kapcsolatai

Az óra céljai:

Az animáció képzőművészeti alkalmazásai

Kulcsfogalmak:

animációs fesztiválok, seregszemlék, dramaturgia, történetvezetési szál

Fejlesztendő képességek:

Kollaboratív munkával járó képességek fejlesztése

Kreativitás, problémamegoldó képesség, kifejezőképesség

Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Művészettörténeti reprodukciók.

Az óra menete

Motiváció az óra elején

Keresztes Dóra: *De profundis* című animációjának megtekintése (vagy bármely, a téma szempontjából releváns animáció)

Páros munka

Padtársak dolgoznak együtt. A kapott művészeti reprodukción található karakter (lehetőleg valamilyen elvontabb figurális, de lehet absztrakt is) vagy forma alapján tervezz egy animációban megjeleníthető, antropomorf szereplőt. Helyezd bele egy történetbe, amelyet a kapott reprodukción látottak alapján dolgozol ki rajzban.

Reflexió:

A tanulók jól megértették a feladatot. A kihívást az jelentette, hogyan lehet a kitalált történetet valamilyen – szöveggel - jól megfogalmazható formába önteni, majd azt vizualizálni. Volt olyan páros, akinek a kapott reprodukció fontos támasz volt, könnyen ki tudtak indulni az azon látható karakter(ek)ből, de volt olyan is, akiknek inkább korlátot jelentett. Nem volt könnyen megoldható feladat, hiszen végső soron 3 kép kellett, hogy egy olyan dramaturgiai ívet mutasson meg, amely egy koherens történet. Össze kellett hangolniuk a kompozíciót, stíláris elemeket, de még a rajzolási technikájukat is.

Tanulói munkák – 2. óra

Bende Márk - Kiss Szelina: Lolly a ló

Delacroix: Villámlástól megvadult ló című festménye alapján

Egy szép nyári napon Lolly a ló békésen sétálgatott a mezőn, keresve unikornis társait. Egyszer egy nagy vihar elkapta, és nem tudott hová elbújni, elmenekülni, mert nem volt istálló a közelben. Hirtelen egy hatalmas villám csapott a szarvába és szerencsétlenségében letört. Nagyon szomorú lett Lolly, mert így, fél szarvval már nem lehet „igazi” unikornis,... mint a többi...

Fischer Frida - Novák Hanna: Egy sün átváltozása kutyává!

El Kazovszkij: Nagy piros kutya című képe alapján

Egy sétálgatott az erdőben. Rátalált egy kutyára. Arra gondoltak, hogy milyen lenne, ha életet cserélnének. Egyszer csak megláttak egy fénycsóvát és meglátták a lehetőséget, hogy átváltozzanak. Beléptek egyszerre a fénybe és ekkor megtörtént a csoda. A kutya eltűnt és a sün átváltozott kutyává, és inentől kezdve kutya életet élt. Bemereszkedett egy faluba és az emberek megszerették, mert eddig nem szerették sünként, és ennek öröme a kutya sírva fakad.

Malinkó Sebestyén - Üveges Dániel: A kakas sorsa

Picasso: Kakas című képe alapján

Egy szép napon kikelt a tojásból egy kakas. Egy hosszú év alatt felnőtt...
...majd egy vasárnap megfőzték ebédre...

Kaczvinszky Dominik: Macskák harca

Franz Marc: Három macska című képe alapján

Két macska békésen beszélgetett. Egyszer csak közük ugrott egy ideges macska, aki beleszólt a beszélgetésbe és nem hagyta őket békén. A vége az lett, hogy a két macska összeverekedett a harmadikkal.

Képes óravázlat – 3. óra

Az óra témája:

Tárgyanimáció

Az óra céljai:

Tárgyak megszemélyesítése, tárgymozgató animáció készítésének elsajátítása

Kulcsfogalmak:

képváltási frekvencia, mozgásfázis, hurok (loop) animáció, sebesség, ritmus

Fejlesztendő képességek:

Kollaboratív képességek, társas kompetenciák fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyezkedés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Foky Ottó: Babfilm című animációjának megtekintése

Az óra menete

Motiváció az óra elején:

Foky Ottó: Babfilm című animációjának megtekintése

4-5 fős csoportmunka

A teremben, táskában, tolltartóban fellelhető tárgyak felhasználásával a tanulók egyszerű tárgyanimációkat készítenek. A rövid, néhány másodperces animációt úgy kell elkészíteniük, hogy a mozgássor térjen vissza a kiindulási fázishoz (hurok v. más néven loop-animáció). Törekedhetnek valamilyen mozgóképi gag megjelenítésére.

Reflexió:

A motivációs videó megtekintése után a csapatok belevágtak a feladatba. Az időszűke most is fontos faktor volt az órán, az „elvárt” munkák hosszát ehhez mérten korlátoztam. Öt csoportban dolgoztak, egy-egy tablettel. Jól megértett, jól megoldott feladat volt, szép tanulói munkákkal.

Tanulói munkák – 3. óra

2. cs: Lipták Eszter, Kiss Szelina, Novák Hanna, Fischer Frida

3. cs: Bialkó Boglárka, Juhász Réka, Malinkó Sebestyén, Üveges Dániel

5. cs: Gulyás Bálint, Ignácz Huba, Kaczvinszki Dominik, Flaskó Ádám

Képes óravázlat – 4. óra

Az óra témája:

Tér-idő kezelése a filmben

Az óra céljai:

Filmtér filmidő, valós tér valós idő viszonya; Hang és kép viszonya a filmben

Kulcsfogalmak:

Filmtér, filmidő, cselekmény, rövidítés, montázs, vágás, hangeffektus, dialóg

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.

Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Sergio Leone: Volt egyszer egy vadnyugat című filmjéből egy részlet megtekintése (párbaj)

Az óra menete

Ráhangolás az óra elején:

Néhány filmműfaj vizuális elemeinek összegyűjtése szóban.

4-5 fős csoportmunka

A csoportok egy kalapból filmműfajokat húznak. A tablet segítségével 4-5 felvételtől álló fotósorozatot kell készíteniük, amely a kapott filmműfaj egy jellegzetes jelenetének képsorát „írja le” állóképekkel (pl.: westernhősök párbaja a kocsmá előtt). Használják a plánokat minél bátrabban. További feladat, hogy a csoportok az interneten gyűjtsenek a képsort (műfaji szempontból) erősítő hangeffektus-sort vagy zenét, esetleg a tablet hangrögzítőjével kreáljanak saját hangeffektust.

Reflexió:

AZ egyik legmozgalmasabb óra volt a félévben. Az előző félévek egyikében már készítették a gyerekek fotós képregényt, úgyhogy a feladat ismerős volt. Most is törekedniük kellett, hogy a történetnek eleje-vége legyen, leírjon egy történetvezetési ívet, ill. legyen lezárása. Használniuk kellett a plánok ritmusteremtő tulajdonságát, valamint igazodniuk kellett az adott filmműfaj képi sajátosságaihoz. Igazi műhelymunka folyt az órán. Jól megértett feladat, aminek javaslom a használatát. Az óra valóban kibillent mindenkit a hagyományos óravezetési keretektől. A csoporton belüli munkamegosztás erősíti a kollaboratív kompetenciákat. Időnként a csoportok egymás között is tudtak kommunikálni, tudták egymást segíteni. Olyan munkák születtek, amelyek alapját képezhetik egy rövidfilm elkészítésének.

Tanulói munkák - 4. óra

Bal társak

STAB:

Kiss Péter ~ menedzser
Kiss Vivágné Asszistens
Kiss Gábor ~ operatőr, rendező
Malinkó Selástyán ~ sminkes

Nemesi Hanna ~ kellekés
Szabonyi Kocina ~ Tina
Matizs Soma ~ Bob

Délután volt.
Érettségien süttött ananás és Tina
megkóstolt texas-i útifővel.

Beült a hármaskútba és megkóstolt
benzinnel ananásos motorfajt.

~~Bob megkóstolt~~

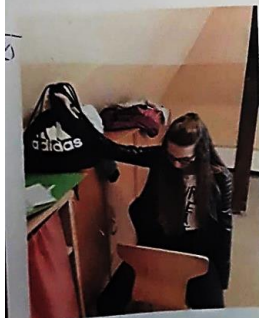
Bob megkóstolt ősseleket és szelvést a
tényleg, hogy megbosszulja őspozícióját

Bob nem felelt és oda robbant elő-
állandó mellé, hogy ellátja Tina kedvenc
holmait.

Tina megtanulta ujjonnan vett Yamaháját
és beindult kifizetni a tanköltséget.

A Kabajok

Frída és Eszter étteremben vannak. Eszter elvessi az utolsó fánkot a táncpárról. Ezen összevessnek.

F - Légy szíves ideadnád azt a fánkot?

E - Nem!

F - Hát akkor megöllek...!

A két lány mérkőzésbe kezdett.

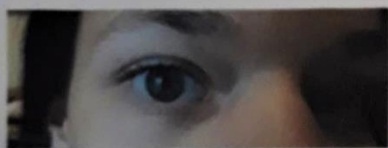

Frídának az az ötlete támadt, hogy mérkőzzenek meg. Ebben Eszter nem akart belemenni.

E - En ebben nem megyek bele.

F - Akkor úgy látszik, hogy gyenge vagy.

- fölra... Kérdjünk meg lakókat.

Lovas harcban kezdtek, de így nem tudták elhárítani a fánk.

Esztér saját erejével mérkőzött meg, szándékosan nem tért ki.

Köszönettel hátra utasította, hogy menjek egyedül, és hogy drágáig tartó mérkőzésben se tudtal eldönteni, hogy ki nyerne.

Esztér újabb gondolkodásba kezdett, hogy mielőtt mérkőzzék meg, nem igazán jutna egyöntetű döntésre.

- Kétségek az ablakon, hogyha nem csúszol az a láb mondol - mondta Eszter.

- Hát jó, ha harc hat legyen harc.

Így hát veredécsébe kezdett, egyszer egy a földön, amikor a másik, már szabadon, nyújtott melleivel felemelt, de még mindig nem hordottal győzt.

Eszter fotogatta magát Frida 1 km-es úton
 legyőzve magát a bűnös leánykésért,
 viszont őt tovább levezetve,
 nyeresi ábrával, mind a kettő,
 Eszter lifebúdt, egy pillanatra
 úgy tűnt Frida nyert, de végül
 Eszter felhuppant és földre
 terítette Fridát.

A bűnös végül úgy dönt, hogy
 Eszter nyer. Frida ezután bűnös elvétel
 miatt keltette, egyet Eszternek. Végül Eszter
 elhajul. A bűnös ezért úgy dönt, hogy Frida
 nyer, így őve a fánál, és a
 dícsőrig.

Szereplők: Liptai Eszter - főszereplő
 Fischer Frida - főszereplő

Mellékszereplők: Novák Hanna - ló/bűnös
 Bialló Boglárka - ló

Stáb: Bialló Boglárka - rendező
 Novák Hanna - rendező
 Juhász Réka - producer

Képes óravázlat – 5. óra

Az óra témája:

A dramaturgia

Az óra céljai:

Klasszikus filmes dramaturgiai ív „megrajzolása”

Kulcsfogalmak:

Filmtér, filmidő, cselekmény, rövidítés, montázs, vágás, hangeffektus, dialóg

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése.

Fejlesztendő attitűdök:

Társas kompetenciák

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Az előző órán elkészített fotósorozatok prezentálása

Az óra menete

4-5 fős csoportmunka

Az előző órán elkészített fotósorozatot alapul véve, a csoportok készítsenek szinopszist, ami egy rövidfilm egy-egy jelenetét írja le. Az egyes csoportok beszéljék meg egymással, hogy az ő jelenetük egy összefüggő, közös rövidfilmük melyik filmes drámaszervezési szakasza. A szinopszis alapján írjanak egy egyszerű, de használható forgatókönyvet, rövid párbeszédekkel, utalásokkal, amely követi a játékfilm klasszikus történeti felépítését. Használják az előző órán készített fotó-sorozatokat.

Reflexió:

Az előző óra mozgalmasságához képest kevesebb volt a dinamika, de azért a lelkesedés megmaradt. A csoportok lázasan dolgoztak a képek szövegezésén, forgatókönyvvé alakításán. Egyes esetekben elhagytak pár képet, míg más csoportban a sorrend cserélődött fel egy-egy új ötlet nyomán.

Képes óravázlat – 6. óra

Az óra témája:

A játékfilmek történetének klasszikus felépítése

Az óra céljai:

Klasszikus filmes dramaturgiai ív mentén kisfilm forgatása

Kulcsfogalmak:

snitt, vágás, hossz, plán, plánváltás

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

Társas kompetenciák, empátia, beleérző képesség

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Az előző órán elkészített fotósorozatok

Az óra menete

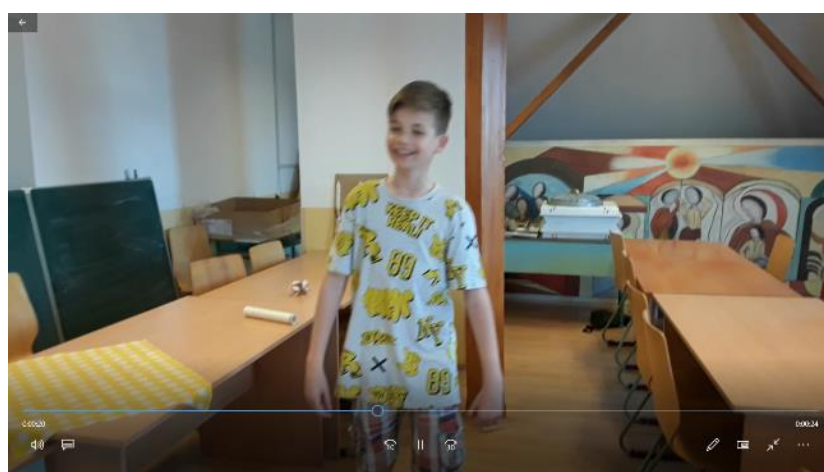
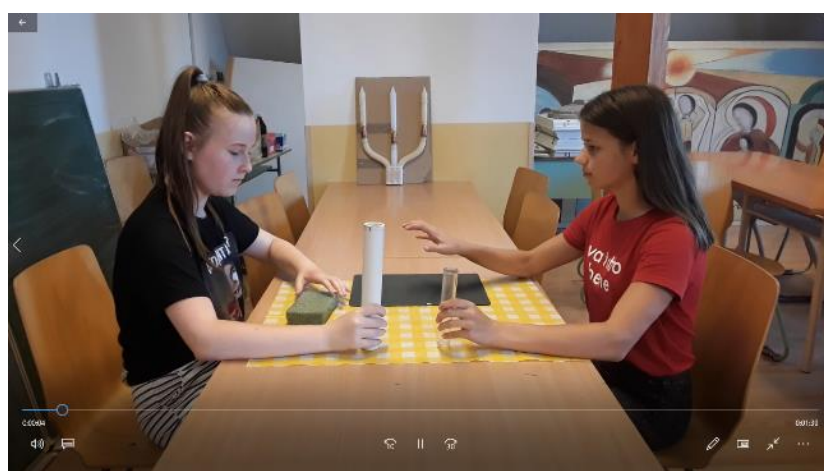
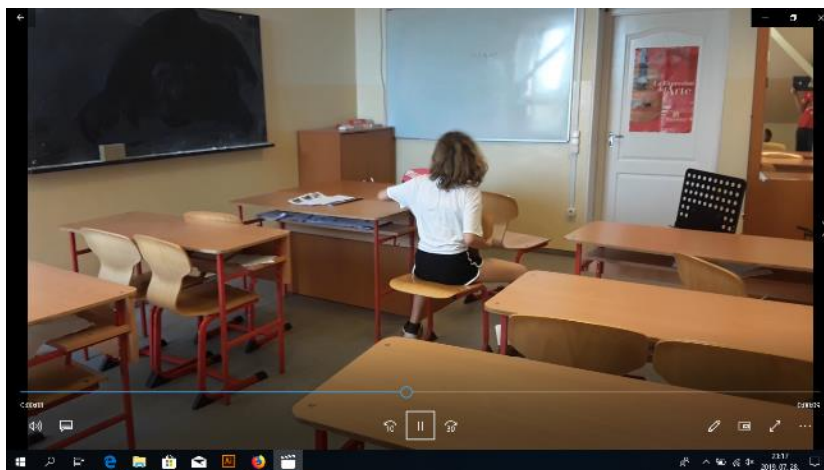
4-5 fős csoportmunka

Az előző 2 órán elkészített fotósorozatot és forgatókönyvet alapul véve, a csoportok leforgatják a kisfilm egy-egy jelenetét.

Reflexió:

Nagyon nehezen megszervezhető óra volt. Minden azon múlt, az egyes csoportok mennyire tudják tartani a nekik szánt (előre megbeszélt) forgatási időt. Szerencsénkre tudtunk 2 teremben párhuzamosan dolgozni, így a kiosztott tabletek segítségével időben el tudták végezni a nyersanyag rögzítését. Sajnos túlforgatásra nem volt lehetőség az időhiány miatt, ezért a kész hosszok helyenként esetlegesesek. Erre a feladatra a mostani ismereteim alapján kb. 5 tanítási órát szánnék, hogy minden felmerülő kérdés, átadandó ismeret „terítékre kerüljön”, ill. hogy a kész anyag minősége még jobb legyen.

Tanulói munkák – 6. óra

Képes óravázlat – 7. óra

Az óra témája:

Szerepkörök a filmkészítés folyamatában

Az óra céljai:

A rendező, operatőr, dramaturg, vágó, gyártásvezető, hangmérnök, világosító, díszlettervező, jelmez-kellékes, stb.; A film befogadási körülményei

Kulcsfogalmak:

snitt, vágás, hossz, plán, plánváltás

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

*Más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése.
Társas kompetencia*

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Az előző órán elkészített videoszekvenciák

Az óra menete

4-5 fős csoportmunka

Az előző órákon elkezdett forgatás folytatása. A csoportokon belül a tanulók próbálják meg kiosztani egymás között a „filmes stáb” különféle szerepeit. Próbálják meg átadni a szerepeket, amennyiben az időkorlát lehetővé teszi.

Reflexió:

A már megkezdett forgatás folytatása zajlott ezen az órán. A tervezetthez képes nehéz volt kivitelezni a szerepkörök pontos elhatárolását, hiszen többen szereplők is voltak. Inkább a forgatási nyersanyag felvételére szántak több időt a tanulók.

Tanulói munkák – 7. óra

Lásd az előző óra képeinél!

Képes óravázlat – 8. óra

Az óra témája:

A kollektív alkotás jellemzői

Az óra céljai:

Kisjátékfilm készítése

Kulcsfogalmak:

snitt, vágás, hossz, plán, plánváltás

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése.

Társas kompetencia

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Az előző órán elkészített videoszekvenciák

Az óra menete

4-5 fős csoportmunka

Az előző órákon elkezdett forgatás folytatása. A vágott szekvenciák összeillesztése a forgatókönyv alapján. Utómunka, hangosítás.

Reflexió:

A nyersanyaggal informatika terembe vonultunk, ahol a csoportok a Windows Movie Maker segítségével összeillesztették az egyes szekvenciákat. Már volt gyakorlatuk ebben, hiszen a múlt évben is használták. Azonban fel kellett eleveníteni az ismereteiket, mivel nem mindennap használatos szoftverről van szó. Az egyes csoportok nyersanyagai között nehezen volt található koherencia, egységes dramaturgiai szál, ezért a vágással 4 különböző rövid „filmecke” készült.

Tanulói munkák – 8. óra Lásd az előző óra képeinél!

Képes óravázlat – 9. óra

Az óra témája:

A legfontosabb montázs fajták és alkalmazásuk

Az óra céljai:

Két filmszekvencia utólagos összefűzése: vágás és ragasztás; A vágás funkciója: a montázs megismerése

Kulcsfogalmak:

snitt, vágás, hossz, plán, plánváltás

Fejlesztendő képességek:

Kreativitás, művészi önkifejezés fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

Más nézőpontba helyeződés, jelenségek más szemszögből való érzékelésének erősítése.

Társas kompetencia

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Gaál István: Pályamunkások

Rebecca Brown: 6 és fél év szelfi (video állóképekpől)

Vadócz Péter: „Colorful EU”

Az óra menete

Ráhangolás:

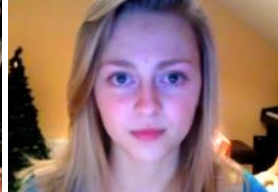
A téma szempontjából releváns filmrészletek megtekintése

Frontális óra

Képváltó eljárások (átkötések); Képtámenettel történő illesztés; A montázs és fajtái; A film ritmusa; Belső montázs

Reflexió:

Azok az órák voltak döcögősebbek, ahol frontális munkamódszer alkalmazására volt szükség. Ez egy ilyen óra volt. A felvillantott videók érdekesek voltak, és eléggé részletesen is tudtunk beszélgetni róluk. A kreatív gyakorlatok ellenpólusa volt ez az óra, de a megértés szempontjából fontos.

Képes óravázlat – 10. óra

Az óra témája:

A film, videó képzőművészeti alkalmazásai

Az óra céljai:

A mozgóképi kifejezés határainak művészi feszegetése

Kulcsfogalmak:

kísérleti videó, etűd, szkeccs, video-installáció

Fejlesztendő képességek:

Empátia, elfogadás, az újra való nyitottság fejlesztése

Fejlesztendő attitűdök:

Innovatív személet formálása

Tantárgyi kapcsolatok:

Művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom

A felkészüléshez használt információs források:

Gaál István: Pályamunkások

Rebecca Brown: 6 és fél év szelfi (video állóképekpől)

Vadócz Péter: „Colorful EU”

Az óra menete

Ráhangoló játék

1 perc alatt írd le minél több rendező nevét (a legtöbbet gyűjtő jutalmat kap).

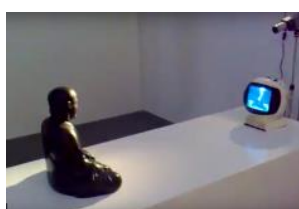
Frontális óra

A film-, animáció- és videotörténet néhány kiemelkedő jelentőségű alkotójának és művének megtekintése

Kronologikus sorrendben feltárjuk azokat a főbb mozzanatokat, amelyek valamilyen mérföldkövet jelentenek a mozgókép történetének szempontjából. Elsősorban a film (v. video), mint kísérleti kifejezőeszköz aspektusából.

Reflexió:

A frontális munkamódszernek köszönhetően ez az óra is „leült” kicsit. Azok a filmek voltak jobban befogadhatók, amelyek időben közelebb készültek a jelenkorhoz. Viszont azokról nehezebben alakult ki beszélgetés. Talán azért, mert a korai kísérletek inkább ábrázoló jellegűek, mint inkább kifejezőek, ezért beszélgetni is könnyebb volt róluk.

A TÁRGY-, ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÍTÁSA MODUL

Szerző:

Gaul Emil

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5-11. évfolyam

Alapelvek, célok – szemléletmód

Bevezetés

A tárgy és környezetkultúra tanításának több célja van. Az egyik az, hogy elmélyítse az anyagi kultúra e speciális területének megismerését, felhívja a figyelmet a benne lakozó információkra, és szépségekre, és ez által legalább ismerőssé, élhetővé, és, ha lehet, akkor otthonossá tegye az ember alkotta környezetet. A környezetkultúra tágabb értelmezésében benne foglaltatik annak létrehozása, maga a tárgy, valamint ennek használata, és mindaz a tudás, ami az alkotáshoz és a környezet szakszerű használathoz kell. A környezet alakításban központi helyet foglal el a lehetőleg szeretettel végzett, örömteli emberi munka, amit két szakaszra bontunk: a tervezésre és a tervek megvalósítására.

Egy épület, vagy egy ipari tárgy tervezése és megvalósítása is több szakterület együttműködésével jön létre, így a környezetkultúra tanítása - tanulása is magától értetődően közösségi tevékenység, és ekként fejleszti a kooperációs készséget, és az empátiát. A téma szerepmmodellje a tervező, mérnök, dizájnér, az építész, aki a rajz tantárgy hagyományos főszereplője, a festőművész mellett lép színre és képviseli ezt a mindennapi életünk szempontjából oly fontos területet.

A fejlesztési célok között szerepel a vizuális kultúra tantárgy középpontjában lévő alkotóképesség, és kritikai érzék kibontakoztatása, az érdeklődés felkeltése azon problémák iránt, amelyeknek a megoldása a tárgy. A problémamegoldás gyakorlati válfaja ez, amelyet minél életszerűbb környezetben gyakoroltatunk. Különös és sajátos szerepe van a tervszerű gondolkodás fejlesztésében, az *operacionális* – eljárás jellegű és nem tudatosított– tudás kialakításában, valamint a tapasztalati megismerésben. A fejlesztés módszereként a feladatok mellett nagy szerepet kaphatnak a projektek, amelyekben a tanár által ajánlott élethelyzetben kell felismerni a problémát, majd megoldást találni rá.

A tárgy és környezetkultúra magában foglalja a technikai úton létrehozott tárgyakat, épületeket, létesítményeket, azonban nem terjed ki a természeti környezet tanulmányozására. A tanulás- tanítás során az alkotótevékenység keretében iskolai környezetben is megvalósítható, kisebb tárgyakat tervezünk, készítünk. Tereket többnyire csak megtapasztalható, tehát szoba méretig alakítunk. A tárgy és környezet elemzés keretébe már a nagy épülettől a kis tárgyig sok minden belefér.

Az *életkori sajátosságok* úgy jelennek meg a tárgy és környezetkultúra tanításában, hogy a 6-10 éves szakaszban az *anyagok* ösztönös megtapasztalása, megmunkálása felől indítjuk a tárgyformálást. 10-14 éves korban a tanulni valót a *szerkezetek* felől közelítjük, míg a 15-18 éves korszakban megjelenik és jellemzővé válik a *tervezés*, amely reflektál az emberi szükségletekre és igényekre. Jó, ha mindegyik korban működő tárgyak, vagy modellek készülnek. A tárgyalakítás jellemző tevékenységformái: az intuíció és a tervszerű gondolkodás jellemzően rajzban nyilvánul meg, a készítésnél térbeli manipuláció, anyagalakítás folyik, míg az elkészült munka értékelése szóban történik meg.

Az általunk tervezett vizuális kultúra tantárgy tartalma a tanévben úgy oszlik meg, hogy a diákok a rendelkezésre álló óraszám mintegy 50%-ban a tantervi törzsanyagot tanulják, a második félévben pedig a választott modult. Így évente 16 héten keresztül heti egy óra használható fel a modul tanulására. Ez a kibővített időkeret lehetőséget ad az egyébként évente néhány órás környezetkultúra témájú foglalkozások kiterjesztésére, aminek az előnyeit, ígéretét a fejlesztési céloknál fogalmazzuk meg részletesebben.

Kapcsolódás az érvényes tantervekhez

Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz

Kulcskompetenciák

Program modulunkban mi is ezekre a kulcskompetenciákra építünk, a NAT 2012-nek is az alapja.

- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Általános fejlesztési célok a Vizuális kultúra tanításában

Program modulunk az általános fejlesztési célok szintjén megegyezik a NAT-ban meghatározott célokkal, amit onnan idézünk.

1. „Megismerő- és befogadóképeség”
 - a. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása
 - b. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás
 - c. Kommunikációs képességek
2. Kreativitás
 - a. Alkotóképeség
 - b. Problémamegoldó képesség
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás” (NAT 2012, 10799. old.)

Sajátos fejlesztési célok

Modulprogramunk célrendszere a NAT-ban található fejlesztési célok figyelembevételével készült, de az alábbi megfogalmazást már modulunk számára készítettük.

1. Otthonosság a technikai környezetben, a civilizációban
2. A készítés megtapasztalása, ráérezés a technológia algoritmusára, a munka öröme
3. A tervező, a dizájn szerepmodelljének átélése

Attitűdök, képességek

4. Érdeklődés felkeltése a vonatkozó egyéni, társadalmi, környezeti problémák iránt
5. A kezdeményezőkézség erősítése
6. Alkotó, cselekvő magatartás támogatása
7. Együttműködési képesség, és empátia erősítése
8. Kritikai attitűd a tárgyi világ és az épített környezet problémái iránt. Vitakészség.

Ismeretek

9. Alapvető tájékozottság a környezetben található szerkezetépítésre használt anyagok, szerkezetek, technológiák területén
10. A tárgyak formai kifejezésének, szimbolikájának, kulturális jelentéstartalmának alapismerete
11. Néhány tervezési módszer elsajátítása (analógia, inspiráció, gondolattérkép, brain storming)
12. Alapvető prezentációs technikák (látszati rajz, szerkesztés, térbeli modellépítés) ismerete
13. Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi – szellemi terület, az intuitív – tudatos gondolkodás, az egyéni – csoportos munkavégzés ellentétpárjai mentén (*Holland, 1973*).

Tartalmak

Itt csak összefoglaljuk a fő tevékenységtípusokat, és majd csak az évfolyamoknál fogjuk részletezni. Az alább felsorolt tevékenységeket is tartalmazza a NAT Vizuális kultúra fejezete.

Tevékenységek

Alkotótevékenység: Tárgy és tér tervezés, készítés, térbeli modellezés, az idő háromnegyedében.

Befogadó tevékenység: Tárgy és téri környezet elemzése az idő negyedében.

Témakörök

Tárgyak. Használati-, emlék-, ajándék-, és kultikus tárgyak. (Gaul, 2014)

Épületek. Lakó és középületek, kereskedelmi és ipari épületek. (Gaul, 2006. Tatai, 2003)

A tárgy- és környezetkultúra képességrendszere

Az alábbi összeállítás kutatási munkák eredményeként jött létre (*Gaul, 2001*), de az egyes kompetenciák a NAT Vizuális kultúra fejezetében is megtalálhatók, persze nem ebben az összeállításban.

1. Képességek

- Problémaérzékenység
- Fantázia, kreativitás
- Ítézőképesség
- Technológiai érzék, konstruáló képesség
- Térszemlélet
- Formaérzék

2. Ismeretek

- Anyagismeret
- Szerkezetismeret
- Funkciók ismerete

3. Kommunikációs készségek

- Vizuális kifejezőképesség (rajzképesség), és ábraolvasás
- Verbális kifejezőképesség (írás és beszédképesség) és szövegértés

Az alábbiakban a fejlesztendő képességrendszer egyes elemeit illusztráljuk tanulói munkákkal

Alkotó rész képességek

Problémaérzékenység

1. kép „Bosszantó, ha valaki kávé-t töltene a kiöntőből, de az elfordul a nyélén. [] Könnyen lehet a gondot segíteni: a nyelet két szegeccsel kell rögzíteni”.

Fantázia, kreativitás

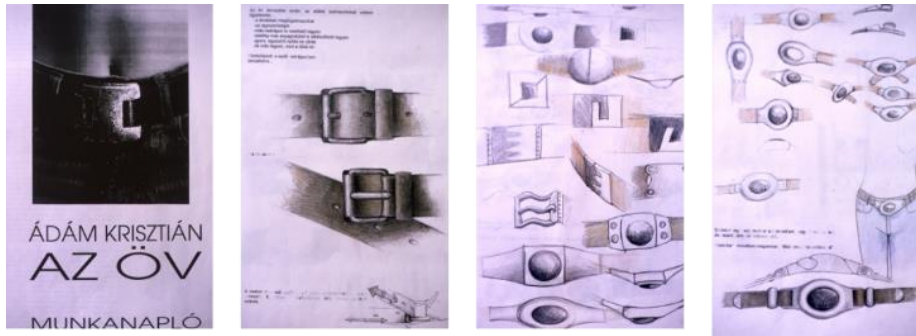

2. kép Rokkaku sárkány vontatású kocsi

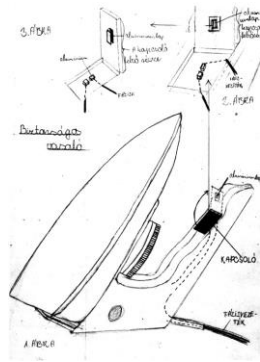
3. kép Nyers máj-szerű desszert (Szöllősi Géza)

Ítézőképesség

4. kép Az öv tervezése során a formai variációk hatását összeveti a tervező a céllal, és dönt, milyen irányban fejlessze tovább.

Technológiai érzék, konstruáló képesség

5. kép Hogy az ottfeljejtett vasaló ne égesse ki a ruhát, egy az alvó baba szemét mozgó szerkezetéhez hasonló kapcsoló van a vasaló nyelvébe építve. Ha fogjuk, a nyelet, zárjuk az áramkört, ha elengedjük a nyelet, a kapcsoló bontja az áramkört, és így nem égeti meg a vasaló a ruhát.

Térszemlélet

6. kép Csigaház. A csigavonal alaprajzú házban az intim terek egyre beljebb helyezkednek el. A legbelül a szülői fürdő, aztán a hálószoba, míg legkívül a nappali.

7. kép A doboz rejtett zárral van ellátva. Egy golyót kell egy labirintusban végig gurítani, míg ki nem pattintja a fedéltartó rugót.

Formaérzék

8. kép A táncórára járó leány olyan pólót csinált magának, ami pörög. Mások csak mintát batikoltak.

9. kép A szájuhany terv csepp alakjával a fürdőszobához illeszkedik, meg a reggeli „megtisztulási rítus” finom, bársonyos hangulatához.

Ismeretek

Anyagismeret

10. kép A pamutfonalból horgolt „anyagszerűtlen” csengő.

Szerkezetismeret

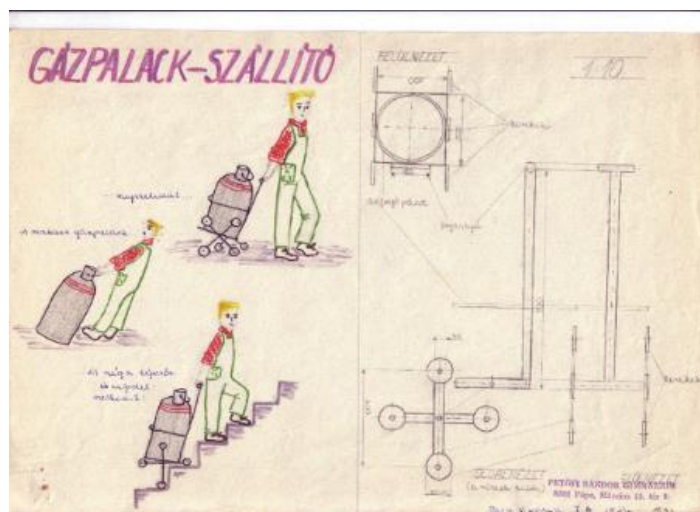

11. kép Pincebogár modell. Az ízek mozgását a gerinc csapos papírlánca biztosítja.

Funkciók ismerete

Kommunikációs képességek

Vizuális kifejezőkészség (rajzkészség), és ábraolvasás

12. kép A használatot a látszati rajz mutatja, az elkészítéshez műszaki rajz készült.

Verbális kifejezőkészség (írás és beszéd-készség) és szövegértés

1. Tartalmak és módszerek

Munkaforma

A hagyományos rajzói alkotás, festés többnyire egyéni munkaformában folyik. Az adott témával kapcsolatos egyéni érzések kifejezésére, az ízléshez kötődő megfogalmazásra ad alkalmat. Mintája a festőművész, aki sajátos álláspontját feje ki egy egyedi műben. A tervező, akár építész, akár formatervező a megrendelő kívánsága szerint, társtervezőkkel, később kivitelezőkkel dolgozik együtt. Ez a szerepmódel tehát társas tevékenységhez kötődik, így iskolai tükörképe is jó esetben kollektív. Ebből adódóan a tervezési feladatok magától értetődő lehetőséget adnak a csoportos munka iskolai gyakorlására. A csoport tagjai képviselhetnek eltérő szerepet (pl. megrendelő, tervező, gyártó, kereskedő), de modellezhetnek egy több tervezőből álló csoportot is.

A csoportmunka során erősödik meg az együttműködés készsége, a csoportmunka vezet kisebb-nagyobb tanuló közösség kialakulásához, a közösség jelzi vissza értékeinket és hibáinkat, így fejleszti önismeretünket. Közösségben alakul ki a csoportnorma, és így többnyire könnyebben azonosulunk egy-egy feladattal. Javasoljuk, hogy ahol csak lehet az egyéni feladatmegoldás mellett alkalmazzuk a csoportos munkát, aminek ideális nagysága 3-5 fő. A páros munkaforma is nagyon hatékony például ellentétes lehetőségek, „tükörképek” feltárása során.

Módszerek

A tárgykultúra tanításánál is alapvetően két módszer ismeretes, az egyik, amikor tárgyakat hozunk létre, és a másik, amikor tárgyakat, épületeket elemzünk. Az *alkotás* és az *elemzés* két eltérő képesség, fejlesztésük egymástól eltérő tevékenységgel történik. Alkotómunka közben is elgondolkodunk két megvalósítási lehetőség között, ami elemző tevékenység, tehát az alkotómunka tartalmazza az elemzést is, persze nem feltétlenül tudatos formában.

Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül

A tárgyalakotás, építészeti tervezés eredményeképpen konkrét térbeli tárgy, tér keletkezik, ami hat az emberre. A hatás komplex, elfogadjuk, vagy elutasítjuk az épületet, vagy tárgyat. Az azonosulásról ezt írja Szentkirályi Zoltán építészettörténész:

„Mondanivalójának, tartalmának 'objektív igazságát' a művészet nem logikus érvek sorával bizonyítja, hanem azzal, hogy életünk szűkebb keretében, áttekinthető közelségben annak a kozmosznak törvényeit vetíti elénk, melyet világról alkotott képünk alapján magunkénak érzünk, és ezt – a kompozícióban megtestesült rendet – nem érvekkel, hanem kizárólag az evidencia erejével teszi elfogadhatóvá. (Szalai, 2010.o.n.)

Tárgyat, épületet általában emberi szükségletek kielégítésére hoznak létre, és ebben fontos szerepet játszik a felhasznált anyag, az alkalmazott szerkezet fajtája, a készítés módja, és megvalósult forma, annak üzenete és hatása. A *formaképzés* – az építészeti formaképzését különösen jól tudjuk nyomon követni – vezérelve koronként változott. A nagy stílustörténeti korokban többnyire a *szimbólumok* szolgáltatták az alapot a formához (pl. várszerű, hatalmat sugárzó reneszánsz paloták). A Bauhaus gondolköréhez tartozik a *funkcionális formaképzés* (például a Dessau Bauhaus rendeltetés szerint elkülönülő épületei), a modernizmus kedvelt eszköze volt a *szerkezetforma* (például Nervi épületei, a Palazzetto dello sport) ahol a statikai szerkezetet hangsúlyozzák a formák, míg Donald Precioso a kommunikáció elméletét alkalmazta építészeti formákra, így ebben az esetben a *forma jelentése*, üzenete áll a középpontban. (Szalai, 2010). Ha a tárgyat közösen hozzuk létre, vagy közösen használjuk (pl. közösen épített családi ház egy házaspárnak), akkor a tárgy kapcsolatot is képezhet a használók között, a tárgy jelentése magába foglalja a közös tevékenységet is. Mindegyik nézőpontnak van létjogosultsága, így tehát megtehetjük, hogy valamelyik szempont szerint fogunk hozzá a munkához. Jó, ha a tanítás-tanulás során mindegyik formaképzésre látnak példát a tanulók, esetleg maguk is mindegyik elv szerint alkotnak legalább egyszer. Az alábbiakban bemutatjuk a tárgy és környezetkultúra tanulás - tanítás leggyakoribb fajtáit.

A rendeltetés, funkció tanítása

Az iskolai gyakorlatban ez a feladat típus fordul elő a legtöbbször. Az életben megtalálható funkciók közül az iskolai körülményekhez legjobban igazodókat alkalmazzuk. Így aztán helyváltoztatásra járműveket, tárolásra bútorokat, főzéshez edényeket, eszközöket terveznek, készítenek a tanulók. A tervezés során, - ami lehet, hogy csak intuitív módon a fejben zajlik és utána rögtön tárgyban ölt testet, vagy tudatos tervezés során, papíron, vagy számítógépen készített rajzokon alakul – a tárgy rendeltetését össze kell egyeztetni az anyagok, szerkezetek, technológiák adta lehetőségekkel. Szóval a tervezés egy optimalizálási eljárás, amelynek keretében a célokat ütköztetjük a lehetőségekkel a lehető legjobb eredmény elérése érdekében.

Az eredeti, önálló megoldás, és főként a gondolkodás rugalmasságának fejlesztése a szokásostól eltérő témákat adnak meg, mert különben a sztereotípiák bénítanak a munkát. Például, ha azt kérnénk, hogy a tanulók tervezzenek egy széket, akkor mindenkinek egy négy lábú faszerkezet jutna az eszébe, ami a maga nemében tökéletes, nincs mit tervezni rajta. Viszont, ha azt kérjük, hogy tervezzünk vécét egy úrhajóra, vagy sportszert mozgássérülteknek, akkor nagyobb a valószínűsége a kreatív ötleteknek. Szintén eredményes módja a tanulók képzeletének felcsigázására a humoros megfogalmazás, például az elvárt

hatással ellentétes követelmény előírása. (Például az, hogy ne működjön, mert rossz az anyagválasztás: palack vattából, átlátszó ruha) (Gaul, 2011, 186). Alább gyakorlati példákat tettünk be illusztrációképpen.

13. kép Rögtönzött hordágy erdei biciklis balesetnél (OKTV, 2013)

14. kép Dunaparti stég beépített vízierőművel (OKTV, 2010)

A technológia, a szerkezet tanítása

Létezik egy olyan felfogás, hogy az iskolában a tanárok csak a technikát tanítsák meg, aztán ennek a tudásnak a birtokában ki-ki, így a tanulók is maguk döntsék el, hogy mit akarnak a technika birtokában csinálni. A tárgy elkészítésének technológiáját a választott anyag határozza meg, a tárgyak szerkezetének kialakításához megfelelő alapanyagot választunk, tehát az anyagválasztásnak nagy jelentősége van a tárgy minősége szempontjából. Edénykészítéshez az emberek *képlékeny anyagot* (pl. kaolint) használnak, amit öntenek, vagy korongoznak, majd szárítják és kiégetik, amikor is megszilárdul az alapanyag. Szilárd anyagból (pl. fából) készül sok bútor. A *szilárd anyagot* forgácsoljuk (fűrészeljük, gyaluljuk, marjuk), mindaddig, amíg a kívánt formát ki nem alakítottuk. Van, amikor valamilyen félkészterméket készítünk (pl. méterárut, lécet, fémlemezt), és ezt szabjuk, majd építjük össze. Öltözködéshez kelméket, ezekhez meg *elemi szálakat* használunk, és fonjuk, szőjük, kötjük, szabjuk, varrjuk a megfelelő ruhaformára. A családi házak falai kisebb – nagyobb elemekből: téglákból épültek. Ezen felfogás keretében az anyagalakítás számtalan fajtája közül csak a tárgyformálásban leggyakoribb fő típusait tanítjuk: vagyis az *öntést*, *formázást*, *forgácsolást*. Emellett a tárgyakhoz készített elemek *összeépítését*, *összeszerelését* oldható (pl. csavar) és oldhatatlan kötésekkel (pl. ragasztó). A szerkezetforma bemutatására két példát adunk.

15. kép Hídmodellezés adott távolságra korlátozott anyagmennyiségből.

16. kép Térlefedés adott mennyiségű papírból

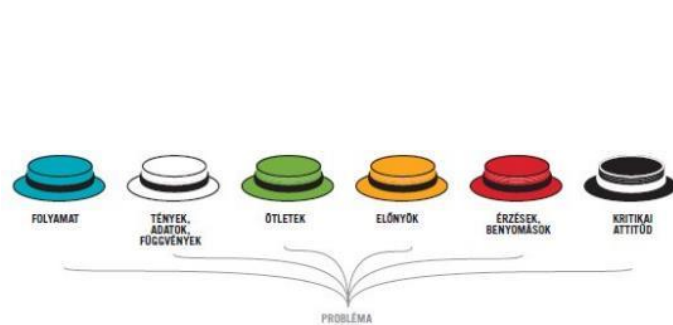
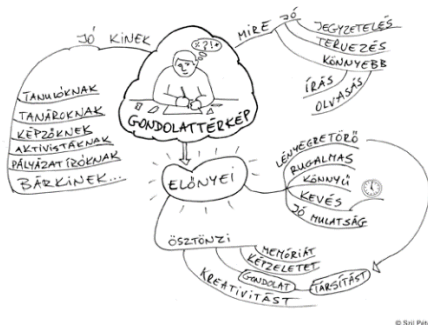
A tervezés tanítása

A tárgy és épülettervezés a gyakorlati problémamegoldó gondolkodás egy fajtája. Vannak, akik hisznek a tervezés lineáris fejlesztésében, ezért algoritmust adnak meg, például ilyen: a *probléma megfogalmazása, hasonló megoldások gyűjtése, vázlattervek készítése, a legjobb terv kidolgozása, térbeli modell, vagy eredeti tárgy elkészítése, a tárgy kipróbálása, a tanulságok levonása*. Kutatásaink szerint a gondolkodás nem ilyen merev egymásutánban folyik, de a „lépésekhez” kapcsolódó tevékenységeknek mind szerepe van a jó megoldás kialakításában, ezért vezérfonalként jól alkalmazható a fenti szempontsor. (Kimbell és mtsai, 1991, Kárpáti és Gaul, 1998)

A tervezés, az ötletelés egyik jellemző, és eredményes módja a rajzolás. A rajzolás során a tervező a korábban fogalmi síkon megadott követelményeket konkrét formával rendelkező jelenséggé alakítja (Gero, 1998. Kárpáti, 2005.) Ehhez a munkához nyugodt, egyben inspiráló körülményeket, rugalmas eszközöket (nem számítógépet) kell biztosítanunk.

A gondolat térkép, ötletroham (brain storming), analógiák keresése, inspirációs technikák, hat kalap (de Bono, 2007), a legközelebbi lépés, a végcél lebontása átlátható szakaszokra (ütemterv), mind-mind a gondolkodást segítő módszerek, és mint ilyenek kontextustól is meglehetősen függetlenek, nagy a transzferhatásuk más tanulási területekre, tantárgyon belül és kívül.

Ezen tervezési elvek, módszerek, fogások magukban is taníthatók, mint elméleti tananyagok. Azonban akkor mélyülnek el igazán a diákok, ha valamilyen tervezési gyakorlatban, egy konkrét munka során át is élik, meg is tapasztalják ezeket.

1. ábra Gondolat térkép.

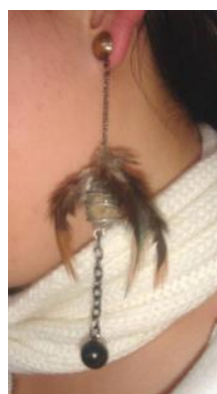
2. ábra De Bono 6 kalap módszere. A megbeszélések során azonos témáról beszélünk, tehát ugyanabban a „kalapban”.

A formaadás tanítása

Vannak tárgyai, amelyeknek nagy szimbolikus jelentőségük van, mint például a Szent Koronának, a liturgikus tárgyaknak (pl. úrvacsora kehely), vagy az egyéb kultikus tárgyaknak (pl. popsztárok használati tárgyai a rajongók számára). Vannak olyan tárgyai, amelyeket már nem használunk, csak jelentésük, művészi értékük miatt őrzünk (ilyenek például a fazekasedények, vagy az emléktárgyak). Ezeknél a tárgyaknál tehát nem a fizikai funkciójuk (pl. egy zsebóránál az idő mutatása) a meghatározó, hanem a tárgy jelentése (pl. az, hogy nagyapámé volt).

Amikor a tárgy tervezésénél a forma felől közelítünk, akkor egy bizonyos csoport, közösség (pl. európai kultúrkör, magyar nemzet) körében ismert és elfogadott szimbólumokkal fejezzük ki a tárgy jelentését. Azoknál a tárgyaknál indokolt főként a forma felől közelíteni, amelyeknél a jelentés nagy szerepet játszik, pl. jelvény, ékszer, zászló. Olyan hétköznapi tárgyaknál is indokolt lehet, mint az öltözk, mivel a ruháktól elvárjuk, hogy formája kifejezze a viselő egyéniségét, egyben egy társadalmi réteghez tartozását, státusát is. Viszont, ha már nem is látunk egy tárgyat, például egy konyhai robotgép motorját, akkor nem indokolt a forma felől kezdeni a tervezést.

A népművészetből ismert motívumok megismerése fontos a hagyományaink ápolása szempontjából, ugyanakkor mai felhasználása nem könnyű feladat, ezért szerencsésebb ezt a témát elemzési feladatok keretében feldolgozni.

17. kép Láncszem formájú „retro” kölnisüveg, középiskolás munkája (OKTV, 2010)

18. kép Star Wars óraszíj, felső tagozatos munka

19. kép Fülbevaló a "kevesebb illúzió, több realitás" témára. A repkedő toll Nóra, a fekete nehéz golyó az önkontroll, ami nem engedi Nórárt elszállni (Amulett projekt, főiskolás munka)

A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt

Van, amikor egy konkrét ismeret (pl. rugalmasság), egy konkrét eljárás (pl. öntés) érdekében végezzük el a feladatot, és ezt célzott feladatnak nevezzük. Előfordul, hogy több konkrét ismeretet szerzünk egy feladat során, például ha felmérjük és lerajzoljuk a konyhánk alaprajzát (mérés, alaprajzszerkesztés). Más esetben egy problémahelyzetből indulunk ki, és arra találunk megoldást, amit el is készítünk. Ez esetben projektet csináltunk.

Az elemzés fajtái

A művészettörténet tanításából ismerjük az ikonológiai és ikonográfiai elemzést, ezen belül gyakori a tartalom és forma elemzés, így a szobrokat, iparművészeti tárgyakat és épületeket a művészettörténet módszereivel is tudjuk elemezni. A művészetszemiotika az újabb tudományos irányzatok módszereit kínálja fel (pl. jelentéstan, tartalomelemzés, recepció elmélet). A kommunikáció elmélet többek között a munkák jelentésével foglalkozik, attól függetlenül, hogy az művészi értékű-e, vagy sem, így ez a módszer különösen a köznap tárgyak elemzésénél használható jól. Mivel a modul egyik feladata a fogyasztói nevelés, így az árucikkek, termékek elemzése, az ár-érték arányban lényeges a szolgáltatás feltárása. Ehhez az építészeti kritikában egy-egy új épület bemutatásánál kialakult módszert fogjuk alkalmazni a tárgy és térelemzésben, azaz megnézzük a tárgy, épület:

1. működését, használhatóságát,
2. az illeszkedését a környezetbe (térbeli és társadalmi környezetbe),
3. a külső formáját (épületnél tereit, térrendszerét)
4. és ennek jelentését,
5. a választott anyagokat,
6. szerkezeteket
7. és építési módokat.

Munkaforma

Az elemző munka folyhat órán *egyéni* munkával, de folyhat *párosan* is, amikor például az egyik tanuló az előnyöket, a másik a hátrányokat írja össze. *Csoportos* munkánál a tagok egy-egy jellegzetes álláspontot, munkakört tölthetnek be, például a gyártó, kereskedő, vásárló szerepét és így érvelhetnek.

Módszertani ajánlások

Mindig szemléltessük az elemzést, és mutassuk meg az adott szempont érvényesülését valódi tárgyon, vagy vetített példán.

Épületelemzés tanulmányi kiránduláson

- Értékes, aktuális és a tanulókat érdeklő témát válasszunk elemzésre!
- Először a tanár elemezzen és mutasson be példát is!
- Jó, ha a tanulókkal közösen gyűjtjük össze az elemzési szempontokat
- A serdülőknél sikeres a vicces téma, például képtelen tárgyak, lehetetlen terek (Escher) bemutatása.

2. Témakörök, fejlesztési feladatok a 10. osztályban

Az egyes évfolyamok modulprogram javaslatainál egy-egy téma köré csoportosítva jelennek meg a tartalmak és módszerek. Minden témánál szerepel az alkotó és elemző munka, lehetőség van a funkcionális a szimbolikus és a technikai formaképzésre, kettő és háromdimenziós munkára.

Erősen ajánljuk, hogy egy-egy téma feldolgozása kapcsán a tevékenység terjedjen ki az önálló, vagy a feladatba épített anyagalakításra, „kézműves” munkára, mert így a kézügyesség fejlesztésén túl emlékezetessé is tesszük a megtanultakat. A tárgyformálás témái az öltözködés, játékszer, csomagolás, míg a téralkotás a lakáshoz kapcsolódóan kapott helyet. Ugyanakkor a térproblémák itt is megjelennek, hiszen a csomagolás témán belül a dobozoknak is van üres tere, csakúgy, mint egy ruhának, a játékszer, modellezés témánál az épületmodell és teherhordó szerkezet modell kapcsolódik közvetlenül oda.

Középiskolában fokozottan fontos az osztályközösség kialakítása, mert mint tudjuk, ha az a csoportnorma, hogy érdemes dolgozni, akkor a tanár már a tanulásban tud segíteni. A közösségek kialakítása, erősítése érdekében érdemes olyan (pl. iskolai) témákat választani, amelyek az osztály tagjait érintik, és minél több csoportmunkát végezni.

Téma: TERVEZZÜNK TEREKET!

A tanév témája bizalmat és önállóságot kínál a középiskolásoknak, aminek persze a felelősségvállalás az ára. A felkínált szerep nagyfokú azonosulásra teremt lehetőséget. A tervezés szolgálat, ami nevelési szempontból szerencsés, a megrendelő elismerését csak

empátiával lehet megnyerni. A tananyag a módszeres tervezés lépéseinek megtapasztalására ad lehetőséget, amelyek az alábbiak: a probléma felismerése, a probléma szavakba foglalása: a tervezési program, analógiák keresése, intuíción technikák, ötletek, vázlatok, tervek, elkészítés, az eredmény ellenőrzése. (Tatai, 2002 55-76) Az építészeti tervezésnél is sok közös, kiscsoportos munkát javasolunk. A tér megtapasztalását és kifejezését pedig a rajzolás, makettezés mellett a mozgásra is érdemes kiterjeszteni.

Alkotás

A téralakítás lehetőségei az iskolában, például az udvar, az osztályterem, a zsibongó, az ebédlő, a büfé, ha van klubhelyiség, akkor annak megfigyelése, szükség szerint áttervezése. Kapcsolódás az iskolai rendezvényekhez (ünnepély, osztálybuli, ballagás útvonala). Lakás, szórakozás, sport terei. Örök témák, mint labirintus, zártság, nyitottság, intimitás.

Elemzés

Ebben a témakörben nem végzünk önálló elemzést, csak az alkotómunka kapcsán vizsgáljuk meg a saját és mások felmerülő épületterveit.

Feladatötletek

Iskola: udvar, osztályterem, zsibongó, ebédlő, büfé, klubhelyiség (Beleznay, 2013, 20, 28, 53).

Lakás, szórakozás, sport terei.

Város: Utcák, terek. (Beleznay, 2013, 50, Sebestyén, 2010).

Elvont témák: labirintus, zártság, nyitottság, intimitás, erő, tisztaság (Beleznay, 2013, 24, 58).

3. Kimeneti követelmények a 9 – 11. évfolyamban

	A fejlettség jellemzése	Minimum követelmény	Optimum követelmény
KÉPESSÉGEK			
Problémaérzékenység	Az emberi problémákat, különösen a saját problémáikat felismerik és ezekkel kapcsolatban szenvedélyesen állást is foglalnak. A technikai jellegű problémák kevés középiskolást foglalkoztatnak, ahogyan az emberi problémák technikai megoldásának kérdése sincs az érdeklődésük homlokterében.	Jó lenne, ha az emberi, személyes, és társadalmi problémák iránt érdeklődést tanúsítanának a tanulók. Vegyék észre a tárgyi környezetük bosszantó hibáit, fogyatékoságait.	Ismerik a globális problémákat és a jelentősebb társadalmi kérdéseket. Saját világukban, tárgyaik között felismerik a problémás megoldásokat.
Fantázia, kreativitás	Kevesebb ötlet jut eszükbe, mint fiatalabb korukban, talán azért, mert a frissen szárba szökkenő kritikai érzékük nem kedvez a szabad ötletelésnek, amit a rivalizáló légkör sem támogat. Még nem rendelkeznek ötletelési technikákkal (analógia, inspiráció, brain storming), de a megnövekedett tudásuk tágasabb lehetőséget kínál az ötlettársításokra.	Ismerjék az ösztönös ötletelés mellett a témák, a gondolkodásmód fókuszálását, így a brain storming módszerét, valamint a figyelem elterelésével a szabad asszociációk áramlását a gyakorlatban.	Legyen világos, hogy az egyik folyamat az ötletek felvetése és egy másik folyamat a legjobb ötlet kiválasztása. Ismerjék a brain storming, az asszociálás, és az inspirálódás módszerét és ezek alapfeltételét a figyelemterelést.
Ítéltőképeség	A logikus gondolkodás jellemzőbbé válása folytán jobban tudnak kérdéseket megítélni, de az ítéleteiket nehezen tudják megindokolni. Vannak, akik csak ízlésítéletet tudnak hozni. A ráérzés, és az intuíció, mint feltáró eszköz majd csak később válik rájuk jellemzővé.	Érezzék, hogy a tárgyszerző – alkotó munka során hol vannak a döntéspontok. A saját és mások munkáját meg tudja ítélni szóban.	Tudják, hogy a gyakorlati problémamegoldás során folyamatosan ítéleteket hozunk: a probléma megfogalmazásánál, a tervezési cél kijelölésekor, az ötletek kiválasztásakor, a megvalósítandó terv kiválasztásakor és a kész tárgy értékelése során.

Technológiai érzék, konstruáló képesség	Személyes technikai munkatapasztalatuk nem számottevő, de iskolai tanulási tapasztalataik alapján ismerik az előkészítés, megvalósítás és az értékelés szakaszát, még ha nem is mindig eszerint dolgoznak. Az anyagalakításról nincs komoly saját élményük, de több közvetett, irodalmi ismeretük van róla. Szakmai orientációjukhoz kapcsolódóan is megismernek eljárásokat.	Legyen érzéki benyomásuk, tapasztalatuk a technikai munkavégzés főbb szakaszairól. Kézzel, kéziszerszámmal tudjanak bánni.	A technikai munka tapasztalati és fogalmi szinten egyaránt jelenjen meg. A képességeikhez igazított cél eléréséhez tudjanak megfelelő technológiát választani. A munka nemének megfelelő szerszámot válasszanak.
Térszemlélet	A tárgyak és a tér alakját, arányait, ha nem is mindig pontosan, de érzik. A tárgyakat, téri helyzeteket le tudják írni szavakban, a belső tagoltságot is meg tudják jeleníteni. Az útvonalrajzot, térképet többnyire látják, olvassák.	Ismert környék útvonalát fejben is el kell tudni képzelni és gondolatban végig járni. Egyszerű térbeli testet el kell tudni képzelni, és 1-2 lépésből álló műveletet (forgatás, hajtogatás, párosítás) végre kell hajtani.	Bonyolultabb (pl. egy nagyobb város) útvonalat fejben is el tudnak képzelni és gondolatban végig járni. A térképolvasás, műszaki rajz olvasása, a mentális forgatás egyre biztonságosabban és gyorsabban megy.
Formaérzék	A tárgyaktól, összbenyomástól függetlenül is tudják kezelni az alapvető formakaraktereket, mint természetes – mesterséges, geometrikus és szabálytalan, sík és térformákat. A forma jellegét felismerik és át is tudják élni, különösen saját érdeklődési körükön belül, például a lányok az öltözködésben a fiúk meg inkább a műszaki cikkek megjelenésében.	Alkotó, tervező munka közben a célnak megfelelő (akár szokásos) formát válasszanak. Választásukat egy – két mondatban meg is tudják indokolni. A formát feletessék meg az anyagnak és a szerkezetnek is.	Tervezési munkájuk során a téma szokásos stíuselemeinek ismeretében a témának megfelelő formaképzést alkalmazzanak. A forma kialakítása során, valamint a részleteképzésben lehessen látni, hogy érti a forma jellegét és abból következnek a részletmegoldások, tudja, hogy az anyagnak és a választott szerkezethez is illeszkednie kell a formának. A befoglaló forma és a részletformák

			indokoltan kapcsolódnak.
ISMERETEK			
Anyagismeret és szerkezetismeret	Az ember alkotta környezetet használják, de előállítóként, alkotóként alig-alig tapasztalják meg az anyagalakítást, szerkezetképzést. Tanult anyagismeretük inkább a fizika és kémia óráról származik és nem a gyakorlatból. Az általuk használt tárgyakról (ruha, telefon) tagoltabb, árnyaltabb kép képük van, az alkatrészeket és azok anyagát is ismerik, más tárgyaknál inkább csak egy befoglaló formát, a fő funkciót, és anyagfajta (fém, műanyag) tudják megnevezni.	A fő cél az, hogy gyakorlati tapasztalatot szerezzenek a diákok az anyagalakításban, szerkezetépítésben. Évente legalább egy szerkezetépítési alapanyagot ismerjenek meg, és azt tudják kézzel, kézi szerszámmal megfelelően alakítani, hogy az anyag tulajdonságainak megfelelő szerkezet jöjjön létre belőle.	Évente legalább egy szerkezetépítési alapanyagot ismerjenek meg, és azt tudják kézzel, kézi szerszámmal megfelelően alakítani, hogy az anyag tulajdonságainak megfelelő szerkezet jöjjön létre belőle. Emellett két anyag és szerkezetet is tudjanak kombinálni, összeépíteni. Értsék a szerkezet erőjátékát és ennek kapcsolatát az anyaggal.
Funkciók ismerete	Gyakorlatból ismerik a tárgyvilág funkcióit, bár ezeket nem tanulmányozzák tudatosan, és csak „rendszer szinten” különböztetik meg egymástól azokat (pl. fűtés, világítás). Az „alkatrészek és összefüggések szintjére” (kazán, fűtőtest, hőszabályozó) általában nem jutnak el, csak az őket érdeklő témákban.	Ismerje a köznapi élet funkcióit, és a hozzájuk kapcsolódó tereket, tárgyakat.	Meg tudja határozni egy közismert funkció alapján, hogy mit kell tudjon a tárgy, a tér. (pl. az alváshoz nyugodt, csendes tér, környezet kell)
KÉSZSÉGEK			
Vizuális kifejezőkészség (rajzkészség), és ábraolvasás	Akár több mentális éves eltérés is lehet a kifejezés fejlettségében, például vannak akik megragadnak a pálcika ember ábrázolásnál, míg mások plasztikusan, tagoltan is képesek	Egy elképzelt egyszerű tárgyat le tud rajzolni látszati ábrában. Meg tudja szerkeszteni ennek a vetületi képeit is. Használati útmutatót és térképet tud olvasni.	A tervét meg tudja jeleníteni látszati és vetületi ábrában. A látszati képet meg is tudja szerkeszteni axonometriában, vagy több irányponos perspektívában. A

	testet ábrázolni. Ismerik a színek hangulatjellemző tulajdonságát és ezt alkalmazzák is festményen, grafikán. A látszati képet a többség szerkesztéssel (pl. egy iránypontos perspektíva) is meg tudják jeleníteni. A vetületi, műszaki ábrázolást is ismerik, de a lépték kérdésében bizonytalanok.		tervrajzon részleteképzéssel, színekkel, tónussal érzékelteti a választott stílust. Tud térképet, útvonalrajzot, szerelési útmutatót olvasni.
--	--	--	--

4. Informális tanulás terv

Helyszínek:

1. Tájház a paraszti, polgári kultúra tárgyaival, kézműves technikák bemutatóival.
2. A település nevezetesebb épületei, jellegzetes épületegyüttese, utcaképe
3. Keramikus, textiles, modellező szakkör
4. A készítés műhelyei például hagyományos asztalos, lakatos műhely, bútor, edény, játék gyár.

5. Alkotók és művek

A modul alapvetően az alkotásra koncentrálni, ezért nem jellemző rá a kiemelkedő alkotások és alkotók megismertetése. A 11. évfolyamon folyó kritikai tevékenység számára inkább iránymutatásként, mint kötelező példaként gyűjtöttük össze néhány elemezhető épületet, tárgyat, terméket.

Épületek, építészek:

Steindl Imre: Országház, 1904

Frank Lloyd Wright: Vízesés ház, USA, 1939.

Gropius: A Dessau Bauhaus épületegyüttese, Németország 1926

Pier Luigi Nervi: Palazzetto dello Sport, Róma 1957.

Maurice Koechlin és Emil Nougier: Eiffel torony, Párizs, 1889

Le Corbusier: A Ronchamp-i kápolna, Franciaország, 1955

Le Corbusier: Villa Savoy, Franciaország 1929

Felhőkarcoló, a legmagasabb ház: Skidmore Owings and Merrill: Burdusz Kalifa (828 m), Dubaj, Egyesült Arab Emírségek, 2010.

Hagyományos parasztház

Kockaház

Szőlő utcai panelház, szovjet házgyár <http://epiteszforum.hu/szokolyai-gabor-okopanel-tajkep-varoskep-kep-a-tajban-kep-a-varosban>

Tárgyak

Szent Korona

A formatervezés klasszikusai:

1. Levi's farmer
2. póló (T shirt)
3. Kerékpár
4. Focilabda
5. Iphone

A magyar formatervezés gyöngyszemei

1. Rubik kocka, Budapest, 1974,
2. Breuer Marcell: Wassily szék, Dessau, 1925
3. Argentin motorvonat, Ganz Művek, Budapest, 1936-1940

6. Hivatkozások jegyzéke

Beleznay Éva (2013. szerk.): *Építő játékok 2. Kézikönyv pedagógusoknak*. Magyar Építész Kamara, Budapest

Bodóczy István (1982): *Sárkányépítés*. Műszaki könyvkiadó, Budapest

Bodóczy István (1998): *Feladatgyűjtemény és tanári kézikönyv a 7-12. évfolyamok számára*. Helikon kiadó, Budapest

Bodóczy István (2012): *Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről*. Magánkiadás

De Bono, Edward (2007): *A hat gondolkodó kalap*. Manager Könyvkiadó Kft.

Conran, Terence (2003): *A lakberendezés kézikönyve*. Park Kiadó, Budapest

Gaul Emil (2001): *A tervező-konstruáló képességek szerkezete és fejlődése 12-16 éves korban*. ELTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest.

- Gaul Emil (2005): *Épületek, építészek. Tankönyv az építészeti környezetkultúra középfokú oktatásához*. Doktori értekezés. Magyar Iparművészeti Egyetem, Doktori Iskola, Budapest <http://konyvtar2.mome.hu/doktori/ertekezesek/DLAertekezes-GaulEmil-2006.pdf>
- Gaul Emil (2011): *A tárgy- és környezetkultúra és tantárgy-pedagógiája*, Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza. ISSN 2063 1952 <http://moodle.nyf.hu/course/view.php?id=30> vagy <http://repetha.detek.unideb.hu/szakmai-anyagok.html>
- Gaul Emil (2014): *Fiatalok tárgyai*. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza p. 144
- Holland, John (1973): *Making Vocational Choices: a theory of careers*. Prentice-Hall
- Kaposi László (2013 szerk.): *Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTÉK tárgyak tanításához*. OFI. Budapest
- Kárpáti Andrea (2005): *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Kárpáti Andrea és Gaul Emil (1998): *A tervezőképesség értékelése projekt módszerrel*. In: Varga Lajos (1998, szerk.): *Közoktatás - kutatás 1996 - 1997*. MKM, MTA Pedagógiai Bizottsága, Budapest.
- Kimbell, Richard (mtsai. 1991): *The Assessment of Performance in Design and Technology*. School Examinations and Assessment Council, London.
- Kimura, Katsu (1991): *Booxx*. Taschen Verlag, Köln
- Mandel Róbert (1980): *Hangszerbarkácsoló*. Zeneműkiadó, Budapest
- Mauss, Marcel (1923): *Essai sur le don. Forme et raison de l'échange dans les sociétés archaïques. l'Année Sociologique, seconde série, 1923-1924*. http://www.congoforum.be/upldocs/essai_sur_le_don.pdf Letöltve 2016.11. 05.
- Norberg-Schulz, Christian (2004): *Genius loci*. In *Ökotáj* **33-34**. 2004. 65–75. o.
- Pataki Tibor (1983): *Papírcsodák*. Ifjúsági Lapkiadó, Budapest
- Preziosi, Donald (1979): *Architecture, Language and Meaning*, The Hague, 1979.
- Purcell A. T. and Gero J. S. (1998): *Drawings and the design process*. *Design Studies* **19** (1998) 389–430
- Radnainé Szendrei Julianna (1991): *Kristályformák*. Pergamen Kiadó, Budapest.
- Sebestyén Ágnes, Tóth Eszter (2010): *Pécs gyerekeknek*. Hungarofest, Budapest
- Séra László, Kárpáti Andrea, Gulyás János (2002): *A térszemlélet*. Comenius Kiadó, Pécs
- Szalai András (2010): *Az építészeti formaalkotás néhány művészetelméleti vonatkozása*. In: *Építészfórum*. <http://epiteszforum.hu/az-epiteszeti-formaalkotas-nehany-muveszetelméleti-vonatkozasa#sdfootnote1sym> Letöltve 2016. 10. 23.
- Szűcs Ervin (1988): *Rendszer és modell*. Tankönyvkiadó, Budapest
- Tatai Erzsébet (2002): *Művészettörténeti ismeretek*. Enciklopédia Kiadó, Budapest
- Tatai Mária (2003): *Az épített környezet*. Enciklopédia kiadó, Budapest

7. A modul adatai

Cím: Tárgy és környezetkultúra

Kutató: Gaul Emil

Közreműködők a 2016/2017. tanévben

Pedagógus neve	Iskola neve	évfolyam
Móricz László Péterné	Lázár Ervin Általános Iskola, Budapest	6.
Szász Regina	Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola	6a. 6b.
Mészáros Zsuzsanna	Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	10.
Póczos Valéria	Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	10.

7. osztályos tanítási - tanulási programok a tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz

SZERZŐK:

Móricz László Péterné Budapest, Lázár Ervin Általános Iskola

Szász Regina Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM 2018/19

Móricz László Péterné
Budapest, Lázár Ervin Általános Iskola

A 7. évfolyam 2. tanév 1-2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
I. Hangulatkesztyű készítése – Kesztyű a dolgozatíráshoz – Kesztyű a bacilusok kivédésére – Kesztyű extrém hideg elviselésére – Kaméleon kesztyű különböző helyzetekhez	Fejlesztési résztémák leírása Anyaghasználat, anyag és tulajdonságai, minőségi összefüggések> sima, érdes, hideg tapintású... Önismeret Színek pszichikai hatásai, formák érzelmi szerepe Anyagismeret Funkciók ismerete	Tantárgy, integrációs téma Technika > anyaghasználat Informatika>Ppt. Biológia>vírusok, bacilusok, fagyás Földrajz> éghajlat	óraszám 3 óra
II. Ruha, mint a társadalmi státus kifejezője	Fejlesztési résztémák leírása A társadalmi beilleszkedés alapvető eszközei	Tantárgy, integrációs téma Etika, erkölcsstan, történelem Technika> anyag és eszközhasználat	óraszám 3 óra

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Fotók kivágása és szerephez, foglalkozáshoz rendelése, társítása> kollázs, montázs Popsztár, diktátor, örök vesztés- hajléktalan, öltözködése, sikeres üzletember Öltöztető baba készítése> ruhatárral	Anyaghasználat, forma és funkció kapcsolata Tér, szín, forma szerepe a figyelem felhívásban	Informatika>Ppt Történelem>diktátor fogalma, királyok és a hatalom jelképei	
ÖLTÖZKÖDÉS III. Kitűző tervezése, készítése. Témakörök: barátság, szeretet, rontás ellen, kedvenc tevékenységem, foci, Kitűző iskolánknak, korosztályodnak, osztályodnak	Fejlesztési résztémák leírása A vizuális jelek szerepe a kommunikációban A színek szerepe a figyelem felhívásában A forma, mint vizuális jel Anyag és forma egysége	Tantárgy, integrációs téma Média> a kommunikáció fogalma Technika> eszközhasználat Történelem> emblematikus jelek, jelképek, ezek értelmezése> szvasztika	óraszám 3 óra
ÖLTÖZKÖDÉS IV. A „négy elem kalap”: kalaptervezés és kivitelezés – hangulatok, rontás ellen, kitűnés az átlagtól	Fejlesztési résztémák leírása A vizuális jelek szerepe a kommunikációban A vizuális jel szerepe, értelmezése	Tantárgy, integrációs téma Fizika> a négy elem Ezoterika> a négy elem	óraszám 3 óra

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Téma 5 címe RUHATERVEZÉS V. LEGYEZŐ mint az önkifejezés eszköze	A vizuális jelek szerepe a kommunikációban	Tantárgy, integrációs téma Technika> anyagismeret, anyaghasználat története	óraszám 3 óra
Téma 6 címe VI: RUHATERVEZÉS Ez a póló én vagyok!	Fejlesztési résztémák leírása Érzelmek szerepe mindennapjainkban A forma, anyag és használhatóság összefüggései	Tantárgy, integrációs téma Technika> anyagismeret, anyaghasználat, Történelem, művészettörténet> korok stílusok	óraszám 3 óra

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységsformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
III. TÁRGY ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA ÖLTÖZKÖDÉS I. Hangulatkesztyű készítése –Kesztyű a dolgozatíráshoz, Kesztyű a bacilusok kivédésére 3 óra				
Szabad asszociáció analízis Problémamegoldó és heurisztikus-kreatív képességek kibontása Vizuális élmények kialakítása Szociális képességek erősítése Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi és szellemi terület, az intuitív és tudatos gondolkodás	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Természettudományos és technikai kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Szimbolikus tárgyak fogalma Ppt. tanári magyarázat <u>Liturgikus tárgyak fogalma</u>	Elvonatkoztatás: Adott forma és funkciótól –melegen tart, véd, egy vagy öt ujjas>egyéni formák és funkciók, egyedi ötletek alapján Milyen vagyok, milyen hangulatom van éppen? Dolgozatíráshoz használható-az okoskesztyű; szeretnék válni: álmaim Színekkel, formákkal, anyagokkal - textúrával felületek létrehozása, formaalakítás A munka fázisai: a) tervezés, színek, formák funkció szerint	Munkaformák: egyéni, frontális, tanári bemutató Szükséges eszközök: grafikai eszközök Előzetesen elkészült minták Szükséges eszközök: grafikai eszközök anyagok: különböző színű, minőségű és vastagságú papírok textil anyagok hullámkarton, selyempapír, zsírpapír stb. zsinegek, fonalak, huzalok ragasztó	Ppt> szimbolikus tárgyak Liturgikus tárgyak Prezentáció: forma, funkció, használhatóság

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységsformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
		b)anyagok és eszközök kiválasztása c) kivitelezés d) értékelés- Megfelel-e a kitűzött funkciónak?	• Anyagok: textília, hullámpapír, műanyag lapok, filc lapok • festék	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységsformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
III. TÁRGY ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA ÖLTÖZKÖDÉS II. Ruha, mint társadalmi státus. Fotók kivágása és szerephez, foglalkozáshoz rendelése, társítása> kollázs, montázs TÉMAKÖRÖK: Popsztár, diktátor, örök vesztes- hajléktalan, öltözködése, sikeres üzletember 3 óra				
- asszociatív képességek fejlesztése - vizuális és az absztrahálás képesség - probléma-megoldó, heurisztikus képességek Attitűd: A kezdeményezők észség erősítése Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása	Alapvető prezentációs technikák (látszati rajz, szerkesztés, térbeli modellkészítés) ismerete Kollázs: Válogass formákat és színeket a következő élethelyzetekhez;> örök vesztes, sikerember, harcos Tervezés Tervezz öltözeteket különböző társadalmi helyzetű embereknek> popsztár, hajléktalan, tanár, filmszínész, kortárs fiú, lány, királylány Vagy egy adott művészettörténeti korszak kosztümtára színházi előadáshoz- tervezés Kivitelezés: Készítsd el az adott ruhatárad> öltöztetőbaba készlet	Szabad asszociáció: társadalmi konvenciók az öltözködésben és az egyedi látásmód Egyedi megoldásokat tervez, nem baj, ha különleges! Munkaformák: egyéni páros, csoportmunka	Színes folyóiratokból kivágott figurák, színfoltok, olló, ragasztó, színespapír, A/4-es famentes rajzlap grafitceruza, színes ceruza, filc kartonpapír, színes különböző anyagminőségű papírok, anyagdarabok, fonalak	Ppt. divattörténet, egyszerű szabásminta

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
A vizuális élmények kialakítása Szociális képességek erősítése Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi – szellemi terület, az intuitív – tudatos gondolkodás	Tervezz egyedi kitűzőt, mely jellemezhet téged! Tervezz kitűzőt hangulataid kifejezésére! Tervezz kitűzőt barátaid számára! Iskolánk kitűzője! Osztályod kitűzője!	Tervezés és ötletbörze! Páros munka> a legötletesebb kitűzők elkészítése! a tanulók használják a színszimbolikát és az egyedi formákhoz tudjanak jelentést kapcsolni! Nem lehet sértő!		UOUIAKHcv6Bu0Q_AUICigB&biw=1366&bih=662

Fejlesztési célok	Fejlesztési részminták, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
III. TÁRGY és KÖRNYEZETKULTÚRA - ÖLTÖZKÖDÉS IV.A négy elem kalap, kalaptervezés és kivitelezés –hangulatok, rontás ellen, kitűnés az átlagtól: 3 óra				
Az eredetiség hangsúlyozása Az intuíciókon, az ihleten keresztül a kreativitás kibontakoztatása A bizalom légkörének kialakításán keresztül a kreativitás megerősítése	A tárgyak formai kifejezésének, szimbolikájának, kulturális jelentéstartalmának alapismerete Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi – szellemi terület, az intuitív – tudatos gondolkodás, az egyéni – csoportos munkavégzés ellentétpárjai mentén Tervezzenek, majd készítsenek kalapot a négy elem gondolati kör mentén Négy elem: tűz, víz, föld, levegő Fejfedőformák> félgömb, szögletes, henger, háromszög, egyedi Milyen alkalomra szánjuk? Kalap, mint státusszimbólum Milyen anyagból készítjük el?	Alapvető prezentációs technikák (látszati rajz, szerkesztés, térbeli modellkészítés) ismerete Összefüggések keresése a forma és funkció, szín és jelentés, termékek szimbolikája Tervezőmunka> rajzok készítése a kalap formájáról, díszítőelemek megtervezése, a kalap elkészítéséhez szükséges anyagok megnevezése Gyakorlati munka> kalap elkészítése	Eszközök: A64-es famentes rajzlap, grafitceruza, színes ceruza, filctoll Papírmaséformák> félgömbök, hengerek, kúp, szögletes és amorf formák Termékek, színespapírok, krepp papír, drótok, gyöngyök, dobozok, csipkék, hungarocell A/ 3-as karton; vastagabb fonál, ragasztó, tű, cérna Egyéni, páros és csoportmunka	Ppt.: Különleges kalapok: Különböző alakú kalapok>

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
III. TÁRGY és KÖRNYEZETKULTÚRA V. LEGYEZŐ (Mint az önkifejezés eszköze): 3 óra				
Játékos helyzetek teremtése, ahol az alkotás folyamatán van a hangsúly, nem a mindenáron elérni kívánt eredményen. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása Legyező készítése műanyag evőeszközökből	A tárgyak formai kifejezésének, szimbolikájának, kulturális jelentéstartalmának alapismerete Alapvető prezentációs technikák (látszati rajz, szerkesztés, térbeli modellkészítés) ismerete Legyező készítése különleges alkalomra. Különleges legyező készítése –hűt és fűt; Véd a legyek ellen, véd az ártó szellemek ellen.	Készíts műanyag evőeszközökből többfunkciós legyezőt> frissít és véd a szúnyogok ellen Egyéni ötletek megvalósítása Munkaformák: Egyéni munka páros munka	Eszközök: műanyag evőeszközök, vékony papírok, dekorációs anyagok, ragasztó, spatula, hurkapálca, akril festék, olló, tű, cérna, hártyapapír esetleg textíliák	Ppt.: a legyező kultúrtörténete http://www.londonkalauz.hu/legyezok-tortenete https://dior-arwen.livejournal.com/9077.htm Legyezőtípusok

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységsformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
III. TÁRGY és KÖRNYEZETKULTÚRA ÖLTÖZKÖDÉS EZ A PÓLÓ ÉN VAGYOK! 3 óra				
Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi – szellemi terület, az intuitív – tudatos gondolkodás Önismeret, önértékelés, önszabályozás” Munkavégzés menetének ismerete, képesség, felkészültség a munkamegosztásban való részvételre, a munka és eredményének tisztelete, alkotóképesség,	Póló egyedi arculatának tervezése, kivitelezése Az Én pólóm! Ez a póló ÉN vagyok! Mi összetartozunk! Páros munka, pólópár készítése: Olyan póló készítése, amely megmutatja, Én ki vagyok? Vagy olyan póló készítése, mely megmutatja azt, hogy összetartozunk. Önismeret, egyéni látásmód kialakítása	Probléma felismerés, anyag-, szerkezet- és technológia ismeret, tervezés, konstruálás különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; rendeltetéshez, alkalmazkodás a kifejezési célokhoz, anyag és eszközválasztás / használat	Felszabdalni, belevarrni, applikálni mindenféle anyagot, esetleg tárgyakat! Rávetíteni a pólóra mindenfélét és rárajzolni, festeni. Technika> batikolás, textilfesték, filctoll, fonalak, gyöngyök Egyéni munka, páros munka az összetartozó pólóknál Eszközök a technikának megfelelően Foltvarrás	Reneszánsz: hasított ruhák, a gazdagság bemutatása

elemzőképesség, fegyelem, ügyesség probléma érzékenység megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése	Esztétikum, vizuális tulajdonságok, funkció, illeszkedés a környezetbe, történetiség, szociológiai meghatározottság, közgazdasági szempont, használhatóság, ipari eljárások, technika, technológia, pszichikus elvárások Fantázia, divergens gondolkodás, rugalmasság, asszociációs képesség			
---	--	--	--	---

TANULÓI MUNKÁK

Tanulói munkák az 1. témához: Kesztyű

- Hangulatkesztyű készítése –
- Kesztyű a dolgozatíráshoz
- Kesztyű a bacilusok kivédésére
- Kesztyű extrém hideg elviselésére
- Kaméleon kesztyű különböző helyzetekhez

Fiú 13 éves

Lány 13 éves

Tapasztalatok, javaslatok:

A tanulói ötletek viszonylag érdekesek voltak, nehezen ment a megvalósítás. Gondot okozott a három dimenziós rajz. Elnagyolták és nem tudták teljesen kibontani ötleteiket.

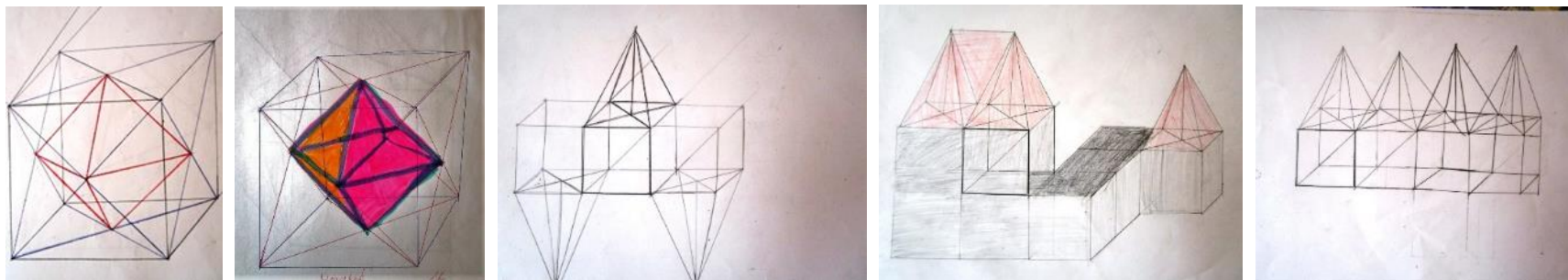
A térlátás fejlesztése és ábrázolása a kreativitással együtt eredményesebb munkákat hozhat létre. Szívesen megpróbálnám a nyolcadik évfolyamon is a feladat megvalósítását.

Több anyagminőségben lehet gondolkodni már a tervezésnél is, ezért szükséges a különböző anyagok használhatóságának a megismerése. Oda kell adni az anyagokat és ez inspirál!

Az A/4-es méretű kitűnő minőségű filclapok, melyek minden színárnyalatban beszerezhetők sokat lendítettek a motiváción!

A tanulók nem tudnak sem varrni, sem tűt befűzni! Szükséges a technika tantárggyal a szakmai együttműködés! Ez a feladat csak csoportbontásban lehetne eredményesebb, mert a befejezésre nem jutott elég energia. A tanulókat meg kell tanítani egyszerű szabásminták elkészítésére és ezek összevarrására. Jelen esetben nem sikerült a kesztyű összevarrása, így nem használható! Egyébként jó ötleteik voltak a tanulóknak.

Tanulói munkák: *Cavalier-féle axonometria*

Tapasztalatok, javaslatok:

Javaslat: A szerkesztőeszközök hiányossága akadályozza a munkát, így közös eszközöket kell gyűjteni a rajzórákhoz is! A szerkesztőeszközök használata nem minden esetben megfelelő, ezért szükséges a gyakorlás –párhuzamos csúsztatás!

Tanulópárok szervezése ajánlott, egy gyengébb és egy ügyesebb tanuló alkothat párt.

Jó térlátás fejlesztő a feladat.

Tanulói munkák a 3. témához: Popsztár, diktátor, sikeres üzletember, hajléktalan öltözködése

Párosmunka: fiúk, lányok vegyesen 13 évesek

Lány, 13 éves

Javaslat:

A szükséges fotókat, újságkivágásokat folyamatosan érdemes gyűjteni, akár közösen is! A montázs technikáját be kell mutatni a tanulóknak egy-egy példán! A tanulók szívesen dolgoztak közösen, páros munkában, de inkább csak az azonos neműek alkottak párokat. Szívesen használták az önálló figuraterveket, melyeket azután egy háttér elé csoportosítottak, így adva új értelmet az öltözetnek.

Fiú, 13 éves

A KÍSÉRLETI TANÍTÁS I. FÉLÉVES DOKUMENTÁCIÓJA

Szász Regina
Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola

7. a, 7. b

Miről szólt ez a félév?

Természetesen a tárgyaláson kívül a **saját személyiségükben való kutakodásról**. Önismeret elmélyítése, mintegy **tükröt tartva önmagunk elé**. Kamaszként (is!) nagyon fontos az önmagunkkal való találkozás, rácsodálkozás, fejlődés. Minden feladatomból kértem a választott tárgy, az elkészült fotó **indoklását**. „*Miért éppen erre gondoltál? Mit éreztél tervezgetés közben. Miért erre a képre esett a választásod?*”

Felhasznált szakirodalom

Imrehné Sebestyén Margit: A képzelet világa 5-8. tankönyv / Apáczai Kiadó, Budapest 2013.

MarkHampshire-KeithStephenson:Jelekésszimbólumok.Kommunikációmintákkal/ScolarDesign,2009. Menu Designs / The Pepin Press, Agile Rabbit Editions, 2000.

Hans Biedermann: Szimbólumlexikon / Corvina Kiadó, Budapest, 1996. Jankovics

Marcell: Jelkép-kalendárium / Medicina Könyvkiadó, 1988.

JankovicsMarcell:Afamitológiája/CsokonaiKiadóvállalalt,Debrecen,1991. David

Fontana: Aszimbólumok titkos világa / Tericum Kiadó, 1995.

CifkaPéter-FrissGábor-KertészIstván-TótfalusiIstván:Képekésjelképek/MóraFerencKönyvkiadó,1988. 1000 újabb grafikai ötlet / Scholar Design, 2009.

Letterhead & logo design. 8 top design studio / Rockport, 2010. Instagram

1. témakör: Talizmán vagy amulett (3 x 45 perc)

Az óra menete:

Bevezető szöveg: „Lehet, hogy a török talis, talism, tilism, talismon szavakból ered, amely csodatévő képet jelent. Az ilyen típusú megszentelt tárgyak készítésével foglalkozó papokat talizmánoknak nevezték, míg a káldeusok tsilmena-nak, a görögök telematának, a rómaiak amulettnek hívták őket. A talizmánokra mindig szükség volt, hiszen ki ne akart volna egészséget, gazdagságot, hatalmat, hosszú életet, esetenként tudást, erőt és megannyi támogató energiát kapni az „univerzumtól”. Az emberek sokszor érzik magukat kiszolgáltatottnak az égi erővel, a csillagokkal, az istennel vagy a sorssal szemben. A talizmánt azért készítik, hogy a jótékony, segítő hatásokat valaki bevonza az életébe, ezzel szemben az amuletteket azért viselik, hogy elhárítsák a gonosz, káros és ártó hatásokat. Tehát két ellentétes hatásmechanizmusú, ámde céljaiban egymáshoz közelálló szent tárgyról van szó.”

Beszéltünk a legfontosabb kultúrtörténeti **csodatévő tárgyairól**: Salamon pecsétje, ureusz-kígyó, ankh-kereszt, Fatima keze, pentagramma, kereszt... stb.

Most egyéni munkát kértem a gyerekektől, hiszen ez egy nagyon szubjektív feladat. Úgy gondoltam, hogy az öltözködés, ruhatervezés ez évi programját, ráhangolódásként érdemes lenne egy ilyen apró, **személyes tárgy** kivitelezésével kezdeni. Kérdéseim: „Hiszünk még a csodákban? Mit szeretnél, milyen csoda teljesüljön? Van valamilyen titkos vágyad?”

Az **inspirációs képek** bemutatása, a téma közös megbeszélése után színes A /4-es **tervrajzot** kértem a gyerekektől. A rajzra ráírták a felhasználandó anyagokat, a kivitelezés lehetséges módját. De ami szerintem ennél fontosabb, hogy megkértem őket, **indokolják meg választásukat...** nagyon érdekes, tanulságos kis vallomásokat olvashattam.

A tárgyak megalkotásában segítségemre volt **technika szakos kolléganőm**, így a rajz tanteremben nem igazán használt anyagokat (és szerszámokat) is felhasználhattuk: fa, alumínium lemez, fémdrót, üvegfesték, stb. Legtöbbször mégis a fehérvagy színes gyurmát választották – gondolom a könnyű kivitelezés reményében.

Tapasztalat: Nagyon örülök - és lehet, hogy igazából ez a legfontosabb -, többségük megnyílt és **merete felvállalni önmagát!** Sokan elmélyülten dolgoztak, szemmel láthatóan tetszett nekik a feladat. Sokszor a tervek és a megvalósult tárgyak minősége gyakran nem azonos színvonalú. A diákok többségénél nehéz fenntartani a hosszabb ideig tartó érdeklődést. Annak ellenére sem készültek el a munkákkal vagy csak nagyon kezdetlegesen kiviteleztek, hogy 3 (3 x 45 perc) óra volt rá megadva. Sajnos az a tapasztalatom, hogy még az egyébként rajz tantárgyból ügyesebbek, nyitottabbak is elunják a precízebb, bonyolultabb munkát. Nehéz folyamatosan fenntartani az érdeklődést.

Képes óravázlat 1-3.

Az óra témája: csodatévő tárgyak - talizmán, amulett. Önálló munka.

Az óra céljai: tárgyalkotás

Kulcsfogalmak: óvó-védő tárgyak, szimbólum

Fejlesztendő képességek: fantázia, képzelőerő, önismeret, elmélyültebb, összetettebb gondolkodás

Fejlesztendő attitűdök: magasabb színvonalú kivitelezés, a feladathoz történő alázatosabb hozzáállás

Tantárgykapcsolatok: irodalom, történelem, ének-zene, művészettörténet, kultúrtörténet, vallástörténet

Az inspirációs képekből néhány:

Tanulói munkák:

Sram Zsófia: „Azért rajzoltam, mert a családom és a lakótelep a legfontosabb számomra.

Kulcstartó dísznek készült. Eszközök: drót, kulcskarika, fekete festék, lánc.”

BálintMarcell Faragó Barnabás

Berta Zoltán

Wimmer Krisztián

Király Gergő

Pór Rikárdó

2.témakör: Ékszer2in1/Bestfriendsforever /Párosékszerek

A második feladat kiadásánál is az apró tárgykészítés, a **személyesség**, valamint az **osztályon belüli barátságok**,

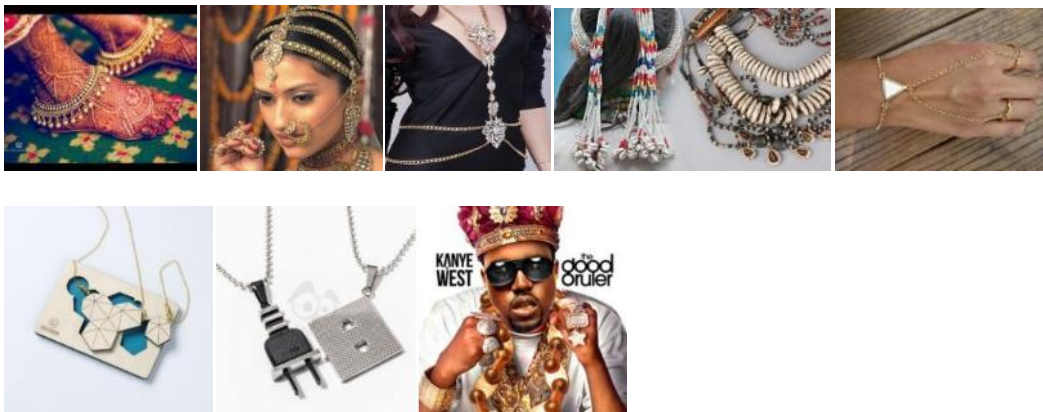
egymáshoz fűződő kapcsolatok érdekeltek a leginkább. Biztos vagyok benne, hogy a **hozzájuk közel álló feladatokkal szívesebben foglalkoznak**, mint a nagyon elvontakkal. Ezért arra kértem őket, hogy **alakítsanak párokat**. Ebbe nem szóltam bele, de mint mindig, most is homogén párok alakultak, illetve összeállt egy 5 fős barátnői csoport is.

Feladat:

Olyan tárgyat tervezzenek, amely kifejezi egymáshoz fűződő viszonyukat. „*Miért vagytok jó barátok, mi köt benneteket össze?*”. **Magát a tárgyat közösen – mintegy egymáshoz kötve, „láncolva” – is lehessen viselni, illetve külön-külön is hordható legyen.** Arra biztattam őket, hogy ne a megszokott helyekre (fül, nyak, kéz) tervezzenek tárgyakat, hanem bátran gondoljanak **szokatlanabb megoldásokra**. Nagyokat nevettek, mikor a dúsan felékszerezett férfiakat mutattam nekik. Mint minden esetben, most is használhatták a telefonjukat. És ahogy az előző feladatban, ekkor is kértem, hogy a terveken tüntessék fel a szükséges anyaghasználatot és minden esetben **indokolják döntéseiket**. Aszínés A/4-es méretű tervek elkészítése után nekiállhattak kivitelezéshez.

Tapasztalat: Úgy éreztem, hogy elsősorban a **lányokat** érintette meg a téma. Hiába mutattam a felékszerezett, díszített férfiakat a különböző kultúrákból (hatalmi jelképek), vagy a pop-kultúra ikonjait, a fiúkat nem igazán tudtam bevonni a színvonalasabb munkába. Sajnálom, mert úgy gondolom, hogy érdekes tárgyakat tudtak volna ők is készíteni.

Az inspirációs képekből néhány:

Képes óravázlat 1-3.

Az óra témája: ékszer tervezése, készítése - páros munka.

Az óra céljai: tárgyalgatás

Kulcsfogalmak: testékszer, ékszer szerepe a mindennapokban és ünnepeken, barátság

Fejlesztendő képességek: fantázia, képzelőerő, önismeret, elmélyültebb, összetettebb gondolkodás

Fejlesztendő attitűdök: magasabb színvonalú kivitelezés, a feladathoz történő alázatosabb hozzáállás

Tantárgyi kapcsolatok: irodalom, történelem, ének-zene, művészettörténet, kultúrtörténet, vallástörténet

Barlabás Anna – Szilágyi Niki: „Azért választottuk ezt, mert inkább karkötőket hordunk.”

Fédra, Kinga, Patrícia, Ági, Zsófi barátságpizzája

TÉMAKÖR: ÁL/ARC/MÁS

Portrérajzolás (2 x 45perc)

Álarc / maszk (3 x 45 perc)

Arcmás (otthonmunka)

A soron következő feladatot a tavalyi tapasztalok alapján egy téli ünnepkörhöz, a **farsang**hoz kötöttem. Ehhez másik két munkát is kértem tőlük: a padtársukról készült fej rajzot és egy portré fotót önmagukról (selfie). Úgy gondoltam, hogy ezek a **kiegészítő projektek mind az arc/portré/fej/karakter ábrázolás problematikáját járják körbe és a minél sikeresebb álarcok elkészítését segítik.**

3.1. Portré.

A/3-as méretben, tónusos **grafikát készítették a padtársukról**. Még azt is megengedtem (bár nem értek egyet vele), hogy lefotózzák egymást a telefonjukkal és aztán arról másoljanak. Hiányzásoknál mondjuk jól jött egy ilyen kép. Megmutattam nekik a fejrajzolás legfontosabb momentumait, közéjük ültem, korrigáltam. Azt szerettem volna elérni, hogy egy kicsit jobban elmélyedjenek a karaktermvonások, az **arc plasztikájának** részleteiben. Úgy gondoltam, ez elengedhetetlen ahhoz, hogy majd a **fejet eltorzítva, tovább gondolva könnyebben kialakíthatták maguk álarcát.**

Álarc: ezután adtam ki a konkrét álarcfeladatot: „*Másnak látszani, mint ami. Milyennek látom magam? Milyennek lássanak mások? Miért szeretünk alakoskodni? Janus-arc, farsang, maszkabál...*” A színes rajz után itt

is elkezdtek az álarc kivitelezését.

Tapasztalat: sokszor a tervrajz és a kivitelezett tárgy egyáltalán nem hasonlított, illetve idő közben más jutott eszükbe. Természetesen ez nem jelentett gondot, az új ötletet is megvalósíthatták.

Selfie. Házi feladatként azt kértem tőlük, hogy a telefonjukra letöltött valamelyik **grafikai program** segítségével készítsenek magukról egy vizuális, optikai játékot bemutató **selfie-t**.

Inspirációs képek:

Tanulói munkák:

Portré

Barlabás Anna

Illés Noémi

Juhász Feri

Kisbenedek Zétény

Álarc

Kocsándi Zoé

Pócsa Kitti

Verschnitzer Kinga

Pók Rikárdó

Mikó Maja

Sztaniszláv Gergő

Selfi

Kaiser Móric / fullsizeoutput

Sram Zsófia

Nguyen Zsuzsi / picsArt

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István
(Wrobel Péter közreműködésével)

Alapelvek, célok – szemléletmód

A program az érvényben lévő Nemzeti Alaptanterv (2012) céljait, alapelveit elfogadja, de a hangsúlyt még inkább az *aktív, cselekvő megismerésre* helyezi, különös tekintettel a megismerés sajátosságainak megtapasztalására és feltárására. Ezért a megtapasztalható világ tág köréből merít, és ehhez társítja a kortárs művészet példáit. E művekhez kapcsolódva a megismeréshez *általánosan szükséges képességeket* kívánja fejleszteni. A környezet feltárása kiterjed a belső környezetre is, és ebben kiemelt hangsúly esik a megismerés folyamatára és jellemző módozataira.

Mentális reprezentációink bizonyos karakterizálható formái a műalkotások példáival jeleníthetők meg. A tapasztalatok értelmező megközelítése során a módszerek között is helyet kap a *reflexió* és az *önreflexió*, és az ezzel kapcsolatos műalkotások is.

A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel

A legáltalánosabb értelemben megfogalmazható cél a gondolkodás fejlesztése a művészeti megközelítési módok és a művészeti tevékenység segítségével. A kortárs művészet jelenségeit, példáit használjuk fel arra, hogy szélesebb körben is érvényesíthető képességek kibontakozását segíthessük velük. A teljes körű, *egészséges fejlődés* olyan cél, amit a legtöbb pedagógiai program a sajátjának tekint. Ehhez mi hozzátesszük azt, hogy figyelembe kell venni az agykéreg két felének funkcionális aszimmetriáját, és arányosan, kiegészítő módon kell működtetnünk verbális és vizuális befogadó rendszerünket (Hámori, 1985, 144). A vizuális nevelésre fókuszáló fejlesztéstől nem áll távol az integratív szemlélet sem. Célunk az is, hogy a műveltség területei között lehetséges *kapcsolatok* feltárását a tanulás folyamatába is bevonjuk.

A fejlődést a következő általános képességek körében kívánjuk támogatni

- kezdeményezés
- kísérletezés
- feltárás (megtapasztalás – megélés - megértés)

- asszociáció
- elemzés – kombinálás
- probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás)
- koncepció alkotás, tervezés
- döntés
- kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)
- folyamatszerzés (a megvalósítás során)
- megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
- összetett építkezés
- kifelé irányuló reflexió
- befelé irányuló reflexió (önreflexió)
- tapasztalatok az alkotófolyamatról
- fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz
- rugalmas gondolkodás
- együttműködés
- motiváció

A képességek kialakításának minőségére helyeződik a hangsúly, és ez alá rendelődik az elsajátítandó ismeretek köre.

Új tanulási formák

Nem az egyszerűtől az összetett irányába tartó építkezés elve felel meg a megismerés természetesebb szempontjainak, hanem az összetett helyzetben szerzett tapasztalatoknak az értelmezése, rendszerezése, absztrakciója, modellek alkotása. Fontos cél a környezet megismerése és a megismert elemek bevonása egy olyan nyitott rendszerbe, mely az elemek sokféle kapcsolódásra ad alkalmat, így a mi szempontunkból kiemelt jelentőségű vizuális információs kapcsolódásokra is. A megismerés folyamatának jelentős fázisa a kutatás és kísérletezés, amikor a jelenségek sokasága kerül felszínre. A kísérletező, felfedezéseken alapuló tanítási, tanulási módszer (*Inquiry Based Learning*) pedagógiai modellje a vizuális nevelésben is jól alkalmazható. Fontos feladat ezeknek a tapasztalatoknak megőrzése az alkotó megközelítés számára.

A környezet vizuális módszerekkel történő megismerése során *magának a megismerésnek a sajátosságai* is feltárulhatnak előttünk. Ez a tudás igen tág körben érvényesíthető, és *szellemi eszközzé*, munkamódszerré válhat. A kezdeményező megközelítést érdemes összekapcsolni a reflexió eszközeivel. Saját aktív részvételünk folyamatát is érdemes regisztrálnunk, és elemeznünk. Ez alkalmat ad számunkra, hogy módosítsunk a megközelítésünkön, és tágíthassuk szellemi eszközeink körét. Bár felfogó rendszerünk működése által már az észlelés szintjén automatikusan rendszerbe szerveződnek a benyomásaink, mégis külön figyelmet kell szentelni annak a folyamatnak, mely során tudatosan bontakoztatunk ki rendszert.

A célok vázlatos megfogalmazását azok megvalósítása követi, és ez nem volna lehetséges olyan szerkezet kialakítása nélkül, amely az egész és a benne foglalt részek megformálását, elrendezését szolgálja, és ezzel egyben a kommunikációra is esélyt teremt. Az invenció mellett ez az alkotó megközelítés másik fő jellemzője. Az alkotófolyamat leírható úgy is, mint az invenciók és a rendszerré szervezés egymásra következő lépéseinek összetett folyamata (Taylor, 1983. 145; Ginnis, 2007. 42). Az alkotófolyamatnak ez a sajátossága kiterjeszthető a megismerésre is. Ezért fontos az, hogy *személyesen alakíthasson ki rendszert* az, aki tanul. Az is fontos, hogy személyes céljain túl *az együttműködés céljait is magáénak fogadja el*, legyen képes csoportban dolgozni, és csoporttársaival együtt fogalmazni meg közös célokat és kidolgozni a megvalósítás módszereit. Ez rugalmas gondolkodást, a változó körülményekhez való alkalmazkodást igényel.

Nevelési, fejlesztési célok (kéességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése)

Munkája során a tanár az alábbi fejlesztési célokat egymással összehangolva, egységes folyamatként valósítsa meg

- Az inspirálódás önálló, személyes forrásainak kitágítása,
- A nyitottság, a befogadó képességcsoport tevékenységbe ágyazott fejlesztése
- A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősítése
- Kapcsolatok, összefüggések felismerésének fejlesztése az egymáshoz közelebb és az egymástól távolabb eső területeken
- Egyre differenciáltabb, összetettebb, kifinomultabb döntési folyamatokban való jártasság fejlesztése
- Az egységgé szervezés képességének kibontakoztatása mind konkrét képi, tárgyi, gondolati szinten, és e szintek között is
- Együttműködési képesség fejlesztése a másokkal való együtt gondolkodás és együttes tevékenység során
- Reflexiókra való érzékenység, és az empátia fejlesztése
- Az önállóság és az egyéni kezdeményezés erősítése
- A reflexió és az önreflexió képességének kibontakoztatása

Várható eredmények

- Közvetlenebbé válik a diákok viszonya a kortárs művészettel.
- Több kapcsolódási pontot tudnak kialakítani általános tapasztalataik és a műalkotások között.
- Jobb lesz az átjárás az egészben való és a részletekben való megragadás között, ezáltal fejlődik a problémamegoldó képesség és a folyamatban való gondolkodás képessége. ennek az előnye várhatóan kihat a tanulás más területeire is.
- Erősödnek a kapcsolatok a gyakorlati megközelítési módok és az elméleti megközelítési módok között.
- Felismerhetőbbé válik a lappangó (tacit) tudás, mint forrás szerepe a diákok számára, miközben a tiszta, világos (explicit) forma megteremtésére tesznek kísérleteket.
- Általában véve fejlődik a kreativitás, ezen belül a nézőpontváltás, a rugalmasság, az eredeti megközelítés képessége.

- Az empátia jobban érvényesül a diáktársak között, tovább differenciálódik, és kiterjed a kortársakhoz és a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyokra is.
- A személyiség fejlődésének részeként fejlődik a kritikai szemlélet és az önismeret
- A bizonytalanság tűrésének és a kudarc elviselésének a képessége javul, ezzel összefüggésben nő a kísérletező kedv.

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

A közvetlen tapasztalatok megerősítik, hogy azok a gyerekek, akik megfelelő szituációban találkoztak kortárs művekkel, alapvetően érdeklődőek, mivel közel áll hozzájuk azok kifejezőmódja és látásmódja, hiszen mindez a napi vizuális élményeikkel is szinkronban van. Ez az elfogulatlan, közvetlen viszony lehet számukra a művészettel való ismerkedés első lépcsője, ami nem követel tőlük túlzott kezdeti erőfeszítést, előtanulmányt, és ez azonnali pozitív élményt, motivációt jelent számukra.

A pedagógusok megfelelő szemlélete biztosíthatja, hogy ez tartósan fenn is maradjon. A modul fenntartható akkor, ha a pedagógusok szemléletformáló, ismeretbővítő továbbképzésben részesülhetnek. Kiemelt szerepe van annak is, hogy a szakmai fejlődéshez szükséges információforrásokat és taneszközöket könnyen el tudják érni.

Tartalmak és módszerek - A modul innovatív tartalma

Tartalmában a program a környezethez és a belső folyamatokhoz fűződő tapasztalatot és tudást széles körre terjeszti ki. A művészeti példákat a kortárs művészet köréből választja. A program arra alapoz, hogy a megismerés folyamatában *az analógiák mobilizáló szerepet tölthetnek be*, átjárást biztosítanak a különböző területek között.

A tantárgyban úgy jelennek meg az ismeretek, hogy változatos módon tudjanak kapcsolódni más műveltségterületek képességfejlesztési céljaihoz. A Vizuális kultúra tantárgyhoz készült modulunk programjában szerepelnek más tantárgyakban is oktatott ismeretek, amelyek segítik a vizuális képességfejlesztés *integrálódását* az iskolai fejlesztés egészébe.

Programunk épít a már meglévő, összetett tapasztalatokra, a korábban megszerzett ismeretekre. Kiindulópontnak tekinthető az a szemléleti megközelítés, amely nem tiszta lapként kezeli a tanuló embert, hanem olyanként, aki az őt érő hatások és saját tapasztalatai szövedékében él. A tanuló *képes rá, hogy ő maga kezdeményezzen*. Nem az egyszerűtől az összetett irányába tartó építkezés elve felel meg a megismerés természetesebb szempontjainak, hanem az összetett helyzetben szerzett tapasztalatoknak az értelmezése, rendszerezése, absztrakciója, modellek alkotása. Ezzel párhuzamosan az alulról felfelé építkezés is szükséges, mert e nélkül egyes képességek kifejlődésének hiányában a további lehetőségek lezárulhatnak.

Célunk a belülről motivált, cselekvő megközelítés. Az aktív megismerés folyamán új megközelítési módokat előhívó, innovatív attitűd bontakozhat ki. A tényszerű ismeretekből a fantázia által új összefüggés generálódhat. A tudás bármely területéhez kapcsolódó ötletnek, meglátásnak szerepe lehet az alkotó képességek kibontakoztatásában.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)

Ha a megismert, tényszerű, oksági rendszerből kilépünk, váratlan, a rendszertől távoli, független lehetőségek bukkanhatnak fel, melyek nem magyarázhatók meg hitelt érdemlően a megszokott módon – a keretektől ki kell lépni, ez a feltétele annak, hogy valami új jelenhessen meg.

Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása

A képzőművészet bizonyos kortárs jelenségei a megismerés kezdeményező, cselekvő formáit erősíthetik meg bennünk, és ez alkalmat ad arra, hogy döntési helyzetekben próbálhassuk ki magunkat. A tanuló ember számára biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy célokra szerveződő tevékenység és döntések során szerezhessen tapasztalatokat. Biztosítani kell, hogy hathassanak rá mind a személyes, mind a közös célok. Ennek kiemelkedő szerepe van a személyiség alakulásában.

Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására

Bár felfogó rendszerünk működése által automatikusan rendszerbe szerveződnek a benyomásaink már az észlelés szintjén, mégis külön figyelmet kell szentelni annak a folyamatnak, mely során tudatosan bontakoztatunk ki rendszert. A célok megfogalmazását azok megvalósítása követi, és ez strukturális szervezési folyamatok nélkül nem lehetséges (Taylor, 1983). Ezért fontos az, hogy *személyesen alakíthasson ki rendszert* az, aki tanul.

Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis

Az ismereteket nem egy elve elrendezett sorban bővítjük. A képességek fejlesztése során az ismereteket akkor hívjuk be, amikor szükség lesz rájuk. Nem is feltétlenül mindig ugyanazokra az ismeretekre van szükség, mert a fejlesztés lépései során érzékenyen kell reagálni az adott pillanatnyi állapotokra. Azt a viszonyt, amelyben a képességek fejlesztéséhez igazodik az ismeretanyag, leginkább egy feladattípus bemutatásával lehet szemléltetni.

Programunkban a *parafrázis* készítése rendkívül fontos feladattípus – olyan „átírás”, átdolgozás, amelyet értelmezéssel kötünk össze. A parafrázis készítése során a *cselekvő feltáráshoz* társulnak a megismerhető információk. Összetelálkozhatnak benne az értelmi és az érzelmi folyamatok, és tartalmaik kölcsönösen hathatnak is egymásra. A parafrázis olyan típusú feladat, amely alkalmat teremt a szemiotikai megközelítés számára, az értelmezés és a jel alkotás során. A megoldási lehetőségek számos irányban nyitottak, a képalkotás, a tárgyalakotás, a téri szerveződés, az időbeli strukturálódás irányába egyaránt kiterjedhetnek.

A választott művel kisebb vázlatok és jegyzetek, vagy sorozat készítése során ismerkedhetünk, eleinte a pillanatnyi személyes tapasztalatok, mint kiindulópontok felől közelíthetünk hozzá. A parafrázisok készítése során *sajátos dinamika* érvényesül. A felszíni kapcsolatokról az egészen mély tartalmúakig juthatunk el. Igen közel kerülhetünk az eredeti műhöz, és el is távolodhatunk tőle. Eközben szinte észrevétlenül folyik az elemzés és a rendszerré szervezés, az alkotás.

A cselekvő és az elemző megragadás módjait egyesítjük, és eközben *az ismeretszerzést összekötjük az alkotófolyamattal*.

A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei

A kortárs művészet tárgya, és inspirációs forrásai tekintetében rendkívül sokszínű, vonatkoztatási rendszere pedig nyitott. A műalkotások arra adnak nekünk esélyt, hogy sajátos szemléletmód szerint közelíthessük meg a világ dolgait. Egy ponton túl megszűnhet a határ műalkotás és élet között. Ahogy az életben elénk kerülő dolgokra reagálunk, úgy reagálhatunk műalkotásokra is és fordítva. Megmarad azonban az a lehetőség is, hogy ne lépjük át ezt a pontot, és a műalkotást ne az élet részeként fogjuk fel, hanem olyan lehetőségként, amely valamit felmutat, közvetít számunkra az életből. Valójában, amíg még beszélhetünk műalkotásról, e körül a pont körül mozgunk. Azok a művészeti formák, amelyek ránk hagyományozódtak, megkönnyítik számunkra a műtárgyak felismerését. Számos módon specializálódtak, ezzel gazdagították a világunkat.

A kortárs művészet spektruma igen széles, jelenségei szerteágazók, ezért nem vállalható fel olyan megközelítés, amely a karakterizálását tűzné ki célul. Ennek ellenére többnyire jellemző az, hogy *a művek nyitottak*, és hogy *kommentárt igényelnek*. Az a metódus, ami a nagy stíluskorszakok, vagy a karakteres irányzatok megközelítésében alkalmazható, várhatóan nem lesz sikeres a kortárs művészet megközelítésekor. A kortárs művek elemző megközelítésének társulnia kell a kezdeményező, cselekvő, alakító, átformáló megtapasztalással, és számos lehetséges kapcsolódási pont feltárásával. A kortárs művészet köréből ennek megfelelően válogat a program az egyes jelenségek példái közül. E jelenségek elsősorban nem stílusok és műfajok, mert a kortárs művészet számos alkotása nem ezek által ragadható meg leginkább. Sokkal meghatározóbb az, hogy egy-egy alkotás hogyan választ ki és hogyan vet fel egy problémát, és hogy milyen sajátos kifejezési módot teremt, amikor ezt elénk tárja, így számos ismert médium mellett új, váratlan területen is megnyilvánulhat, szokatlan összefüggéseket is feltárva.

A kortárs művek megragadása során nem egy kijelölt pályát követünk, nyitottságuk alkalmat ad arra, hogy kötetlenül közelíthessük meg őket, egyszerre több irányból is. Ez a sajátosság jól kihasználható az általános iskolában, annak is leginkább az elején, hiszen éppen megfelel az iskoláskorú gyerekek érdeklődésének, a világ dolgaihoz való felfedező viszonyának. A kortárs művészet tekintetében pedig felkínálkozik az a lehetőség, hogy a diákok közvetlenebb kapcsolatba kerülhessenek alkotásokkal, alkotói attitűddel.

Nem célravezető az a gyakorlat, ami egy leegyszerűsített kommunikációs sémát követ, amely során a műtárgyra távoli objektumként tekintünk, és aminek az üzenetét mi, a befogadók majd megfejtjük az elemzés során. Ahelyett, hogy ezt az igen leegyszerűsített kommunikációs sémát követnénk, a beavatkozás, az átalakítás, és az átértelmezés aktusaiban tárulhat fel előttünk számos út a műhöz közelítve, és a műtől eltávolodva. Mindezt rögzíthetjük fogalmakkal, képekkel és tárgyakkal egyaránt. A képzőművészet bizonyos kortárs jelenségei a megismerés kezdeményező, cselekvő formáit erősíthetik meg bennünk, és ez alkalmat ad arra, hogy döntési helyzetekben próbálhassuk ki magunkat.

A kortárs művészet tanítása során a kezdeményezés, a cselekvés, döntés támogatása nagy kihívást jelent ez az értékelés szempontjából, hiszen az értékelésnek mindig kötődnie kell viszonyítási pontokhoz. A kínáló lehetőségek közül a portfólió és a kreativitás vizsgálata közelíthet megfelelően ehhez, ami az életkor növekedésével szinkronban, egyre inkább

kiegészülhet a szemiotikai feltárásban való jártasság vizsgálatával. Ekkor színre léphet, majd fokozatosan bővíthet a paletta a kódok szerinti megközelítéssel is, feltárva az alkotások egyre több rétegét. Erről bővebben a 3. részben szólnunk majd.

A kortárs művészet sajátos jellege folytán nem a történeti megközelítést helyezzük előtérbe, de művészettörténeti és kultúrtörténeti kapcsolódási pontokat alkalmazunk. A megismerés *széles spektrumára* helyezzük a hangsúlyt, ezért a forrásanyagot elsősorban *nem művészettörténeti szempont* szerint tárgyaljuk, hanem aszerint hogy miként kapcsolódhatnak az alkotások más tudásterületekhez - a történeti szempont csak ezen belül, vagy ezzel párhuzamosan kap szerepet.

Módszerek

Törekvésünk, hogy olyan közvetlen *lehetőséget kínáljunk fel* a tanároknak, ami segíti őket abban, hogy saját igényeik szerint folyamatosan át tudják alakítani a programjukat. A közösen kigondolt témák kapcsolódhatnak a tudás tág területeihez, és érinthetnek iskolai tantárgyakat is. Ehhez célszerűen olyan *feladat típusokat* tervezünk, amelyeket módosítani és *kombinálni lehet*, amelyek adaptálhatók az újabb és újabb helyzetekre. Az alábbiakban módszertani alapelveinket ismertetjük.

A dinamika elve

A program alapját képező módszerekben *a dinamika* elve érvényesül, ezt a műalkotások egy különös sajátossága teszi lehetővé, az, hogy többnyire könnyen megragadható formában jelennek meg, ugyanakkor a mibenlétük körül mindig *kérdések generálódnak, és ebből fakadóan nyitottak*. Az alkotások nem pusztán közlések, hanem lehetőséget kínálnak fel a számunkra, hogy megközelíthessük őket.

Egyéni és csoportos feladatok

Fontos célunk az együttműködési képesség fejlesztése, ennek szempontjából különösen értékes a közös munka. Formái változatosak lehetnek - például páros kiállítás vagy bemutató tervezése közösen kitalált programmal - később meg lehet próbálni ezt több résztvevővel is. A művészekkel való együttműködés elősegítésére célszerű kisebb kiállításokat, bemutatókat szervezni, de gyakrabban, hogy jelenlétük folyamatosan tudjon hatni az iskolai környezetre. Fórumot teremthetünk a számukra úgy, hogy folyamatosan biztosítjuk részükre a nyilvánosságot az iskola közös tereiben, belső információs hálózatán, honlapján, és szélesebb körben is. A diákok változatos témákra szerveződő közös munkái ugyanilyen figyelmet érdemelnek.

A csoportos feladatok során közvetlenül megtapasztalható, hogy milyen élmény az, ha *több személy tudása összeadódik és egymásba szerveződik*. A közös eredménnyel nem zárul le a folyamat, hatására további izgalmas, új lehetőségek tárulhatnak fel. Ez kiegészíti a túlnyomórészt egyéni feladatokat előtérbe helyező iskolai gyakorlatot, és egyúttal gazdagítja is a tudásról alkotott képzetet, *bekapcsolva a személyes tudást egy nagyobb rendszerbe*.

Szemiotikai megközelítés

A jelekkel foglalkozó tudományok jelölnek ki olyan nyitott, teret, amelyben nagy szabadságfokkal közelíthetünk a műalkotásokhoz. Ennek során kapcsolatokat tárhatunk fel a világ objektívnek tekinthető részei és a róluk alkotott saját reprezentációink (gondolataink,

képzeteink) között. Vizsgálhatjuk azokat a jeleket, amelyekkel kifejezzük magunkat, és azt is, hogy miként működnek a jelek az emberek közösen kialakított szokásaiban.

A módszerek felől nézve a szemiotikai megközelítés szerepe az, hogy a közvetlenül ható egységes élményt össze tudjuk kapcsolni az elemzés módszerével. A szemiotikai összefüggéseket feltáró, elemző megközelítést össze lehet kötni variációk készítésével is. Nem csak verbális eszközöket alkalmazhatunk a művek megragadásához, hanem kiegészíthetjük őket a tervezés és alkotás, illetve vizuális ábrázoló módszerekkel végzett elemzés során szerzett közvetlen tapasztalatok élményeivel, és közelebb juthatunk az alkotások teljesebb hatásmechanizmusához is.

Eközben *a verbális és a nem verbális megközelítési mód kölcsönösen támogatja egymást*. Az érzékletes, átfogó tapasztalás és a verbális, analízis elrendezés közti *átfordítás* önkéntelen gyakorlása során ez a funkció fejlődik. Könnyebb lesz érzékletesen elképzelni és megjeleníteni a szavakkal leírt tartalmakat, másfelől az érzékletesen megnyilvánuló képzeteket is könnyebb lesz fogalmi egységekből összeálló rendszerré szervezni. Részben hasonlít ez arra, ami az irodalmi szöveg írásakor és a geometria feladat megoldásakor zajlik, csak egyszerre több közvetlen tapasztalati csatorna vesz részt a folyamatban.

Tételeken kifejtő szemiotikai elemzést nem végzünk 5-6. osztályban, de a fogalmi megközelítést a cselekvő megoldásokkal párhuzamosan kezelve minderre előzetesen érzékenyíthetők a diákok. A 9.-11. osztályban már alkalmazható a szemiotikai megközelítés, amely a korábban szerzett tapasztalatok alapján már nem lesz már teljesen ismeretlen a tanulók számára.

Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással

A térbeli, időbeli kapcsolatok és a művészettörténeti szemlélet kialakítására készülhet olyan társasjáték, amelyben **hely és idő szerint rendezhetők el az események**. A művészettörténeti forrásokat ebben helyezhetik el a diákok. Kiegészülhet ez a rendszer más információkkal is, és idővel egyre gazdagabb kép formálódhat belőlük. Miközben a játék tervezése folyik, *a diákok kutatnak*, kapcsolatokat tárnak fel, és ez a folyamat is a tanulás részévé válik.

A tantárgyban úgy jelennek meg az ismeretek, hogy változatos módon tudjanak kapcsolódni *több, eltérő speciális területhez*, és ezzel segítsék a képességek fejlődését. A vizuális kultúra tantárgyba más tantárgyakból behívott elemek a megismerés többértű és átfogóbb tapasztalatában *integrálódhatnak*. A kortárs művészet köréből ennek megfelelően válogat a program az egyes jelenségek példái közül.

A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe

A megismerés folyamatának jelentős fázisa a feltárás, amikor a jelenségek sokasága kerül felszínre. Fontos feladat ezeknek a tapasztalatoknak megőrzése az alkotó megközelítés számára. Egy nyitott rendszer lehetőséget nyújthat arra, hogy változatos módon közelíthessük meg őket. A rögzítés erre alkalmas eszközeit érdemes kikísérletezni.

Más tantárgyak területeiről és még azokon túl is szabadon lehet ötleteket gyűjteni. Ennek változatos formái lehetnek: napló, vázlatfüzet, képi és hang dokumentáció, fotó, mozgókép, rögzített hang.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)

Ha a megismert, tényszerű, oksági rendszerből kilépünk, váratlan, a rendszertől távoli, független lehetőségek bukkanhatnak fel, melyek nem magyarázhatók meg hitelt érdemlően a megszokott módon – a keretektől ki kell lépni, ez a feltétele annak, hogy valami új jelenhessen meg.

Modellszerűség

A modellszerűség a rugalmasan szerveződő tapasztalatok megnyilvánulása, az elfogulatlan feltárás alkalmat teremt arra, hogy új sémák szerveződhessenek, és irányíthassák a további megismerést. Lehetőség nyílik arra, hogy fokozatosan feltárulhasson maga a megismerő folyamat is, hogy például egy gondolati sor, vagy szerkezeti formai variációk egymásra következésének a lépései felismerhetővé válhassanak.

A megismerési folyamatok feltárásának a tapasztalatai igen széles körben, számos terület alkotói megközelítése során érvényesülhetnek. Ez lehet az alapja annak a kapcsolatnak, ami a művészeti és tudományos területek között is kialakítható.

A kommunikáció széles spektruma

A tapasztalataink jelentős részéhez nem közvetlenül, hanem áttételesen jutunk hozzá. Emberek közvetítik képzeiteiket, gondolataikat egymás között, változatos csatornákon. Ezek a csatornák fontos szerepet játszanak abban, hogy hogyan formálódik az a tartomány, amit második természetnek, teremtet, társadalmi környezetnek nevezünk, és amelytől képzeiteink jó részét is kapjuk. Az, ahogy megközelítjük a világ dolgait, nem független azoktól a csatornáktól, amelyeken megnyilvánulunk, mert befolyásolják a szemléletünket. Ezért, ha az a célunk, hogy sokoldalú viszonyt bontakoztassunk ki magunk és a világ között, a kommunikáció változatos formáit is meg kell ismernünk.

Csatornaváltás

Az alkotás folyamán a meglévőkhöz képest valamilyen új elrendeződés kibontakozását tapasztaljuk meg. Ennek során sok belső kapcsolat szerveződik át. Mindez összefügg azzal, hogy *a gondolkodásunkat is befolyásoló csatornák között mennyire tudunk szabadon mozogni*. Ezért fontos az, hogy a csatornaváltásokra a kommunikáció eltérő formái között tudatosan is felkészüljünk. Eközben, a sok átalakító művelet során új tapasztalatokat szerzünk. Az eltérő csatornák közötti átjárás által rugalmasabbá válunk megközelítési módjainkban. .

Problémát felvető, sejtető kommunikáció

Azok, akik tanítanak, több lehetőség közül választhatnak akkor, amikor eltérő célokhoz keresnek kommunikációs formát. Ha az a cél, hogy az, aki tanul, erőfeszítést tegyen a saját önállóságának kifejlesztése érdekében, és hogy megfogalmazza saját céljait, akkor ennek megfelelően nyitott kommunikációt érdemes alkalmazni. Ekkor a tanár kommunikációja nem terjedhet ki minden részletre, ezért a felvetett problémát a diákoknak kell pontosítaniuk, és *maguknak kell a feladatukat is végső formájában meghatározniuk*.

Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások

A műhelymunka során eltérő tevékenységek folynak párhuzamosan, és ez természetes forrása annak, hogy a résztvevők *egymástól tanulhassanak*.

A problémaválasztásban érvényesülhetnek a személyes preferenciák, vagy a csoport által meghatározott célok. A tervezett és menet közben módosított célok egy félév során úgy is teljesülhetnek, ha *nem azonos ütemben* végzik el a feladatokat a tanulók. Egy vázlatos feladatcsokorból tetszőlegesen választhatják ki, hogy melyikkel szeretnék kezdeni, és a többit is saját döntésük szerint, nekik tetsző sorrendben oldhatják meg. Személyek és csoportok is választhatnak így feladatokat.

Előnye lehet ennek a módszernek az, hogy a párhuzamosan más feladatokon dolgozók eltérő tapasztalatokat szerezhettek egymástól, és így több hatás egyszerre érheti őket. Az eltérő feladatok közötti áthallás fokozhatja az alkotó teljesítményt. Az egyszerre érkező sokféle hatás felkeltheti az igényt a belső, személyes rend iránt.

Nehézséget jelenthet, hogy több feladathoz egyszerre kell biztosítani a feltételeket, és az értékelést nehezítheti az, hogy a korábban elkészült feladatok, mint kimunkált eredmények túlzottan befolyásolhatják azokat, akik később kezdenek hozzá hasonló feladathoz. Ekkor azoknak a megoldása, akik elsőként küzdöttek meg egy problémával, könnyen másolható mintává válhat. Ez kiküszöbölhető, ha az új megoldások keresése belső igénnyé válik. Fontos, hogy az egymástól tanulás ne a megoldások szimpla átvételét jelentse, hanem áttételesebb módon valósuljon meg, például új célok megfogalmazásával. Olyan attitűd kialakítását igényli ez, amelyben az újdonság kihívása csábítóbb, mint a biztonság érzetét nyújtó jól ismert út.

Elfogulatlanság

Fontos, hogy elfogulatlanság érvényesüljön a megismerő folyamatban, az előzetes mintákat időlegesen függesztük fel, hogy saját elsődleges tapasztalataink juthassanak érvényre. Később összevethetjük majd az elsődleges tapasztalatainkat az előzetes mintákkal.

Az elfogulatlan megközelítés több problémát vet fel. Már az észlelés maga is sémákhoz kötődik, ugyanakkor az újabb ingerek hatására ezek a sémák gyorsan át is szerveződhetnek. A fogalmi gondolkodás sémái jelentenek nagyobb nehézséget, mert tartósan befolyásolják, hogy milyen információkat vegyünk figyelembe, és milyeneket zárjunk ki, és az előzetes várakozás által az észlelésre is kihatnak. Átszervezésük hosszabb időt igényel. Az a próbálkozás, hogy kíséreljük meg időlegesen felfüggeszteni előzetes várakozásainkat, és engedjük, hogy hassanak ránk a benyomások, éppen azt a célt szolgálja, hogy *fogalmi sémáink is rugalmasan átszerveződhesse*nek.

Várható eredmények

- Közvetlenebbé válik a diákok viszonya a kortárs művészettel.
- Több kapcsolódási pontot tudnak kialakítani a mindennapi életben szerzett tapasztalataik és a műalkotások között.
- Jobb lesz az átjárás az egészben való és a részletekben való gondolkodás között, ezáltal fejlődik a problémamegoldó képesség és a folyamatok érzékelése, Ez a gondolkodási mód várhatóan kihat a tanulás más területeire is.
- Erősödnek a kapcsolatok a gyakorlati és az elméleti megközelítési módok között.
- Felismerhetőbbé válik a lappangó (tacit) tudás, mint forrás szerepe a diákok számára, miközben a tiszta, világos (explicit) forma megteremtésére tesznek kísérleteket.
- Általában véve fejlődik a kreativitás, ezen belül a nézőpontváltás, a rugalmasság, az eredeti megközelítés képessége.
- Az empátia jobban érvényesül a diáktársak között, tovább differenciálódik, és kiterjed a kortársakhoz és a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyokra is.
- A személyiség fejlődésének részeként fejlődik a kritikai szemlélet és az önismeret
- A bizonytalanság tűrésének és a kudarc elviselésének a képessége javul, ezzel összefüggésben nő a kísérletező kedv

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

A közvetlen tapasztalatok megerősítik, hogy azok a gyerekek, akik megfelelő tanítási helyzetekben találkoztak kortárs művekkel, alapvetően nyitottan és érdeklődve fogadják az alkotásokat. Közel áll hozzájuk a kortárs vizuális művészetek kifejezőmódja és látásmódja, hiszen ezek a napi vizuális élményeikkel is szinkronban vannak. Ez az elfogulatlan, közvetlen viszony lehet számukra a művészettel való ismerkedés első lépcsője, ami nem követel tőlük túlzott kezdeti erőfeszítést, előtanulmányt, és azonnali pozitív élményt, motivációt jelent számukra. A pedagógusok megfelelő szemlélete biztosíthatja, hogy ez a motivált, érdeklődő magatartás tartósan fenn is maradjon. (Geisbühl, 2009).

Témakörök és időterv

Az időterv féléves bontásban készült, a havi bontást és a végleges téma sorrendet majd a modult megvalósító pedagógusok tanmenete tartalmazza.

Egy-egy témakör 4-6 tanórát igényel. A témaköröknek csak egy lehetséges sorrendjét mutatjuk be itt, a tanárok a saját szempontjaiknak megfelelően módosíthatják ezt.

Táblázat formátum

TANÉV	OSZTÁLY / FÉLÉV	TÉMAKÖRÖK
2016-2017	5. osztály 1. félév	1. Műtermek, alkotók és művek 2. Művek kölcsönbe 3. Fiktív rekonstrukciós játék
2016-2017	5. osztály 2. félév	4. Látom, érzem, gondolom.... 5. Kortárs művek és személyes tárgyak 6. „Családi körbe” toppanó különös vendég

--	--	--

TANÉV	OSZTÁLY / FÉLÉV	TÉMAKÖRÖK
2016-2017	5. osztály 1. félév	1. Műtermek, alkotók és művek 2. Művek kölcsönbe 3. Fiktív rekonstrukciós játék
2016-2017	5. osztály 2. félév	4. Látom, érzem, gondolom.... 5. Kortárs művek és személyes tárgyak 6. „Családi körbe” toppanó különös vendég
2017-2018	6. osztály 1. félév	1. Kortárs művész, mint segítő 2. Nyomozó iroda – oknyomozás, helyszínelés 3. Sosem volt lények – „kamufilmek”
2017-2018	6. osztály 2. félév	4. Időugrás az iskolában 5. Meglepő és rendkívüli színhely 6. Használati utasítás
2018-2019	7. osztály 1. félév	1. Tárgyak szokatlan funkcióval 2. Tárgytulajdonosok karaktere, fiktív sorsok 3. Művé vásárlás – „Teremtsünk” művet!
2018-2019	7. osztály 2. félév	4. Élet-terünk, környezetünk 5. Egy látvány filmes változatai 6. Átalakító készülékek, gépek, szerkezetek
2019-2020	8. osztály 1. félév	1. Szabadság – zsarnokság 2. Személyes gyűjtemény – „Microcollection” - gondolati mű 3. Fiktív pályázat
2019-2020	8. osztály 2. félév	4. Meghekkelt művek 5. Kortárs népművészet 6. Tapintható kérdések
2016-2017	9. osztály 1. félév	1. Elemi formák téra - struktúra és folyamat 2. Betűtorony 3. Hibrid lények városa
2016-2017	9. osztály 2. félév	4. A tárgy, mint médium 5. Szakrális szereplők kortárs attribútumai 6. Bezzeg a mi időnkben

2017-2018	10. osztály félév	1.	1. Tárlatvezetés a Dizájncenterben 2. Védett gyermekkor 3. Családi napló
2017-2018	10. osztály félév	2.	4. A profán tér átlényegítése 5. Konkrét és relatív idő 6. Saját tájkép
2018-2019	11. osztály félév	1.	1. Kutyául van a szomszéd 2. „Mert nem érdemlem!” 3. A figyelem mágikus ereje
2018-2019	11. osztály félév	2.	4. A kollektív emlékezet emlékművei 5. Az átlagember keresése – ami összeköt 6. Maszk és portré
2019-2020	12. osztály félév	1.	1. A csoport különös tagja 2. Az Ikon megteremtése. Találd ki magadat sztárként! 3. Pop Art „Vörös csillag”
2019-2020	12. osztály félév	2.	4. Az örök nők mozgalma 5. Otthontalan társasjáték tervezése 6. Egyetlen mondanivaló: Az ÜZENET!

Módszerbeli hangsúlyok

Az 1. alfejezetben részletesen ismertetett módszereket a következőkben foglaljuk össze:

- Az aktuális jelen a kiindulópont – innen több irányba indulhatunk el - történeti kapcsolatok keresése felé, jövőre vonatkozó vízió vagy prognózis felé, vagy jelenbeli másik alternatíva felé, valóságos vagy képzeletbeli tartományokba.
- Játék, keresés, ötletek, a létrehozás élménye
- Közvetlen személyes nézőpontok
- A személyes nézőpontok összekapcsolása másokéval - csoportos feladatok során
- Több szempontú, játékos, felfedező elemzés
- Összekapcsolhatók
 - o a közvetlen tapasztalatok
 - o az érzelmi benyomások
 - o a fogalmak és műelemző módszerek

Ez a szempontrendszer támpont lehet az alsó tagozatban is, mi az 5.-11. osztályokban valósítjuk meg felmenő rendszerű, három és fél tanéves iskolai kísérletünkben..

9-11. osztály

Egyre tudatosabbá válnak, és karakteresebb formát öltenek a korábbi tartalmi elemek, és differenciáltabb rendszerbe szerveződnek. Jól megragadhatók az alábbiak szerint.

- A szemiotikai megközelítés
- A koncepcióalkotás, az egymásra vonatkoztatott tárgyi és fogalmi struktúrák létrehozása
- A megélt alkotó tapasztalatok tudatos *rögzítése* alkotónaplóban, vázlatfüzetben - a körvonalazódó elképzelésről, a megvalósítás folyamatáról, és e kettő viszonyának a változásáról
- Az alkotás, az alkotó megismerés folyamatának megtapasztalása kiegészül *a folyamat személyes elemzésével* is, és e folyamatra vonatkozó ismeretekkel, példákkal, és személyesen alkalmazható módszerekkel

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk az egyes évfolyamok fejlesztési témáit és tartalmait, és a segítségükkel megvalósítandó nevelési-fejlesztési célokat.

Témakörök, fejlesztési témák és célok, 9.-11. osztály

2017/18. tanév, 10- osztály

Az **egyes témák 4-6 tanórát** igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához.

Az adott tanulócsoporthoz jellemzőitől függően készíthető a részletes időterv.

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
1. Tárlatvezetés a Dizájncenterben Tárgyak, mint műtárgyak. Eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak, mint műtárgyak, abszurd tárgyak. Objektumok egy idegen struktúrába. Töredékek rekonstrukciója. Tíz fontos használati tárgy összegyűjtése. Közvetett és közvetlen hasznuk feltárása. Következtetések. A) Egy kiválasztott objektum megfigyelése, leképezése és átalakítása jelképpé, majd sokszorosítása. (pl. mintaképzés, megjeleníteni textil terven stb.) B) Egy kiválasztott tárgy átalakítása /kiegészítése/ csonkítása stb. úgy, hogy új funkciót kapjon. C) Az objektum felhasználásával létrehozni egy új összefüggésrendszert. A megálmodott tárgyak megjelenítése szabadon választott technikával, vagy	 Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése A döntési folyamatok differenciálódása Feltárás (megtapasztalás- megélés-megértés) Kísérletezés Koncepció alkotás, tervezés Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
kivitelezése térben. A tárgyak bemutatása egy rögtönzött tárlaton. Dokumentáció.	
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK dadaizmus (Abszurd, nihilista és antiművészeti magatartásforma, melynek indulását az 1916-os, Zürichben Hugo Ball és köre által létrehozott, Cabaret Voltaire meghökkentő előadástestjeitől és kiállításaitól datáljuk http://www.artpool.hu/Research/fogalom/dada.html), szürrealizmus (avantgárd művészeti mozgalom, jellegzetességei: A művészek olyan lelkiállapot után sóvárogta, amelyben felszínre kerülnek a lélek mélyebb, tudat alatti rétegei a szabad képzetársítás segítségével. Kiemelt témájuk volt az álom.), pop art (a – elnevezésű művészeti irányzat az 50-es évek második felében alakult ki, először Angliában, majd az Egyesült Államokban, néhány év leforgása alatt pedig nemzetközivé szélesedett. Az elnevezésben az angol popular (népszerű) előtag arra utal, hogy a művészet és a népszerű tömegkultúra korabeli ellentétét áthidalni kívánó mozgalomról van szó. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/pop-art) Szabó Ádám, Körradiátor, 1999. http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html Kiegészítés, 1999. http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html Németh Ilona, Többfunkciós nő, 1996. http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html Ed Kleinholz, Sawdy, 1971. http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping Meret Oppenheim, Objektum, 1936. https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936 Man Ray, Isidor Ducasse rejtélye, 1920. http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957 objet trouvé http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html Koronczi Endre, Ploubuter park kiállítás, 2013. http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel	Ready made, objet trouvé, objekt („Az alkotó által nem formált, valamint a kiegészített és szimulált tárgyak, tárgykombinációk, együttesek művészetbe emelésének gesztusára, művészetté minősítésére építő műfaj. Eredete a kubista kollázs applikációihoz, Marcel Duchamp ready made-jeihez, a dada tárgye gyüttese ihez, és a szürrealisták talált tárgyaihoz (objet trouvé) nyúlik vissza.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/objektmuveszet), assamblage („...az újrealisták feltűnésével vált elterjedtté az <i>assemblage</i> fogalma (először Jean Dubuffet használta saját munkáinak leírására), ami a sík táblakép háromdimenzióssá való kibővítését jelenti. Többé-kevésbé szinonim tehát a combine painting, vagyis a kombinált festmény fogalmával, azzal, hogy általában több rajta az applikált elem: a művész különféle anyagok és használati tárgyak együtteséből formál plasztikus képet.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/ujrealizmus), installáció (A művészeti szóhasználatban eredetileg felszerelést, berendezést, kiállítási tárgyak elrendezését jelentette. Kialakulását az environmentből szokták levezetni, de míg az environment a mű térbe ielségére , az installáció az elkészítési módjára vonatkozik. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/installacio, Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek), environment („Az environment szó közvetlenül környezetet és kö rü lforgást jelent, a művészeti irodalomban még is inkább környezetszobrászatra szokás fordítani. Pontosabb művészi értelmezéséhez akkor jutunk el, ha mindhárom jelentését figyelembe vesszük. Ily módon az emberi környezetnek olyan művészeti szándékú "kö rü lforgását", illetve átalakítását jelenti, aminek lehetnek szobrászati vonatkozásai, de egyrészt nem feltétlenül, másrészt nem (csak) klasszikus szobrászati eljárásokat érthetünk alatta, hanem az emberi környezet szinte bármilyen természetű (nem gyakorlati és nem haszonelvű!) térbeli alakítását, plasztikai

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
Salvador Dali írásai festményein használt szimbólumairól http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm	átrendezését.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/environ-ment/), szeriális művészet (olyan művészet, amelyben a vizuális elem megsokszorozásával törekszenek hatást keltetni), design (formatervezés)
2. Védett gyermekkor Gondoljuk végig egy átlagos nyolc éves magyar gyermek napirendjét, otthonát, családi háttérét, lelkületét és kedvenc játékait stb. Beszélgessünk a bizalomról, a biztonságról, az önfeledtségről, melyek a boldog gyermekkor feltételei. Az életminőséget támogató környezet. „Otthonunk a Föld” védelme. Alakítsunk öt csoportot, és minden csoport álmódjon meg magának egy gyermeket, aki bárholnan származhat. Próbálják meg a fiktív alakot konkrétan elképzelni (szüleit, testvéreit, lakóhelyét, ruháit, játékait, barátait, étrendjét, szobáját, szokásait, gondolatait, vágyait és félelmeit stb.) A gyermek arcát aztán lerajzolják, leképezik, kollázst vagy manipulált fotót stb. hoznak létre róla vagy vele kapcsolatban. Elkészíthető a gyermeket megjelenítő mű is (síkba vagy térben). Meg lehet rendezni A VILÁG GYERMEKEI TALÁLKOZÓT, ahol az öt gyermek bemutatkozik egymásnak. (Az őket szimbolizáló tárgyak berendezése egy térben.) Elmondja mindenki a véleményét, hogy milyennek látja a világot, a létezését, és milyen értékeket szeretne megőrizni, és hogyan szeretne jobba tenni az életet, valamint milyen konstruktív ötletei vannak az együttműködésre a közös fejlődés érdekében. Megvitatják, hogy mit tartanak értékesnek és károsnak a környezetben, és kinek milyen félelmekkel kell megküzdenie. Minden kitalált gyerek hoz magával néhány gyermekrajzot, melyekkel illusztrálja a tapasztalatait.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A nyitottság, a befogadókészség fejlődése A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és tevékenység során. A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése Kezdeményezés Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Vita Koncepció alkotás, tervezés Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással) Folyamatszervezés (a megvalósítás során) Kifelé irányuló reflexió Befelé irányuló reflexió (önreflexió) Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz Együttműködés
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK Yinka Shonibare, Butterfly Kid (girl II), 2015.	

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibarembere/artwork Rabóczky Judit Rita, Kölykök, 2014. http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/ Olafur Eliasson „megfizethető fény” – szociális vállalkozás http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_vel_ux_73.php Lucy Glennding, Baby Pink, 2013. http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344 Rania Matar, libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012. http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/ Ron Mueck, Egy lány, 2006., Fiú, 1999. http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai Wahorn András, Szerelmesek Tv-vel, 1987.	Biológia – egészség – földrajz: környezet fogalmának értelmezése, helyi természet – és környezetvédelmi problémák felismerése, környezettudatos magatartás, fenntarthatóság, globális társadalmi és gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód
3. Családi napló Családi szerepek és a generációk kapcsolata. Beszélgetni a családról, a társadalom legkisebb sejtjéről, gyökereinkről, az otthonról hozott értékrendünkről. Mindenkinek egyénileg összegyűjthet minden családtagjáról, egy közösen kialakított szempontrendszer alapján, minél több adatot. (Mindenkinek csak magának kéne leírnia legalább tíz pozitív dolgot, a legjobb közös élményt, esetleg a zavaró dolgokat is stb.) Aztán a diákok kiválasztják azt a családtagjukat, akit a legjobban szeretnének megismerni, és minél több eszköz, módszer, együtt töltött idő, alkalmazkodás, beszélgetés stb. segítségével egy ideig megpróbálnak arra a szerettükre koncentrálni. Munkanaplót készítenek a folyamatról. A figyelem szeretet. A diákok tapasztalhatják a gyógyító, építő figyelem erejét. Érintettebbé, megértőbbé, empatikusabbá válhatnak szerettük felé a figyelem által. Végül írnak egy-egy beszámolót a tapasztalatairól, és készítenek egy albumot, videót, kollázst, tárgyat stb. a családtagjukkal kapcsolatban.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz Kezdeményezés Motiváció Feltárás (megtapasztalás- megélés-megértés) Kifelé irányuló reflexió Befelé irányuló reflexió (önreflexió)

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
Változott az emberi kapcsolat a folyamat elkezdése óta?	
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK Borsos Lőrinc, Kiállítás szüleinknek, 2012. http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/ Ron Mueck, családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html William Wegman, Family combination, 1972. http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html	Fotó, videó, koncept / konceptuális művészet („A XX. század egyik legnagyobb hatású irányzata. Noha mint mozgalom rövid ideig tartott, az egész művészeti életben alapvető szemléleti változást idézett elő. Magyarországon fénykora 1968 és 78 közé esett, nagyon sok politizáló jellegű mű született. Kedvelt médiumai (tervek, vázlatok, rajzok, fotók, levelek) alkalmazásának, ti. a műtárgyak elanyagtalánítása az "underground" működés szükséges létmódja volt. A 70-es évek végétől konceptuális alkotások megnevezésére a poszt~ terminust használták, jelezve a mozgalom végét. A 80-as évek második felétől ismét felerősödtek a ~i tendenciák, az újra megjelenő ~t, megkülönböztetésül a 60-as 70-es évek irányzatától neo~nek nevezik. A neo~ a "klasszikus" ~ lényegi elemének a gondolatiságot tekintve azt megőrzi, de az elanyagtalánodással szemben újra fontossá válik a megvalósulás. A manapság elterjedt konceptualizmus terminus kifejezi, hogy nem egyszerűen irányzatról, mint inkább művészi felfogásról, szellemi áramlatról van szó.” Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/konceptualis-muveszet-koncept-muveszet-magyarorszagon-)
4. A profán tér átlényegítése A statikus látvány hatása. Jelenés. Színházi színpadképek, néma emlékművek megfigyelése. Köztéri szobrok és a környezetük viszonya. A lépték vizsgálata. Egy semleges tér kreatív átalakítása. A) Kijelölünk egy témát, funkciót vagy eseményt, amely szellemében a diákoknak egyénileg vagy kiscsoportos munkában át kell alakítaniuk egy általános (profán) teret. B) Felírunk papírra különböző hangulatokat, érzéseket, esetleg egy adott színpadi mű címét, és	A nyitottság, a befogadókészség fejlődése A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Elemzés –kombinálás Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Koncepció alkotás, döntés Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
kihúzzák a gyerekek, hogy milyen szellemiségű teret kell létrehozniuk. (Fények, drapériák, tükrök, térelemek, tárgyak, változatos anyagok, hangeffektek stb. felhasználásával) A folyamatot dokumentálni lehet fotókkal és/vagy videóval stb.	Folyamatszervezés (a megvalósítás során) Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK Chiharu Shiota, Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015. http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitasa_nyilt_meg_szentendren Koronczi Endre, Ploubuter park kiállítás, 2013. http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel Anish Kapoor, Leviathan, 2011. http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan Boglyas Erika, Száz lepedő installáció és performance, 2004. http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo El Kazovszkij, Dzsán Panoptikum, 2004. https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw Olafur Eliasson, Az időjárás projekt, 2003. http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project http://szvet.blog.hu/page/3 Samu Géza, Másvilágkép, installáció, 1988. http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_teremnek_samu_geza_fai Laura Anderson Barbara installációja, 2003. http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html Nicolas Schöffer, Chronos 10B című mobilja, München, 1980. http://www.flickrriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/in/teresting/ http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl6ooo3p92vP# Schaár Erzsébet, Utca, 1974. http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm Brancusi, Csend asztala, 1937. https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_br_ncu_i_1937.html	Enviroment („Az environment szó közvetlenül környezetet és körforgást jelent, a művészeti irodalomban mégis inkább környezetszobrászatra szokás fordítani. Pontosabb művészi értelmezéséhez akkor jutunk el, ha mindhárom jelentését figyelembe vesszük. Ily módon az emberi környezetnek olyan művészeti szándékú "körforgását", illetve átalakítását jelenti, aminek lehetnek szobrászati vonatkozásai, de egyrészt nem feltétlenül, másrészt nem (csak) klasszikus szobrászati eljárásokat érthetünk alatta, hanem az emberi környezet szinte bármilyen természetű (nem gyakorlati és nem hasznelvű!) térbeli alakítását, plasztikai átrendezését.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/enviroment), installáció (A művészeti szóhasználatban eredetileg felszerelést, berendezést, kiállítási tárgyak elrendezését jelentette. Kialakulását az enviromentből szokták levezetni, de míg az enviroment a mű térbeiségre, az installáció az elkészítési módjára vonatkozik. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/installacio, Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek), enteriőr (Építmények belső tere, helyisége és annak berendezései. Olyan mű, amely egy belső tér berendezését tekinti témájának.)

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
5. Konkrét és relatív idő Észlelések. A mozgások és a változások vizsgálata. Lassított vagy felgyorsított mozdulatok, hangok tanulmányozása. Az időérzetünknek, az idő minőségének vizsgálata. Az emlékezet-kultúra tárgyköre. Az emberi élet végességének, és az időtlen létezés viszonyának megfigyelése különböző alkotásokon. Visszatérő jellegzetességek, problémák felismerése. Folyamtok megfigyelése. Leírni olyan szituációkat, amikor repül az idő, és olyanokat, amikor vánszorog. Megfigyelni periodikus, ismétlődő folyamatokat. Természetes energiákkal (fény, szél, villám, eső stb.) működő alkotások megfigyelése. Olyan művek vizsgálata, ahol több idő egyszerre van jelen. Tartalmi vagy formai transzparencia. A) fóliák/fotók stb. segítségével transzparens képek alkotása. B) A feladat szabadon választott technikával létrehozni egy olyan művet, ami az idő múlásával foglalkozik.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Kezdeményezés Kísérletezés Feltárás (megtapasztalás –megélés-megértés) Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Koncepció alkotás, tervezés, döntés
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK kubizmus (1907-1920,'cubus' (latin) = kocka, központja: Franciaország "Azt valljuk, hogy egy kép semmit ne utánozzon, nyújtsa tisztán a maga lényegét. Hálátlanok volnánk, ha bánkódnánk a tárgyak - virágok, tájak, arcok - hiányán; rossz esetben képünk e tárgyak puszta tükörképe lenne." Fő törekvésük: a véletlenszerű külső forma mögötti belső struktúra tartalom feltárása, Eszközeik: végsőig leegyszerűsített geometrikus formaelemek alkalmazása" http://enciklopedia.fazekas.hu/tarsmuv/kubizmus.htm), futurizmus (Az olasz futuristák (elnevezésük a "futuro", a "jövő" szóból) számára a modern kor dinamizmusa volt a legfontosabb, a technika forradalma, a gépek társadalomformáló ereje. A statikus állandósággal szemben az új életérzést, a dinamikus mozgást akarták érzékeltetni műveikben." Forrás: Beke László: Műalkotások elemzése, Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 336.o.), landart (tájművészet, "A hatvanas évek jellegzetesen expanzionista irányzata, amely a művészi tevékenységet egyrészt kiterjeszti a valóságos, tényleges térbe, természeti vagy városi környezetbe, másrészt pedig	Phoposhop alapismeretek, layerek (egy kép kialakításában lehetőség olyan különböző rétegek létrehozására, melyek olyan egyéni tulajdonságokkal felruházhatóak, amelyek önmagukban is variálhatóak, és egymással is kölcsönhatásban lehetnek), process art (folyamatművészet, "A kései hatvanas és hetvenes évek egyik tipikus művészeti irányzata, illetve alkotói alapállása. Lényege, hogy a mű igazi témája nem más, mint elkészítésének folyamata. Más szóval, a kész, befejezett műalkotás helyett ebben az irányzatban az idő láthatóvá tételéért folyik a küzdelem, méghozzá leginkább fotósorozatok segítségével." Forrás: Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára, Orpheusz Kiadó,1996,.94.o. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/process.html), happening ("Az ötvenes években létrehozott sajátosan nyitott, intermediális művészi tevékenységforma. Lényege az időben zajló történések megszervezése, tekintet nélkül a műfaji eltérésekre.

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
olyan reduktív formanyelvet hoz létre, amelyben teljesen eltűnik a személyes mozzanat,... s csupán a geometriai egzakttság... a meghatározó." (1) "Lényege, hogy a művészek a hagyományos szobrászati anyagok és módszerek alkalmazása helyett magán a természetben hajtanak végre különféle változtatásokat." (2) "A land artban egy olyan antiművészeti program is testet ölt, ami a művészeti intézményrendszerek ellen, a művészeti piac ellen, a múzeumok, galériák ... tárgyfetisizmusa ellen, illetve a műalkotás, mint dísz tárgy koncepciója ellen lázad." (1) Forrás 1: Hegyi Lóránd: Utak az avantgárdból, Jelenkor Kiadó, Pécs, 1989, . 194.o. Forrás 2: Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára, Orpheusz Kiadó, 1996., 67.o. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/landart.html) Soós Nóra, Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015. https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/ Kicsiny Balázs, Suszterinas, videó, 2005. http://kulturer.hu/2015/08/ennel-is-kevesebb-ami-marad/ http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2 http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html Urs Fischer, Melodráma http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama Várnai Gyula, Hármasság, 1995. http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7 Allan Kaprow, Folyadékok, 1967. https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174 http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/ Erdélyi Miklós, Álommásolatok http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/ egyiptomi múmiák, ie.2. évezred. Stonehenge, ie.1. évezred.	Magába foglalja a véletlenszerű eseményeket, a meglepetést és az előre nem látott reakciókat, illetve a pontosan megtervezett és kiszámított cselekvéseket" (Hegyi Lóránd: Utak az avantgárdból, Jelenkor kiadó, Pécs, 1989. 186.o.), ám mindvégig nyitott a közönség spontán reakcióira. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/happening.html), stencil (kifestés által sokszorosítható minta/sablon)
6. Saját tájkép Kísérletek szubjektív tájképek, a benső lelki táj, a lelkvilág megjelenítésére. Bemutatni a diákoknak az impresszionista művek szubjektív alkotói hozzáállását, és autentikus témaválasztásait, az expresszionista művészek extrovertált és intenzív önkifejezését, majd a nonfiguratív művészet, az absztrakt expresszionista és a gesztusfestészet műveit.	Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A nyitottság, a befogadókészség fejlődése Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Kísérletezés Inspirálódás képességének tágitása más műveltség terület felől Fantázia

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDOK)
A) Szabad stílusban, egyéni nézőpontból megalkotott tájképek és városképek elgondolása. (például egy érzelemhez kapcsolódó lelki tájkép megalkotása) B) Kortárs irodalom vagy kortárs zene hallgatása közben festői vázlatok, firkák és kísérletek, az érzelmek színekkel vagy formákkal való kifejezésére.	Felszabadultság, önkifejezés Asszociáció Befelé irányuló reflexió (önreflexió)
IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK akciófestészet, absztrakt expresszionizmus (A kései negyvenes évektől az ötvenes évek végéig uralkodó nemzetközi festészeti irányzat, melynek lényege a művész lelki és hangulati állapotának, tudat alatti képzeletének közvetlen, drámai kifejezése. Mindezt a hagyományos kompozíció feloldásával és az ábrázolás száműzésével kívánták elérni. Forrás: Sebők Zoltán, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/absztrakt-expresszionizmus) Gerard Richter, Abstract Painting, 2009. http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/ Baranyai Levente, Hústájak, 2008. http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286 http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente Jackson Pollock, Number 7, 1949. http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11 Hans Arp, szürrealista domborművek https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada	Színtani ismeretek, szürrealista domborművek, veduta (városi látkép)

Múzeumpedagógiai módszerek

A kortárs képzőművészet jelenségeire épülő koncepciót múzeumpedagógiai programok teszik teljessé. Ennek meghatározó szempontjait a következőképpen foglalhatjuk össze (Vásárhelyi - Sinkó 2004). A múzeumi tanulás módszereiről részletesen a 4. alfejezet szól, itt a négy tanév során betervezendő témaköröket soroljuk fel.

1. A múzeumpedagógus és a rajztanár együttműködése

- a/ közös tanórák az iskolában
- b/ közös tárlatvezetés
- c/ passzív jelenlét a másik foglalkozásán

2. A saját múzeum, mint rajzóra téma

a/ a tervezéstől a makettezésig

b/ saját tárgy múzeumivá tétele

3. *Képelemzés drámajátékkal adott mű előtt a múzeumban*

a/ drámapedagógus és múzeumpedagógus kooperációja

b/ gyerekek gyűjtőmunkájának előadásszerű bemutatása

4. *Múzeum az iskolában*

a/ előadások

b/ tárlat

c/ a hét műtárgya

5. *Kortárs művészet az iskolában*

a/ művész és moderátor közös tanórája

b/ művész saját műveinek bemutatása-előadás

c/ művész kreatív foglalkozása az iskolában

Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként

Az alkotó folyamatot érdemes összekapcsolni a *reflexió* eszközeivel. Saját aktív részvételünk folyamatát is érdemes regisztrálnunk és elemeznünk. Ez alkalmat ad számunkra, hogy módosítsunk a megközelítésünkön, és tágíthassuk elemzési módszereink körét. A modul képességfejlesztési céljait értékeli majd a vizuális kommunikáció, színpercepció és a térszemlélet fejlődését vizsgáló tesztek és a portfólió értékelés. Személyiségfejlesztési céljainak megvalósulása szempontjából a kutatás során alkalmazott tesztek közül különösen fontos lesz a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív, amely a gondolkodás rugalmasságát és a problémamegoldó stratégiákat értékeli, és a Kreatív Gondolkodás Teszt, amely a technikai kivitelezés helyett az eredetiséget, ötletességet tárja fel.

Differenciálás a feladatokban és az értékelésben

Több típusú tehetség mutatkozhat meg egy emberben, és ezek a potenciálisan lehetséges *tehetségfajták a személyre jellemző mintázattá szerveződhetnek*. Ennek a karakternek a kibontakoztatása a személyiségfejlesztés egyik fő célja. A tanulók hajlamai, érdeklődése, személyes érték választása és személyes megközelítési módja számára lehetőséget kell biztosítani. Ezt szolgálhatja, ha módot adnak nekik arra, hogy választhassanak a feladatok közül, és hogy megoldásaikban érvényesíthessék saját szempontjaikat.

Az értékelés során az az elv érvényesülhet, hogy egyrészt *saját magához*, másrészt kortársaihoz: a kísérleti programban résztvevőkhöz és a hagyományos módon tanulókhöz viszonyítanak mindenkit. Számunkra különösen fontos annak értékelése, hogy mennyit haladt előre egy-egy tanuló saját magához képest. Előnyt élvezhetnek például a diákok kedvelt tantárgyaival kapcsolatos feladatok is az értékelés során. Ez *pozitív visszacsatolásra ad alkalmat*. Természetesen ennél több szempont is szükséges az értékeléshez, ezért érdemes a személyes választást támogató értékelést kiegészíteni további szempontokkal bővített portfólió értékeléssel is. Mindemellett hangsúlyoznunk kell, hogy ez utóbbi inkább a reális

visszajelzés miatt fontos, és összességében a pozitív visszacsatolásnak kell meghatározónak lennie.

A parafrázis feladatok hatásainak értékelése

Hogyan értékeljük a parafrázis készítés feladatát? Elsősorban azt érdemes vizsgálni, hogy miként hatnak a szemlélet alakulására.

Erre egy olyan *preferencia vizsgálat* lehet alkalmas, amelyben arra kaphatunk választ, hogy a diákok inkább a mechanikusan megoldható feladatokat, vagy a problémamegoldást igénylő feladatokat részesítik-e előnyben. Változik-e a kísérletben részt vevő diákok preferenciája az összetettebb problémamegoldást igénylő feladatok javára?

Kiegészítheti ezt egy összetett, egyéni feladatsor több szempontú vizsgálatával, **portfólió elemzés**.

Minimum követelmények és optimum szintek

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

az 5. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	elutasítás mentesen tekinteni a kortárs alkotásra.	kíváncsisággal tekinteni a kortárs alkotásra.
megfigyelőképesség / értelmezés	adott szempontok által vezetve megfogalmazni a megfigyeléseit.	önállóan észrevenni és megfogalmazni a látványok és a jelenségek jellemzőit.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit szétválasztani.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan összegyűjtött megállapításait rendszerezni, összefüggéseket felismerni.
problémamegoldás	a meghatározott problémára önálló megoldási javaslatot tenni.	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan azonosítani, meghatározni a problémát, és több megoldási javaslatából választva alkotó tevékenységet folytatni.
kreativitás	szabad asszociációi felhasználásával ötleteket megfogalmazni.	szabad asszociációi és fantáziája segítségével eredeti ötleteket megfogalmazni.
önismeret	megfogalmazni milyen alkotások keltik fel az érdeklődését.	megfogalmazni mely alkotások miatt keltették fel érdeklődését, milyen személyes vonatkozásokat tárt fel.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, kiválasztani a kortárs alkotásokat, s néhány alkotó nevét, s alkotását felismerni.	felismerni, megnevezni kortárs vizuális művészeti műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 6. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	magától értetődő természetességgel tekinteni a kortárs alkotásokra.	érdeklődő, aktív kíváncsisággal keresni kortárs alkotásokat.
megfigyelőképesség	adott szempontok segítségével feltárni és megfogalmazni a megfigyeléseit.	önállóan feltárni, lényegét kiemelni, és megfogalmazni a látványok és a jelenségek jellemzőit.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit szétválasztva megfogalmazni gondolatait.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos megállapításokat feltárni. felismeréseit rendszerezni, összefüggéseket, következtetéseket levonni.
problémamegoldás	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan meghatározni egy problémát, és önálló megoldási javaslatot tenni.	az adott probléma megoldási javaslataiban úgy meghatározni a részleteket, hogy az összhangban marad az egészszel és a probléma lényegével.
kreativitás	irányított nézőpontváltás segítségével új gondolatot, ötlet megfogalmazni.	a nézőpontváltást önállóan felhasználva eredeti ötleteket létrehozni.
önismeret	megfogalmazni, hogy az adott alkotások milyen érzéseket, gondolatokat ébresztenek benne.	megfogalmazni, hogy az adott alkotások által kiváltott érzések, gondolatok miből fakadhatnak.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, megnevezni kortárs vizuális művészeti műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.	néhány ismeretlen alkotást – a művész egyedi stílusjegyeit felismerve – az alkotó művészhez kapcsolni.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 7. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	megfelelő szituációban a szokatlan, rendhagyó alkotásokat, jelenségeket is megfigyelni.	érdeklődő, aktív kíváncsisággal fordulni a kortárs alkotások rendhagyó szokatlan témái és feldolgozásai felé.
elemzés	jelenségek, problémák és műalkotások közötti összefüggéseket felismerni.	jelenségek és műalkotások között egyre több kapcsolódási pontot felfedezni, és saját lappangó tudását aktivizálni az elemzés során.

problémamegoldás	a meghatározott problémára megoldási koncepciót, alkotói tervet készíteni.	az adott probléma lényegére fókuszálva komplex megoldási koncepciót készíteni, ügyelve a folyamatszerűsége is.
kreativitás	elfogadni és kihívásnak tekinteni a szokatlan, nem konvencionális szituációkat, jelenségeket, feladatokat.	maga is szokatlan és nem konvencionális válaszokat adni a felvetett témák, jelenségek kapcsán.
önismeret /személyiség	a másokkal való együttműködés során megfogalmazni, hogy mely területekkel, részfeladatokkal tud szívesen/sikeresen foglalkozni.	megfogalmazni, hogy egy adott közös projekt során milyen képességeire volt szüksége, s változott-e alakult-e a munka során.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	megérteni a kortárs vizuális művészet azon jellemzőjét, hogy aktuális problémákat dolgoz fel.	a kortárs művészet néhány lényeges jellemzőjét felismerni, megfogalmazni.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK a 8. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	a megfelelő szituációban szerzett személyes tapasztalatai és új információ alapján a véleményét módosítani.	kockázatvállaló kíváncsisággal foglalkozni a kortárs alkotások által felvetett szokatlan témákkal és problémákkal.
elemzés	a jelenségek, problémák és műalkotások vizsgálata során kifelé és befelé irányuló reflexiókat tenni.	kreatív módon reflektálni az adott jelenségre, problémára, műalkotásra.
problémamegoldás	egy szokatlan problémára is megoldási javaslatokat keresni.	az alkotófolyamatról szerzett tapasztalatait rugalmasan alkalmazni az adott probléma megoldási koncepciójának készítése során.
kreativitás	a szokatlan, nem konvencionális feladatok kapcsán az egyéni észrevételeit vállalni.	kísérletezni, mely során a bizonytalanság tűrése és a kudarc elviselése is szerephez jut
önismeret /személyiség	felismerni a tolerancia, empátia szerepét a másokkal való sikeres együttműködés során.	megfogalmazni személyes érintettségét az empátia és tolerancia terén a diáktársaihoz, a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyában.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	megérteni a kortárs vizuális művészet két leglényegesebb jellemzőjét.	felismerni, megfogalmazni a kortárs művészet néhány lényeges jellemzőjét, és alkotómódszerét.

Kimeneti követelmények a 10. osztály végén

NEVELÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság		természetességgel tekinteni a kortárs alkotásokra.	nyitottsággal, a megtapasztalás és a megismerés vágyával keresi a kortárs alkotásokkal való találkozás lehetőségét.
megfigyelőképesség / értelmezés		adott szempontok alapján a kortárs műveket feltárni és megfogalmazni a megfigyeléseit, valamint velük kapcsolatban szabad asszociációkra.	önállóan észrevenni és megfogalmazni a látványok és a jelenségek karakteres jellemzőit, valamint társítani más művészeti élményeit a kortárs művekhez.
elemzés		a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit egymástól szétválasztva megfogalmazni.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan feltárt felismeréseit, megállapításait rendszerezni, összefüggéseket és következtetéseket levonni.
problémamegoldás		az adott téma, jelenség kapcsán önállóan felismerni egy problémát, és önálló ötleteket, megoldási javaslatokat felvetni.	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan meghatározni a problémát, és több önálló megoldási javaslatából választva olyan alkotó tevékenységet folytatni, ahol a meghatározott részletek összhangban maradnak az egészszel és a probléma lényegével.
kreativitás		irányított nézőpontváltás segítségével új érzéseket, gondolatokat és ötleteket megfogalmazni.	a nézőpontváltást önállóan felhasználva eredeti ötleteket létrehozni.
önismeret		megfogalmazni, hogy az adott alkotások, és alkotói tapasztalatok milyen új érzéseket és ismeretanyagot adtak számára.	megfogalmazni mely alkotások miatt keltették fel érdeklődését, milyen személyes kapcsolódásokat ismert fel a művekkel, és rámutatni mélyebb, komplexebb összefüggésekre.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén		felismerni, megnevezni kortárs vizuális műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.	ismeretlen alkotásokat - a behatóan tanulmányozott művész egyedi stílusjegyeit felismerve- az alkotó művészhez kapcsolni. más műveltségterületek alkotásait a kortárs vizuális művészeti jelenségekhez kapcsolni,

		közös tartalmi vagy/is formai elemek felismerésével.
--	--	--

Informális tanulási alkalmak: múzeumi tanulás

A múzeumpedagógiai tevékenység célja hármas.

1. A kulturális javak bemutatásához (múzeumi tárlatok, kiállítások, gyűjtemények) kötődő tudás-és ismeretanyag szóbeli és tevékenységeken keresztüli továbbadása a látogatóknak.
2. Az iskolán kívüli ismeretszerzés fontos bázisaként a múzeumi ismeretanyaggal való tudásbővítés
3. Kreatív és korcsoportra specializálódott ráhangoló gyakorlatok vezetése

Ezek a fő szempontok a kortárs művészeti tárlatok, kiállítások és gyűjtemények esetében különös hangsúlyt kapnak azáltal, hogy az iskolán kívül történő ismeretátadás és foglalkozások itt intenzívebb, hangsúlyosabb formát öltenek. általában a kortárs művészet (sem a képzőművészeti, sem az irodalmi, sem a zenei területen) nem kerül a tananyag törzsanyagába. Ezért a ráfordítható időmennyiség egyik nagyszerű lehetőségeként a tárlatok, kiállítások jelenthetik a jobb megismertetés, megismerés forrását.

Nem mindegy, hogy milyen korcsoportot milyen típusú kiállításra viszünk, mennyire lehet az számukra feldolgozható átélhető. Ezt szükséges kihasználni a rajz-vizuális tantárgyat tanító tanároknak.

A kortárs művészet elhelyezése a gondolkodásban:

- Példák a kortárs mű és közönsége találkozására: a XIX századtól napjainkig
- Impresszionisták –itt vált el művész és közönsége
- Picasso a gúny és siker –egy sikertörténet (karrier a XX. század elején)
- Dali, a provokátor – A festő, mint média személyiség. Dali a pop –art előfutára
- A sikeres absztrakt- a második világháború utáni első nagy avantgarde áttörés az amerikai absztrakt
- A pop art, mint múzeumi művészet-az ellenművészet kultikussá válása és értékképződése
- A poszt-modern csődjé-a 80-as évek elejének válsága, a poszt-modern gondolat inaktualitása
- Az új klasszicizmus-két új klasszicizmus (a neorealista ,techno-realista és a neo-dada)

A tárlatokon (múzeumokban, galériákban) látható kortárs anyag értelmezésének, esetleges feldolgozásának rásegítésére van szükség a helyi viszonyokat, a tárlat tartalmi, formai előzményeit, a rendezési koncepciót jól ismerő múzeumpedagógusokkal való együttműködésre.

Kortárs művészet a múzeumban

A múzeumi helyszín-hacsak nem kortárs művészeti múzeum (Képtár, Intézet, Gyűjtemény) az adott múzeum,- mint a Ludwig- Kortárs Művészeti múzeum, a múzeumként nem funkcionáló Múcsarnok, a Paksi Képtár, a Dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet, vagy a pécsi Kortárs Gyűjtemény, a Kiscelli Múzeum Fővárosi Képtár - ritkábban adódik lehetőség kortárs művekkel való találkozásra. A felsorolt intézmények profilja azonban a modern, neo-avantgarde, kortárs alkotások gyűjtése, bemutatása, tehát itt felkészült szakemberek foglalkoznak a látogatók tájékoztatásával is. Programok, múzeumpedagógia, múzeum kommunikáció, feladatlapos ismertetések, gyerek és felnőtt tárlatvezetések, művész-közönség találkozók szervezése segít/het/i a befogadást.

Kortárs művészet az iskolában

A mai magyar alap és középfokú oktatásban a vizuális –ill. .média ismeretek tantárgyban a kortárs művészet alig jelenik meg. A tankönyvek legnagyobb számban a XX. Századi művészettel, leginkább a 70-es,80-as művészet ismertetésével zárják a tanulandó anyagot. A pedagógusok egy része azonban korszerű szemlélettel rendelkezve figyeli és igénybe veszi a kortárs művészeti kiállítások adta lehetőségeket és a melléklet rendelt program kínálatot. Ez a fővárosi és a megyeszékhelyeken található iskolákban jelentősebb mértékű-lévén ott több kortárs kiállítás és kiállítóhely van –máshol alkalmi és nagyobb szervező képességet igényel a kortárs –és egyéb –tárlatokra való eljutás.

A kortárs művészet múzeumi, illetve iskolai interpretálása döntő mértékben az empatikus képességeken, a kreativitáson és a játékos tevékenységek sokszínű alkalmazásán múlik.

Mivel a kortárs művészet - a maga történeti előzményein kívül - gyakran hivatkozik egyéb művészeti, (zene, mozgás, színház stb.) illetve művészeten kívüli (tudomány, filozófia, szociológia stb.) vonatkozásokra, ezért a tanárnak illetve múzeumpedagógusnak ilyen szempontból is felkészültnek kell lennie.

A gyermek és felnőtt közönség számára a legjobb befogadói lehetőség a kortárs művek nyomán készülő alkotások létrehozása lehet.

Alábbiakban kísérletet teszek néhány jelentős kortárs irányzat tananyagba helyezésére illetve az ott megjelenő magyar művészek, alkotók „nevesítésére”, másrészt az egyes irányok korosztályokra specializálható feldolgozására, valamint néhány technikát és módszert mutatnék be a „jó gyakorlatok” köréből.

Irányzatok, alkotók	Osztály	Jó gyakorlat – kreatív múzeumpedagógiai munka-alkotó műhely a múzeumban
Konstruktív, konkrét és kortárs absztrakt alkotók: Bak Imre, Nádler István, Szinyova Gergely, Fajó János, Nemes Márton, Maurer Dóra, Vera Molnar	5-9.	Vágj ki A/4 –es papírból geometrikus és szabad formákat (legalább 2-3 darabot). ! A kivágott formákkal, és a z A/4 –e papírban megmaradt formák segítségével készíts színes alapon kompozíciókat! Színes fóliákból vágj ki alakzatokat és egymás mellé, egymásra helyezve fehér papíralapon készíts egy általad kitalált témára kompozíciót! Használd a mellékletben található anyagokat!

		Vonalzó, fekete filctoll és ceruza segítségével rajzolj egyszerű formákat, a formák éleit erősítsd, keress egymáshoz kapcsolható, egymásba érő éleket. A konturált formák egy részét s satírozd a fekete grafit ceruzával! Legyen ez egy konstruktív tájkép! Keress geometrikusformákat ábrázoló fotókat, ezeket színezd át, vágd szét és illeszd új kontextusba (összefüggésbe)!
Koncept és neokoncept alkotók: Várnai Gyula, Szentjóby Tamás, Erdély Miklós, Pauer Gyula, Atalai Gábor, Erdélyi Gábor, Societé realiste (Gróf Ferenc , Jean-Baptiste Naudy)	7-9.	Fedezd fel az újsághírek mögött egy érdekes képi ötlet lehetőségét. Írd le, vázold fel, tervezd meg! Képtelen képeket sorakoztass fel egy gondolat mentén. .Legyenek egymástól eltérő, össze nem kapcsolható látványok. keress képi, fogalmi, tartalmi kapcsolódást és rendezd őket egybe! Fogalmazd meg egy kiáltványt egy számodra-csak számodra-fontos ügy, dolog, tárgy érdekében! Adj képi formát a kiáltványodnak!
Installáció Alkotók: Ex-artist collective(Kaszás Tamás, Loránt Anikó), Csörgő Attila,Vincze Ottó, Csákány István, Kokesch Ádám	5-9.	Tervezz meg egy általad érdekesnek mondott újsághír nyomán egy installációt, ami a többiek számára is gondolatébresztő lehet. Vázold fel az installáció képét, mellékelj a hírt, és rajzold le, gyűjtsd össze írásban, milyen anyagokat használnál fel, mekkora is lenne a mű? A teljes dokumentációt ragaszd fel egy kartonra, kiállítás kész formában!
Médiaművészet Alkotók. Szegedy-Maszák Zoltán, Keserue Zsolt, Németh Hajnal, Komoróczy Tamás	7.-9.	Számítógépeden (ha van ilyen programod) próbálj meg átalakítani festményeket. Készíts tervet egy ismert film néhány kockájának felhasználásával egy saját digitális nyomat kivitelezésére. Szerepelj te is a nyomatban egy átalakított fotóval. !Készíts telefonod fotó és videó üzemmódjával kisfilmet életed egy pillanatáról, Ezt szerkeszd össze és mutasd be számítógépen!
Új festészet, neo-transzavantgard, új realizmus alkotók. Csernus Tibor (+ 2007), Sándorfi István (+ 2009) Lajta Gábor, Kis Róka Csaba, Czene Márta, Kondor Attila,	8.-9.	Festészeti technikák segítségével alakíts át fotójeleneteket. Fess bele a fotóba! Készíts egy kis makett teret tárgyakkól és fess meg mintha benne lennél! Egy klasszikus műalkotást folytass saját gondolataid, ötleteid segítségével!
Kortárs plasztika (szobrászat) Szabó Ádám, Szász György, Kovách Gergő, Péli Barnabás	8.-9.	Készíts papírplasztikát egy nem létező állatról! Egy kedves videó játékodat, számítógépes hősödet mintázd meg sokféle anyag felhasználásával! Készítsd el síkban és térben különböző anyagokból lakószobád egy részletét „átméretezve”!
Street art, public art	5.-9.o	Lakóhelyed közelében lévő „műtárgyakat” (tűzoltócsap, buszmegálló, parkolóóra) fotózd le és a fényképet alakítsd át, hogy „ember-központúbb legyen”! Készíts tervekét utcára helyezhető grafikai, festészeti alkotásokhoz (tűzfal –kép, fal grafika)!

Módszertani ötletek kortárs művek bemutatásához példák kortárs művek bemutatására:

A formák háborúja – Szíj Kamilla

A gyerekek párban munkálkodnak. Páronként kapnak egy nagyméretű, A/3-as vagy A/2-es rajzlapokat, valamint két különböző színű ceruzát. A párok kiválasztanak egy geometriai formát és a játék célja, hogy a lap két sarkából elindulva megpróbálják „meghódítani” egymás területét, úgy, hogy a választott geometriai formákat összekapcsolva „masíroznak” végig. A foglalkozásvezető felhívja a figyelmet, hogy ügyeljenek a formák szabályosságára és közel azonos méretére. A játék végén megvizsgáljuk, ki hódított meg nagyobb területet, hol sűrűsödnek vagy ritkulnak az alakzatok.

Átiratok – Szinyova Gergő

Szinyova Gergőt sokszor inspirálják a világhálóról összegyűjtött fotók. A gyerekek ilyen fényképeket kapnak, majd megpróbálják a színeket, struktúrákat követve lefesteni azt.

Forma-jel-nyelv-képzés – Szinyova Gergő

Csoportmunka (3-5 fő). Az alkotáshoz kis játékkártyákat készítünk, melyeken különböző minőségű és színű vonalak, valamint geometriai formák láthatóak. A gyerekek előre elkészített kártyák közül húznak. A játék során minden gyerek húz egy kártyát és a kártyán lévő színnel felfesti a formát a nagyméretű (A/2) lapra. A formák állhatnak külön is, de kapcsolódhatnak is egymáshoz, és abban sincsen megkötés, milyen hosszúságú/méretű formát festenek.

Egy képrészlet továbbgondolása – Nádler István

A foglalkozáson Nádler festményét vesszük nagyító alá, megvizsgáljuk, milyen formákból és színekből épül fel, mire utalhatnak a színek, mire hasonlíthat?

Majd az alkotáshoz a gyerekek megkapják az alkotást kinyomtatva, 12*12 cm-es méretben, s a feladat, hogy A/3-as lapra felragasztva próbálják meg továbbgondolni, kiegészíteni, folytatni az alkotást, megfesteni a kontextust, ahol a kis kép része az egésznek.

Egyetlen vonal rajz (Egyvonalas történet) – Korniss Dezső

A gyerekek egy rendhagyó ceruzarajzot készítenek. Szepesi Attila versét felolvassuk arra kérem a gyerekeket, igyekezzenek minél több elemét, tárgyát megjegyezni, majd ezt követően ezt rajzolják le a lapra, de úgy, hogy nem emelik fel a ceruzát, hanem egy folyamatos vonallal ábrázolják azt. Így a vers – és a gyerekek által hozzáadott elemek egyetlen hömpölygő, hullámszerű, a különböző elemeket részben elfedő, de összefonódó képpé áll össze. Ha a ceruzarajt elkészült, kiszínezzük az alkotást.

Geometria – Halász Károly

Ez a feladat inkább játék, mint alkotás, pontosan, játékos alkotás.

Az osztályt két csoportra osztjuk, már itt elkezdődik a játék, hiszen a gyerekek, kártyát húznak, amin vagy piros kör vagy sárga négyzet lesz látható, így a csoport tagjai megkereshetik egymást. Ha kialakultak a csapatok, megkeresik az előre kijelölt területet a térben, ami két 6mX6m négyzet, ez adja az alkotói felületet. Mindkét csoport mellett, már előre elkészített nagyméretű, színes geometriai formák és különböző tárgyak vannak, ezek lesznek a játék

„szereplői”. Minden gyerek húz az előre elkészített kártyákból, amin különböző utasítások vannak, mint pl., hogy akinél sárga kör van, az helyezze el a kijelölt területen, szabályosságra törekedve. Vagy akinél kék háromszög van, az egészítse ki a sárga köröket, de szabálytalanul, stb. A geometriai formák mellett találkozhatnak a gyerekek olyan kártyákkal is, amin valamilyen tárgy, esetleg saját maga szerepel, ezekkel, mind kiegészítik a képet. Így készül el a játékos alkotás, amit fényképen megörökítünk. Ennek a feladatnak többféle variációja lehet, amíg az idő és a lelkesedés engedi, lehet velük játszani. A lényeg a csoportban alkotás és a nagy térben való bátrabb mozgás.

Tér-kép alkotás – Halász Károly

A Neo-Geo és a Monolit sorozathoz kapcsolódóan a diákok egy előre elkészített fekete keretben dolgoznak, s ebben a keretbe kell megtervezniük és megkomponálniuk a képet, felhasználva a különböző geometriai alakzatokat. A feladat komoly tervezői munkát igényel, hiszen a kép térben van, vagyis mindössze a keret segíti a további elemek rögzítését, így a gyerekeknek kell végiggondolni, mely részeket építik egymásra, mi lesz az alap, mire a következő lépcsőfok, a következő minta. A geometriai formák tetszőlegesek-kör, rombusz, négyzet, téglalap, stb.

Inverz képek – Hartmut Böhm

A gyerekek kapnak két fehér és két színes lapot. Tetszőleges geometriai formákat kivágnak, majd felragasztással rögzítik, s elkészítik ennek a formarendszernek az inverzét is.

Meditatív rajzok – Szij Kamilla

A gyerekeket 4-5 fős csoportokba osztjuk. Mielőtt elkezdenénk a játékot, megbeszéljük, milyen típusú vonalakat húzhatunk, ezeket felrajzoljuk a táblára, majd megpróbáljuk csoportosítani őket. Ezt követően a csoportok kapnak 4 db négyzet alakú lapot, valamint különböző színű ceruzákat. A játékot az első gyerek kezdi: a 4 lapot úgy helyezi el egymás mellett, hogy az egy nagy négyzetet formázzon, majd egy tetszőleges vonalat húz rajtuk, úgy, hogy az mind a négy lapon áthaladjon. A következő játékos, mielőtt megrajzolná a saját vonalát, elforgatja az egyik, másik, vagy akár mind a négy lapot, megtartva a nagy négyzet formát. Majd így megy ez egészen addig, amíg egy kuszának tűnő, térképre vagy akár szabásmintára hasonlító kép jön létre. Miután a rajzolással végeztek a gyerekek, egy-egy fotókartonra egymás mellé helyezve két csoport (összesen 8 db négyzet alakú lap) munkáit felragasztjuk.

Ennek a feladatnak egy variációja, ha egyéni munkában a gyerekek 4 db 10x10 cm-es lapot négyzetesen elhelyezve két különböző színű ceruzával kezdenek el vonalakat húzni, majd elforgatják a lapokat, és az így „széttöredezett” vonalakat megpróbálják egy újjal egyesíteni, majd ismét elforgatni és ismét rajzolni. Miután ezzel végeztek, egy A/4-es méretű pausz papírt a rajlapokra helyezve a tetszőleges vonalstruktúrákat átmásolhatják az áttetsző lapra.

Mozgástanulmányok Maurer Dóra

Csoportmunka. A gyerekek egy előre kijelölt területen játszanak. Egy tetszőleges ponton rögzítik a fonalat és egymás mögé felsorakoznak. A gyerekek egymás után dobznak egy dobókockával, és amennyit dombnak, annyit kell lépni – a területen belül maradván – tetszőleges irányba. A lépések nyomán kialakult pontokat rögzítik, s pontok között lesz kifeszítve a fonal, jelölve a játékosok útvonalát. A játék végeztével a gyerekek körbeülik a pályát és megpróbálják lerajzolni ezt az útvonalat.

Struktúrák – Szíj Kamilla

A kiállítás megtekintése során a gyerekekkel közösen fedeztük fel, mire hasonlanak a kiállított munkák, milyen vonalstruktúrákat alkotnak, milyen mintázatokat adnak ki. Ezt követően pedig szabad kézzel a gyerekek is megpróbálhatják lekövetni, milyen, amikor egy vízbe dobott kő hatására elkezd fodrozni a vizet, vagy a szeizmográf földrengést jelez. De akár olyan egyszerű mintázatokat is megpróbálhatnak felnagyítani a gyerekek, mint például az ujjlenyomat, a fának az évgyűrűi vagy egy levélnek az erezte.

Egyéb informális tanulási alkalmak

- Kortárs tárlatokhoz szervezett programok
- Aktuális kulturális médiumok követése
- Kortárs művészek alkotásainak megjelenése az iskola tereiben
- Az iskola nyilvánossága előtt megjelenő tematikus kiállítás a tanulók közös alkotásaiból
- Nagyobb nyilvánosság előtt megjelenő közös alkotások helyi művelődési centrumban, galériában
- Különböző művészeti területek összekapcsolódására szerveződő programok a tanulók számára
- Tudományok és művészetek közötti kapcsolódás témájára szerveződő programok

Alkotók és művek

A szemléltető anyagnak folyamatosan változnia kell a kortárs művészet alakulásának megfelelően. Az itt felsorolt alkotók és művek nem képviselhetik a kortárs művészet széles spektrumát. Ebből következően a műjegyzékben megjelenő példák sem tekinthetők tételes tananyagoknak. Az egyes művek és alkotók példáival olyan javaslatot teszünk, amely a tanároknak segítséget nyújt abban, hogy saját forrásaikat bővíthessék.

Művek elemzéshez:

Anderson, Laura Barbara installációja, 2003.

<http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html>

Arp, Hans: szürrealista domborművek

<https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada>

Baranyai Levente: Hústájak, 2008.

http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286

<http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente>

Boglyas Erika: Száz lepedő installáció és performance, 2004.

http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo

Borsos Lőrinc: Kiállítás szüleinknek, 2012.

<http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/>

Brancusi, Constantin: Csend asztala, 1937.

https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_brancusi_1937.html

Dali, Salvador írásai festményein használt szimbólumairól

<http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm>

Eliasson, Olafur: Az időjárás projekt, 2003.

<http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project>

<http://szvet.blog.hu/page/3>

„megfizethető fény” – szociális vállalkozás

http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_velux_73.php

Erdélyi Miklós: Álommásolatok

<http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/>

Fischer, Urs: Melodráma

<http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama>

Glennding, Lucy: Baby Pink, 2013.

<http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344>

Kapoor, Anish: Leviathan, 2011.

<http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan>

Kaprow, Allan: Folyadékok, 1967.

<https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174>

<http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/>

Kazovszkij, El: Dzsán Panoptikum, 2004.

<https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw>

Kicsiny Balázs: Suszterinas, videó, 2005.

<http://kultúr.hu/2015/08/ennel-is-kevesebb-ami-marad/>

<http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2>

http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html

Kleinholz, Ed: Sawdy, 1971.

<http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping>

Koronczi Endre: Ploubuter park kiállítás, 2013.

<http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel>

Matar, Rania: libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012.
<http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/>

Mueck, Ron: családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák
<http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html>

Egy lány, 2006., Fiú, 1999.

http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai

Németh Ilona: Többfunkciós nő, 1996.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html

Oppenheim, Meret: Objektum, 1936.

https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936

Pollock, Jackson: Number 7, 1949.

http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11

Rabóczy Judit Rita: Kölykök, 2014.

<http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/>

Ray, Man: Isidor Ducasse rejtélye, 1920.

<http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957>

objet trouvé

<http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html>

Richter, Gerhard: Abstract Painting, 2009.

<http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/>

Samu Géza: Másvilágkép, installáció, 1988.

http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_teremnek_samu_geza_fai

Schaár Erzsébet: Utca, 1974.

http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm

Schöffner, Nicolas: Chronos 10B című mobilja, München, 1980.

<http://www.flickriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/>

<http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl6ooo3p92vP#>

Shiota, Chiharu: Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015.

http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitas_a_nyilt_meg_szentendren

Shonibare, Yinka: Butterfly Kid (girl II), 2015.

<http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibaremba/artwork>

Soós Nóra: Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015.

<https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/>

Szabó Ádám: Körradiátor, 1999.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html

Kiegészítés, 1999.

http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html

Várnai Gyula: Hármasság, 1995.

<http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7>

Wahorn András: A Fekete Fürdőkád Foglya, 2000.

http://fidelio.hu/vizual/2016/01/28/eloszor_nyilik_wahorn-retrospektiv/

Wegman, William: Family combination, 1972.

<http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html>

Hivatkozások és ajánlott irodalom

Bolen, Jean Shinoda (2008): *Bennünk élő istennők*. Stúdium Effektíve Kiadó, Budapest.

Geisbühl Tünde (2009): Módszerek – utak – lehetőségek. In: Baranyai Zoltánné (szerk.) Dr. Balogh László, Geisbühl Tünde, Dr. Mátyásné Hrk Mária és Völgyesi Attiláné: *Tanulási utak, lehetőségek. Módszertani segédanyag az alapfokú művészetoktatás képző- és iparművészeti ágán tanítók részére*. Vizuális Pedagógiai Műhely, Badacsonytördemic. 43-110.

Geisbühl Tünde (2013): Vizuális kultúra 5. évfolyam Óravázlat/Tanmenet. *OFI Projektek Implementáció*. <http://ofi.hu/5-evfolyam-2> (Utolsó letöltés: 2016. 12. 12.)

Geisbühl Tünde (2014): A vizuális nevelés szerepe a diákok mindennapjaiban. *Új Köznevelés*. 70. évfolyam (9 szám) 26-29.

Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv. Az izgalmas és élvezetes tanulás eszközei*. Alexandra Kiadó, Pécs.

Hámori József (1985): *Nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal... Az emberi agy aszimmetriái*. Kozmosz Könyvek, Budapest.

Ivacs Ágnes – Sugár János (szerk) (1997): *Buldózer. Médiaelméleti antológia*. Media Research Alapítvány, Budapest

Kárpáti Andrea (2005). *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémiai Kiadó, Budapest

Keserü Katalin (1993): *Variációk a pop artra. Fejezetek a magyar művészetből 1950-1990*. Új Művészet Kiadó, Budapest

L. Menyhért László (1996): *Képzőművészeti irányzatok a XX. Század második felében*. Stúdium Kiadó, Nyíregyháza

Mezei Árpád (1984): *Elméletek és művészek*. (szürrealizmus fejezet), Gondolat Kiadó

Ponge, Francis (2004): *A szappan*. Orpheusz, Budapest.

Sebők Zoltán (1987): *Az új művészet fogalomtára 1945-től napjainkig*. Az újvidéki Képes Ifjúság hetilap megbízásából, Újvidék

Simmel, Georg (1990): *Velence, Firenze, Róma*. Atlantisz, Budapest.

Taylor, I. A. (1983): Az alkotó folyamat természete. In: Halász László (szerk.): *Művészetpszichológia*. Gondolat Kiadó, Budapest. 135-151

Tersánszki Józsi Jenő (2000): *A félbolond/Egy ceruza története*. Holnap, Budapest

Vásárhely Tamási - Sinkó István (2004): *Múzeum az iskolatáskában*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM 2018/19

Geisbühl Tünde

Budapest, Kölcsey Ferenc Általános Iskola

Időterv

Kipróbálás: 2018/19. tanév, a megvalósítás kezdete a 1. félévben, 2018. október

7.A: heti 1 órában – 29 óra

7.B: heti 1 órában – 29 óra

A 7. évfolyam 2018-19. tanév programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
1. Tárgyak szokatlan funkcióval	Kortárs művészeti tárgyak új szerepben Valós hétköznapi tárgyak megfigyelése, rajza adott szempontok szerint. A tárgy leírása, funkció/k megfogalmazása. A tárgy rajzának módosítása, kiegészítése egy adott vagy véletlenül meghatározott újabb funkciónak megfelelően. A tárgy rajzos szöveges bemutatása infógrafikaként. A tárgy vagy mozgóképi reklámjának elkészítése.	irodalom, fizika (tárgyak jelenségek működése)	5 óra
2. Tárgytulajdonosok karaktere, fiktív sorsok	Hétköznapi vagy szokatlan funkciójú tárgyak vagy tárgycsoportok fiktív tulajdonosainak elképzelése. A kitalált személyek karakterének, sorsának, életterének megtervezése, megjelenítése különböző eszközökkel, médiafelületeken.	Média, Informatika, Etika,	5 óra

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
	Gyűjtött vagy kreált szövegek, fotók felhasználásával fiktív élettörténetek, szituációk, jelenetek létrehozása az adott tárgytulajdonosi karakter bemutatására szabadon választott és indokolt, témához kapcsolódó médiafelületen.	a választott „specializáció” szerint csoportonként eltérő, pl.: természettudomány, sport, életvitel, történelem, stb.	
3. Egy látvány filmes változatai	Egy szokatlan látvány, tárgy beállítás (pl.: felborult pad, kuka, bőrönd, köté, vasaló, serpenyő, kis sámli, fél pár strandpapucs) tanulmány rajza. Egy olyan történet, jelenet kitalálása, véletlenül húzott, kapott filmfajta vagy filmes műfaj (természettudományos ismeretterjesztő film, híradó, dokumentumfilm, krimi, szappanopera, sci-fi, vígjáték) stílusában, mely a lerajzolt látványt indokoltá teszi. A történet szereplői ként klasszikus és kortárs alkotások figurái jelenjenek meg. A nyitójelenet mozgó vagy állóképi bemutatása.	Filmművészet, Tárgykultúra, technika és életvitel, Irodalom	5 óra
4. Élet-terünk, környezetünk	Egy köztéri mű, akció, esemény, vagy interaktív tér terve, mely reflektál lokális vagy globális környezetünk problémáira. (természet, levegő, víz, fény, közlekedés, fogyasztói szemlélet, nagyvárosi lét, civilizációs fenyegetettség, stb.)	Irodalom, Művészettörténet, Média	5 óra

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
5. Művé válás – „Teremtsünk” művet!	Mitől lesz valami műalkotássá? Szituációs játékok, gyakorlatok során a műalkotássá válás folyamatának megtapasztalása, felfedezése, megismerése. (pl.: a hétköznapi tárgyak, fotók eltérő kontextusban; otthon, jósda, egy kiállítótér, stb.) Fiktív kiállítás tervezése a kurátori koncepciótól a fiktív művészcsoporthoz installációjának meghatározásáig. A kiállítás pontosan megjelölt koncepciója, tematikája, mint a kiállítás lényeges eleme, kiindulópontja.	Biológia, Földrajz, Média, filmművészet Irodalom, Informatika	5 óra
6. Átalakító készülékek, gépek, szerkezetek	Személyes és közösségi, csoport problémáink, hiányaink, vágyaink felmérése, összegyűjtése, dokumentálása, elemzése. A felmérésekből megállapított problémák, hiányok megoldására szolgáló fiktív gépek, szerkezetek tervezése, működésük leírása, bemutatása.	Etika, erkölcsstan, Tárgykultúra, technika és életvitel, Irodalom	4 óra

A 7. évfolyam 2018/19. tanév részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
1. TÉMA: TÁRGYAK SZOKATLAN FUNKCIÓVAL, időigény: 5 óra				
1. résztéma: 1 óra				
Kortárs művészeti tárgyak új használati szerepben.				
Inspirálódás képességének tágítása a mindennapok és a szokatlanság segítségével. Kortárs alkotások funkció szempontjából való vizsgálata. A fantázia, kreativitás fejlesztése.	A Galaktikus Talált Tárgyak Hivatalába főmunkatársat keresnek. Úgy választják ki a megfelelő képességű vezetőt, hogy a már régóta a raktárban őrzött tárgyakról készült fotókat mutatják meg a jelentkezőknek. Akik a legötletesebb, eredetibb, ugyanakkor a leghihetőbb funkciót, szerepet tudnak találni az adott tárgyakhoz, azokat alkalmazzák, s közülük kerül majd ki a főnök. Kortárs tárgyakról készült kivetített fotókat figyelnek meg, majd kiválasztanak néhányat (azokat megkapják fekete-fehér nyomatként) és leírják a felhasználási ötleteiket. Megosztják egymással az elképzeléseiket, s kiválasztják a legtalálóbb és ötletesebb funkciókat. A funkciók tömör leírását kis cetlikre is felírják. Ezeket összegyűjtjük s elteesszük,	A kerettörténet, szituáció ismertetése, a tanulók bevonása a feladatba. Egyéni vagy páros feladat a tárgyak funkcióinak, szerepének megfogalmazása. Közös megbeszélés, a választások	Vetített kortárs alkotások mappába, ppt-be gyűjtve. Projektor, számítógép. Alkotások kinyomtatott fotói. A fotókat nyomtatva is megkapják. Saját vizuális füzet, és kis papír cetlik.	

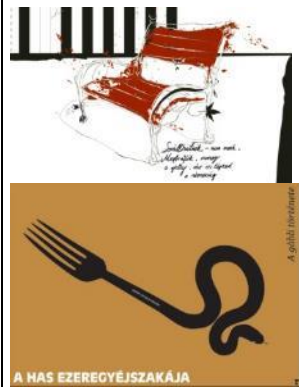
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
	mert majd a következő feladatrésznél szükség lesz rájuk.	indoklásának megfogalmazása.		

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
2. résztema: 2 óra Valós hétköznapi tárgyak megfigyelése, rajza adott szempontok szerint.				
Megfigyelőképesség fejlesztése. Forma, arány, szerkezet értelmezése. A megfigyelt formák, szerkezet megjelenítése. Kompozíciós képesség	„A Galaktikus Talált Tárgyak Hivatalában olyan nagy a fellendülés az új ötletes, kreatív munkatársak miatt, hogy egy új projektbe is belefogtak. A teljesen egyszerű hétköznapi tárgyakat áttervezik, átalakítják, hogy majd a galaxis extrém holmikat árusító üzleteiben eladhatók legyenek a nagyon furcsa igényű galaktikus lényeknek.” A tanulók tárgyat választanak, alaposan megfigyelik a közösen megbeszélt szempontok alapján. A tárgyról több eltérő nézőpontból fotókat készítenek, s megfigyelik a különbségeket az eltérő nézőpontok miatt. A tárgy formáját, arányait, szerkezetét gyors vázlatban értelmezik. Kiválasztják a legjellemzőbb nézőpontot, s abból a nézőpontból ábrázolják a látványt, tárgyat, oly módon, hogy a képtérben kiegyensúlyozott kompozíció jöjjön létre.	Kerettörténet folytatása. Egyéni tárgyválasztások. Egyéni munka, elemzés, értelmezés; forma, szerkezet értelmezés.	Teremben és a katasztrófa gyűjteményben található hétköznapi tárgyak, eszközök, Tanulók telefonjai fényképező funkcióval. Tanulói füzet vázlatok számára. A/4-es rajzlapok, grafit ceruza.	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
	Megfigyelik a tárgy térbeliségének mind formai, mind fény-árnyék, sötét-világos jellemzőit. Elkészítenek egy keskeny tónusskálát a lap egyik szélére.			
3. résztéma: 1 óra A tárgy rajzának módosítása, kiegészítése egy véletlenül meghatározott újabb funkciónak megfelelően.				
Funkció értelmezése, Funkció forma elemzés, kombinálás, koncepció alkotás.	Hogy könnyebb legyen a szokatlan tárgyak tervezése a véletlent hívjuk segítségül. A választott, lerajzolt tárgy funkciójának leírása egy kis cetlire. Fontos, hogy tisztán a funkció kerüljön a lapra, semmiképpen ne a	Közös megbeszélés.	Kis papír cetli, ceruza. Vázlatfüzet, ceruza,	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Tervezés, önállóság Képző, megjelenítő képesség,	tárgy neve. Csak az legyen a papíron, hogy mire használható, mire alkalmas. A cetliket összegyűjtjük, és utána a tanulók véletlenszerűen húznak egy új funkciót tartalmazó cetlit. A lerajzolt tárgyat alkalmassá kell tenniük erre az új funkcióra is. A feladatuk, hogy mindkét szerepre, használatra megfelelő legyen a tárgy. Az ábrázolni kívánt új funkció, és a tárgy eredeti formájának és funkciójának összekapcsolása, összeépítése. A új funkció által szükséges szerkezeti elemek formai megjelenítése, összeépítése az eredeti rajzzal. Az ötletek, rajzos vázlatok megbeszélése után az eredeti rajz kiegészítése, folytatása. Az elkészült alkotások közös gyors megfigyelése, megbeszélése az új funkció szerves beépülésének szempontja mentén.	Az elkészített egyéni vázlatok kapcsán egyéni „konzultációk”. Kiscsoportos megbeszélések, javaslatok, ötletek egymásnak. Egyéni alkotás. Közös, nagycsoportos beszélgetés.	Az előző órai rajz folytatása, kiegészítése Rajzos, szöveges értékelő lapok.	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
4. résztéma: 1-2 óra				
A tárgy rajzos szöveges bemutatása infógrafikaként, vagy mozgóképi reklámjának elkészítése.				
A figyelem irányítás képességének fejlesztése Vizuális kommunikációs ismeretek, képességek. Nem vizuális jellegű információk megjelenítése Szöveg, betűk írása, tipográfia alapjai, szövegkép elrendezése Lényegkiemelés, egyszerűsítés	„Természetesen nagyon fontos, hogy a tárgyakat értékesíteni tudják, ezért egy kis reklám anyagot kellene létrehozniuk furcsa tárgyaiknak.” Az elkészült különös tárgy rajzos lapjának továbbfejlesztése. A tárgynak új, a két funkcióra egyaránt utaló név adása. A rajz grafikai lappá alakítása: - színes homogén háttér flekk - a név figyelemfelkeltő felírása nagy betűkkel - a felirat izgalmas formájú foltjának kompozíciós szempontból pontos elhelyezése - színek kiválasztása - a tárgy bemutatásának, reklámozásának szöveges megfogalmazása – felírása a grafikai lapra Az elkészült alkotások értékelése a figyelem felkeltés, egyszerűség, érthetőség szempontjai mentén.	A kerettörténet által kínált feladat ismertetése. Tipográfiai alapismeretek, szemléltetés. Egyéni munka Közös és egyéni önértékelés.	A megkezdett grafikai lap. Vízfesték, filctoll, színes ceruza.	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
	Egyéni lehetőség, hogy a tárgy eladásának érdekében mozgóképi reklámot készíthetnek.			

2. TÉMA: TÁRGYTULAJDONOSOK KARAKTERE, FIKTÍV SORSOK, időigény: 5 óra

1. résztéma: 1 óra

Hétköznapi tárgyak, tárgycsoportok fiktív tulajdonosainak elképzelése.

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Asszociációs és figyelem irányítás képességének fejlesztése	A kíváncsiság felkeltése, bevezetés a témába oly módon, hogy a tanulók összegyűjtik azokat az általuk ismert média felületeket, médiaszöveget	Egyéni gyűjtés.	Tanulói vázlatfüzet	

2. résztema: 2 óra

A kitalált személyek karakterének, sorsának megjelenítése különböző média felületeken.

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszervezési formák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Koncepcióalkotás, tervezés. A kommunikációs probléma azonosítása. Kommunikációs kifejezési eszközök	A közösen kitalált fiktív személy bemutatásához megfelelő médiafelület kiválasztása. A szabadon választott médiafelület indokolt legyen, alkalmas legyen a téma, személy bemutatásához. A kiválasztott médiafelület jellemzőinek, jellegzetes sajátosságainak összegyűjtése. Feladatuk az adott médiumhoz illő gyűjtött vagy kreált szövegek, fotók felhasználásával a kitalált tárgytulajdonosi karakter bemutatása. A fiktív élettörténetek, szituációk, jelenetek, szövegek létrehozása a választott médiafelület stílusának megfelelően. (a tanulók által újabban preferált felületek: wikipedia, facebook oldal, blog, újság, instagram, stb.) Az anyaghoz szövegek írása, fotók elkészítése.	Közös megbeszélés. Önálló projektszerű tervezett feladatvégzés az adott kiscsoportokban. számítógép, okos telefon, szövegszerkesztéshez, fotózáshoz, mozgókép rögzítéséhez. Tanári segítség, konzultáció a felmerülő problémák kapcsán. Önálló, iskolán kívüli feladatvégzés is.	Tanulói telefonok, melyek alkalmasak kép és hang vagy film rögzítésére.	

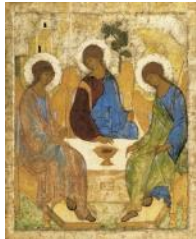
	Az összegyűjtött nyersanyag, fotó, film, rajz, szöveg, hanganyag felhasználásával házi feladatként folytatják a karaktert bemutató médiaszöveg elkészítését.			
3. résztema: 2 óra A kitalált tárgytulajdonos életének, személyének bemutatása				
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Kifejezés, kommunikáció több csatornán, Együttműködés. Vizuális kommunikációs kép és szövegalkotó, komponáló képesség, A figyelem irányítás Kritikus gondolkodás Értékelés, önértékelés, önreflektivitás fejlesztése.	A kitalált személy, sorsának, életének bemutatása a vizuális kommunikáció eszközeivel, különös tekintettel napjaink fiatalok által is preferált média felületeire. A párok, csoportok megalkották a tárgytulajdonos karakterét, megfogalmazták a lényeges sorseseeményeiket, jellemzőiket, és kapcsolatukat a tárgyakkal. Bemutatják egymásnak az elkészült anyagokat. Ahhoz, hogy biztosabban tudatosuljanak bennük a feladat elvárásai, elemei kapnak egy szempontsort, ami alapján vizsgálják, értékelik egymás munkáját. Tudatosítjuk, hogy nem az a fontos, hogy jegyet kapjanak a jelenlegi	Csoportmunka, elkészített és összegyűjtött anyagok megjelenítése a különböző felületeken. Egyéni és csoportos bemutatás, értékelés. Önreflexió Önálló javítások, alakítások elvégzése önálló otthoni munkában.	számítógép, projektor. Tanulói telefonok, melyek alkalmasak kép és hang vagy film rögzítésére. Papír, rajzeszközök, fénymásolt, nyomtatott fotók, szövegek,	

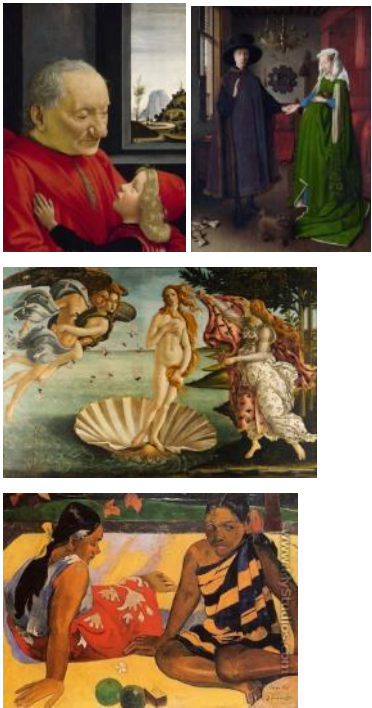
	állapotban lévő munkájukra, hanem, hogy minél többet tanuljanak a feladat megoldása során, ezért a szempontok szerinti értékelést a tovább fejlesztés alapjának tekintsék. A szempontok: <i>Tárgyak és a kitalált személy közötti kapcsolat logikus, és jól bemutatott a személy karaktere?</i> <i>A személy életének, történetének megismeréséhez elegendő és érthető a szöveg?</i> <i>A személy életét és körülményeit elegendő és megfelelő, érdekes kép mutatja be?</i> <i>Megfelelő média felületet (médiaszöveget) választott a kitalált személy bemutatására?</i> A kapott visszajelzések alapján otthoni, önálló munkában elvégzik a javításokat, majd a következő órán a javított változatot bemutatják, s ezt újra értékelik.			
--	--	--	--	--

3. TÉMA: EGY LÁTVÁNY FILMES VÁLTOZATAI, időigény: 5 óra

1. résztema: 2 óra

Egy szokatlan tárgybeállítás tanulmányrajza

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Megfigyelő képesség, A látottak lényeges vonásainak kiemelése Látványértelmezés Formaalkotó képesség Térábrázolás, téri megjelenítés kifejezőeszközeinek használata, méret, tónus.	A tanulmányrajz elkészítése nem csak önmagáért való feladat, hanem első lépése a teljes feladatnak. Viszont a feladat második egységét nem tudják még meg a tanulók. Ennek érdekében egy kerettörténetbe helyezhető a feladat. „Egy híres látványtervező munkáiból kiállítást rendeznek. Az egyik látványtervének csak szöveges leírása maradt meg a mappájában. Most ezt az elveszett rajzot kellene rekonstruálni, elkészíteni. A megmaradt leírás alapján rekonstruáljuk a tárgyak beállítását, s ez alapján készülnek a rajzok. A tér közepén egy felborult hokedli fekszik, az ülőlapjával párhuzamosan kb. 20 cm-re egy bőrönd van, a bőrönd egyik végén textil van átvetve. A hokedlin egy piros vájdling áll. A nagy tárgyak körül a földön hever egy vekker,	Frontális feladat kijelölés, közös megbeszélés.	Leírás szövege, tárgyak a beállításhoz. (hokedli, bőrönd, vájdling, papucs, drapéria, vekker, zuhanyfej) Rajzlapok A/3, grafit ceruza	

	egy szegedi papucs és egy zuhanyfej és egy szifon.” A tárgybeállítás rekonstruálása a szöveg alapján. A szokatlan látvány, tárgybeállítás tanulmány rajza. A tanulmányrajz elkészítéséhez szükséges fontos megfigyelési szempontok megbeszélése. A beállítás arányai, mérés – ellenőrzés, irányok, függőlegesek, párhuzamosok, összetartás, a látvány rajzának elhelyezése a lapon, stb. Az elkészült rajzok közös megfigyelése, a térbeliség, arányok, tónusok vizsgálata mentén.	Néhány vállalkozó diák beállítja a tárgyakat a leírás alapján. Frontális információ a feladat elvégzéséhez. Egyéni munka. Tanári segítségnyújtás a felmerült problémák, elakadások megsegítésére.	
--	---	---	---

2. résztema: 3 óra

A TANULMÁNYRAJZ FOLYTATÁSA, KIEGÉSZÍTÉSE EGY FILM JELENETEKÉNT

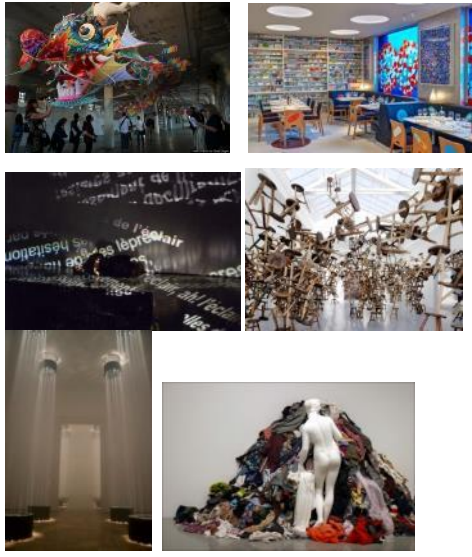
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Következtetések levonása látvány alapján. Statikus és dinamikus állapotok, folyamatok értelmezése. Emlékezet, fantázia megmozgatása. A kreativitás; fantázia, divergens gondolkodás, rugalmasság fejlesztése. Téri mélység ábrázolásának fejlesztése, megfelelő méretek kiválasztása. Adott térbe megfelelő méretű alakok elhelyezése.	„A látványtervező rajzát már rekonstruáltátok, most ki kellene találni, hogy milyen jelenet, szituáció játszódhatott a filmben, amihez a látványtervező megtervezte a látványt, beállítást. Nem tudjuk milyen filmfajta számára tervezte, viszont a szereplőkről maradtak fotók, közülük kellene kiválasztanotok azokat, akik a jelenetben részt vettek.” A tanulók választanak két véletlenül húzott filmes műfaj, filmfajta (természettudományos ismeretterjesztő film, híradó, dokumentumfilm, krimi, szappanopera, sci-fi, vígjáték) közül, majd kiválasztják a szereplőket is a jelenetükhöz kortárs és klasszikus alkotások alakjai közül. Egy olyan jelenet, történet kitalálása a véletlenül húzott, kapott filmfajta vagy filmes műfaj stílusában, mely a lerajzolt látványt indokoltta teszi.	Frontális megbeszélés. Egyéni választás két véletlenül húzott filmes műfaj, filmfajta közül, majd a szereplők kiválasztása kortárs és klasszikus alkotások alakjai közül. Egyéni tervezés, alkotás.	Filmes műfajok, filmfajta cetlik, kortárs és klasszikus alkotások alakjai reprodukciós kártyán, nyomtatva. Projektor, laptop. Vázlatfüzet Rajzlapok a tanulmányrajzzal, grafikai és színes eszközök.	

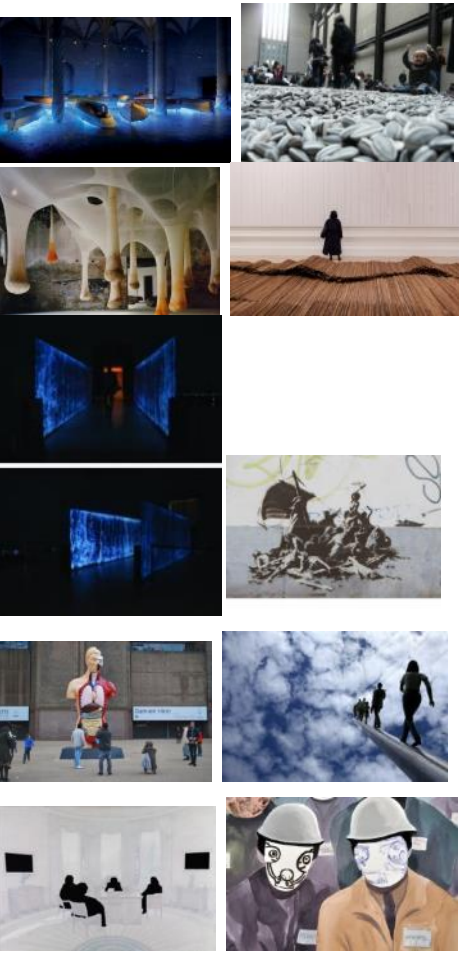
Filmes műfajtak, műfajok jellegzetes sajátosságai. Fogalmazás. Vizuális anyag szóbeli prezentációja Látványolvasás és értelmezés fejlesztése. Kritikus elemzés, értékelés, objektivitás gyakorlása.	A történet szereplői ként klasszikus és vagy a kortárs alkotások figurái jelenjenek meg. Feladat a szituáció vizuálisan érthető megjelenítése. Téri mélység létrehozása az adott térbe megfelelő méretű alakok berajzolásával, elhelyezésével, szabadon választott grafikai vagy színes eszközökkel. A jelenethez kapcsolódó szöveg megfogalmazása, leírása, az adott műfajnak megfelelő jellegzetes stílusban. Az elkészült alkotások rövid szóbeli ismertetése, bemutatása. Az egyes bemutatók után szóbeli vagy írásbeli/rajzos értékelés adott szempontok mentén. Majd közös megbeszélés.	Csoportok frontális bemutatói. Csoportos vita, egyeztetés, értékelés.		 Az új pasim jól kijön a gyerekemmel. Remélem, nem csak a jobbik arcát mutatja átmenetileg.
--	---	---	--	--

4. TÉMA: ÉLET-TERÜNK, KÖRNYEZETÜNK, időigény: 5 óra

1. résztema: 1 óra

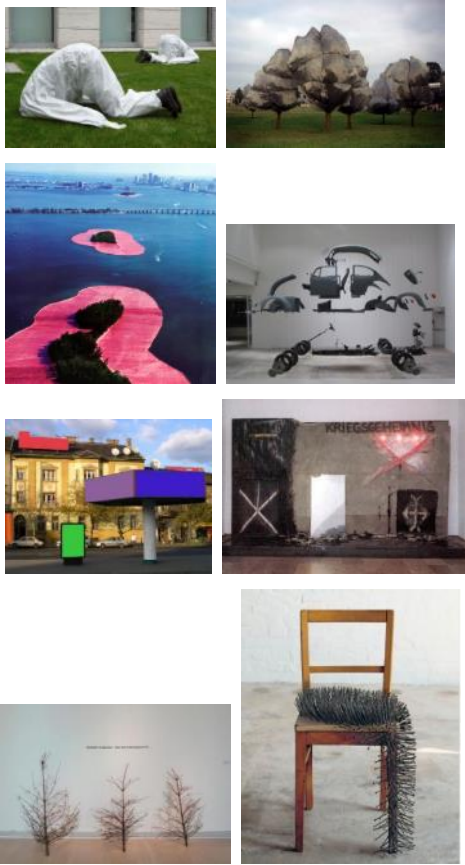
Környezeti, társadalmi problémák, jelenségek – egy folyóirat szerkesztőségében

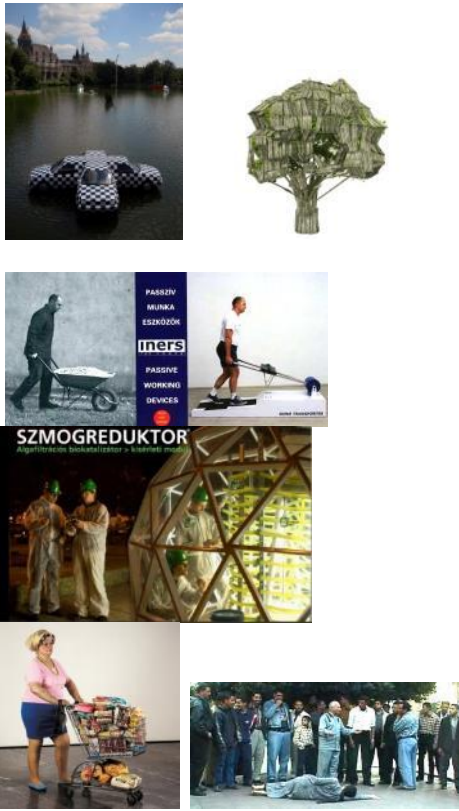
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Koncepció alkotás, tervezés Döntés Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással) Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati) forma, funkció kapcsolat térábrázolás	A téma bevezetéseként műelemzés helyett egy szakértői játék szituációjába helyezzük a feladatot. „Egy környezeti, társadalmi problémákkal foglalkozó tudományos folyóirat munkatársai vagytok. Az új lapszám tervezése zajlik. Nagyon sok témát érintett már a folyóirat, de mindig merülnek fel újabb problémák, kérdések, jelenségek is, amiket szeretnének bemutatni, amikre szeretnék felhívni az olvasók figyelmét. Már elkészültek a cikkek, és a tervező grafikus designer összegyűjtötte a fotókat is az egyes cikkekhez. Össze is rendezte azokat, egymásra téve a főszerkesztő asztalán hagyta, hogy másnap a szerint össze is rendezhessék a lapot. Még aznap késő este el is utazott, és telefonon és interneten keresztül is elérhetetlen lett. Viszont éjszaka hatalmas szélvihar tombolt, s	Téma bevezetése, szemléltetés.	Laptop, projektor, ppt. vagy képválogatás. A vetítés kinyomtatott képanyaga is vázlatfüzet	

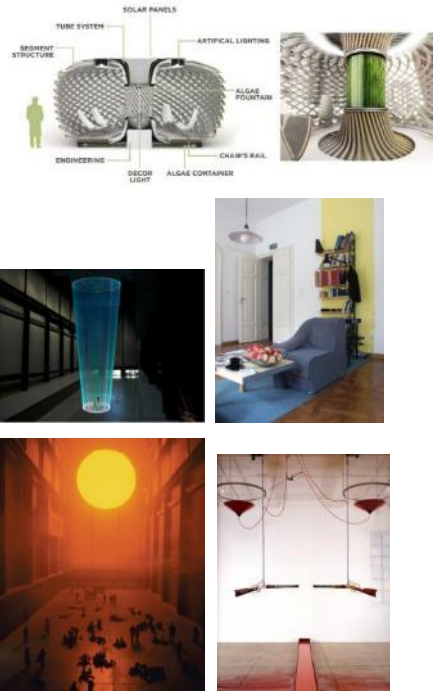
	egy rosszul becsukott ablak miatt az egész szerkesztőségben hatalmas ramazúri támadt. Minden összerendezett anyag, fotó és cikk szanaszét repült, sőt a cikkek szövege el is mosódott. A beérkező szerkesztő teljesen megrémült, és segítséget kér most tőletek a fotók és a cikkek témáinak összepárosításához. Addig, míg a kollégái a szövegeket hozzák rendbe, addig ti próbáljátok kitalálni melyik fotóhoz milyen téma, környezeti, társadalmi probléma, jelenség kapcsolódhat.” Nézzétek meg a fotókat, válasszatok, és fogalmazzátok meg röviden milyen problémára hívhatja fel a figyelmet a cikk. Az elkészült szövegek megosztása egymással, megvitatásuk, melyik elképzelés, koncepció lehet a hihetőbb.	Egyéni munka, értelmezés, elemzés, fogalmazás Frontális megbeszélés.		
--	---	--	--	--

2. résztema: 1 óra

Szűkebb, tágabb környezetünk problémái – köztéri mű terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Emlékezet, korábbi ismeretek megmozgatása. Látványok, jelenségek felidézésének képessége. Személyes választások erősítése, tudatosítása. Elemzés, kutatás, összefüggések feltárása, következmények, ok-okozat felismerése	A történet folytatása: „A folyóirat szerkesztősége szeretne nagyon aktívan részt vállalni a szűkebb, tágabb környezetünk problémáinak megoldásában. Az emberek folyóiraton keresztül való felvilágosításán túl egy nagyszabású akcióra készülnek, melyet a PLACCC fesztivállal közösen nyert pályázatuk keretében szeretnének megvalósítani Budapest belső kerületeiben és Csepelen. Létrehoznak munkacsoportokat, melyek először összegyűjtik a környezetünkben lévő problémákat, mind a globálisakat, mind a lokálisakat. Szeretnék, hogy ti is részt vegyetek ebben a munkában, hiszen már a szerkesztőségnek nagy segítségére voltak eddig is. Először gyűjtsétek össze azokat a jelenségeket, problémákat, melyekről már hallottatok, és amelyek érintik, érinthetik a szűkebb, tágabb környezeteteket.”	Frontális beszélgetés, ismeretek, emlékek felidézése, problémák összegyűjtése Kiscsoportos gyűjtés, kutatómunka,	Vázlatfüzet Tábla Vázlatfüzet,	

A kreativitás; fantázia, divergens gondolkodás, rugalmasság fejlesztése. Mediális, vizuális kommunikációs stratégiák felismerése Koncepció alkotás, összefüggések teremtése.	A környezeti problémákkal, jelenségekkel kapcsolatos személyes emlékek, ismeretek felidézése. (Például: természet, növények, állatok, levegő, víz, fény, közlekedés, fogyasztói szemlélet, csomagolóanyagok, nagyvárosi lét, civilizációs fenyegetettség, bántalmazás, szegénység, hajléktalanság, szépségipar, befolyásolás, válogatatlan információ áradat, elmagányosodás, elnéptelenedő falvak, stb.) Hozzatok létre munkacsoportokat, és válasszátok ki azt a témát, amivel dolgozni szeretnétek. Gyűjtsétek össze és fogalmazzatok meg minél árnyaltabban ezt a problémát, a megjelenési formáit, következményeit, és azt, miképpen viszonyulnak az emberek ehhez a témához, mennyire ismerik, állnak tudatosan a megoldáshoz. Egyáltalán van-e megoldási javaslat. Aztán kezdjétek el gondolkozni azon, hogyan lehetne ezt a témát, problémát valahogy nagyon erős üzenetként eljuttatni az emberekhez. Milyen módon, helyen kellene ezt bemutatni, hogy minél több embert megszólítson, felébresszen. Mit kéne csinálni? és hogyan, hol?	internetről, könyvekből. Tervezés, összegyűjtött információk feldolgozása segítségével.	grafit, filc, színes ceruza	
---	---	---	------------------------------------	--

	Tervezzetek egy olyan köztéri művet, akciót, eseményt, vagy interaktív teret, mely reflektál az általatok választott lokális vagy globális környezetünk problémáira. Felidézhetitek azokat a képeket, amelyeket a múlt alkalommal a „szerkesztőség” számára azonosítottatok. Készítsetek rajzos, szöveges vázlatokat. A tanulói csoportok megoldási ötleteket gyűjtenek, vitáznak, terveznek, ha még szükséges további információt, képanyagot néznek köztéri művekről, installációkról.			
--	---	--	--	---

3. résztema: 3 óra

Köztéri mű, akció, interaktív tér létrehozása

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységsfor- mák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Absztrakció Formaalkotó képesség fejlesztése. Kreativitás Tapasztalat az együttműködése- n alapuló alkotófolyamatró- l	A vázlatok, tervek alapján a mű vagy makettjének elkészítése, akció esetén a forgatókönyv elkészítése. A tér, mobil, interaktív mű leírása, működési elve. A megvalósíthatóság végig gondolása, anyag, eszközszükséglet összegyűjtése, változtatások a megvalósíthatóság, modellezhetőség érdekében. A pincében található hulladékokból, kartonokból, dobozokból, drótokból, felesleges anyagokból, talált tárgyakból kiválasztják a számukra szükségeseket. Elkészítik a modelleket, maketteket a szükséges leírással. Kiválasztják azt a valós helyet is ahová szánják a művet. Az elkészült alkotásokat bemutatják egymásnak, beszámolnak arról is, hogy miért ezt a problémát választották, és miért erre a megoldásra gondoltak. Közös értékelés a választott probléma kapcsán fontosnak tartott üzenet érthetősége és hatásossága mentén, valamint a figyelemfelkeltés szempontjából.	Csoportos alkotómunka. Folyamatos tanári segítség, konzultáció. Frontális bemutatás. Értékelés	Rajzlapok, grafikai, festő eszközök. Különböző talált tárgyak, hulladék anyagok, kartonok, drótok, stb. Rajzos, szöveges értékelő lapok	

5. TÉMA: MŰVÉ VÁLÁS – „TEREMTSÜNK” MŰVET! időigény: 5 óra

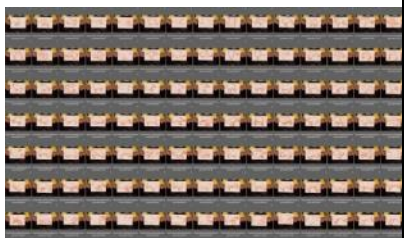
1. résztema: 1óra

Mitől lesz valami mű, műalkotás?

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységfor- mák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Érzések, gondolatok, következtetések megfogalmazása, elméleti „filozófiai” kérdések Feltárás (megtapasztalás-megélés-megértés) Asszociáció Elemzés – kombinálás	Mitől lesz valami műalkotássá? A tanulók úgy érkeznek a terembe, hogy előkészített tárgyhalmoz várja őket. Rengeteg használati tárgy, szerszámok, eszközök, néhány egyedibb tárgy pl. régi telefon, vasaló, legyen egy kisebb pöttyös labda, nylon zacskók, és szükséges egy klasszikus műalkotás jellemzőivel rendelkező eredeti festmény (pl. Rembrand stílusában készült keretezett portré), lehet még egy egyszerű gyerek rajz, vázlat vagy térkép is. A tanulók vizsgálgassák a tárgyakat és válasszák ki azt, azokat, amelyek szerintük műalkotások. Indokolják is a választásaikat. Majd közösen próbáljuk megválaszolni, hogy mi lehet műalkotás, mitől válik művé valami, és miből tudjuk azt megállapítani. Vezetett beszélgetés során szóba kerül pl. a tömegtermelés, egyediség, kiemelés – bekeretezés, értékesség, kimunkáltság, s a közvetítendő gondolatok, üzenetek kérdése. Majd egy szituációs játék, gyakorlat segítségével a műalkotássá válás folyamatának megtapasztalását, felismerését élik át. Egy a hétköznapi tárgy, a pöttyös labda, eltérő kontextusokban való megjelenése során keletkező gondolatok tartalmát és	Frontális, vezetett beszélgetés, megbeszélés. Problémaazonosítás, lényegkiemelés. Egyéni és közös tapasztalás szituációs játék segítségével.	Laptop, projektor, képanyag. Internet kapcsolat. Kinyomtatott szöveg.	

Döntés Kifejezés személyes preferenciák, önismeret	számosságát vizsgáljuk meg. Az első helyszín egy előszoba, ahol még nem jártunk, s aminek lakóit sem ismerjük még. A tanulók összeírják, mire gondolnak, amikor ide belépve meglátják a pöttyös labdát. Majd egy jósdába megyünk, ahol a jós a materializálódott tárgyból jósol a kliensének. Leírják, miket jósolna a jós, ha egy pöttyös labda materializálna a jós kezébe. Ezt is megbeszéljük, kinek milyen gondolata támadt. Majd egy teljesen üres, fehér, tiszta kiállító térbe kerülünk, ahol a pöttyös labda egy nem látható damilon csak egyszerűen belóg a térbe. A tanulók itt is összeírják a gondolataikat, elképzelik, milyen címet adnának ennek a látványnak, s mi jut az eszükbe ennek kapcsán. Miután a tanulók beszámolnak az utóbbi gondolataikról, megvizsgáljuk a három helyszínen leírtakat. (az eddigi tapasztalataim alapján, gyerekeknél és felnőtteknél egyaránt hatalmas számbeli és tartalmi mélységbeli növekedés látható a leírt szövegek kapcsán) Részletesen megbeszéljük a tapasztaltakat, levonjuk a következtetéseket, és egyre pontosabban érthetővé válik a „mű” „művé” válás lényege. Beszélgünk még a személyes preferenciáikról, ki milyen jellegű alkotást kedvel, mit szeretne, fogadna el, stb.	Tapasztalatból és vizsgálatból leszűrt következtetések , ismeretszerzés. Közös megbeszélés Következtetések , összefüggések, következtetések	Tanulói vázlatfüzet, rajzeszköz.	
---	---	--	---	--

2. résztema: 1 óra Egy szokatlan témájú, tárgyú kortárs mű megfejtése				
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységfor- mák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Szövegértés, konceptióalko- tás Tapasztalatok az alkotófolyama- tról Fogalmi bázis	A téma további tapasztalati megértése érdekében minden tanuló kap egy leíró szöveget Koronczi Endre Ploubuter parkjának „faj” leírásaiból. Kilenc különböző fajt határoz meg Koronczi, ezeket kapják a tanulók, mindenki egyet, egy leírás így több tanulóhoz is kerülhet. Egy leírás sem tartalmazza szó szerint annak a nevét, hogy mire, kire vonatkozik. E leírások alapján mindenkinek ki kell találni, hogy mire, kire vonatkozhat, s azt a pár jellemzőt, ami alapján kitalálták, azt felolvassák egymásnak. Ezért lassan mindegyik leírásból hallanak kis részleteket. Példa a leírásokra: „Captivaspiritus Laboratis A ~ a legjobban dolgoztatható és legkönnyebben hasznos munkára bírható faj. Fő megjelenési területei a mezőgazdasági termőterületek, de városokban is szívesen látják más fajok távoltartása céljából. Befogott és tenyésztett példányait is hasznosítják, melyek jól megférnek egymás mellett ugyanabban a csoportban. A nyitott, szabad területeket kedveli, ahol már messziről könnyen észreveszi ellenségeit. Kiálló, kampószerű részekon telepszik meg,	A feldolgozandó téma szemléltetése, megértése érdekében szöveg tartalmi elemzése, összehasonlítások, következtetések megfogalmazása.	Kinyomtatott szövegek	

			/search/label/HolySpirit#!/ katalógus, lapozható http://www.koronczy.hu/ploubuterpark/texts/ploubuterpark-katalogus.html A mű prezije https://prezi.com/zb4sbnx8gtr/ploubuterpark/?utm_campaign=share&utm_medium=copy	
--	--	--	--	--

3. résztema: 2 óra

Fiktív kiállítás tervezése – saját kortárs mű, művészeti projekt kitalálása,

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Személyes választások, kérdések megfogalmazása, problémamegoldás. Vizuális elemzés, értelmezés, absztrakció Forma, folyamat tervezés a térben, gondolat, üzenet installálása, bemutatása. Kreativitás, Kifele, befele irányuló reflexió,	A téma további mélyítése érdekében modern és kortárs művek megfigyelése, megismerése. Megfigyelési szempont pl: mi minden lehet a tárgya, kiindulópontja egy-egy műnek. Közös vezetett beszélgetés során észrevételek, megállapítások a megfigyelési szempontok segítségével. Páros vagy önálló feladatként fiktív kiállítás tervezése egy választott hétköznapi tárgy vagy jelenség alapján. A kiállítás koncepciójának, tematikájának pontos meghatározása, mint lényeges elem, kiindulópont. Fontos a választott tárgy által felvetett téma körüljárása, jó kérdések feltevése, majd gyűjtések, esetleg adatok, tények, más műveltségterülethez kapcsolódó információk összegyűjtése. Az összegyűjtött anyagból egy művészi vagy kurátori koncepció kitalálása, feldolgozása, és a kiállítási installálás, bemutatás lehetőségeinek megtervezése, a legjobb, hatásosabb ötletek kiválasztása, megvalósítási terv elkészítése.	A téma illusztrálása és ismeretbővítés érdekében bőséges modern és kortásművészeti példákkal. Önálló projektjellegű egyéni vagy páros alkotómunka. Tanári segítség, támogatás, konzultáció.	Projektor, válogatott képanyag, ppt, internet. Rajzlapok, vázlatfüzet, fénymásoló papír rajzeszközök	

6. TÉMA: ÁTALAKÍTÓ KÉSZÜLÉKEK, GÉPEK, SZERKEZETEK, időigény: 4 óra

1. résztema: 1 óra

Személyes és vagy csoport problémák azonosítása, összegyűjtése

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztemák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Megfigyelés, problémák azonosítása, elemzése, értelmezés, Tematizálás, Fogalmi bázis a tárgítása	„Egy szuper titkos tudományos háttérrel, kísérleti bázissal is rendelkező kutatási központ megbízást adott kreatív, érzékeny fiatalok számára, hogy meglátásaikkal, ötleteikkel segítsék a Tervezett jövő című projektet. A projekt célja, hogy olyan gépeket, szerkezeteket, eszközöket hozzanak létre, amelyek segítenek javítani az egyes emberek, tanulók, kisebb nagyobb csoportok életminőségét, személyes fejlődésüket, regenerálódó képességüket.” A felkért tanulók dolgozhatnak egyedül, esetleg párban is. Elsőként azonosítani, majd összegyűjteni kellene a személyes és csoportproblémákat, hiányokat, vágyakat. A problémákat lejegyezni és elemezni, abból a szempontból, hogy miképpen lehetne egy alkalmas géppel, szerkezettel, eszközzel javítani a helyzeten, vagy hatékonyan megoldani a problémát. Gondolataikat, felismeréseiket megosztják az egész osztállyal.	Frontális irányított beszélgetés, ismétlés, és rendszerezés. Páros tevékenység, megbeszélés, vita, döntések.	Tanulói vázlatfüzet, vizuális jegyzetelőfüzet.	

		Egyéni reflexiók, tudatosítások. Csoporton belüli megosztás. Frontális beszélgetés, információk megosztása.	
--	--	---	--

2. résztema: 2 óra

Fiktív szerkezetek, gépek tervezése

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenység formák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Elemzés, lényegkiemelés, Elemzés – kombinálás Kreativitás Asszociáció Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz	Az előzetes felmérések, előkészítés alapján a tanulók terveket készítenek a megfelelő szerkezetek, gépek elkészítéséhez. Megnézik, esetleg maguk is utánajárnak milyen gépek, szerkezetek, eszközök voltak a tudományban, művészetben hajdanában és ma, amelyek segítették az embert. Mivel ez egy rendkívüli projekt így az elvi lehetőségekre kellene koncentrálni, mert a megvalósíthatóság már a kutatóközpont tudományos intézetének segítségével kerül kidolgozásra. Példaként Leonardó és Haraszty István szerkezeteinek bemutatása fontos (Haraszty címeivel pl. Csoportos tudatbefolyásoló készülék, Egyéni véleményformáló kézi egység,	Frontális szemléltetés, megbeszélés. Páros vagy egyéni projektszerű feladatmegoldás.	Vetített képanyag Tanulói vázlatfüzet, rajzlapok, rajz és festőeszközök.	

3. résztema: 1 óra

A szerkezet működéséhez használati utasítás

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztemák, tartalmak	Tevékenységszervezés, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Kreativitás, elemzés, absztrakció, ábraalkotás, időbeli folyamatok megjelenítése	A projekt keretén belül kidolgozott szerkezet, gép, eszköz működésének, használatának rajzos/fotós és szöveges vagy mozgóképes bemutatása. A szerkezet, eszköz használatának, előnyeinek, lehetőségeinek bemutatása. Az elkészült munkák megosztása egymással, adott szempontok mentén való közös értékelések. Ki melyik szerkezetet, gépet, eszközt szeretné leginkább üzembe helyezni? Mik lehetnek a legkelendőbb termékek, és miért? Irányított, közös beszélgetés a tapasztalatokról, meglátásokról, a sikeres, hasznos szerkezetekről.	Frontális megbeszélés. Kiscsoportos, és egyéni tevékenység. Közös és egyéni értékelés Frontális, irányított beszélgetés, elemzés, összegzés, következtetések megfogalmazása.	Rajz és festőeszközök. Tanulói telefonok, kép, hang és mozgókép rögzítésére.	